

แผนการจัดกิจกรรมเรียนรู้ | พฤษภาคม

ระดับประถมศึกษา
ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563

ศูนย์การศึกษาออกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอโคกศรีสุพรรณ
สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสุราษฎร์ธานี

คำนำ

แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชา ประจำภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอศรีรัตนนิคม ฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการจัดแผนการเรียนรู้รายวิชา ตามแผนการลงทะเบียน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ระดับประถมศึกษา ซึ่งเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาบังคับ จำนวน 4 วิชา ได้แก่ วิชาวิทยาศาสตร์ (พว 11001) วิชาช่องทางการพัฒนาอาชีพ (อช 11001) วิชาพัฒนาอาชีพให้มีความเข้มแข็ง (อช 11003) วิชาศิลปศึกษา (ทช 11003) รายวิชาเลือกบังคับ 2 วิชา ได้แก่ วิชาประวัติศาสตร์ชาติไทย (สค 12024) วิชาลูกเสือ กศน. (สค 12025) ซึ่งมีรายละเอียดประกอบไปด้วย คำอธิบายรายวิชา ตารางวิเคราะห์เนื้อหา แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชา

แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชานี้ ได้รับความร่วมมืออย่างดียิ่งจากผู้บริหาร ข้าราชการ และคณะครู กศน.อำเภอศรีรัตนนิคม ร่วมกันแสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนเรียนรู้จนเกิดกิจกรรมการเรียนรู้ครบถ้วนตามตัวชี้วัด ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา คณะผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารเล่มนี้เป็นประโยชน์สำหรับผู้นำไปใช้ในกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คณะผู้จัดทำ

ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอศรีรัตนนิคม

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำนำ	ข
สารบัญ	ค
แผนการจัดการเรียนรู้รายภาคเรียน	1
แผนการจัดการเรียนรู้ครั้งที่ 1 ปฐมนิเทศนักศึกษา กศน.อำเภอศรีรัตนนิคม ภาคเรียนที่ 1/2563	4
แผนการจัดการเรียนรู้ครั้งที่ 2 วิชาวิทยาศาสตร์ : โครงงานวิทยาศาสตร์	8
แผนการจัดการเรียนรู้ครั้งที่ 3 วิชาวิทยาศาสตร์ : สารและสถานะของสาร	26
แผนการจัดการเรียนรู้ครั้งที่ 4 วิชาวิทยาศาสตร์ : การแยกสาร	37
แผนการจัดการเรียนรู้ครั้งที่ 5 วิชาช่องทางการพัฒนาอาชีพ : พัฒนาการงานอาชีพ	49
แผนการจัดการเรียนรู้ครั้งที่ 6 วิชาช่องทางการพัฒนาอาชีพ : ช่องทางความเป็นไปได้ในการเข้าสู่อาชีพ	59
แผนการจัดการเรียนรู้ครั้งที่ 7 วิชาช่องทางการพัฒนาอาชีพ : การตัดสินใจเลือกอาชีพ	67
แผนการจัดการเรียนรู้ครั้งที่ 8 วิชาพัฒนาอาชีพให้มียุ่มีกิน : การจัดทำแผนพัฒนาการผลิตหรือบริการ	74
แผนการจัดการเรียนรู้ครั้งที่ 9 วิชาพัฒนาอาชีพให้มียุ่มีกิน : การพัฒนาธุรกิจเชิงรุก	85
แผนการจัดการเรียนรู้ครั้งที่ 10 วิชาพัฒนาอาชีพให้มียุ่มีกิน : โครงการพัฒนาอาชีพให้มียุ่มีกิน	93
แผนการจัดการเรียนรู้ครั้งที่ 11 วิชาศิลปศึกษา : ทักษะศิลป์พื้นฐาน	105
แผนการจัดการเรียนรู้ครั้งที่ 12 วิชาศิลปศึกษา : นาฏศิลป์พื้นฐาน	123
แผนการจัดการเรียนรู้ครั้งที่ 13 วิชาศิลปศึกษา : ดนตรีพื้นฐาน	136
แผนการจัดการเรียนรู้ครั้งที่ 14 วิชาประวัติศาสตร์ชาติไทย : ความภูมิใจในความเป็นไทย	143
แผนการจัดการเรียนรู้ครั้งที่ 15 วิชาประวัติศาสตร์ชาติไทย : พระมหากษัตริย์ไทยและบรรพบุรุษ	161
ในสมัยสุโขทัย	
แผนการจัดการเรียนรู้ครั้งที่ 16 วิชาประวัติศาสตร์ชาติไทย : เหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์สมัยสุโขทัย	147
แผนการจัดการเรียนรู้ครั้งที่ 17 วิชาลูกเสือ กศน. : ลูกเสือ กศน.กับการพัฒนา	181
แผนการจัดการเรียนรู้ครั้งที่ 18 วิชาลูกเสือ กศน. : โครงการพัฒนาชุมชนและสังคม	196
แผนการจัดการเรียนรู้ครั้งที่ 19 วิชาลูกเสือ กศน. : การฝึกปฏิบัติการเดินทางไกล	204
แผนการจัดการเรียนรู้ครั้งที่ 20 สอบปลายภาคเรียนที่ 1/2563	211
คณะผู้จัดทำ	214

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รายภาคเรียน ระดับประถมศึกษา
แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ กศน. ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563

ครั้งที่	วัน/เดือน/ปี	กิจกรรม/โครงการ	สถานที่	วิธีการ	ผู้รับผิดชอบ	หมายเหตุ
1		1. ปฐมนิเทศ/ชี้แจงการเรียนรู้ 2. ชี้แจงหลักสูตร/วิธีการ/การจัดการเรียนการสอน 3. ชี้แจงกระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตร กศน. 4. การพบกลุ่ม/การวัดผล/เป้าหมาย 5. การเรียนรู้แบบบูรณาการ 6. โครงการ จุดเน้น นโยบายของสถานศึกษา	กศน.อำเภอบล	- โครงการ - บรรยายให้ความรู้	กศน.อำเภอบล	
2		จัดกิจกรรมการเรียนรู้ รายวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง โครงงานวิทยาศาสตร์	กศน.ตำบล	- บรรยายให้ความรู้ - กิจกรรมกลุ่ม	- ครู กศน.ตำบล	
3		จัดกิจกรรมการเรียนรู้ รายวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง สารและสถานะของสาร	กศน.ตำบล	- บรรยายให้ความรู้ - กิจกรรมกลุ่ม	- ครู กศน.ตำบล	
4		จัดกิจกรรมการเรียนรู้ รายวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง การแยกสาร	กศน.ตำบล	- บรรยายให้ความรู้ - กิจกรรมกลุ่ม	- ครู กศน.ตำบล	
5		จัดกิจกรรมการเรียนรู้ รายวิชาช่องทางการพัฒนาอาชีพ เรื่อง พัฒนาการงานอาชีพ	กศน.ตำบล	- บรรยายให้ความรู้ - กิจกรรมกลุ่ม	- ครู กศน.ตำบล	
6		จัดกิจกรรมการเรียนรู้ รายวิชาช่องทางการพัฒนาอาชีพ เรื่อง ช่องทางความเป็นไปได้ในการเข้าสู่อาชีพ	กศน.ตำบล	- บรรยายให้ความรู้ - กิจกรรมกลุ่ม	- ครู กศน.ตำบล	
7		จัดกิจกรรมการเรียนรู้ รายวิชาช่องทางการพัฒนาอาชีพ เรื่อง การตัดสินใจเลือกอาชีพ	กศน.ตำบล	- บรรยายให้ความรู้ - กิจกรรมกลุ่ม	- ครู กศน.ตำบล	

ครั้งที่	วัน/เดือน/ปี	กิจกรรม/โครงการ	สถานที่	วิธีการ	ผู้รับผิดชอบ	หมายเหตุ
8		จัดกิจกรรมการเรียนรู้ รายวิชา พัฒนาอาชีพให้มีอยู่มีกิน เรื่อง การจัดทำแผนพัฒนาการผลิต หรือบริการ	กศน.ตำบล	- บรรยายให้ความรู้ - กิจกรรมกลุ่ม	- ครู กศน. ตำบล	
9		จัดกิจกรรมการเรียนรู้ รายวิชา พัฒนาอาชีพให้มีอยู่มีกิน เรื่อง การพัฒนาธุรกิจเชิงรุก	กศน.ตำบล	- บรรยายให้ความรู้ - กิจกรรมกลุ่ม	- ครู กศน. ตำบล	
10		จัดกิจกรรมการเรียนรู้ รายวิชา พัฒนาอาชีพให้มีอยู่มีกิน เรื่อง โครงการพัฒนาอาชีพให้มีอยู่ มี กิน	กศน.ตำบล	- บรรยายให้ความรู้ - กิจกรรมกลุ่ม	- ครู กศน. ตำบล	
11		จัดกิจกรรมการเรียนรู้ รายวิชา ศิลปศึกษา เรื่อง ทักษะศิลป์ พื้นบ้าน	กศน.ตำบล	- บรรยายให้ความรู้ - กิจกรรมกลุ่ม	- ครู กศน. ตำบล	
12		จัดกิจกรรมการเรียนรู้ รายวิชา ศิลปศึกษา เรื่อง นาฏศิลป์ พื้นบ้าน	กศน.ตำบล	- บรรยายให้ความรู้ - กิจกรรมกลุ่ม	- ครู กศน. ตำบล	
13		จัดกิจกรรมการเรียนรู้ รายวิชา ศิลปศึกษา เรื่อง ดนตรีพื้นบ้าน	กศน.ตำบล	- บรรยายให้ความรู้ - กิจกรรมกลุ่ม	- ครู กศน. ตำบล	
14		จัดกิจกรรมการเรียนรู้ วิชา ประวัติศาสตร์ชาติไทย เรื่อง ความภูมิใจในความเป็นไทย	กศน.ตำบล	- บรรยายให้ความรู้ - กิจกรรมกลุ่ม	- ครู กศน. ตำบล	
15		จัดกิจกรรมการเรียนรู้ วิชา ประวัติศาสตร์ชาติไทย เรื่อง พระมหากษัตริย์ไทยและบรรพบุรุษในสมัยสุโขทัย	กศน.ตำบล	- บรรยายให้ความรู้ - กิจกรรมกลุ่ม	- ครู กศน. ตำบล	
16		จัดกิจกรรมการเรียนรู้ วิชา ประวัติศาสตร์ชาติไทย เรื่อง เหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์สมัยสุโขทัย	กศน.ตำบล	- บรรยายให้ความรู้ - กิจกรรมกลุ่ม	- ครู กศน. ตำบล	

ครั้งที่	วัน/เดือน/ปี	กิจกรรม/โครงการ	สถานที่	วิธีการ	ผู้รับผิดชอบ	หมายเหตุ
17		จัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาลูกเสือ กศน. เรื่อง ลูกเสือ กศน.กับการ พัฒนา	กศน.ตำบล	- บรรยายให้ความรู้ - กิจกรรมกลุ่ม	- ครู กศน. ตำบล	
18		จัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาลูกเสือ กศน. เรื่อง โครงการพัฒนา ชุมชนและสังคม	กศน.ตำบล	- บรรยายให้ความรู้ - กิจกรรมกลุ่ม	- ครู กศน. ตำบล	
19		จัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาลูกเสือ กศน. เรื่อง การฝึกปฏิบัติการเดิน ทางไกล	กศน.ตำบล	- บรรยายให้ความรู้ - กิจกรรมกลุ่ม	- ครู กศน. ตำบล	
20		สอบปลายภาคเรียนที่ 1/2563	สนามสอบ ตามที่ กำหนด	แบบทดสอบ	- ผอ.กศน. อำเภอกีรีรัฐ นิคม - ครู กศน. ตำบล	

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
ครั้งที่ 1

แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชา (ปฐมนิเทศนักศึกษาใหม่)
ระดับประถมศึกษา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563

ครั้งที่	วัน/เดือน/ปี	หัวเรื่อง/ตัวชี้วัด	เนื้อหาสาระการเรียนรู้	การจัดกระบวนการเรียนรู้	สื่อ/แหล่งเรียนรู้	การวัดและการ
1		ปฐมนิเทศนักศึกษา กศน.อำเภอศรีรัตนคม ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563	1. การปฐมนิเทศนักศึกษา กศน. อำเภอศรีรัตนคมภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 2. การใช้หลักสูตรสถานศึกษา นอกระบบระดับการศึกษาขั้น พื้นฐาน พุทธศักราช 2551 3. กิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต (กพช.) 4. วิธีการจัดกระบวนการเรียน การสอน 5. การเทียบโอนผลการเรียน 6. การวัดประเมินผล 7. การจบหลักสูตร 8. คุณธรรม จริยธรรม 11 ประการ	1. แนะนำสถานศึกษา คณะ ครู กศน.อำเภอศรีรัตนคม ครู กศน.ตำบล 2. ชี้แจงการจัดการเรียน หลักสูตรสถานศึกษานอก ระบบระดับการศึกษาขั้น พื้นฐาน พุทธศักราช 2551 - หลักสูตร - จุดมุ่งหมาย - ระดับการศึกษา - สาระการเรียนรู้ 3. การจัดกิจกรรม กระบวนการเรียนรู้	- คู่มือนักศึกษา - แผ่นพับ/ ประชาสัมพันธ์	- การสังเกต - การมีส่วนร่วม

ครั้งที่	วัน/เดือน/ปี	หัวข้อเรื่อง/ตัวชี้วัด	เนื้อหาสาระการเรียนรู้	การจัดกระบวนการเรียนรู้	สื่อ/แหล่งเรียนรู้	การวัดและการ
				4. วิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้ - การเรียนรู้แบบพบกลุ่ม - การเรียนรู้ด้วยตนเอง - การเรียนรู้โดยการสอนเสริม 5. การเทียบโอนผลการเรียน 6. การวัดประเมินผล 7. การจบหลักสูตร		

บันทึกหลังการสอน

ครั้งที่ วันที่..... เดือน พ.ศ.....

กิจกรรมการเรียนรู้

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

สภาพปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

แนวทางการแก้ไขปัญหา

.....

.....

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้บันทึก

(.....)

ตำแหน่ง.....

ข้อคิดเห็นของผู้อำนวยการสถานศึกษา

.....

.....

ลงชื่อ.....

(นางจิราภรณ์ อุทัยศรี)

ผู้อำนวยการ กศน.อำเภอศรีรัตนนิคม

วันที่..... เดือน พ.ศ.....

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
ครั้งที่ 2

ที่	ตัวชี้วัด	เนื้อหา	เนื้อหา ด้วยตัวเอง (กรต.)	เนื้อหา ปานกลาง (พบกลุ่ม)	เนื้อหา ยาก นำมาสอน เสริม (ส.ส.)	หมายเหตุ
2	1. อธิบายประเภท การเลือกหัวข้อ วิธีดำเนินการและการ นำเสนอโครงการ 2. นำความรู้เกี่ยวกับ กระบวนการทาง วิทยาศาสตร์และ โครงการไปใช้ 3. เกิดกระบวนการ กลุ่ม	1. โครงการวิทยาศาสตร์ 1.1 ประเภทของโครงการ 1.2 การเลือกหัวข้อโครงการ 1.3 การเขียนโครงการ 1.4 การวางแผนการกระทำ โครงการ 1.5 การนำเสนอโครงการ		✓		
3	1. บอกลักษณะ และ การจัดกลุ่มของ สิ่งมีชีวิตในท้องถิ่นได้ 2. อธิบายเกี่ยวกับ ประเภทและหน้าที่ของ ราก ใบ ลำต้น ใบดอก และผลของพืชท้องถิ่น ที่เหมาะสมต่อการ ดำรงชีวิตใน สิ่งแวดล้อมที่แตกต่าง กัน 3. อธิบายเกี่ยวกับ ปัจจัยที่จำเป็นต่อการ ดำรงชีวิตของพืช 4. อธิบายวิธีการขยาย พันธุ์พืชด้วยวิธีการ ต่างๆ 5. จำแนกพืชในท้องถิ่น ได้	1. บอกลักษณะ และการจัดกลุ่ม ของสิ่งมีชีวิตในท้องถิ่นได้ 2. พืช 2.1 ประเภทของพืช 2.2 ลักษณะภายนอกของ ส่วนประกอบต่างๆ ของพืช 2.3 หน้าที่ของส่วนประกอบของ พืช 2.4 ปัจจัยที่จำเป็นต่อการ ดำรงชีวิต ของพืช 2.5 การขยายพันธุ์พืช 2.6 พืชในท้องถิ่น 3. สัตว์ 3.1 การแบ่งประเภทของสัตว์ 3.2 โครงสร้างและหน้าที่ของ อวัยวะสัตว์ 3.3 ปัจจัยที่จำเป็นต่อการ เจริญเติบโตของสัตว์ 3.4 การขยายพันธุ์สัตว์และ การนำไปใช้ประโยชน์	✓ ✓ ✓			

ที่	ตัวชี้วัด	เนื้อหา	เนื้อหา ง่าย ด้วยตัวเอง (กรต.)	เนื้อหา ปานกลาง (พบกลุ่ม)	เนื้อหา ยาก นำมาสอน เสริม (ส.ส.)	หมายเหตุ
4	1. อธิบายความสัมพันธ์ของกลุ่มสิ่งมีชีวิตต่างๆ กับสภาพแวดล้อม 2. อธิบายความสัมพันธ์ของสิ่งมีชีวิตในห่วงโซ่อาหาร 3. อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมในท้องถิ่นกับการดำรงชีวิตของสิ่งมีชีวิต	1. อธิบายความสัมพันธ์ของกลุ่มสิ่งมีชีวิตต่างๆ กับสภาพแวดล้อม 1.1 แหล่งที่อยู่อาศัย 1.2 ความสัมพันธ์ของสิ่งมีชีวิตกับสิ่งมีชีวิต 1.3 ความสัมพันธ์ของกลุ่มสิ่งมีชีวิตกับสภาพแวดล้อม 2. ห่วงโซ่อาหาร 2.1 ความสัมพันธ์ของสิ่งมีชีวิตในห่วงโซ่อาหาร 2.2 การถ่ายทอดพลังงานจากผู้ผลิตสู่ผู้บริโภค 3. ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมกับการดำรงชีวิตของสิ่งมีชีวิต 3.1 สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมของสิ่งมีชีวิตในแต่ละแหล่งที่อยู่ 3.2 ความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม	✓ ✓ ✓			

ที่	ตัวชี้วัด	เนื้อหา	เนื้อหา ด้วยตัวเอง (กรต.)	เนื้อหา ปานกลาง (พบกลุ่ม)	เนื้อหา ยาก นำมาสอน เสริม (ส.ส.)	หมายเหตุ
5	1. อธิบายผลกระทบ ของการใช้ ทรัพยากรธรรมชาติ และการดูแลรักษา ทรัพยากรธรรมชาติ 2. อธิบายความหมาย และประเภทของ สิ่งแวดล้อม 3. อธิบายการ เปลี่ยนแปลง สิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น และเสนอแนวทางการ ป้องกันและแก้ไข	1. อธิบายความหมายและ ประเภทของทรัพยากรธรรมชาติ. โลก 1.1 ความหมายและประเภท 1.2 การใช้ทรัพยากรใน ท้องถิ่น 1.3 ผลกระทบการใช้ ทรัพยากรในท้องถิ่น 1.4 การดูแลรักษา 2. สิ่งแวดล้อม 2.1 ความหมายและประเภท 2.2 การเปลี่ยนแปลง สิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น 2.3 การป้องกันและแก้ไข ปัจจัยหาโลกร้อน	✓ ✓			
6	1. บอกสภาพอากาศ ของท้องถิ่น	1. การเกิดปรากฏการณ์ ธรรมชาติ 1.1 เมฆ 1.2 หมอก 1.3 น้ำค้าง 1.4 ฝน 1.5 ลูกเห็บ 1.6 กรณีน้ำค้างแข็ง สาเหตุ และผลกระทบ 2. การรายงานสภาพอากาศของ ท้องถิ่น	✓ ✓			

ที่	ตัวชี้วัด	เนื้อหา	เนื้อหา ด้วยตัวเอง (กรต.)	เนื้อหา ปานกลาง (พบกลุ่ม)	เนื้อหา ยาก นำมาสอน เสริม (ส.ส.)	หมายเหตุ
7	1. . อธิบายความหมาย ความสำคัญและความ จำเป็นในการใช้สาร 2. อธิบายสมบัติทั่วไป ของสาร 3. จำแนกสารโดยใช้ สถานะและการจัดเรียง อนุภาค 4. อธิบายปัจจัยที่มีผล ต่อการเปลี่ยนแปลง สถานะของสาร	1.ความหมายความสำคัญและ ความจำเป็นในการใช้สาร 2. สมบัติทั่วไปของสาร 3. สถานะของสาร 4.การจัดเรียงอนุภาคของสาร 5.ปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยน สถานะของสาร	✓ ✓ ✓ ✓ ✓			
8	1. อธิบายวิธีการและ กระบวนการการแยก สาร 2. เลือกใช้วิธีการแยก สารที่เหมาะสมและ นำมาใช้ประโยชน์ใน ชีวิตประจำวัน	1. กระบวนการการแยกสาร 1.1. การกรองแบบต่างๆ 1.2. การกลั่น 1.3. การระเหย 1.4. การตกตะกอน 1.5. การตกผลึก 1.6. การกลั่นลำดับส่วน 1.7. การระเหิดหรือการระเหย แห้ง 1.8. โคมาโตกราฟฟี 2.การแยกสารที่ใช้ใน ชีวิตประจำวัน	✓ ✓			

ที่	ตัวชี้วัด	เนื้อหา	เนื้อหา ด้วยตัวเอง (กรต.)	เนื้อหา ปานกลาง (พบกลุ่ม)	เนื้อหา ยาก นำมาสอน เสริม (ส.ส.)	หมายเหตุ
9	1. อธิบายสมบัติของสารที่นำมาใช้ในชีวิตประจำวันได้ 2. อธิบายกระบวนการเข้าสู่ร่างกายของสารได้ 3. จำแนกประเภทของสาร และผลิตภัณฑ์ที่พบในชีวิตประจำวัน 4. อธิบายวิธีการใช้สารในชีวิตประจำวันบางชนิดและผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อชีวิตและสิ่งแวดล้อม 5. เลือกซื้อและเลือกใช้สารได้ถูกต้องและเหมาะสม	1. สมบัติของสารที่ใช้ในชีวิตประจำวัน 2. การเข้าสู่ร่างกายของสาร 3. ประเภทของสารที่พบในชีวิตประจำวัน 4. สาร และผลิตภัณฑ์ของสารที่ใช้ในชีวิตประจำวัน 4.1 สารทำความสะอาด 4.2 สารทางเกษตร 4.3 ยารักษาโรค 4.4 สารปรุงแต่งและสารปนเปื้อน 4.5 ผลิตภัณฑ์เสริม 5. ผลกระทบที่เกิดจากการใช้สารต่อชีวิตและสิ่งแวดล้อม 6. การเลือกซื้อ และการเลือกใช้สาร	✓ ✓ ✓ ✓ ✓ ✓			

ที่	ตัวชี้วัด	เนื้อหา	เนื้อหา ด้วยตัวเอง (กรต.)	เนื้อหา ปานกลาง (พบกลุ่ม)	เนื้อหา ยาก นำมาสอน เสริม (ส.ส.)	หมายเหตุ
10	1. อธิบายความหมาย หน่วยประเภทของแรง ผลที่เกิดจากการ กระทำของแรง ความ ดัน แรงลอยตัว แรง ดึงดูดของโลก และแรง เสียดทาน 2. การนำแรงและการ เคลื่อนที่ไปใช้ ประโยชน์ใน ชีวิตประจำวัน	1. ความหมายหน่วยและประเภท ของแรง 2. ผลของแรงที่กระทำต่อวัตถุ และประโยชน์ของแรง 3. ความดัน 3.1 ความหมาย 3.2 ความดันของของเหลว 3.3 ความดันของอากาศ 3.4 แรงลอยตัว 4. แรงดึงดูดของโลกความหมาย ประโยชน์และโทษของแรงดึงดูด ของโลก 5. แรงเสียดทาน 5.1 ความหมาย ประโยชน์ และโทษของแรงเสียดทาน 5.2 การนำแรงเสียดทานไปใช้ ในชีวิตประจำวัน			✓ ✓ ✓ ✓ ✓	

แผนการจัดการเรียนรู้สาระความรู้พื้นฐาน รายวิชา วิทยาศาสตร์ รหัส พว11001

ระดับประถมศึกษา จำนวน 3 หน่วยกิต

เรื่อง โครงงานทางวิทยาศาสตร์

ครั้งที่	วัน/เดือน/ปี	ตัวชี้วัด	เนื้อหาสาระการเรียนรู้	การจัดกระบวนการเรียนรู้	สื่อ/แหล่งเรียนรู้	การวัดและประเมินผล
2		1. นำความรู้ และกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ไปใช้แก้ปัญหาต่าง ๆ 2. อธิบายประเภทการเลือกหัวข้อวิธีดำเนินการ และการนำเสนอโครงงาน	1. กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ - วิธีการทางวิทยาศาสตร์ 5 ขั้นตอน - ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ 13 ทักษะ - เจตคติทางวิทยาศาสตร์ 6 ลักษณะ - จิตวิทยาศาสตร์ 2. โครงงาน - ประเภทของโครงงาน - การเลือกหัวข้อโครงงาน - การเขียนโครงงาน - การวางแผนและการทำโครงงาน - การนำเสนอโครงงาน	<u>ขั้นที่ 1 กำหนดสภาพปัญหา</u> ครูและผู้เรียนสนทนาลงถึงกระบวนการจัดการความรู้ว่ามีลักษณะอย่างไร ให้นักศึกษาแสดงความ คิดเห็น <u>ขั้นที่ 2 แสวงหาความรู้</u> มอบหมายใบงานที่ 2 ไปเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยศึกษาจากใบความรู้ที่ 2 และแบบเรียนเรื่อง <u>โครงงาน</u> 1. ประเภทของโครงงาน 2. การเลือกหัวข้อโครงงาน 3. การเขียนโครงงาน 4. การวางแผนและการทำโครงงาน 5. การนำเสนอโครงงาน	1.ใบความรู้ 2.หนังสือแบบเรียน แหล่งการเรียนรู้/สืบค้น ข้อมูลเพิ่มเติม 3.ห้องสมุดประชาชน 4.กศน.ตำบล 5.แหล่งข้อมูลสารสนเทศ 6.internet 7.สื่อสิ่งพิมพ์ โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือวารสาร ต่างๆ 8.แหล่งเรียนรู้ชุมชน	- การสังเกต - การซักถาม - การมีส่วนร่วม - การตรวจผลงาน - บันทึกการเรียนรู้

ครั้งที่	วัน/เดือน/ปี	ตัวชี้วัด	เนื้อหาสาระการเรียนรู้	การจัดกระบวนการเรียนรู้	สื่อ/แหล่งเรียนรู้	การวัดและประเมินผล
			ยอดความรู้พัฒนาขยาย ความรู้ของกลุ่ม/ สรุปลองค์ ความรู้ของกลุ่ม/จัดทำ สารสนเทศ เผยแพร่ความรู้)	- ครูอธิบายเพิ่มเติมในแต่ละหัวข้อ - ครูมอบหมายให้นักศึกษาทำใบงาน และ เฉลย เปิดโอกาสให้นักศึกษาสอบถามและ แสดงความคิดเห็น <u>ขั้นที่ 3 การปฏิบัตินำไปใช้</u> ครูผู้สอนสรุปเนื้อหาและเติมเต็มองค์ความรู้ พร้อมมอบหมายงาน <u>ขั้นที่ 4 การประเมินผลการเรียนรู้</u> - ครูวัดผลการเรียนรู้ของผู้เรียนจากที่ครู มอบหมายงานให้กับผู้เรียน เช่น ใบความรู้ ใบ งาน ชิ้นงานที่มอบหมาย - ครูสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน เช่น ความสนใจ การร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ความรับผิดชอบ เป็นต้น		

ใบความรู้ ประเภทของโครงงานวิทยาศาสตร์

โครงงานวิทยาศาสตร์เป็นกิจกรรมเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ต้องใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการศึกษาค้นคว้า โดยผู้เรียนจะเป็นผู้ดำเนินการด้วยตนเองทั้งหมด ตั้งแต่เริ่มวางแผนในการศึกษาค้นคว้า การเก็บรวบรวมข้อมูล จนถึงเรื่องการแปลผล สรุปผล และเสนอผลการศึกษา โดยมีผู้ชำนาญการเป็นผู้ให้คำปรึกษา

ลักษณะและประเภทของโครงงานวิทยาศาสตร์ จำแนกได้เป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. โครงงานประเภทสำรวจ เป็นโครงงานที่มีลักษณะเป็นการศึกษาเชิงสำรวจ รวบรวมข้อมูลแล้วนำข้อมูลเหล่านั้นมาจัดกระทำและนำเสนอในรูปแบบต่าง ๆ ดังนั้นลักษณะสำคัญของโครงงานประเภทนี้คือ ไม่มีการจัดทำหรือกำหนดตัวแปรอิสระที่ต้องการศึกษา

2. โครงงานประเภททดลอง เป็นโครงงานที่มีลักษณะกิจกรรมที่เป็นการศึกษาหาคำตอบของปัญหาใดปัญหาหนึ่งด้วยวิธีการทดลอง ลักษณะสำคัญของโครงงานนี้คือ ต้องมีการออกแบบการทดลองและดำเนินการทดลองเพื่อหาคำตอบของปัญหาที่ต้องการทราบหรือเพื่อตรวจสอบสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยมีการจัดกระทำกับตัวแปรต้นหรือตัวแปรอิสระ เพื่อดูผลที่เกิดขึ้นกับตัวแปรตาม และมีการควบคุมตัวแปรอื่น ๆ ที่ไม่ต้องการศึกษา

3. โครงงานประเภทการพัฒนาหรือประดิษฐ์ เป็นโครงงานที่มีลักษณะกิจกรรมที่เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการประยุกต์ ทฤษฎี หรือหลักการทางวิทยาศาสตร์ เพื่อประดิษฐ์เครื่องมือ เครื่องใช้ หรืออุปกรณ์เพื่อประโยชน์ใช้สอยต่าง ๆ ซึ่งอาจเป็นการประดิษฐ์ของใหม่ ๆ หรือปรับปรุงของเดิมที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น ซึ่งจะรวมไปถึงการสร้างแบบจำลองเพื่ออธิบายแนวคิด

4. โครงงานประเภทการสร้างทฤษฎีหรืออธิบาย เป็นโครงงานที่มีลักษณะกิจกรรมที่ผู้ทำจะต้องเสนอแนวคิด หลักการ หรือทฤษฎีใหม่ ๆ อย่างมีหลักการทางวิทยาศาสตร์ในรูปของสูตรสมการหรือคำอธิบายอาจเป็นแนวคิดใหม่ที่ยังไม่เคยนำเสนอ หรืออาจเป็นการอธิบายปรากฏการณ์ในแนวใหม่ก็ได้ ลักษณะสำคัญของโครงงานประเภทนี้ คือ ผู้ทำจะต้องมีพื้นฐานความรู้ทางวิทยาศาสตร์เป็นอย่างดี ต้องค้นคว้าศึกษาเรื่องราวที่เกี่ยวข้องอย่างลึกซึ้ง จึงจะสามารถสร้างคำอธิบายหรือทฤษฎีได้

ขั้นตอนการทำโครงงานวิทยาศาสตร์

การทำกิจกรรมโครงงานเป็นการทำกิจกรรมที่เกิดจากคำถามหรือความอยากรู้อยากเห็นเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ดังนั้นการทำโครงงานจึงมีขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นสำรวจหรือตัดสินใจเลือกเรื่องที่จะทำ

การตัดสินใจเลือกเรื่องที่จะทำโครงงานควรพิจารณาถึงความพร้อมในด้านต่าง ๆ เช่น แหล่งความรู้เพียงพอที่จะศึกษาหรือขอคำปรึกษา มีความรู้และทักษะในการใช้เครื่องมืออุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้ในการศึกษามีผู้ทรงคุณวุฒิรับเป็นที่ปรึกษา มีเวลา และงบประมาณเพียงพอ

2. ขั้นศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ตัดสินใจทำ

การศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ตัดสินใจทำ จะช่วยให้ผู้เรียนได้แนวคิดที่จะกำหนดขอบข่ายเรื่องที่จะศึกษาค้นคว้าให้เฉพาะเจาะจงมากขึ้นและยังได้ความรู้ เรื่องที่จะศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมจนสามารถออกแบบการศึกษา ทดลอง และวางแผนดำเนินการทำโครงการวิทยาศาสตร์อย่างเหมาะสม

3. ขั้นวางแผนดำเนินการ

การทำโครงการวิทยาศาสตร์ไม่ว่าเรื่องใดจะต้องมีการวางแผนอย่างละเอียด รอบคอบ และมีการกำหนดขั้นตอนในการดำเนินงานอย่างรัดกุม ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุจุดมุ่งหมายหรือเป้าหมายที่กำหนดไว้ ประเด็นที่ต้องร่วมกันคิดวางแผนในการทำโครงการมีดังนี้ คือ ปัญหา สาเหตุของปัญหา แนวทาง และวิธีการแก้ปัญหาที่สามารถปฏิบัติได้ การออกแบบการศึกษาทดลองโดยกำหนดและควบคุมตัวแปร วัสดุ อุปกรณ์และสารเคมี เวลา และสถานที่ที่จะปฏิบัติงาน

4. ขั้นเขียนเค้าโครงของโครงการวิทยาศาสตร์

การเขียนเค้าโครงของโครงการวิทยาศาสตร์มีรายละเอียดดังนี้

1.1 ชื่อโครงการ เป็นข้อความสั้น ๆ กะทัดรัด ชัดเจน สื่อความหมายตรง และมีความเฉพาะเจาะจงว่าจะศึกษาเรื่องใด

1.2 ชื่อผู้ทำโครงการ เป็นผู้รับผิดชอบโครงการ ซึ่งอาจเป็นรายบุคคลหรือกลุ่มก็ได้

1.3 ชื่อที่ปรึกษาโครงการ ซึ่งเป็นอาจารย์หรือผู้ทรงคุณวุฒิก็ได้

1.4 ที่มาและความสำคัญของโครงการ เป็นการอธิบายเหตุผลที่เลือกทำโครงการนี้ ความสำคัญของโครงการ แนวคิด หลักการ หรือทฤษฎีที่เกี่ยวกับโครงการ

1.5 วัตถุประสงค์โครงการ เป็นการบอกจุดมุ่งหมายของงานที่จะทำ ซึ่งควรมีความเฉพาะเจาะจงและเป็นสิ่งที่สามารถวัดและประเมินผลได้

1.6 สมมติฐานของโครงการ (ถ้ามี) สมมติฐานเป็นคำอธิบายที่คาดไว้ล่วงหน้า ซึ่งจะผิดหรือถูกก็ได้ สมมติฐานที่ดีควรมีเหตุผลรองรับ และสามารถทดสอบได้

1.7 วัสดุอุปกรณ์และสิ่งที่ต้องใช้ เป็นการระบุวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นใช้ในการดำเนินงานว่ามีอะไรบ้าง ได้มาจากไหน

1.8 วิธีดำเนินการ เป็นการอธิบายขั้นตอนการดำเนินงานอย่างละเอียดทุกขั้นตอน

1.9 แผนปฏิบัติการ เป็นการกำหนดเวลาเริ่มต้นและเวลาเสร็จงานในแต่ละขั้นตอน

1.10 ผลที่คาดว่าจะได้รับ เป็นการคาดการณ์ผลที่จะได้รับการดำเนินงานไว้ล่วงหน้า ซึ่งอาจได้ผลตามที่คาดไว้หรือไม่ก็ได้

1.11 เอกสารอ้างอิง เป็นการบอกแหล่งข้อมูลหรือเอกสารที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

5. ขั้นลงมือปฏิบัติ

การลงมือปฏิบัติเป็นขั้นตอนที่สำคัญตอนหนึ่งในการทำโครงการเนื่องจากเป็นการลงมือปฏิบัติจริงตามแผนที่ได้กำหนดไว้ในเค้าโครงของโครงการ อย่างไรก็ตามการทำโครงการจะสำเร็จได้ด้วยดี ผู้เรียนจะต้องคำนึงถึงเรื่องความพร้อมของวัสดุอุปกรณ์ และสิ่งอื่น ๆ เช่น สมุดบันทึกกิจกรรมประจำวัน ความ

ละเอียดรอบคอบและความเป็นระเบียบในการปฏิบัติงาน ความประหยัดและความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน ความน่าเชื่อถือของข้อมูลที่ได้จากการปฏิบัติงาน การเรียงลำดับก่อนหลังของงานส่วนย่อย ๆ ซึ่งต้องทำแต่ละส่วนให้เสร็จก่อนทำส่วนอื่นต่อไปในขั้นลงมือปฏิบัติจะต้องมีการบันทึกผล การประเมินผล การวิเคราะห์ และสรุปผลการปฏิบัติ

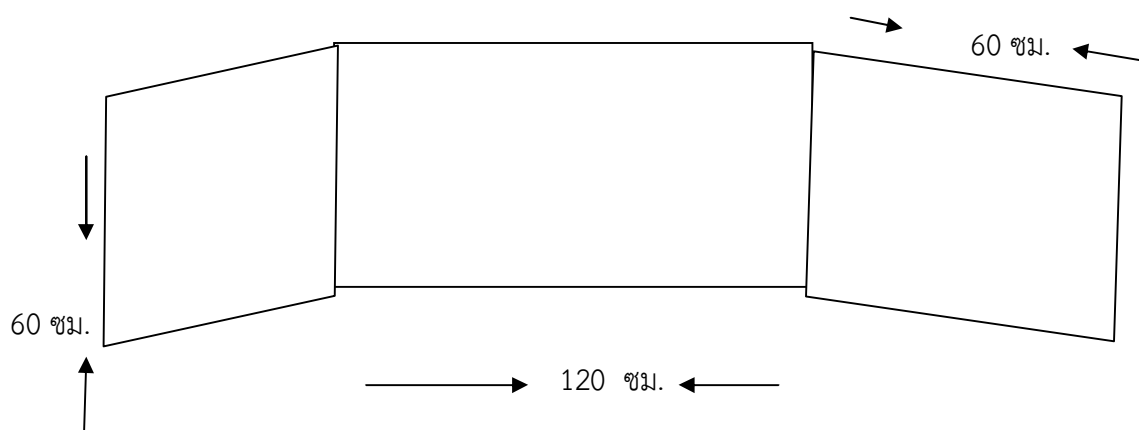
6.ขั้นเขียนรายงานโครงการ

การเขียนรายงานการดำเนินงานของโครงการ ผู้เรียนจะต้องเขียนรายงานให้ชัดเจน ใช้ศัพท์เทคนิคที่ถูกต้อง ใช้ภาษากระชับรัด ชัดเจน เข้าใจง่าย และต้องครอบคลุมประเด็นสำคัญ ๆ ทั้งหมดของโครงการได้แก่ ชื่อโครงการ ชื่อผู้ทำโครงการ ชื่อที่ปรึกษา บทคัดย่อ ที่มาและความสำคัญของโครงการ จุดหมาย สมมติฐาน วิธีดำเนินงาน ผลการศึกษาค้นคว้า ผลสรุปของโครงการ ข้อเสนอแนะ คำขอขอบคุณบุคลากรหรือหน่วยงานและเอกสารอ้างอิง

7.ขั้นเสนอผลงานและจัดแสดงผลงานโครงการ

หลังจากทำโครงการวิทยาศาสตร์เสร็จแล้วจะต้องนำผลงานที่ได้มาเสนอและจัดแสดง ซึ่งอาจทำได้หลายรูปแบบ เช่น การจัดนิทรรศการ การประชุมทางวิชาการ เป็นต้น ในการเสนอผลงานและจัดแสดงผลงานโครงการวิทยาศาสตร์ ควรนำเสนอให้ครอบคลุมประเด็นสำคัญ ๆ ทั้งหมดของโครงการ

การทำแผงสำหรับแสดงโครงการให้ใช้ไม้อัดมีขนาดดังรูป

ติดบานพับมีห่วงรับและขอสับทำมุมฉากกับตัวแผงกลาง

ขั้นตอนการเขียนโครงงานวิทยาศาสตร์

- 1) ชื่อโครงงาน.....
- 2) ผู้ทำโครงงาน.....
- 3) ชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
- 4) คำนำ
- 5) สารบัญ
- 6) บทที่ 1 บทนำ
 - ที่มาและความสำคัญ
 - วัตถุประสงค์
 - ตัวแปรที่ศึกษา
 - สมมติฐาน
 - ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ
- 7) บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการทำโครงงาน
- 8) บทที่ 3 วิธีการศึกษา/ทดลอง
 - วัสดุอุปกรณ์
 - งบประมาณ
 - ขั้นตอนการดำเนินงาน
 - แผนปฏิบัติงาน
- 9) บทที่ 4 ผลการศึกษา/ทดลอง
 - การทดลองได้ผลอย่างไรบ้าง
- 10) บทที่ 5 สรุปผลและข้อเสนอแนะ
 - ข้อสรุปผลการทดลอง
 - ข้อเสนอแนะ
- 11) เอกสารอ้างอิง

การนำเสนอโครงงานวิทยาศาสตร์

การแสดงผลงานจัดได้ว่าเป็นขั้นตอนสำคัญอีกประการหนึ่งของการทำโครงงานเรียกได้ว่าเป็นงานขั้นสุดท้ายของการทำโครงงานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เป็นการแสดงผลผลิตของความคิด และการปฏิบัติการทั้งหมดที่ผู้ทำโครงงานได้ทุ่มเทเวลาไป และเป็นวิธีการที่จะทำให้ผู้อื่นรับรู้และเข้าใจถึงผลงานนั้น ๆ มีผู้กล่าวว่า การวางแผนออกแบบเพื่อจัดแสดงผลงานนั้นมีความสำคัญเท่า ๆ กับการทำโครงงานนั่นเอง ผลงานที่ทำจะดียอดเยิ้มเพียงใด แต่ถ้าวางแผนจัดแสดงผลงานทำไม่ได้ดี ก็เท่ากับไม่ได้แสดงความดีเยี่ยมของผลงานนั้นนั่นเอง

การแสดงผลงานนั้นอาจทำได้ในรูปแบบต่าง ๆ กัน เช่น การแสดงในรูปนิทรรศการ ซึ่งมีทั้งการจัดแสดงและการอธิบายด้วยคำพูด หรือในรูปแบบของการจัดแสดงโดยไม่มีการอธิบายประกอบหรือในรูปของการรายงานปากเปล่า ไม่ว่าการแสดงผลงานจะอยู่ในรูปแบบใด ควรจะจัดให้ครอบคลุมประเด็นสำคัญดังต่อไปนี้

1. ชื่อโครงการ ชื่อผู้ทำโครงการ ชื่อที่ปรึกษา
2. คำอธิบายถึงเหตุจูงใจในการทำโครงการ และความสำคัญของโครงการ
3. วิธีการดำเนินการ โดยเลือกเฉพาะขั้นตอนที่เด่นและสำคัญ
4. การสาธิตหรือแสดงผลที่ได้จากการทดลอง
5. ผลการสังเกตและข้อมูลเด่น ๆ ที่ได้จากการทำโครงการ

ในการจัดนิทรรศการโครงการนั้น ควรได้คำนึงถึงสิ่งต่าง ๆ ต่อไปนี้

- ความปลอดภัยของการจัดแสดง
- ความเหมาะสมกับเนื้อที่จัดแสดง
- คำอธิบายที่เขียนแสดงควรเน้นประเด็นสำคัญ และสิ่งที่น่าสนใจเท่านั้น โดยใช้ข้อความกะทัดรัด ชัดเจน และเข้าใจง่าย
- ดึงดูดความสนใจผู้เข้าชม โดยใช้รูปแบบการแสดงผลที่น่าสนใจ ใช้สีที่สดใส เน้นจุดที่สำคัญหรือใช้วัสดุ

ต่างประเภทในการจัดแสดง

- ใช้ตารางและรูปภาพประกอบ โดยจัดวางอย่างเหมาะสม
- สิ่งที่แสดงทุกอย่างต้องถูกต้อง ไม่มีการสะกดผิดหรืออธิบายหลักการที่ผิด
- ในกรณีที่เป็สิ่งประดิษฐ์ สิ่งนั้นควรอยู่ในสภาพที่ทำงานได้อย่างสมบูรณ์

ในการแสดงผลงาน ถ้าผู้นำผลงานมาแสดงจะต้องอธิบายหรือรายงานปากเปล่าหรือคำถามต่าง ๆ จากผู้ชมหรือต่อกรรมการตัดสินโครงการ การอธิบายตอบคำถาม หรือรายงานปากเปล่านั้น ควรได้คำนึงถึงสิ่งต่าง ๆ ต่อไปนี้

1. ต้องทำความเข้าใจกับสิ่งที่อธิบายเป็นอย่างดี
2. คำนึงถึงความเหมาะสมของภาษาที่ใช้กับระดับผู้ฟัง ควรให้ชัดเจนและเข้าใจง่าย
3. ควรรายงานอย่างตรงไปตรงมา ไม่อ้อมค้อม
4. พยายามหลีกเลี่ยงการอ่านรายงาน แต่อาจจดหัวข้อสำคัญ ๆ ไว้เพื่อช่วยให้การรายงานเป็นไปตามขั้นตอน
5. อย่าท่องจำรายงานเพราะทำให้ดูไม่เป็นธรรมชาติ
6. ขณะที่รายงานควรมองตรงไปยังผู้ฟัง
7. เตรียมตัวตอบคำถามที่เกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ
8. ตอบคำถามอย่างตรงไปตรงมา ไม่จำเป็นต้องกล่าวถึงสิ่งที่ไม่ได้ถาม
9. หากติดขัดในการอธิบาย ควรยอมรับโดยดี อย่ากลบเกลื่อน หรือหาทางหลีกเลี่ยงเป็นอย่างอื่น
10. ควรรายงานให้เสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด
11. หากเป็นไปได้ควรใช้สื่อประเภทโสตทัศนูปกรณ์ ประกอบการรายงานด้วย เช่น แผ่นใส หรือสไลด์ เป็นต้น

ข้อควรพิจารณาและคำนึงถึงประเด็นต่าง ๆ ที่กล่าวมาในการแสดงผลงานนั้น จะคล้ายคลึงกันในการแสดงผลงานทุกประเภท แต่อาจแตกต่างกันในรายละเอียดปลีกย่อยเพียงเล็กน้อย สิ่งสำคัญก็คือ พยายามให้การแสดงผลงานนั้นดึงดูดความสนใจผู้ชม มีความชัดเจน เข้าใจง่าย และมีความถูกต้องในเนื้อหา

บันทึกหลังการสอน

ครั้งที่ วันที่..... เดือน พ.ศ.....

กิจกรรมการเรียนรู้

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

สภาพปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

แนวทางการแก้ไข้ปัญหา

.....

.....

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้บันทึก

(.....)

ตำแหน่ง.....

ข้อคิดเห็นของผู้อำนวยการสถานศึกษา

.....

.....

ลงชื่อ.....

(นางจิราภรณ์ อุทัยศรี)

ผู้อำนวยการ กศน.อำเภอศรีรัตนนิคม

วันที่..... เดือน พ.ศ.....

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
ครั้งที่ 3

แผนการจัดการเรียนรู้ สาระความรู้พื้นฐาน รายวิชา วิทยาศาสตร์ รหัส พว11001
ระดับประถมศึกษา จำนวน 3 หน่วยกิต
เรื่อง สารและสถานะของสาร

ครั้งที่	วัน/เดือน/ปี	ตัวชี้วัด	เนื้อหาสาระการเรียนรู้	การจัดกระบวนการเรียนรู้	สื่อ/แหล่งเรียนรู้	การวัดและประเมินผล
3		1. อธิบายความหมายจำแนกสารโดยใช้สถานะและการจัดเรียงอนุภาค 2. อธิบายปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงสถานะของสาร	1. สถานะของสาร 2. การจัดเรียงอนุภาคของสาร 3. ปัจจัยที่ผลต่อการเปลี่ยนแปลงสถานะของสาร	<u>ขั้นที่ 1 กำหนดสภาพปัญหา</u> ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน - ครูให้นักศึกษาแยกตัวอย่างสารที่ใช้ในชีวิตประจำวัน - ครูแยกประเภทของสารที่นักศึกษายกตัวอย่าง <u>ขั้นที่ 2 แสวงหาความรู้</u> ครูเปิด CD และอธิบายการจำแนกสารโดยใช้สถานะและการจัดเรียงอนุภาคปัจจัยที่ผลต่อการเปลี่ยนแปลงสถานะของสาร <u>ขั้นที่ 3 การปฏิบัตินำไปใช้</u> ครูผู้สอนสรุปเนื้อหาและเติมเต็มองค์ความรู้พร้อมมอบหมายงาน	1. ใบความรู้ 2. หนังสือแบบเรียน แหล่งการเรียนรู้/ สืบค้นข้อมูลเพิ่มเติม 1. ห้องสมุดประชาชน 2. กศน. ตำบล 3. แหล่งข้อมูลสารสนเทศ 4. internet 5. สื่อสิ่งพิมพ์ โทรศัพท์ วิทยุ หนังสือวารสารต่างๆ 6. แหล่งเรียนรู้ชุมชน	- การสังเกต - การซักถาม - การมีส่วนร่วม - การตรวจผลงาน - บันทึกการเรียนรู้

ครั้งที่	วัน/เดือน/ปี	ตัวชี้วัด	เนื้อหาสาระการเรียนรู้	การจัดกระบวนการเรียนรู้	สื่อ/แหล่งเรียนรู้	การวัดและประเมินผล
				ขั้นที่ 4 การประเมินผลการเรียนรู้ - ครูวัดผลการเรียนรู้ของผู้เรียนจากที่ครูมอบหมายงานให้กับผู้เรียน เช่น ใบความรู้ ใบงาน ชิ้นงาน ที่มอบหมาย - ครูสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน เช่น ความสนใจ การร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ความรับผิดชอบ เป็นต้น		

ใบความรู้

สารและคุณสมบัติของสาร

สาร หมายถึง เนื้อของสสาร สารมีสมบัติแตกต่างกันไปแล้วแต่สมบัติของสารนั้น ๆ สารที่อยู่รอบ ๆ ตัวเราสามารถจำแนกออกเป็นหมวดหมู่โดยอาศัยเกณฑ์ที่กำหนดขึ้นมา ดังนี้

1. ใช้สถานะเป็นเกณฑ์ สามารถแบ่งได้ดังนี้

1.1 ของแข็ง มีรูปร่างและปริมาตรที่คงที่แน่นอน

1.2 ของเหลว มีปริมาตรคงที่ แต่รูปร่างเปลี่ยนไปตามภาชนะที่บรรจุ

1.3 ก๊าซ มีปริมาตรและรูปร่างไม่คงที่ จะเปลี่ยนไปและฟุ้งกระจายตามภาชนะที่บรรจุ

2. ใช้เนื้อสารเป็นเกณฑ์ สามารถแบ่งออกได้ 2 ชนิด ได้แก่

2.1 สารเนื้อเดียวเป็นสารที่มองเห็นเป็นเนื้อเดียวกันตลอดทุกส่วนอาจประกอบด้วยสารเพียงอย่างเดียวหรือหลายอย่างก็ได้ และมีสมบัติเหมือนกัน มีได้ทั้ง 3 สถานะถ้านำส่วนใดส่วนหนึ่งของสาร นี้ไปทดสอบสมบัติ จะแสดงสมบัติเหมือนกันทุกประการเช่น สารละลายและสารบริสุทธิ์ เป็นต้น

สารละลาย (Solution) เป็นสารเนื้อเดียวที่เกิดจากสารตั้งแต่ 2 ชนิดขึ้นไปรวมตัวกันโดยไม่เกิดปฏิกิริยาเคมีแต่เกิดการละลายและองค์ประกอบของสารยังแสดงสมบัติเดิมอยู่สารละลายประกอบด้วยสารที่ทำหน้าที่เป็นตัวถูกละลายและตัวทำละลาย สารละลายมีหลายชนิด และมี 3 สถานะ

สารบริสุทธิ์ (Pure Substance) เป็นสารเนื้อเดียวที่มีองค์ประกอบเพียงชนิดเดียวกันตลอด ไม่มีสารอื่นเจือปนจึงมีสมบัติเฉพาะตัวและคงที่ ซึ่งประกอบไปด้วยธาตุและสารประกอบเช่น เงิน ทองคำ โปรท ไอโอดีน เหล็ก กำมะถัน เป็นต้น

2.2 สารเนื้อผสม เป็นสารที่มองเห็นไม่เป็นเนื้อเดียวสารเนื้อผสมจะมีเนื้อสารมากกว่าหนึ่งอย่าง ปนกันอยู่และสมบัติของสารจะไม่เหมือนกันตลอด แบ่งเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ ได้แก่

1) สารคอลลอยด์ (Colloid) เป็นสารที่ประกอบด้วยอนุภาคที่กระจายในตัวกลางโดยมีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางระหว่าง 10 - 10 เซนติเมตร ซึ่งมีขนาดอนุภาคใหญ่กว่าสารละลายจึงมีลักษณะขุ่นในขณะที่สารละลายมีลักษณะใส อนุภาคในคอลลอยด์ เปรียบเสมือนตัวถูกละลายและตัวกลาง ในคอลลอยด์ เปรียบเสมือนตัวทำละลายในสารละลาย ลักษณะของคอลลอยด์จะมีลักษณะขุ่นคล้ายขาว เช่น นม ฝุ่นละอองในอากาศ เป็นต้น

2) สารแขวนลอย (Suspension) เป็นสารที่ประกอบด้วยอนุภาคเล็ก ๆ ของของแข็งมีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางใหญ่กว่าสารคอลลอยด์สารแขวนลอยจะมีเส้นผ่านศูนย์กลางใหญ่กว่า 10 เซนติเมตรอนุภาคของของแข็งลอยกระจายอยู่ในของเหลวซึ่งสามารถมองเห็นได้อย่างชัดเจนเมื่อตั้งทิ้งไว้หนึ่ง ๆ จะเกิดการตกตะกอน เช่น น้ำโคลน น้ำคลอง น้ำอบไทย เป็นต้น

การจัดจำแนกสารโดยใช้เนื้อสารเป็นเกณฑ์

 เปลือกกล้วยเมื่อเสียดแล้ว	 อ่างปูนขาวที่คั่วขึ้นเพื่อใช้เป็น ที่ดูดเปลือกกล้วยกับน้ำปูนขาว
 กะทะไม้วางลงบนเตา เตาเรียบ หรือคั่วจนกระทั่งเปลือก กล้วย	 รวม ที่นั่งเปลือกกล้วยวางลงบนกะทะ เตาเรียบ

3. ใช้สภาวะการนำไฟฟ้าเป็นเกณฑ์

- 3.1 สารที่นำไฟฟ้า เช่น น้ำ เหล็กและอะลูมิเนียม เป็นต้น
- 3.2 สารที่ไม่นำไฟฟ้า เช่น ฝ้าย พลาสติกและไม้แห้ง เป็นต้น

4. ใช้สภาวะการละลายเป็นเกณฑ์

- 4.1 สารที่ละลายน้ำได้ เช่น น้ำตาลและเกลือ เป็นต้น
- 4.2 สารที่ละลายน้ำไม่ได้ เช่น ก้อนหิน ททรายและไม้ เป็นต้น

5. ใช้ความเป็นโลหะเป็นเกณฑ์ แบ่งสารออกได้เป็น 3 กลุ่ม คือ

- โลหะ (metal) เช่น ทองคำ ทองแดง เงิน เหล็ก พรอท สังกะสี ดีบุก ตะกั่วโซเดียม แมกนีเซียม เป็นต้น
- อโลหะ (non - metal) เช่น คาร์บอน ฟอสฟอรัส กำมะถัน ออกซิเจน ไฮโดรเจนฮีเลียม คลอรีน เป็นต้น
- กึ่งโลหะ (metalloid) เช่น ซีลีคอน ซีลีเนียม เจอร์เมเนียม อาร์เซนิก เป็นต้น

6. ใช้การละลายน้ำเป็นเกณฑ์ แบ่งสารได้เป็น 2 กลุ่ม คือ

- สารที่ละลายน้ำ เช่น เกลือแกง น้ำตาลทราย น้ำตาลกลูโคส จุนสีต่างทับทิม เอทานอล กรดแอสติก แก๊สคาร์บอนไดออกไซด์ แก๊สแอมโมเนีย เป็นต้น
- สารที่ไม่ละลายน้ำ เช่น แป้ง หินปูน ไขมัน น้ำมันพืช พลาสติก เหล็ก ไม้กำมะถัน คาร์บอน น้ำมันเชื้อเพลิง เป็นต้น

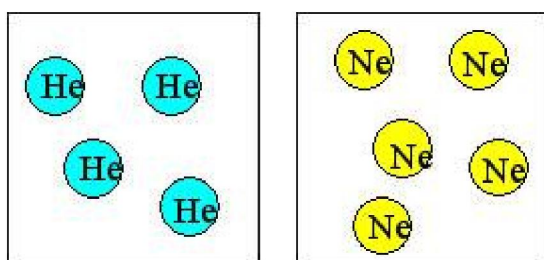
สารบริสุทธิ์ (Pure substance)

สารบริสุทธิ์ หมายถึงสารเนื้อเดียวที่ประกอบไปด้วยสารเพียงชนิดเดียวไม่มีสารอื่นเจือปน เช่น

- โลหะทองแดง (Cu) ประกอบด้วยอะตอมของทองแดง เพียงอย่างเดียว
- เพชรและแกรไฟต์ (C) ประกอบด้วยอะตอมของคาร์บอน เพียงอย่างเดียว
- น้ำกลั่น (H₂O) ประกอบด้วยโมเลกุลของน้ำ เพียงอย่างเดียว
- น้ำตาลกลูโคส (C₆H₁₂O₆) ประกอบด้วยโมเลกุลของกลูโคส เพียงอย่างเดียว
- แก๊สคาร์บอนไดออกไซด์ (CO₂) ประกอบด้วยโมเลกุลของคาร์บอนไดออกไซด์เพียงอย่างเดียว

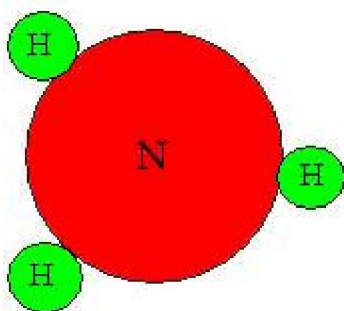
จะพบว่าสารบริสุทธิ์แต่ละชนิดมีองค์ประกอบต่างกันบางชนิดประกอบด้วยอะตอมเพียง ชนิดเดียว เรียกว่า ธาตุ แต่สารบริสุทธิ์บางชนิดประกอบด้วยอะตอมต่างชนิดกันเรียกว่า สารประกอบ

1. ธาตุ (element) เป็นสารบริสุทธิ์ที่ประกอบด้วยอะตอมเพียงชนิดเดียวธาตุจึงเป็นสารที่ไม่สามารถแบ่งย่อยลงไปได้อีกเนื่องจากอะตอมทั้งหมดในสารนั้นเป็นสารชนิดเดียวกันอะตอมเป็นหน่วยย่อยที่เล็กที่สุดที่แสดงสมบัติของธาตุนั้น ๆ ได้อะตอมของธาตุบางชนิดอยู่รวมกันเป็นผลึก เช่น ธาตุเหล็ก (Fe) ธาตุทองคำ (Au) ธาตุเงิน (Ag) ธาตุสังกะสี (Zn) เป็นต้น ซึ่งธาตุที่เป็นของแข็งธาตุบางชนิดมีอะตอมอยู่รวมกันเป็นโมเลกุล เช่น ธาตุออกซิเจน (O_2) ธาตุไนโตรเจน (N_2) ธาตุคลอรีน (Cl_2) ธาตุฟอสฟอรัส (P_4) ธาตุกำมะถัน (S_8) เป็นต้นและธาตุบางชนิดอะตอมจะอยู่อย่างอิสระเพียงลำพัง เช่น ธาตุฮีเลียม (He) ธาตุนีออน (Ne) ธาตุอาร์กอน (Ar) เป็นต้น ซึ่งจัดเป็นธาตุเฉื่อย

ฮีเลียมและนีออนเป็นอะตอมของแก๊สที่อยู่ได้ตามลำพัง เรียกว่าโมเลกุลอะตอมเดี่ยว

2. สารประกอบ (compound) เป็นสารบริสุทธิ์ที่ประกอบด้วยอะตอมของธาตุตั้งแต่ 2 ชนิดขึ้นไปมารวมกัน ด้วยแรง ยึดเหนี่ยวทางเคมี เกิดเป็นสารชนิดใหม่ เรียกว่าสารประกอบดังนั้นหน่วยย่อยของสารประกอบคือ โมเลกุลซึ่งอาจแยกสลายได้เมื่อได้รับความร้อนหรือพลังงานไฟฟ้าสารประกอบที่พบในชีวิตประจำวัน เช่น น้ำ (H_2O) เกลือแกง (NaCl) น้ำตาลทราย ($C_{12}H_{22}O_{11}$) น้ำตาลกลูโคส ($C_6H_{12}O_6$) เอทานอล (C_2H_5OH) คาร์บอนไดออกไซด์ (CO_2) หินปูน (Ca_2CO_3) จุนสี ($CuSO_4$) เป็นต้น

แอมโมเนียเป็นสารประกอบที่เกิดจากธาตุไนโตรเจน 1 อะตอม และธาตุไฮโดรเจน 3 อะตอมรวมกันเป็นโมเลกุล NH_3 ซึ่งมี 4 อะตอมใน 1 โมเลกุล

สารละลาย (solution)

หมายถึง สารเนื้อเดียวที่ไม่บริสุทธิ์ เกิดจากสารหลาย ชนิดมารวมกันโดยไม่เกิดปฏิกิริยาเคมี เช่น น้ำเกลือเกิดจากเกลือแกงละลายในน้ำ น้ำเกลือจะแสดงสมบัติของสารที่ผสมกันทั้ง 2 ชนิด คือมีรสเค็มของเกลือแกงและ

เป็นของเหลวใสเหมือนน้ำถ้าให้ความร้อนแก่น้ำเกลือจนน้ำระเหยไปหมด จะได้เกลือแกงแยกออกจากน้ำโดยไม่เปลี่ยนแปลงเป็นสารใหม่ เนื่องจากไม่เกิดปฏิกิริยาเคมีสารละลายแบ่งส่วนประกอบได้ 2 ส่วน คือ

1. ตัวทำละลาย (solvent) หมายถึงสารที่มีสถานะเดียวกับสารละลายหรือสารที่มีปริมาณ มากกว่าตัวทำละลายในสารละลายแต่ละชนิด มีเพียงสารเดียว
2. ตัวละลาย (solute) หมายถึงสารที่มีสถานะต่างจากสารละลายหรือสารที่มีปริมาณน้อยกว่าตัวทำละลายในสารละลายแต่ละชนิดมีได้หลายสาร

การละลาย หมายถึง การที่อนุภาคของสารสอดแทรกกรวมเป็นเนื้อเดียวกันโดยไม่เกิดปฏิกิริยาเคมี

สารละลายมีได้ 3 สถานะ คือ

- สารละลายที่เป็นของแข็ง เช่น นาก ฟิวส์ ทองเหลือง ทองสัมฤทธิ์ลวดนิโครม
- สารละลายที่เป็นของเหลว เช่น น้ำเกลือ น้ำเชื่อม น้ำอัดลม น้ำประป่าน้ำฝน
- สารละลายที่เป็นก๊าซ เช่น อากาศ แก๊สหุงต้ม แก๊สธรรมชาติแก๊สในถังแก๊ส

สาร (SUBSTANCE)

สิ่งต่างๆที่อยู่รอบตัวเราจัดเป็น สาร (Matter) ซึ่งหมายถึงสิ่งที่มีมวลสัมผัสได้โดยใช้ประสาทสัมผัส เช่น น้ำ ดิน อากาศ หิน ไม้ หวาย แป้ง เป็นต้น ส่วน สาร หมายถึง เนื้อของสารที่นำมาศึกษาหรือสิ่งที่นำมาศึกษาดังนั้นจึงใช้คำว่าสารแทนสสาร

สมบัติของสาร หมายถึงลักษณะเฉพาะตัวของสารแต่ละชนิดที่สามารถบ่งบอกว่าสารชนิดนั้นคืออะไร ซึ่งสารแต่ละชนิดจะมีสมบัติของสารที่สังเกตเห็นได้หลายประการ เช่น สี กลิ่น รสสถานะ เนื้อสาร แต่สมบัติบางประการของสารต้องใช้เครื่องมือในการสังเกตจึงจะทราบเช่น ความสามารถในการนำไฟฟ้า ความสามารถในการละลาย ความเป็นกรด - เบส จุดหลอมเหลวจุดเดือด ความหนาแน่น เป็นต้น เมื่อสารแต่ละชนิดมีสมบัติหลายประการดังนั้นสมบัติบางประการของสารชนิดหนึ่งอาจเหมือนกับสารอีกชนิดอื่นก็ได้แต่จะมีสมบัติบางประการที่เป็นสมบัติเฉพาะตัวแตกต่างจากสารอื่น เช่นน้ำเป็นของเหลวใส ไม่มีสี ไม่มีกลิ่น จุดเดือด 100 องศาเซลเซียสเอทานอลเป็นของเหลวใส ไม่มีสี มีกลิ่นฉุน มีจุดเดือด 78.5 องศาเซลเซียสดังนั้นสมบัติเฉพาะตัวของเอทานอลที่แตกต่างจากน้ำ คือ มีกลิ่นฉุนและมีจุดเดือดที่แตกต่างกัน

สมบัติของสารจำแนกได้เป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. สมบัติทางกายภาพ (Physical Properties) สมบัติทางกายภาพเป็นสมบัติที่สังเกตได้จากลักษณะภายนอกหรือใช้เครื่องมือง่ายๆในการสังเกต ซึ่งเป็นสมบัติที่ไม่เกี่ยวข้องกับปฏิกิริยาเคมี เช่น สี กลิ่น รสสถานะ ลักษณะของรูปร่าง ความหนาแน่น การนำไฟฟ้า การละลาย จุดหลอมเหลว จุดเดือด
2. สมบัติทางเคมี (Chemical Properties) สมบัติทางเคมีเป็นสมบัติที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างภายในของสารเป็นสมบัติที่สังเกตได้เมื่อมีปฏิกิริยาเคมีเกิดขึ้น เช่น ความเป็นกรด - เบสการเกิดสนิม ความเป็นโลหะ ความเป็นอโลหะ เป็นต้น

สารรอบตัวเรามีจำนวนมากมาย จึงต้องมีการจัดเป็นหมวดหมู่เพื่อความสะดวกในการศึกษา เราจัดหมวดหมู่ของสารโดยใช้เกณฑ์ดังนี้ คือ

1. ใช้สถานะของสารเป็นเกณฑ์

การใช้สถานะของสารเป็นเกณฑ์ สามารถจัดจำแนกได้เป็น 3 สถานะ ดังนี้

- 1.1 ของแข็ง รูปร่างไม่เปลี่ยนแปลง อนุภาคของของแข็งไม่มีการเคลื่อนที่และอัดให้เล็กลงอีกไม่ได้
- 1.2 ของเหลว รูปร่างเปลี่ยนตามภาชนะที่บรรจุ โดยมีปริมาตรคงที่ ไหลได้อัดให้เล็กลงได้ยาก
- 1.3 แก๊ส รูปร่างและปริมาตรเปลี่ยนแปลงไปตามภาชนะที่บรรจุ ฟู่งกระจายได้อัดให้เล็กลงได้ง่าย

2. ใช้เนื้อสารเป็นเกณฑ์ การแยกสารวิธีนี้พิจารณาจากลักษณะของเนื้อสารซึ่งสามารถจำแนกได้ดังนี้

2.1 สารเนื้อเดียว ประกอบด้วย

- สารบริสุทธิ์ ได้แก่ ธาตุ และ สารประกอบ
- สารไม่บริสุทธิ์ ได้แก่ สารละลาย และ คอลลอยด์

2.2 สารเนื้อผสม ประกอบด้วย สารแขวนลอย

สาร (Substance)

สิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัวเราจัดเป็น**สสาร (Matter)**ซึ่งหมายถึง สิ่งที่มีมวลสัมผัสได้โดยใช้ประสาทสัมผัส เช่น น้ำ ดิน อากาศ หิน ไม้ ทราย แป้ง เป็นต้น ส่วนสสารหมายถึง เนื้อของสสารที่นำมาศึกษาหรือสิ่งที่นำมาศึกษา ดังนั้นจึงใช้คำว่าสสารแทนสสารได้

สมบัติของสาร หมายถึง ลักษณะเฉพาะตัวของสารแต่ละชนิดที่สามารถบ่งบอกว่าสารชนิดนั้นคืออะไร ซึ่งสารแต่ละชนิดจะมีสมบัติของสารที่สังเกตเห็นได้หลายประการ เช่น สี กลิ่น รส สถานะ เนื้อสาร แต่สมบัติบางประการของสารต้องใช้เครื่องมือในการสังเกตจึงจะทราบ เช่น ความสามารถในการนำไฟฟ้า ความสามารถในการละลาย ความเป็นกรด - เบส จุดหลอมเหลว จุดเดือด ความหนาแน่น เป็นต้น เมื่อสารแต่ละชนิดมีสมบัติหลายประการ ดังนั้นสมบัติบางประการของสารชนิดหนึ่งอาจเหมือนกับสารอีกชนิดอื่นก็ได้ แต่จะมีสมบัติบางประการที่เป็นสมบัติเฉพาะตัวแตกต่างจากสารอื่น เช่น น้ำเป็นของเหลวใส ไม่มีสี ไม่มีกลิ่น จุดเดือด 100 องศาเซลเซียส เอทานอลเป็นของเหลวใส ไม่มีสี มีกลิ่นฉุน มีจุดเดือด 78.5 องศาเซลเซียส ดังนั้นสมบัติเฉพาะตัวของเอทานอลที่แตกต่างจากน้ำ คือ มีกลิ่นฉุน และมีจุดเดือดที่แตกต่างกัน

สมบัติของสารจำแนกได้เป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. สมบัติทางกายภาพ (Physical Properties) สมบัติทางกายภาพเป็นสมบัติที่สังเกตได้จากลักษณะภายนอกหรือใช้เครื่องมือง่ายๆ ในการสังเกต ซึ่งเป็นสมบัติที่ไม่เกี่ยวข้องกับปฏิกิริยาเคมี เช่น สี กลิ่น รส สถานะ ลักษณะของรูปผลึก ความหนาแน่น การนำไฟฟ้า การละลาย จุดหลอมเหลว จุดเดือด
2. สมบัติทางเคมี (Chemical Properties) สมบัติทางเคมีเป็นสมบัติที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างภายในของสาร เป็นสมบัติที่สังเกตได้เมื่อมีปฏิกิริยาเคมีเกิดขึ้น เช่น ความเป็นกรด - เบส การเกิดสนิม ความเป็นโลหะ ความเป็นอโลหะ เป็นต้น

การจำแนกสารเป็นหมวดหมู่

สารรอบตัวเรามีจำนวนมากมาย จึงต้องมีการจัดเป็นหมวดหมู่ เพื่อความสะดวกในการศึกษา ดังนั้นเราจึงจัดหมวดหมู่ของสารโดยใช้เกณฑ์ดังนี้ คือ

1. ใช้สถานะของสารเป็นเกณฑ์

การใช้สถานะของสารเป็นเกณฑ์ สามารถจัดจำแนกได้เป็น 3 สถานะ ดังนี้

1. ของแข็ง รูปร่างไม่เปลี่ยนแปลง อนุภาคของของแข็งไม่มีการเคลื่อนที่ และอัดให้เล็กลงอีกไม่ได้
2. ของเหลว รูปร่างเปลี่ยนตามภาชนะที่บรรจุ โดยมีปริมาตรคงที่ ไหลได้ อัดให้เล็กลงได้ยาก
3. แก๊ส รูปร่างและปริมาตรเปลี่ยนแปลงไปตามภาชนะที่บรรจุ ฟุ้งกระจายได้ อัดให้เล็กลงได้ง่าย

2. ใช้เนื้อสารเป็นเกณฑ์

การแยกสารวิธีนี้พิจารณาจากลักษณะของเนื้อสาร ซึ่งสามารถจำแนกได้ดังนี้

1. สารเนื้อเดียว ประกอบด้วย
 - สารบริสุทธิ์ ได้แก่ ธาตุ และสารประกอบ
 - สารไม่บริสุทธิ์ ได้แก่ สารละลาย และคอลลอยด์
2. สารเนื้อผสม ประกอบด้วย สารแขวนลอย

ใบงาน

1. สารหมายถึงอะไร มีความสำคัญอย่างไร

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and extend across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

บันทึกหลังการสอน

ครั้งที่ วันที่..... เดือน พ.ศ.....

กิจกรรมการเรียนรู้

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

สภาพปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

แนวทางการแก้ไข้ปัญหา

.....

.....

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้บันทึก

(.....)

ตำแหน่ง.....

ข้อคิดเห็นของผู้อำนวยการสถานศึกษา

.....

.....

ลงชื่อ.....

(นางจิราภรณ์ อุทัยศรี)

ผู้อำนวยการ กศน.อำเภอศรีรัตนนิคม

วันที่..... เดือน พ.ศ.....

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
ครั้งที่ 4

แผนการจัดการเรียนรู้ สาระความรู้พื้นฐาน รายวิชา วิทยาศาสตร์ รหัส พว11001
ระดับประถมศึกษา จำนวน 3 หน่วยกิต
เรื่อง การแยกสาร

ครั้งที่	วัน/เดือน/ปี	หัวเรื่อง/ตัวชี้วัด	เนื้อหาสาระการเรียนรู้	การจัดกระบวนการเรียนรู้	สื่อ/แหล่งเรียนรู้	การวัดและประเมินผล
4		1. อธิบายวิธีการและกระบวนการการแยกสาร	กระบวนการการแยกสาร 1. การกรองแบบต่างๆ 2. การกลั่น 3. การระเหย 4. การตกตะกอน 5. การตกผลึก 6. การกลั่นลำดับส่วน 7. การระเหิดหรือการระเหยแห้ง 8. โคม่าโตกราฟฟี อธิบายวิธีการและกระบวนการการแยกสารได้	ขั้นที่ 1 กำหนดสภาพปัญหา ครูและผู้เรียนสนทนาถึงกระบวนการจัดการความรู้ด้วยตนเองว่ามีลักษณะอย่างไร ให้นักศึกษาแสดงความ คิดเห็น ขั้นที่ 2 แสวงหาความรู้ - ครูให้นักศึกษาศึกษาใบความรู้ - ครูอธิบายใบความรู้ แล้วให้นักศึกษาแบ่งกลุ่ม ศึกษาตามหัวข้อที่กำหนดให้ดังนี้ - แบ่งผู้เรียนออกเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มละเท่าๆกัน เพื่อศึกษาเรื่องกระบวนการการแยกสาร กลุ่มที่ 1 การกรองแบบต่างๆ และการกลั่น กลุ่ม 2 การระเหย และการตกตะกอน กลุ่ม 3 การตกผลึกและการกลั่นลำดับส่วน กลุ่ม 4 การระเหิดหรือการระเหยแห้งและโคม่าโตกราฟฟีค	1.ใบความรู้ 2.หนังสือแบบเรียน แหล่งการเรียนรู้/ สืบค้นข้อมูลเพิ่มเติม 1.ห้องสมุดประชาชน 2.กศน.ตำบล 3.แหล่งข้อมูลสารสนเทศ 4.internet 5.สื่อสิ่งพิมพ์ โทรทัศน์ วิทยู หนังสือวารสารต่างๆ 6.แหล่งเรียนรู้ชุมชน	- การสังเกต - การซักถาม - การมีส่วนร่วม - การตรวจผลงาน - บันทึกการเรียนรู้

ครั้งที่	วัน/เดือน/ปี	หัวเรื่อง/ตัวชี้วัด	เนื้อหาสาระการเรียนรู้	การจัดกระบวนการเรียนรู้	สื่อ/แหล่งเรียนรู้	การวัดและประเมินผล
				โดยให้แต่ละกลุ่มสรุปโดยทำแผนผังความคิด (Mine Map) แล้วนำเสนอหน้าชั้นเรียน - ครูอธิบายเพิ่มเติมในแต่ละหัวข้อ - ครูมอบหมายให้นักศึกษาทำใบงาน และ เฉลย เปิดโอกาสให้นักศึกษาสอบถามและ แสดงความคิดเห็น ขั้นที่ 3 การปฏิบัตินำไปใช้ ครูผู้สอนสรุปเนื้อหาและเติมเต็มองค์ความรู้พร้อมมอบหมายงาน ขั้นที่ 4 การประเมินผลการเรียนรู้ - ครูวัดผลการเรียนรู้ของผู้เรียนจากที่ครูมอบหมายงานให้กับผู้เรียน เช่น ใบความรู้ ใบงาน ชิ้นงานที่มอบหมาย - ครูสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน เช่น ความสนใจ การร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ความรับผิดชอบ เป็นต้น		

ใบความรู้

ปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงสถานะของสาร

การระเหย (Evaporation) หมายถึง การที่ของเหลวเปลี่ยนสถานะไปเป็นไอสารในสถานะของเหลว มีการจัดเรียงอนุภาคไม่เป็นระเบียบ และมีช่องว่างอยู่ทั่วไป โมเลกุลของของเหลวจึงเคลื่อนที่ได้เล็กน้อย ทำให้เกิดการชนกันเองหรือชนกับผนังภาชนะ แล้วมีการถ่ายโอนพลังงานให้แก่กัน ทำให้บางโมเลกุลของของเหลวมีพลังงานจลน์เพิ่มขึ้น และบางโมเลกุลมีพลังงานจลน์ลดลง ถ้าโมเลกุลที่มีพลังงานจลน์เพิ่มขึ้นอยู่บริเวณผิวหน้าของของเหลว หรือสามารถเคลื่อนที่มายู่ผิวหน้าของของเหลวได้ และมีพลังงานสูงมากกว่าแรงยึดเหนี่ยวระหว่างโมเลกุล โมเลกุลเหล่านั้นจะหลุดออกจากผิวหน้าของของเหลวกลายเป็นไอไปเรื่อย ๆ การที่ของเหลวเปลี่ยนสถานะไปเป็นไอเรียกว่าการระเหย ขณะที่ของเหลวเกิดการระเหยจะดึงพลังงานส่วนหนึ่งไปใช้ในการเปลี่ยนสถานะ ทำให้อุณหภูมิของของเหลวลดลง ของเหลวจึงดูดพลังงานจากสิ่งแวดล้อมเข้ามาแทนที่พลังงานส่วนที่เสียไป

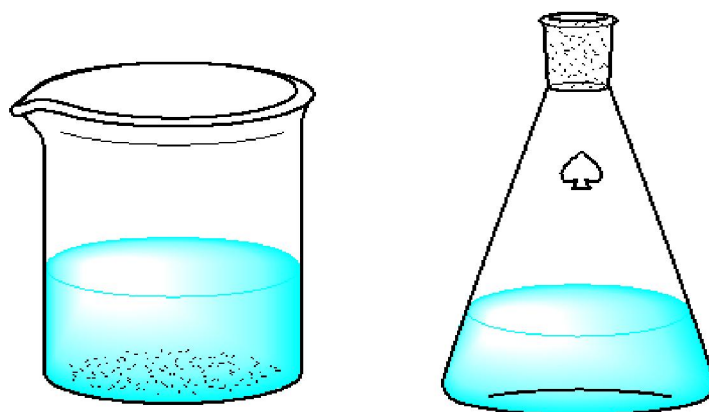

ปัจจัยที่มีผลต่อการระเหย

1. **อุณหภูมิ** เมื่ออุณหภูมิสูงการระเหยจะเกิดได้เร็วขึ้น เช่น ตากผ้าไว้ในที่มีแดดจัดผ้าจะแห้งได้เร็วกว่าผ้าที่ตากไว้ในร่ม เนื่องจากความร้อนหรืออุณหภูมิที่เพิ่มขึ้นมีผลให้พลังงานจลน์เฉลี่ยของโมเลกุลของน้ำเพิ่มขึ้น ทำให้โมเลกุลของน้ำที่มีพลังงานจลน์สูงพอที่จะเอาชนะแรงยึดเหนี่ยวระหว่างโมเลกุลมีมากขึ้น การระเหยของน้ำจึงเกิดได้เร็วขึ้น

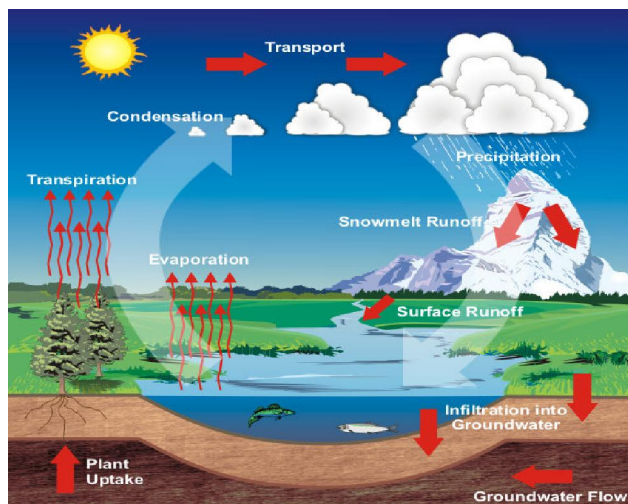
2. **พื้นที่ผิว** การเพิ่มพื้นที่ผิวหน้าของของเหลวทำให้เกิดการระเหยได้เร็วขึ้น เพราะว่าเป็นการเพิ่มจำนวนโมเลกุลของของเหลวที่มีโอกาสหลุดออกจากผิวหน้าของของเหลวได้มากขึ้น เช่น ถ้าใส่ของเหลวลงในภาชนะปากกว้างจะระเหยได้เร็วกว่าในภาชนะปากแคบ

เมื่อพื้นที่ผิวของของเหลวต่างกันอัตราการระเหยจะต่างกัน

3. **การถ่ายเทอากาศ** การที่อยู่ในที่ที่มีการถ่ายเทอากาศได้ดีหรือมีลมพัดผ่านจะช่วยให้เกิดการระเหยได้ดี เช่น เหงื่อบนร่างกาย เพราะการเคลื่อนที่ของอากาศทำให้โมเลกุลของไอบริเวณเหนือของเหลวเกิดการเคลื่อนที่และลดจำนวนโมเลกุลของไอบริเวณผิวหน้าของของเหลว เป็นผลให้โมเลกุลของของเหลวบริเวณผิวหน้ากลายเป็นไอได้มากขึ้นหรือระเหยได้เร็วขึ้น ขณะที่เหงื่อจะดึงความร้อนจากผิวหนังจึงทำให้รู้สึกเย็น

วัฏจักรของน้ำต้องใช้กระบวนการระเหย

การระเหิด (อังกฤษ: sublimation หรือ primary drying) คือปรากฏการณ์ที่สารเปลี่ยนสถานะจากของแข็งกลายเป็นไอหรือก๊าซที่อุณหภูมิต่ำกว่าจุดหลอมเหลว โดยไม่ผ่านสถานะของเหลว เมื่อลดความดันลงจนถึงจุดสมดุระหว่างสถานะของแข็งและก๊าซ จะเกิดการระเหิดของอนุภาคของสารนั้นการระเหิดเกิดขึ้นได้เพราะอนุภาคในของแข็งมีการสั่นและชนกับอนุภาคข้างเคียงตลอดเวลา ทำให้มีการถ่ายเทพลังงานจลน์ระหว่างอนุภาคเช่นเดียวกับในของเหลวและก๊าซ

ปัจจัยที่มีผลต่อการระเหิด

1. อุณหภูมิ อัตราการระเหิดเป็นสัดส่วนโดยตรงกับอุณหภูมิ
2. ชนิดของของแข็ง ของแข็งที่มีแรงยึดเหนี่ยวระหว่างอนุภาคน้อยจะระเหิดได้ง่าย
3. ความดันของบรรยากาศ ถ้าความดันของบรรยากาศสูงของแข็งจะระเหิดได้ยาก
4. พื้นที่ผิวของของแข็ง ถ้ามีพื้นที่มากจะระเหิดได้ง่าย
5. อากาศเหนือของแข็ง อากาศเหนือของแข็งจะต้องมีการถ่ายเทเสมอเพื่อป้องกันการอิมตัวของไอ

การควบแน่น คือ การเพิ่มความดันหรือ ลดอุณหภูมิให้ไอระเหยกลายเป็นของเหลวเพื่อลดการแพร่กระจายของกลิ่นการควบแน่นจะมีประสิทธิภาพและได้ผลคุ้มค่าในการนำสารที่ควบแน่นได้มาใช้ใหม่ก็ต่อเมื่อมีความเข้มข้นของสารนั้นสูงเพียงพอเช่นอากาศที่ดูดจากหม้อผสมสี เป็นต้น โดยทั่วไปการควบแน่นจะใช้เครื่องทำความเย็นและค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่จะเป็นค่าไฟฟ้า

1. หลักการ

ระบบควบแน่น (Condensation Process) ใช้หลักการบำบัดกลิ่นโดยอากาศเสียที่มีสารก่อให้เกิดกลิ่นถูกทำให้เย็นลงจนควบแน่นเป็นของเหลวซึ่งอุณหภูมิที่ต้องการจะขึ้นกับคุณสมบัติของสารนั้นๆ

ข้อดี

- ใช้ได้กับกลิ่นของตัวทำละลายที่ปกติเป็นของเหลว เช่น ทินเนอร์ ไซลีนโทลูอิน
- ระบบนี้ใช้ได้กับสารที่ก่อให้เกิดกลิ่นที่มีความเข้มข้นสูง ๆ เช่นอากาศในถังผสมสีน้ำมัน
- วิธีนี้ค่อนข้างง่ายและในขณะเดียวกันอาจได้ตัวทำละลายคืนในระดับที่คุ้มค่า

ข้อเสีย

- ค่าไฟฟ้าในการทำมาความเย็นสูง
- ไม่สามารถกำจัดสารก่อให้เกิดกลิ่นจำพวกอนินทรีย์ที่ไม่ควบแน่นหรือสารที่ควบแน่นที่อุณหภูมิต่ำเกินไป
- อากาศที่ระบายออกมีความเย็นและกลิ่นที่ยังเหลืออาจไม่ลอยตัวทำให้อาจรบกวนผู้ที่อยู่อาศัยข้างเคียง
- อาจต้องมีระบบเสริม เช่น ดูดซับกลิ่นที่ยังเหลือด้วยถ่านกัมมันต์
- **การละลาย**หมายถึงการที่อนุภาคของสารตั้งต้นสองชนิดขึ้นไปแทรกวมเป็นเนื้อเดียวกันเมื่อของแข็งละลายน้ำจะแตกตัวออกเป็นอนุภาคเล็กๆในการแตกตัวออกจากกันระบบจะต้องใช้พลังงานจำนวนหนึ่งซึ่งระบบต้องดูดพลังงานเพื่อทำให้อนุภาคของของแข็งที่รวมตัวกันอยู่แยกออกจากกันและเมื่ออนุภาคของของแข็งกระจายแทรกอยู่ระหว่างโมเลกุลของน้ำจะยึดเหนี่ยวกับโมเลกุลของน้ำได้ระบบจะต้องคายพลังงานออกมาจำนวนหนึ่งดังนั้นการละลายของสารชนิดหนึ่งอาจเป็นการเปลี่ยนแปลงประเภทดูดความร้อนหรือคายความร้อนขึ้นอยู่กับผลต่างของพลังงานที่ใช้แยกอนุภาคของของแข็งกับพลังงานที่คายออกมาเพื่อให้อนุภาคของของแข็งยึดเหนี่ยวกับน้ำ
- **สารละลาย (solution)**เป็นสารเนื้อเดียวที่ประกอบด้วยสารตั้งแต่ 2 ชนิดขึ้นไปสารที่มีปริมาณมากกว่าจัดเป็น**ตัวทำละลาย (solvent)**ส่วนสารที่มีปริมาณน้อยกว่าจัดเป็น**ตัวถูกละลาย (solute)**
- การละลายของสารในตัวทำละลายชนิดต่างๆ
- ในชีวิตประจำวันจะพบว่าน้ำเป็นตัวทำละลายที่ดีจึงนำไปใช้ในกิจกรรมต่างๆ มากมาย แต่ก็มีสารบางชนิดที่ไม่สามารถละลายในน้ำได้ เช่นหมึกแห้ง หรือไขมันที่เปื้อนมากับเสื้อผ้าจึงได้นำของเหลวบางชนิดที่ใช้ละลายสารที่ไม่สามารถละลายในน้ำได้มาเป็นตัวทำละลายแทนเช่น แอลกอฮอล์ เฮกเซน น้ำมันก๊าด น้ำมันเบนซิน เป็นต้น จึงสรุปได้ว่าสารบางชนิดละลายได้ดีในตัวทำละลายชนิดหนึ่ง แต่อาจไม่ละลายในตัวทำละลายชนิดอื่นดังนั้นการเลือกตัวทำละลายที่เหมาะสมจะสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้

การเปลี่ยนแปลงสถานะ คือ การที่สสารใดๆ เกิดการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ เช่นจาก**ของแข็ง**เป็น**ของเหลว** เป็นต้น การเปลี่ยนแปลงสถานะในแต่ละรูปแบบ มีชื่อเรียกต่างกันตามลักษณะการเปลี่ยนแปลงดังนี้

การระเหย คือ กระบวนการการเปลี่ยนแปลงสถานะของสสาร จาก**ของเหลว** กลายเป็น**ก๊าซ** โดยมักเกิดเมื่อของเหลวนั้นๆได้รับ**พลังงานหรือความร้อน** ได้แก่ **น้ำ** เปลี่ยนสถานะเป็น **ไอน้ำ**

การระเหิด คือ กระบวนการการเปลี่ยนแปลงสถานะของสสาร จาก**ของแข็ง** กลายเป็น**ก๊าซ** โดยไม่ผ่านสถานะการเป็นของเหลว ได้แก่ **น้ำแข็งแห้ง** เปลี่ยนสถานะเป็น **ก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์**

การควบแน่น คือ กระบวนการการเปลี่ยนแปลงสถานะของสสาร จากก๊าซ กลายเป็นของเหลว โดยมักเกิดเมื่อ ก๊าซนั้นๆ สูญเสียความร้อนหรือพลังงาน ได้แก่ ไอน้ำ เปลี่ยนแปลงสถานะเป็น น้ำ

การแข็งตัว คือ กระบวนการการเปลี่ยนแปลงสถานะของสสาร จากของเหลว กลายเป็นของแข็ง โดยมักเกิด เมื่อของเหลวนั้นๆ สูญเสียความร้อนหรือพลังงาน ได้แก่ น้ำ เปลี่ยนแปลงสถานะเป็น น้ำแข็ง โดยของแข็งนั้น สามารถเปลี่ยนสถานะกลับเป็นของเหลวได้ โดยการได้รับพลังงานหรือความร้อน

การตกผลึก คือ กระบวนการการเปลี่ยนแปลงสถานะของสสาร จากของเหลว กลายเป็นของแข็ง โดยมักเกิด เมื่อของเหลวนั้นๆ สูญเสียความร้อนหรือพลังงาน ได้แก่ น้ำ เปลี่ยนแปลงสถานะเป็น น้ำแข็ง แต่โดยทั่วไปแล้ว ตกผลึกนั้นนิยมใช้ กับการเปลี่ยนแปลงรูปร่างทางเคมี เสียมากกว่า เพราะโดยทั่วไปใช้กับสารประกอบหรือ วัตถุ ที่ไม่สามารถหลอมเหลว หรือ ละลาย กลับเป็นของเหลวได้อีก

การหลอมเหลว หรือการละลาย คือ กระบวนการการเปลี่ยนแปลงสถานะของสสาร จากของแข็ง กลายเป็น ของเหลว โดยมักเกิดเมื่อของแข็งนั้นๆ ได้รับความร้อนหรือพลังงาน ได้แก่ น้ำแข็ง เปลี่ยนแปลงสถานะเป็น น้ำ

ใบงาน

จงบอกวิธีการแยกสารดังต่อไปนี้

1. การกรองแบบต่างๆ

.....

.....

.....

2. การกลั่น

.....

.....

.....

3. การระเหย

.....

.....

.....

4. การตกตะกอน

.....

.....

.....

5. การตกผลึก

.....

.....

.....

6. การกลั่นลำดับส่วน

.....

.....

.....

7. การระเหิดหรือการระเหยแห้ง

.....

.....

.....

8. โคม่าโตกราฟฟี

.....

.....

.....

9. จงอธิบายสารและผลิตภัณฑ์ของสารที่ใช้ในชีวิตประจำวัน

.....

.....

.....

.....

.....

บันทึกหลังการสอน

ครั้งที่ วันที่..... เดือน พ.ศ.....

กิจกรรมการเรียนรู้

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

สภาพปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

แนวทางการแก้ไข้ปัญหา

.....

.....

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้บันทึก

(.....)

ตำแหน่ง.....

ข้อคิดเห็นของผู้อำนวยการสถานศึกษา

.....

.....

ลงชื่อ.....

(นางจิราภรณ์ อุทัยศรี)

ผู้อำนวยการ กศน.อำเภอศรีรัตนนิคม

วันที่..... เดือน พ.ศ.....

แผนการจัดกิจกรรมเรียนรู้
ครั้งที่ 5

ที่	ตัวชี้วัด	เนื้อหา	เนื้อหา ง่าย ด้วยตัวเอง (กรต.)	เนื้อหา ปานกลาง (พบกลุ่ม)	เนื้อหา ยาก นำมาสอน เสริม (ส.ส.)	หมายเหตุ
3	<u>การตัดสินใจเลือกอาชีพ</u> 1. ตัดสินใจเลือกอาชีพ ได้เหมาะสมกับตนเอง	1. การตัดสินใจเลือกอาชีพ - ความพร้อม - ความต้องการของ ตลาด - ความรู้ ทักษะและ เทคนิคต่างๆ - ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม - สถานที่ - แรงงาน - เงินทุน ฯลฯ	✓			

แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชา
 สาระการเรียนรู้การประกอบอาชีพ ระดับประถมศึกษา วิชาช่องทางการเข้าสู่อาชีพ รหัสวิชา อข11001
 ระดับ ประถมศึกษา จำนวน 2 หน่วยกิต
 หัวเรื่อง การงานอาชีพ

ครั้งที่	วัน เดือน ปี	หัวเรื่อง/ตัวชี้วัด	เนื้อหาสาระการเรียนรู้	การจัดกระบวนการเรียนรู้	แหล่งเรียนรู้	การวัดและประเมินผล
5		1. วิเคราะห์ลักษณะข้อบ่งชี้กระบวนการผลิตงานอาชีพในชุมชน สังคม ประเทศและโลก	1. งานอาชีพในชุมชน สังคม ประเทศ และโลก - งานบ้าน - งานเกษตร - งานช่าง - งานประดิษฐ์ - งานธุรกิจ ฯลฯ	<u>ขั้นที่ 1 กำหนดสภาพปัญหา</u> 1. ครูและผู้เรียนสนทนาเกี่ยวกับกระบวนการผลิตงานอาชีพ 2. ครูและผู้เรียนสนทนาข้อบ่งชี้กระบวนการผลิตงานอาชีพในชุมชน สังคม ประเทศ และโลก <u>ขั้นที่ 2 แสวงหาความรู้</u> 1. ครูให้ผู้เรียนค้นหาข้อมูลงานอาชีพในชุมชน สังคม ประเทศ และโลก 2. ครูนำใบความรู้เรื่องกระบวนการผลิตงานพร้อมอธิบายเกี่ยวกับอาชีพในชุมชน สังคม ประเทศ และโลก	- หนังสือเรียน - ใบความรู้ - ใบงาน - อินเทอร์เน็ต - ห้องสมุด กศน. ตำบล - แหล่งเรียนรู้ชุมชน	- การสังเกต - การซักถาม - การมีส่วนร่วม - การตรวจผลงาน - บันทึกการเรียนรู้

ครั้งที่	วัน เดือน ปี	หัวข้อเรื่อง/ตัวชี้วัด	เนื้อหาสาระการเรียนรู้	การจัดกระบวนการเรียนรู้	แหล่งเรียนรู้	การวัดและ ประเมินผล
				<u>ขั้นที่ 3 การปฏิบัตินำไปใช้</u> 1. ครูให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบเรื่องกระบวนการ ผลิตงานอาชีพในชุมชน สังคม ประเทศ และโลก 2. ผู้เรียนแสวงหาความรู้จากใบงาน <u>ขั้นที่ 4 การประเมินผลการ เรียนรู้</u> 1. ครูประเมินผลจากการทำแบบทดสอบ 2. ครูสังเกตพฤติกรรมการเรียนของผู้เรียนมีการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ความรับผิดชอบ		

ใบความรู้

วิชาช่องทางการเข้าสู่อาชีพ รหัสวิชา อช.11001

เรื่อง งานอาชีพในชุมชน สังคม ประเทศ และภูมิภาค 5 ทวีป

1. งานอาชีพในชุมชน

การเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีมีผลต่อความเป็นอยู่ โดยเฉพาะมีผลต่อการเข้าสู่อาชีพของคนในหมู่บ้าน ชุมชน และประเทศ ได้แก่ การเกิดอาชีพใหม่และการอนุรักษ์อาชีพเดิมให้อยู่ในท้องถิ่น ดังนั้นเพื่อให้การเข้าสู่อาชีพสามารถดำเนินการต่อไปได้อย่างมั่นคงผู้ประกอบการอาชีพจึงต้องมีความเข้าใจในกระบวนการสร้างงานสร้างอาชีพ มีรายละเอียด ดังนี้

1.1 การสร้างอาชีพจากช่องว่างระหว่างอาชีพ โดยอาศัยช่องว่างระหว่างอาชีพ 2 อาชีพ เช่นอาชีพขยายลำไยไม่ไผ่โดยซื้อจากแหล่งปลูกไปขายให้กับแหล่งเครื่องจักสาน

1.2 การสร้างอาชีพจากผลของการเข้าสู่อาชีพโดยอาศัยผลพลอยได้จากอาชีพเดิม เช่น ทำภาชนะใส่ของจากทางมะพร้าวโดยใช้ส่วนต่างๆ จากต้นมะพร้าวที่ปลูกเป็นอาชีพอยู่แล้ว

1.3 การสร้างอาชีพจากทรัพยากรท้องถิ่น เป็นการสร้างอาชีพใหม่ โดยการนำทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาใช้ประโยชน์ เช่น การทำอิฐจากดินเหนียวที่มีอยู่ในท้องถิ่น การผลิตปลาหมึกแห้งโดยใช้ทรัพยากรทางทะเลในท้องถิ่น

1.4 การสร้างอาชีพจากความต้องการของตลาดเป็นการสร้างอาชีพใหม่ โดยอาศัยข้อมูลทางการตลาด เช่น เลี้ยงกบเพราะตลาดมีความต้องการมากหรือปลูกผักปลอดสารพิษ เพราะผู้บริโภคมีความต้องการบริโภคเพื่อดูแลสุขภาพ

1.5 การสร้างอาชีพที่ขาดแคลนในท้องถิ่น เป็นการสร้างอาชีพใหม่โดยอาศัยข้อมูลในท้องถิ่นเป็น เช่น อาชีพรับซ่อมมอเตอร์ไซด์เพราะช่างในหมู่บ้านขาดแคลน ช่างซ่อมโทรศัพท์มือถือเพราะทุกคนมีโทรศัพท์มือถือและมีโอกาสที่จะชำรุดเสียหาย ช่างซ่อมเครื่องปรับอากาศ เพราะปัจจุบันเกือบทุกหลังคาเรือน ติดตั้งเครื่องปรับอากาศ

1.6 เข้าสู่อาชีพตามบรรพบุรุษ พ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย ทำอาชีพอะไรรุ่นลูกรุ่นหลานก็จะสืบทอดต่อไป เช่น อาชีพขายกล้วยเตี๋ยที่มีชื่อเสียงก็จะขายต่อจนกระทั่งรุ่นลูกรุ่นหลาน หรืออาชีพค้าขายทั่วไป

1.7 เข้าสู่อาชีพตามสภาพภูมิประเทศ ซึ่งในประเทศไทยประกอบด้วยสภาพพื้นที่ภูเขา ที่ราบลุ่มที่ติดตอน ดังนั้นการเพาะปลูกจึงขึ้นอยู่กับสภาพพื้นที่ ที่ราบลุ่มสามารถทำนาได้ อยู่ใกล้ทะเลสามารถเข้าสู่ อาชีพประมง หรือบางทำเลสามารถจัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้

1.8 เข้าสู่อาชีพตามนโยบายของรัฐบาลหรือของผู้ประกอบการเอง เป็นการเข้าสู่อาชีพในพื้นที่ ที่ยังไม่เคยมีการเข้าสู่อาชีพนั้นมาก่อน เช่น การนำยางพาราไปปลูกทางภาคอีสาน ซึ่งแต่เดิมยางพาราจะนิยมปลูกทางภาคใต้เป็นส่วนใหญ่

2 การเข้าสู่อาชีพ

ในโลกนี้มีอาชีพที่หลากหลายและทุกคนต้องมีอาชีพ เพื่อให้มีรายได้เลี้ยงตนเองและครอบครัว ทั้งนี้ การมีอาชีพเป็นของตนเองต้องอาศัยปัจจัยหลายอย่าง เช่น ความรู้ความสามารถ เงินทุน ความเหมาะสมของสถานที่และสภาพแวดล้อม แรงงาน ทั้งนี้ ปัจจุบันได้มีการแบ่งลักษณะงานอาชีพออกเป็น 5 กลุ่มอาชีพ ได้แก่ กลุ่มอาชีพเกษตรกรรม กลุ่มอาชีพพาณิชยกรรม กลุ่มอาชีพอุตสาหกรรม กลุ่มอาชีพด้านความคิดสร้างสรรค์ กลุ่มอาชีพด้านอำนวยการและอาชีพเฉพาะทาง โดยแต่ละกลุ่มอาชีพมีรายละเอียดดังนี้

2.1 กลุ่มอาชีพเกษตรกรรม คือ การเข้าสู่อาชีพในด้านการเกษตรเกี่ยวกับการปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ ประมง โดยนำองค์ความรู้เทคโนโลยี/นวัตกรรมในการเข้าสู่อาชีพให้สอดคล้องกับศักยภาพหลักของพื้นที่ คือ ด้านทรัพยากรธรรมชาติด้านภูมิอากาศ ด้านภูมิประเทศ ด้านศิลปะ ด้านวัฒนธรรม ประเพณีและวิถีของแต่ละพื้นที่และด้านทรัพยากรมนุษย์ในแต่ละพื้นที่ อาชีพด้านการเกษตร เช่น เกษตรอินทรีย์ เกษตรผสมผสานเกษตรทฤษฎีใหม่ วนเกษตร ธุรกิจการเกษตร ฟาร์มปศุสัตว์ การเลี้ยงปลาในกระชัง การแปรรูปทางการเกษตร เป็นต้น

2.2 กลุ่มอาชีพพาณิชยกรรม คือ งานอาชีพที่มีขอบข่ายเกี่ยวกับด้านพาณิชยกรรม เช่น ผู้ให้บริการจำหน่ายสินค้าทั้งแบบค้าปลีกและค้าส่งให้แก่ผู้บริโภคทั้งที่มีหน้าร้านเป็นสถานที่จัดจำหน่าย เช่น ห้างร้าน ห้างสรรพสินค้า ซูเปอร์สโตร์ ร้านสะดวกซื้อ และการขายที่ไม่มีหน้าร้าน เช่น การขายออนไลน์ ซึ่งปัจจุบันเป็นที่นิยม เพราะมีการลงทุนน้อย เรียกว่า พาณิชยอิเล็กทรอนิกส์ (E-COMMERCE) หมายถึง การดำเนินธุรกิจทุกรูปแบบที่เกี่ยวข้องกับการซื้อขายสินค้าและบริการ ผ่านคอมพิวเตอร์และระบบสื่อสารโทรคมนาคม หรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์

2.3 กลุ่มอาชีพอุตสาหกรรม คือ เข้าสู่อาชีพที่อาศัยองค์ความรู้เทคโนโลยี/นวัตกรรม การเกี่ยวกับงานช่าง ได้แก่ ช่างไฟฟ้า ช่างไม้ ช่างยนต์ ช่างประปา ช่างปูนและช่างเชื่อม ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดในประเทศและต่างประเทศ รวมถึงความเหมาะสมตามศักยภาพหลักของพื้นที่

2.4 กลุ่มอาชีพด้านความคิดสร้างสรรค์เป็นอาชีพที่อยู่บนพื้นฐานของการใช้องค์ความรู้การศึกษา การสร้างสรรค์งาน และการใช้ทรัพยากรสินทางปัญญานำมาเชื่อมโยงกับพื้นฐานทางวัฒนธรรม และเทคโนโลยี/นวัตกรรมสมัยใหม่โดยการต่อยอดหรือการพัฒนาอาชีพในกลุ่มอาชีพเดิม คือกลุ่มอาชีพเกษตรกรรมกลุ่มอาชีพอุตสาหกรรม กลุ่มอาชีพพาณิชยกรรม กลุ่มอาชีพคหกรรม กลุ่มอาชีพหัตถกรรม และกลุ่มอาชีพศิลปกรรม เช่น แพชั่นเสื้อผ้า เครื่องประดับ เครื่องสำอาง เสริมสวย ทำผม สปาสมุนไพร การออกแบบสื่อ/ภาพยนตร์/โทรทัศน์เครื่องใช้ไฟฟ้า เฟอร์นิเจอร์ วัสดุก่อสร้างแบบประหยัดพลังงาน เซรามิก ทอผ้า จักสานแกะสลักรถยนต์พลังงานทางเลือก การการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

2.5 กลุ่มอาชีพด้านอำนวยการและอาชีพเฉพาะทาง เป็นงานอาชีพที่มีทิศทางเติบโตในสังคมมากขึ้น เช่น ธุรกิจบริการท่องเที่ยว ธุรกิจบริการสุขภาพ ธุรกิจบริการโลจิสติก ธุรกิจภาพยนตร์ ธุรกิจการจัดประชุม และแสดงนิทรรศการ ธุรกิจบริการที่ปรึกษาด้านอสังหาริมทรัพย์ที่ปรึกษาทางธุรกิจอนาคตในกลุ่มอาชีพด้านอำนวยการและอาชีพเฉพาะทางจะมีความต้องการเจ้าหน้าที่ บุคคล พนักงาน เพื่อควบคุมและปฏิบัติงานที่มีความรู้ความสามารถ และทักษะฝีมือเป็นจำนวนมาก โดยผู้เข้าสู่อาชีพในกลุ่มนี้ต้องมีความรู้ มีระบบการ

บริหารตลาด ระบบการจัดการและมีเครือข่ายที่จะสามารถระดมทรัพยากรสนับสนุนงานอาชีพได้ทั้งนี้สามารถสรุปได้ว่า

1. กลุ่มอาชีพในปัจจุบันมี 5 กลุ่มอาชีพ ได้แก่ กลุ่มอาชีพเกษตรกรรม กลุ่มอาชีพพาณิชยกรรม กลุ่มอาชีพอุตสาหกรรม กลุ่มอาชีพด้านความคิดสร้างสรรค์ กลุ่มอาชีพด้านอำนวยการและอาชีพเฉพาะทาง
2. การเข้าสู่อาชีพให้ประสบความสำเร็จ ต้องคำนึงถึงความเหมาะสมเกี่ยวกับข้อตนเอง สังคม สิ่งแวดล้อม และวิชาการ

ใบงาน

ให้ผู้เรียนตอบคำถามต่อไปนี้

1. ปัจจุบันงานอาชีพแบ่งเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่อะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

2. เหตุใดภาคกลางของประเทศไทยจึงนิยมปลูกข้าว

.....

.....

.....

.....

3. ภาคใต้ของประเทศไทยควรปลูกอะไรดีที่สุด เพราะอะไร

.....

.....

.....

.....

4. การประกอบอาชีพในรูปแบบใดที่มีการลงทุนน้อยที่สุด

.....

.....

.....

.....

5. ผู้ประกอบการอาชีพขายอาหาร ควรกระทำอย่างไรเพื่อช่วยการอนุรักษ์ทรัพยากร

.....

.....

.....

.....

บันทึกหลังการสอน

ครั้งที่ วันที่..... เดือน พ.ศ.....

กิจกรรมการเรียนรู้

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

สภาพปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

แนวทางการแก้ไข้ปัญหา

.....

.....

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้บันทึก

(.....)

ตำแหน่ง.....

ข้อคิดเห็นของผู้อำนวยการสถานศึกษา

.....

.....

ลงชื่อ.....

(นางจิราภรณ์ อุทัยศรี)

ผู้อำนวยการ กศน.อำเภอศรีรัตนนิคม

วันที่..... เดือน พ.ศ.....

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
ครั้งที่ 6

แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชา
 สาระการเรียนรู้การประกอบอาชีพ ระดับประถมศึกษา วิชาช่องทางการเข้าสู่อาชีพ รหัสวิชา อข11001
 ระดับ ประถมศึกษา จำนวน 2 หน่วยกิต
 เรื่อง ช่องทางการเข้าสู่อาชีพ

ครั้งที่	วัน เดือน ปี	หัวเรื่อง/ตัวชี้วัด	เนื้อหาสาระการเรียนรู้	การจัดกระบวนการเรียนรู้	แหล่งเรียนรู้	การวัดและประเมินผล
6		1. ศึกษาอาชีพในชุมชน สังคม ประเทศ และโลก เพื่อวิเคราะห์ความเป็นไปได้ในการเข้าสู่อาชีพของตนเอง	1. ความเป็นไปได้ในการเข้าสู่อาชีพ - การลงทุน - การตลาด - กระบวนการผลิต - การขนส่ง - การบรรจุหีบห่อ - การแปรรูป - ผลกระทบต่อชุมชนและสภาพแวดล้อม - ความรู้ความสามารถ ฯลฯ	<u>ขั้นที่ 1 กำหนดสภาพปัญหา</u> - ครูและผู้เรียนสนทนาเกี่ยวกับกระบวนการผลิตงานอาชีพ - ครูและผู้เรียนสนทนาขอบข่ายกระบวนการผลิตงานอาชีพ <u>ขั้นที่ 2 แสวงหาความรู้</u> - ครูให้ผู้เรียนค้นหาข้อมูลการเข้าสู่อาชีพทางอินเทอร์เน็ต - ครูนำใบความรู้เรื่องความเป็นไปได้ในการเข้าสู่อาชีพของตนเอง	- หนังสือเรียน - ใบความรู้ - ใบงาน - อินเทอร์เน็ต - ห้องสมุด กศน. ตำบล - แหล่งเรียนรู้ชุมชน	- การสังเกต - การซักถาม - การมีส่วนร่วม - การตรวจผลงาน - บันทึกการเรียนรู้

ครั้งที่	วัน เดือน ปี	หัวเรื่อง/ตัวชี้วัด	เนื้อหาสาระการเรียนรู้	การจัดกระบวนการเรียนรู้	แหล่งเรียนรู้	การวัดและ ประเมินผล
				<u>ขั้นที่ 3 การปฏิบัตินำไปใช้</u> 1. ครูให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบเรื่องความเป็นไปได้ในการเข้าสู่อาชีพของตน 2. ผู้เรียนแสวงหาความรู้จากใบงาน <u>ขั้นที่ 4 การประเมินผลการเรียนรู้</u> 1. ครูประเมินผลจากการทำแบบทดสอบ 2. ครูสังเกตพฤติกรรมการเรียนของผู้เรียนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ความรับผิดชอบ		

ใบความ เรื่อง ความเป็นไปได้ในการเข้าสู่อาชีพ

การเข้าสู่อาชีพจำเป็นที่ผู้เข้าสู่อาชีพต้องเข้าใจในปัจจัยการดำเนินงานอาชีพซึ่งประกอบด้วย การลงทุน การตลาด กระบวนการผลิต การขนส่ง การบรรจุหีบห่อ การแปรรูปผลกระทบต่อชุมชนและสภาพแวดล้อม ความรู้ความสามารถ โดยปัจจัยการดำเนินงานอาชีพแต่ละปัจจัย สามารถอธิบายได้ ดังนี้

1. การลงทุน

“การลงทุน” หมายถึง เป็นการออมเพื่อให้ได้รับผลตอบแทนที่มากขึ้นซึ่งเราต้องยอมรับความเสี่ยงที่เพิ่มขึ้น เช่น การตัดสินใจนำเงินออมมาลงทุน เราจึงต้องพิจารณาอย่างรอบคอบและศึกษาหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องเป็นอย่างดีเพื่อให้ได้รับผลตอบแทนที่คาดหวังไว้และเพื่อลดความเสี่ยงที่เกิดขึ้นจากการลงทุน

2. การตลาด

การตลาด หมายถึง กิจกรรมทางธุรกิจที่จะทำให้สินค้าจากผู้ผลิตไปสู่มือผู้บริโภคและทำให้ ผู้บริโภคเกิดความพึงพอใจที่ได้บริโภคสินค้าหรือบริการนั้นอันเป็นผลทำให้ธุรกิจประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของธุรกิจนั้นๆ

การขาย หมายถึง กระบวนการในการช่วยเหลือ โน้มน้าว ชักจูงใจโดยใช้บุคคลหรือไม่ใช้บุคคลก็ได้ เพื่อให้ลูกค้าคาดหวังตัดสินใจซื้อสินค้าหรือบริการนั้นๆ

การจัดการด้านตลาด หมายถึง การวิเคราะห์ การวางแผน การปฏิบัติงาน และการควบคุม การดำเนินงานการตลาดจากผู้ผลิตถึงผู้บริโภค โดยมีผลประโยชน์จากการแลกเปลี่ยนสินค้าหรือการบริการกับกลุ่มผู้เป็นการตอบแทนหน้าที่การตลาด เป็นกิจกรรมการตลาดที่ทำให้สินค้าหรือบริการเคลื่อนย้ายจากผู้ผลิตไปยังผู้บริโภคโดยวิธีการต่างๆ เช่น การแลกเปลี่ยนโดยการซื้อ-ขายการ กระจายสินค้าเกี่ยวข้องกับการขนส่ง การเก็บรักษา การอำนวยความสะดวกทางการตลาด เช่น ข้อมูลทางการตลาด ข้อมูลเกี่ยวกับผู้บริโภค ลักษณะของการตลาด

การตลาดเป็นมากกว่าการขายและการส่งเสริมการขาย จุดมุ่งหมายของการตลาดที่สำคัญ จะต้องทำให้การขายเป็นเรื่องง่าย แนวคิดหลักการตลาด ประกอบด้วย

1. ความจำเป็น ความต้องการ และความต้องการซื้อสินค้า
2. สินค้าหรือบริการ
3. คุณค่า ความพึงพอใจ และคุณภาพ
4. การแลกเปลี่ยน การติดต่อธุรกิจ และแนวการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี
5. ตลาด

องค์ประกอบของการตลาด

1. วิเคราะห์เกี่ยวกับความจำเป็น ความต้องการ และความต้องการซื้อของผู้บริโภค
2. ธุรกิจต้องเสนอสินค้าหรือบริการเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค
3. สินค้าหรือบริการนั้นต้องมีคุณค่า ทำให้ลูกค้าพึงพอใจและมีคุณภาพ

4. สินค้าหรือบริการจะมีการแลกเปลี่ยน การติดต่อธุรกิจและการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับลูกค้า

5. ตลาดเป้าหมายต้องมีลักษณะ 4 ประการ

5.1 มีความจำเป็นหรือความต้องการ

5.2 มีเงินหรือมีอำนาจซื้อ

5.3 มีความเต็มใจที่จะซื้อ

5.4 มีอำนาจในการตัดสินใจซื้อ

การแข่งขันทางการตลาดนอกจากจะศึกษาข้อมูลของกลุ่มลูกค้าและข้อมูลของคู่แข่งแล้วจะต้อง มีการแข่งขันด้านอื่นๆด้วย ได้แก่

1. สินค้าหรือบริการ สินค้าต้องมีคุณภาพถูกใจผู้บริโภค มีประโยชน์ต่อการนำไปใช้

2. ราคา ราคาสินค้าต้องเหมาะสมกับคุณภาพ ตั้งราคาเกินความจริงหรือไม่ และต้องพิจารณาจากราคาของคู่แข่ง ราคาต้องไม่สูงหรือไม่ต่ำเกินไป

3. ช่องทางการจำหน่าย พิจารณาว่าจะจำหน่ายอย่างไร วิธีการใดสินค้าจึงจะถึงผู้บริโภคได้อย่างปลอดภัยและยังคงคุณภาพ เช่น บริการถึงบ้านผ่านการขายตรง หรือ ขายปลีกทางอินเทอร์เน็ต

4. การส่งเสริมการขาย เป็นกรรมวิธีการขายที่สามารถดึงดูดใจให้ลูกค้า เช่น การลด แลก แจก แถม หรือ ให้ลองเอาสินค้าไปใช้ก่อน หรือขายควบกับสินค้าชนิดอื่นๆ การโฆษณาต่างๆ

ข้อมูลที่ใช้ในการตัดสินใจทางการตลาด

1. ข้อมูลผู้บริโภคต้องรู้ว่าผู้บริโภคมีรสนิยมอย่างไร และมีอำนาจในการซื้ออย่างน้อยเพียงใด

2. ข้อมูลคู่แข่งต้องรู้ว่าคู่แข่งเป็นใคร ขายอะไร จุดเด่นของสินค้า ข้อมูลผู้บริโภค ผู้แข่งขัน ข้อมูลเหล่านี้จะทำให้ผู้ประกอบการสามารถตัดสินใจได้ถูกต้อง

การคิดต้นทุนการผลิต

การคิดต้นทุนการผลิตของผู้เข้าสู่อาชีพนิยมคิดต้นทุนในรอบปีหรือต่อรอบการผลิตขึ้นอยู่กับลักษณะของผลผลิตโดยการคิดต้นทุนการผลิตจะพิจารณาทั้งต้นทุนที่ใช้ไปในลักษณะเงินสดและที่ไม่เป็นเงินสดซึ่งประกอบด้วย

1. ต้นทุนผันแปรที่เป็นเงินสด

1.1 ค่าวัสดุ อุปกรณ์ในการเข้าสู่อาชีพ เช่น วัสดุอุปกรณ์อาชีพการเกษตร เช่น ปุ๋ย พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ ค่าน้ำมัน และค่าแรงซ่อมเครื่องจักร วัสดุอุปกรณ์ในอาชีพรับจ้างซักรีดเสื้อผ้า เช่น ผงซักฟอก น้ำยาปรับผ้านุ่ม

1.2 ค่าจ้างแรงงาน เป็นค่าจ้างแรงงานในการผลิต เช่น ค่าแรงซ่อมเครื่องจักรค่าแรงงาน ไถดิน ค่าจ้างลูกจ้างในร้านอาหาร

1.3 ค่าเช่าที่ดิน ค่าเช่าที่ดินในการประกอบธุรกิจ เช่น ค่าเช่าทำนา

1.4 ค่าเสียโอกาสของเงินทุน หมายถึง ค่าชดเชยที่เจ้าของธุรกิจนำเงินสดของตนไปลงทุน แทนการได้รับ “ดอกเบี้ย” เมื่อนำเงินไปฝากธนาคาร ดังนั้น ต้นทุนจะต้องใช้อัตราดอกเบี้ยเงินฝากคิดเป็นต้นทุนผลิตด้วย

1.5 ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ

2. ต้นทุนผันแปรที่ไม่เป็นเงินสด ได้แก่

2.1 ค่าแรงงานในครัวเรือน ส่วนใหญ่เป็นธุรกิจครอบครัวไม่ค่อยมีการนำแรงงานมาคิดเป็น

ต้นทุน ทำให้ไม่ทราบต้นทุนที่แท้จริง โดยการคิดค่าแรงในครัวเรือนให้คิดในอัตราค่าแรงงานในท้องถิ่นนั้น ๆ

2.2 ค่าเสียโอกาสของที่ดิน กรณีที่เจ้าของกิจการมีที่ดินเป็นของตนเอง ให้คิดต้นทุนตามอัตราเช่าที่ดินในท้องถิ่นหรือบริเวณใกล้เคียง

ใบงาน

ให้ผู้เรียนตอบคำถามต่อไปนี้

1. สมชายมีความรู้ด้านการทขนมเค้กหากต้องการประกอบอาชีพทำขนมเค้กขาย ควรให้ความสนใจกับการศึกษาข้อมูลด้านใด

.....

.....

.....

.....

2. องค์ประกอบของการตลาดประกอบด้วยอะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

3. จงอธิบายความหมายของคำว่า“ต้นทุนผันแปร”

.....

.....

.....

.....

4. จงอธิบายความหมายของคำว่า“ต้นทุนคงที่”

.....

.....

.....

.....

5. ถ้าท่านต้องการประกอบอาชีพเลี้ยงสุกร ควรเลือกสถานที่ในลักษณะใด

.....

.....

.....

.....

บันทึกหลังการสอน

ครั้งที่ วันที่..... เดือน พ.ศ.....

กิจกรรมการเรียนรู้

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

สภาพปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

แนวทางการแก้ไข้ปัญหา

.....

.....

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้บันทึก

(.....)

ตำแหน่ง.....

ข้อคิดเห็นของผู้อำนวยการสถานศึกษา

.....

.....

ลงชื่อ.....

(นางจิราภรณ์ อุทัยศรี)

ผู้อำนวยการ กศน.อำเภอศรีรัตนนิคม

วันที่..... เดือน พ.ศ.....

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
ครั้งที่ 7

แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชา
 สาระการเรียนรู้การประกอบอาชีพ ระดับประถมศึกษา วิชาช่องทางการเข้าสู่อาชีพ รหัสวิชา อข11001
 ระดับ ประถมศึกษา จำนวน 2 หน่วยกิต
 เรื่อง การตัดสินใจเลือกอาชีพ

ครั้งที่	วัน เดือน ปี	หัวเรื่อง/ตัวชี้วัด	เนื้อหาสาระการเรียนรู้	การจัดกระบวนการเรียนรู้	แหล่งเรียนรู้	การวัดและประเมินผล
7		1. ตัดสินใจเลือกอาชีพได้ เหมาะสมกับตนเอง	1. การตัดสินใจเลือกอาชีพ - ความพร้อม - ความพร้อมของ การตลาด - ความรู้ ทักษะและ เทคนิคต่างๆ - ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม -สถานที่ -แรงงาน -เงินทุน ฯลฯ	<u>ขั้นที่ 1 กำหนดสภาพปัญหา</u> 1. ครูและผู้เรียนสนทนาเกี่ยวกับการเลือกอาชีพ ได้เหมาะสมกับตนเอง 2. ครูและผู้เรียนสนทนาข้อบ่งชี้กระบวนการ ความเป็นไปได้ในการเลือกอาชีพได้เหมาะสมกับ ตนเอง <u>ขั้นที่ 2 แสวงหาความรู้</u> 1. ครูให้ผู้เรียนค้นหาข้อมูลการเลือกอาชีพได้ เหมาะสมกับตนเองทางอินเทอร์เน็ต 2. ครูนำใบความรู้เรื่องความเป็นไปได้ในการเลือก อาชีพได้เหมาะสมกับตนเอง	- หนังสือเรียน - ใบความรู้ - ใบงาน - อินเทอร์เน็ต - ห้องสมุด กศน. ตำบล - แหล่งเรียนรู้ ชุมชน	- การสังเกต - การซักถาม - การมีส่วนร่วม - การตรวจผลงาน - บันทึกการเรียนรู้

ครั้งที่	วัน เดือน ปี	หัวเรื่อง/ตัวชี้วัด	เนื้อหาสาระการเรียนรู้	การจัดกระบวนการเรียนรู้	แหล่งเรียนรู้	การวัดและประเมินผล
				<u>ขั้นที่ 3 การปฏิบัตินำไปใช้</u> 1. ครูให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบเรื่องความเป็นไปได้ในการเลือกอาชีพได้เหมาะสมกับตนเอง 2. ผู้เรียนแสวงหาความรู้จากใบงาน <u>ขั้นที่ 4 การประเมินผลการเรียนรู้</u> 1. ครูประเมินผลจากการทำแบบทดสอบ 2. ครูสังเกตพฤติกรรมการเรียนของผู้เรียนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ความรับผิดชอบ		

ใบความรู้

การตัดสินใจเลือกอาชีพตามศักยภาพ

การตัดสินใจที่จะดำเนินการสิ่งใดสิ่งหนึ่งต้องมีข้อมูลประกอบการตัดสินใจซึ่งประกอบด้วยข้อมูลด้านตัวเอง สภาพแวดล้อม สังคม และวิชาการ นอกจากนี้ ยังมีวิธีการวิเคราะห์ศักยภาพต่างๆ ที่เกี่ยวข้องว่ามีการตัดสินใจเลือกอาชีพ มีความเหมาะสมหรือไม่ โดยแนวทางในการตัดสินใจเข้าสู่อาชีพให้เหมาะสมนั้นควรมีความเข้าใจในการวิเคราะห์ศักยภาพ ทั้ง 5 ด้าน ดังนี้

1. ศักยภาพของทรัพยากรธรรมชาติในแต่ละพื้นที่

ทรัพยากรธรรมชาติ หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวัน และการเข้าสู่อาชีพ ทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ แม่น้ำลำคลอง อากาศ แร่ธาตุต่าง ๆ โดยทรัพยากรธรรมชาติบางชนิดใช้แล้วหมดไป เช่น แร่ธาตุต่าง ๆ ทรัพยากรธรรมชาติบางชนิดมนุษย์สามารถสร้าง ขึ้นมาทดแทนใหม่ได้ เช่น ป่าไม้ เมื่อมนุษย์ตัดไปใช้ประโยชน์แล้วก็สามารถปลูกทดแทนขึ้นใหม่ได้ ดังนั้น การ เข้าสู่อาชีพต้องพิจารณาทรัพยากรที่จะต้องนำมาใช้ในการเข้าสู่อาชีพในพื้นที่มีหรือไม่มีเพียงพอหรือไม่ ถ้าไม่มี ผู้ประกอบการต้องพิจารณาใหม่ว่าจะเข้าสู่อาชีพที่ตัดสินใจเลือกไว้หรือไม่ หรือจะจัดหาทรัพยากรในพื้นที่ใกล้เคียงเพื่อนำมาใช้ในการเข้าสู่อาชีพได้หรือไม่ทั้งนี้ผู้ประกอบการจะต้องเสียค่าขนส่งเป็นต้นทุนเพิ่มขึ้น จะมีความคุ้มค่ากับการลงทุนหรือไม่ เช่น ตัดสินใจจะเข้าสู่อาชีพจักสานตะกร้าจากไม้ไผ่ แต่ในพื้นที่ของตนไม่มีไม้ไผ่ต้องพิจารณาแล้วว่าจะเข้าสู่อาชีพนี้ได้หรือไม่ ถ้าต้องการเข้าสู่อาชีพนี้จริงๆ เนื่องจากตลาดมีความต้องการมากจึงต้องคิดหาเพื่อซื้อไม้ไผ่จากแหล่งอื่น ซึ่งจะทำให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น ในกรณีเช่นนี้ รายได้จากการเข้าสู่อาชีพนี้จะมีความคุ้มค่าหรือไม่เป็นสิ่งที่ต้องคิดให้รอบคอบก่อนการตัดสินใจและดำเนินงานอาชีพ

2. ศักยภาพของพื้นที่ตามลักษณะภูมิอากาศ

ในแต่ละพื้นที่จะมีลักษณะภูมิอากาศต่างกัน เช่น ภาคกลางมีอากาศร้อน ภาคใต้มีฝนตก เป็นเวลานาน ภาคเหนือมีอากาศเย็น โดยเฉพาะการเข้าสู่อาชีพเกษตรกรรมต้องขึ้นอยู่กับสภาพภูมิอากาศเป็นส่วนใหญ่ เช่น การปลูกลิ้นจี่ ลำไย ต้องการอากาศเย็นจึงจะออกผลได้ แก้วมังกรต้องการอากาศร้อน หรือทวีปอเมริกาที่มีอากาศหนาวเย็นมากก็สามารถปลูกพืชเมืองหนาวได้ เช่น เซอร์รี่ แอปเปิล ดังนั้น การปลูกพืชจำเป็นต้อง พิจารณาสภาพภูมิอากาศด้วยว่าเหมาะสมกับชนิดของพืชนั้น ๆ หรือไม่

3. ศักยภาพของภูมิประเทศและทำเลที่ตั้งของแต่ละพื้นที่

สภาพภูมิประเทศและทำเลที่ตั้งของแต่ละพื้นที่จะแตกต่างกัน เช่น เป็นภูเขา เป็นที่ราบสูง ที่ราบลุ่ม แต่ละพื้นที่มีผลต่อการเข้าสู่อาชีพต่าง ๆ เช่น

- อาชีพเกษตรกรรม ขึ้นอยู่กับสภาพภูมิประเทศ เช่น อาชีพทำนา สามารถทำได้ทั้งในที่ราบลุ่มและพื้นที่ราบสูงหรือบนภูเขา แต่ผู้ประกอบการในปลูกข้าวแต่ละภูมิภาคต้องเลือกใช้พันธุ์ข้าวที่เหมาะสม
- อาชีพอุตสาหกรรม ภูมิประเทศและทำเลที่ตั้งในการเข้าสู่อาชีพอุตสาหกรรม มีความสำคัญมาก ได้แก่การอยู่ใกล้แหล่งวัตถุดิบการคมนาคมสะดวกในการขนส่งสินค้าถ้าเป็นอาชีพอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวต้องมีลักษณะภูมิประเทศที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวได้

4. ศักยภาพของศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณีและวิถีชีวิตของแต่ละพื้นที่

แต่ละพื้นที่ทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศมีศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณีและวิถีชีวิตที่แตกต่างกัน ดังนั้นแต่ละพื้นที่สามารถนำเอาสิ่งเหล่านี้มาใช้เป็นอาชีพได้เช่น เป็นสถานที่ท่องเที่ยวชมศิลปวัฒนธรรม ประเพณีพื้นบ้านหรือพหุวิถีชีวิต ซึ่งก็จะมีอาชีพอื่นๆเกิดตามมา เช่น การขายของที่ระลึก การนวดแผนไทย การขายอาหาร ผู้ประกอบการต้องพิจารณาว่าศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณีและวิถีชีวิตในพื้นที่มีความโดดเด่นสามารถนำมาใช้เข้าสู่อาชีพได้หรือไม่

5. ศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์ในแต่ละพื้นที่

ทรัพยากรมนุษย์ในแต่ละพื้นที่ หมายถึง ความรู้ ความสามารถของมนุษย์ที่เป็นภูมิปัญญาทั้งในอดีตจนถึงปัจจุบันด้านการเข้าสู่อาชีพต่างๆ ในพื้นที่นั้นๆ เช่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่มีภูมิปัญญาการทำปลาตะเพียนจากใบลาน งานหล่อทองเหลือง ดังนั้น ทรัพยากรมนุษย์ในแต่ละพื้นที่มีผลต่อการเข้าสู่อาชีพซึ่งต้องนำมาพิจารณาอาชีพที่จะตัดสินใจเข้าสู่อาชีพนั้นในพื้นที่มีภูมิปัญญาที่จะเรียนรู้หรือนำไปประยุกต์ใช้ในการเข้าสู่อาชีพได้หรือไม่

ใบงาน

ให้ผู้เรียนตอบคำถามต่อไปนี้

1. การตัดสินใจเลือกอาชีพให้เหมาะสมและประสบความสำเร็จในอาชีพ ตามศักยภาพมีทั้งหมดกี่ด้าน อะไรบ้าง จงอธิบาย

.....

.....

.....

.....

2. เพราะเหตุใดประเทศในทวีปยุโรปจึงไม่สามารถปลูกพืชได้เช่นเดียวกับประเทศไทย

.....

.....

.....

.....

3. ในการตัดสินใจเลือกอาชีพ ควรศึกษาข้อมูลใดบ้าง

.....

.....

.....

.....

4. ถ้าท่านตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพผลิตน้ำผลไม้บรรจุกระป๋อง ควรตรวจสอบความเป็นไปได้ในเรื่องใดบ้าง

.....

.....

.....

.....

บันทึกหลังการสอน

ครั้งที่ วันที่..... เดือน พ.ศ.....

กิจกรรมการเรียนรู้

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

สภาพปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

แนวทางการแก้ไข้ปัญหา

.....

.....

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้บันทึก

(.....)

ตำแหน่ง.....

ข้อคิดเห็นของผู้อำนวยการสถานศึกษา

.....

.....

ลงชื่อ.....

(นางจิราภรณ์ อุทัยศรี)

ผู้อำนวยการ กศน.อำเภอศรีรัตนนิคม

วันที่..... เดือน พ.ศ.....

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
ครั้งที่ 8

การวิเคราะห์เนื้อหา

หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551ระดับ

ประถมศึกษาภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563

สาระการประกอบอาชีพ รายวิชาพัฒนาอาชีพให้มีอยู่มีกิน รหัสวิชา อข11003 จำนวน 2 หน่วยกิต

กศน.อำเภอศีร์ชบุรีนิคม สำนักงาน กศน.จังหวัดสุราษฎร์ธานี

มาตรฐานการเรียนรู้

มีความรู้ ความเข้าใจในการพัฒนาอาชีพให้มีผลิตภัณฑ์หรืองานบริการ สร้างรายได้พอเพียงต่อการดำรงชีวิต

ที่	ตัวชี้วัด	เนื้อหา	เนื้อหาง่าย ด้วยตัวเอง (กรต.)	เนื้อหาปาน กลาง (พบ กลุ่ม)	เนื้อหายาก นำมาสอน เสริม (ส.ส)	หมายเหตุ
1	1. อธิบายความหมาย ความสำคัญและความ จำเป็นของการพัฒนาอาชีพ เพื่อการมีอยู่มีกิน 2. อธิบายความจำเป็นและ คุณค่าของการวิเคราะห์ ศักยภาพธุรกิจ 3. วิเคราะห์ตำแหน่งธุรกิจ ใน ระยะต่าง ๆ 4. วิเคราะห์ศักยภาพธุรกิจ บน เส้นทางของเวลา	1. ความหมาย ความสำคัญ ความจำเป็นในการพัฒนาอาชีพ 2. ความจำเป็นและคุณค่าของการ วิเคราะห์ศักยภาพธุรกิจ 3. การวิเคราะห์ตำแหน่งธุรกิจ - ระยะเริ่มต้น - ระยะสร้างตัว - ระยะทรงตัว - ระยะแตกต่างหรือสูงขึ้น 4. การวิเคราะห์ศักยภาพธุรกิจ บนเส้นทางของเวลา	✓ ✓ ✓ ✓			
2	1. กำหนดทิศทางการตลาด 2. กำหนดเป้าหมาย การตลาด 3. กำหนดกลยุทธ์สู่ เป้าหมาย 4. วิเคราะห์กลยุทธ์ 5. กำหนดกิจกรรมและ แผนการพัฒนากการตลาด	1.การกำหนดทิศทางการตลาด 2.การกำหนดเป้าหมายการตลาด 3.การกำหนดกลยุทธ์สู่เป้าหมาย 4.การวิเคราะห์กลยุทธ์ 5.กิจกรรมและแผนการ พัฒนากการตลาด	✓ ✓ ✓ ✓ ✓			

ที่	ตัวชี้วัด	เนื้อหา	เนื้อหา ง่าย ด้วยตัวเอง (กต.)	เนื้อหา ปานกลาง (พบกุ่ม)	เนื้อหา ยาก นำมาสอน เสริม (ส.ส)	หมายเหตุ
3	1. อธิบายการกำหนดคุณภาพ ผลผลิตหรือการบริการ 2. วิเคราะห์ทุนปัจจัยการผลิต หรือการบริการ 3. กำหนดเป้าหมายการผลิต หรือการบริการ 4. กำหนดแผนกิจกรรมการผลิต 5. พัฒนาระบบการผลิตหรือ การ บริการ	1.การกำหนดคุณภาพการผลิต หรือ การบริการ 2.การวิเคราะห์ทุนปัจจัยการ ผลิต หรือการบริการ 3.การกำหนดเป้าหมายการผลิตหรือ การบริการ 4.การกำหนดแผนกิจกรรมการผลิต 5.การพัฒนาระบบการผลิตหรือการ บริการ		✓ ✓ ✓ ✓		
4	1. อธิบายความจำเป็น และคุณค่า ของธุรกิจเชิงรุก 2. อธิบายการแทรกความนิยม เข้า สู่ความต้องการของ ผู้บริโภคได้ อย่างแท้จริง 3. อธิบายการสร้างรูปลักษณ์ คุณภาพสินค้าใหม่ 4. อธิบายการพัฒนาอาชีพให้มี ความมั่นคง	1. ความจำเป็น และคุณค่าของธุรกิจ เชิงรุก 2. การแทรกความนิยมเข้าสู่ ความ ต้องการของผู้บริโภค 3.การสร้างรูปลักษณ์คุณภาพ สินค้า ใหม่ 4.การพัฒนาอาชีพให้มีความ มั่นคง (พออยู่ พอกิน มีรายได้)		✓ ✓ ✓		
5	1. วิเคราะห์ความเป็นไปได้ของ แผนต่างๆ 2. เขียนโครงการการพัฒนา อาชีพ 3. ตรวจสอบความเป็นไปได้ ของ โครงการพัฒนาอาชีพ 4. ปรับปรุงโครงการพัฒนา อาชีพ	1. การวิเคราะห์ความเป็นไปได้ ของ แผนต่างๆ 2. การเขียนโครงการการพัฒนา อาชีพ 3.การตรวจสอบความเป็นไป ได้ ของโครงการ 4.การปรับปรุงแก้ไขโครงการ พัฒนา อาชีพ		✓ ✓ ✓ ✓		

แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชา
 สาระการเรียนรู้การประกอบอาชีพ ระดับประถมศึกษา วิชาพัฒนาอาชีพให้มีอยู่มีกิน รหัสวิชา อข11001
 ระดับ ประถมศึกษา จำนวน 2 หน่วยกิต
 เรื่อง การจัดทำแผนพัฒนาการผลิตหรือการบริการ

ครั้งที่	วัน เดือน ปี	หัวเรื่อง/ตัวชี้วัด	เนื้อหาสาระการเรียนรู้	การจัดกระบวนการเรียนรู้	แหล่งเรียนรู้	การวัดและ ประเมินผล
8		1. อธิบายการกำหนด คุณภาพผลผลิตหรือการ บริการ 2. วิเคราะห์ทุนปัจจัยการ ผลิตหรือการบริการ 3. กำหนดเป้าหมายการผลิต หรือการบริการ 4. กำหนดแผนกิจกรรมการ ผลิต 5. พัฒนาระบบการผลิตหรือ การบริการ	1. การกำหนดคุณภาพการ ผลิตหรือการบริการ 2. การวิเคราะห์ทุนปัจจัย การผลิตหรือการบริการ 3. กำหนดเป้าหมายการ ผลิตหรือการบริการ 4. กำหนดแผนกิจกรรม การผลิต 5. พัฒนาระบบการผลิต หรือการบริการ	<u>ขั้นที่ 1 กำหนดสภาพปัญหา</u> 1. ครูกล่าวทักทายและนำเข้าสู่บทเรียน 2. ครูและผู้เรียนร่วมกันอธิบายเกี่ยวกับเรื่อง - การกำหนดคุณภาพการผลิตหรือการ บริการ - การวิเคราะห์ทุนปัจจัยการผลิตหรือการ บริการ - การกำหนดเป้าหมายการผลิตหรือการ บริการ - การกำหนดแผนกิจกรรมการผลิต หรือการบริการ - การพัฒนาระบบการผลิตหรือการบริการ	- หนังสือเรียน - ใบความรู้ - ใบงาน - อินเทอร์เน็ต - ห้องสมุด กศน. ตำบล - แหล่งเรียนรู้ชุมชน	- การสังเกต - การซักถาม - การมีส่วนร่วม - การตรวจผลงาน - บันทึกการเรียนรู้

ครั้งที่	วัน เดือน ปี	หัวเรื่อง/ตัวชี้วัด	เนื้อหาสาระการเรียนรู้	การจัดกระบวนการเรียนรู้	แหล่งเรียนรู้	การวัดและ ประเมินผล
				ขั้นที่ 2 แสวงหาความรู้ 1. ผู้เรียนศึกษาจากใบความรู้จากสื่อต่างๆ 2. ครูและผู้เรียนนำความรู้ที่ได้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 3. ครูและผู้เรียนร่วมกันอภิปรายและสรุปองค์ความรู้ที่ได้รับ ขั้นที่ 3 การปฏิบัตินำไปใช้ 1. ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้มาใช้ในชีวิตประจำวัน ขั้นที่ 4 การประเมินผลการเรียนรู้ 1. สังเกต 2. บันทึกการเรียนรู้ 3. ใบงาน		

ใบความรู้

คุณภาพ หมายถึง คุณลักษณะสินค้าหรือบริการที่สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้า การผลิตสินค้าและบริการให้มีคุณภาพ ประกอบด้วย

1. การเอาใจใส่ในความต้องการของลูกค้า ลูกค้าต้องการอะไร แล้วจะสร้างสิ่งตอบสนองความต้องการนั้นให้เกิดกับสินค้าและบริการได้อย่างไร ซึ่งเป็นความคาดหวังของลูกค้า ได้แก่ ความสวยงามความคงทน เป็นต้น

2. การใช้เครื่องมือที่เหมาะสมในการควบคุมคุณภาพในการบริหารการผลิตที่จะช่วยส่งเสริมให้บรรลุเป้าหมายของการพัฒนาผลผลิตให้มีคุณภาพ ได้แก่การมีส่วนร่วมของพนักงานและต้องมีกระบวนการตรวจสอบในการผลิตเพื่อยืนยันว่าสินค้าและบริการยังมีคุณภาพที่ดี ซึ่งสามารถควบคุมได้ด้วยใบรับรองเป็นที่ยอมรับระดับสากล สินค้าและบริการที่มีชื่อเสียง ISO เช่น 9000 เกณฑ์ เป็นต้น

แนวทางที่ดีต่อกระบวนการผลิต ดังนี้

1. ซื่อสัตย์ต่อผู้บริโภค
2. รักษาคุณภาพของผลผลิตให้คงที่ และปรับปรุงให้ดีขึ้น
3. ไม่ปลอมปนผลผลิต
4. ไม่เอาไรต์เอาเปรียบ
5. ไม่กักตุนผลผลิต
6. มีความรู้ ความชำนาญในงานอาชีพที่ดำเนินการเป็นอย่างดี
7. มีความรักและศรัทธาในงานอาชีพที่ดำเนินการ
8. มีความเชื่อมั่นในตัวเอง
9. มีความคิดริเริ่ม และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

คุณภาพของการบริการ จึงเกิดขึ้นเมื่อผู้รับบริการได้สัมผัสหรือรับบริการ ด้วยความพึงพอใจ

ลักษณะคุณภาพการบริการที่ดีมี 7 ประการ คือ

1. การยิ้มแย้ม เอาใจใส่ เห็นอกเห็นใจต่อความลำบากยุ่งยากของลูกค้า
2. การตอบสนองต่อความประสงค์ของลูกค้าอย่างรวดเร็วทันใจ
3. การแสดงออกถึงความนับถือ ให้เกียรติลูกค้า
4. การบริการเป็นแบบสมัครใจและเต็มใจ
5. การแสดงออกถึงการรักษาภาพลักษณ์ของกาให้บริการ
6. การบริการเป็นไปด้วยกิริยาที่สุภาพ และมีมารยาทดี อ่อนน้อมถ่อมตน
7. การบริการมีความกระฉับกระเฉง กระตือรือร้น

การกำหนดคุณภาพสินค้าหรือบริการ

การจำแนกคุณภาพสามารถจำแนกออกได้ เป็น 4 ชนิด

1. คุณภาพบอกกล่าว (**stated quality**) หมายถึง คุณภาพที่กำหนดขึ้นระหว่างผู้ซื้อ (**customer**) และผู้ขาย (**distributor**) ผู้ซื้อ (ลูกค้า) จะเป็นผู้กำหนดว่าอยากจะได้สินค้าที่มีคุณภาพอย่างนั้นอย่างนี้
2. คุณภาพแท้จริง (**real quality**) หมายถึง คุณภาพในตัวผลิตภัณฑ์ที่เริ่มตั้งแต่ผลิตและนำผลิตภัณฑ์ไปใช้งานจนกระทั่งผลิตภัณฑ์หมดอายุลง ระดับคุณภาพแท้จริง จะมีคุณภาพสูงเพียงใดจะขึ้นอยู่กับ องค์ประกอบของกระบวนการ
3. คุณภาพที่โฆษณา (**advertised quality**) หมายถึง คุณลักษณะต่าง ๆ ของสินค้า ที่ผู้ผลิตเป็นผู้กำหนดเอง และโฆษณาทั่วไป
4. คุณภาพจากประสบการณ์ที่ใช้ หมายถึง คุณภาพที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์ของผู้ใช้สินค้าเอง การบริการ จึงมีความแตกต่างจาก สินค้าหรือผลิตภัณฑ์ อย่างมาก โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการบริโภค

ทุน หมายถึง เงินลงทุนในการดำเนินงานธุรกิจเพื่อหวังผลกำไรจากการดำเนินธุรกิจ ทุนถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการประกอบกิจการธุรกิจให้ดำเนินการงานไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ต้นทุนการผลิต หมายถึง ค่าใช้จ่ายต่างๆที่ใช้ในการผลิตสินค้าและบริการตามจำนวนที่ต้องการ

ต้นทุนการผลิตสามารถจำแนกออกได้หลายประเภทตามวัตถุประสงค์ที่นำไปใช้ ดังนี้

1. ทุนคงที่ หมายถึง เงินที่ผู้ประกอบการธุรกิจจัดหามา
2. ทุนหมุนเวียน หมายถึง เงินที่ผู้ประกอบการธุรกิจจัดหามา เพื่อใช้ในการดำเนินการจัดหาสินทรัพย์หมุนเวียน ทุนหมุนเวียน สามารถแบ่งได้ลักษณะ 2 ได้แก่

2.1 ทุนหมุนเวียนที่เป็นเงินสด ได้แก่

- (1) ค่าวัสดุอุปกรณ์ในการเข้าสู่อาชีพ
- (2) ค่าจ้างแรงงาน
- (3) ค่าเช่าที่ดิน/สถานที่
- (4) ค่าใช้จ่ายอื่นๆ

2.2 ทุนหมุนเวียนที่ไม่เป็นเงินสด

- (1) ค่าใช้จ่ายในครัวเรือน
- (2) ค่าเสียโอกาสของที่ดิน

เป้าหมายการผลิตหรือการบริการผู้ประกอบการธุรกิจมุ่งที่จะไปให้ถึงเกิดผลลัพธ์ตามที่ต้องการ ด้วยวิธีการต่างๆ เป้าหมายจึงเป็นตัวบ่งชี้ปริมาณที่จะต้องผลิตหรือบริการให้ได้ตามระยะเวลาที่กำหนดด้วยความพึงพอใจของลูกค้า

ปัจจัยที่ส่งผลให้ประสบความสำเร็จได้

1. การกำหนดกลุ่มลูกค้าเป้าหมายให้ชัดเจน
2. เสริมสร้างส่วนประสมทางตลาด
3. คำนึงถึงสภาวะแวดล้อมที่ควบคุมไม่ได้
4. สามารถตอบคำถามในส่วนของลูกค้าต่อไปนี้
 - 4.1 ใครคือกลุ่มลูกค้าเป้าหมายสำหรับผลผลิตที่ผลิตขึ้นหรือการบริการ
 - 4.2 ลูกค้าเป้าหมายดังกล่าวอยู่ ณ ที่ใด
 - 4.3 ในปัจจุบันลูกค้าเหล่านี้ซื้อผลผลิตหรือการบริการได้จากที่ใด
 - 4.4 ลูกค้าซื้อผลผลิตหรือการบริการบ่อยแค่ไหน
 - 4.5 อะไรคือสิ่งที่จูงใจที่ทำให้ลูกค้าเหล่านั้นตัดสินใจใช้บริการ
 - 4.6 ลูกค้าใช้อะไร หรือทำไมลูกค้าถึงใช้ผลผลิตหรือบริการของเรา
 - 4.7 ลูกค้าเหล่านั้นชอบหรือไม่ชอบผลผลิตหรือบริการอะไรที่เรามีอยู่บ้าง

การกำหนดเป้าหมายการผลิตหรือบริการ

เริ่มจากการวิเคราะห์ปัจจัยนำเข้า ซึ่งประกอบด้วย

- วัตถุดิบ (Material)
- เครื่องจักร (Machine)
- กำลังคน (Man)
- วิธีการทำงาน (Method)

ขั้นตอนการกำหนดแผนกิจกรรมการผลิตหรือการบริการมีดังนี้

1. ตรวจสอบตัวเองเพื่อให้รู้ถึงสถานการณ์ในปัจจุบันของงานอาชีพ เป็นการตรวจสอบข้อมูลธุรกิจ ของผู้ประกอบการธุรกิจเกี่ยวกับ แรงงาน เงินทุน เครื่องมือ/อุปกรณ์ วัตถุดิบ และสถานที่ว่ามีสภาพความพร้อมว่ามีปัญหาอย่างไร รวมถึง ผลผลิตหรือบริการของผู้ประกอบการธุรกิจว่ามีอะไรบกพร่องหรือไม่

2. สืบเสาะสภาพแวดล้อมเป็นการตรวจสอบข้อมูลภายนอกเกี่ยวกับสภาพธุรกิจประเภทเดียวกัน ในชุมชน ความต้องการของลูกค้า

การดำเนินงานตามขั้นตอนดังกล่าวเป็นการศึกษาข้อมูลเพื่อระบุถึงปัญหาที่เกิดขึ้น ชัดเจน เจ้าของธุรกิจต้องตัดสินใจเพื่อพิจารณาหาทางเลือกได้ทางเลือกหลายทางสู่การปฏิบัติเพื่อให้

3. กำหนดทางเลือกหลังจากสามารถกำหนดสาเหตุของปัญหาได้แล้ว เพื่อให้การวางแผนมีความชัดเจน เจ้าของธุรกิจต้องตัดสินใจเพื่อพิจารณาหาทางเลือก เพื่อให้ได้ทางเลือกหลายทางสู่การปฏิบัติ

4. ประเมินทางเลือก เมื่อสามารถกำหนดทางเลือกได้หลากหลายแล้ว เพื่อให้ได้ทางเลือกสู่การปฏิบัติที่เหมาะสมที่สุดในการวางแผนกลยุทธ์ทางการตลาด เจ้าของธุรกิจต้องพิจารณาประเมินทางเลือกในแต่ละวิธีเพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายให้ดีที่สุด

5. ตัดสินใจ เมื่อได้ทางเลือกหลายทางเลือก การตัดสินใจสามารถใช้หลัก 4 ประการในการตัดสินใจ ได้แก่ 1) ประสพการณ์ 2) การทดลอง 3) การวิจัยหรือการวิเคราะห์ และ 4) ตัดสินใจเลือก จากประสพการณ์ของตนเอง จากรายงานผลการทดลอง ผลการวิจัยทางวิชาการ และการตัดสินใจด้วยตนเอง นำมาประกอบในการพิจารณาหรือใช้ข้อมูลส่วนหนึ่งในการตัดสินใจ

6. กำหนดวัตถุประสงค์ เป็นการกำหนดเป้าหมายของการดำเนินงานว่า ต้องให้เกิดอะไร

7. พยากรณ์สภาพการณ์ในอนาคต เป็นการคิดผลบรรลุล่วงหน้าว่าหากดำเนินการตามแผน กิจกรรมการผลิตหรือการบริการแล้ว ธุรกิจที่ดำเนินงานจะเกิดอะไรขึ้น

8. กำหนดแนวทางการปฏิบัติ เป็นการกำหนดรายละเอียดขั้นตอนการปฏิบัติว่าจะทำอย่างไร เมื่อไร เพื่อให้เกิดผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

กลยุทธ์ด้านการจัดการ

การปรับปรุงระบบการจัดการภายในองค์กรจัดโครงสร้างการบริหารงาน กำหนดหน้าที่ ความรับผิดชอบแยกตามส่วนงาน โดยมีการรายงานตรงต่อผู้บริหารระดับสูง ซึ่งผู้บริหารระดับสูงจะเป็น ผู้ประสานงานหน้าที่ต่างๆ ตามส่วนงาน และพิจารณาตัดสินใจในขั้นตอนสุดท้าย การพัฒนาระบบการผลิตหรือการบริการในภาพรวม สามารถดำเนินการได้ดังนี้

1. ลักษณะการผลิตและการให้บริการ หมายถึง สภาพของแหล่งให้บริการที่ดี ที่ผู้ใช้บริการสัมผัสจับต้องได้

2. ความไว้วางใจ หมายถึง ความสามารถในการนำเสนอผลิตภัณฑ์หรือการบริการตามคำมั่นสัญญาที่ให้ไว้อย่างตรงไปตรงมาและถูกต้อง

3. ความกระตือรือร้น หมายถึง การแสดงความเต็มใจที่จะช่วยเหลือและพร้อมที่จะให้บริการผู้ใช้บริการอย่างทันท่วงที

4. ความเชี่ยวชาญ หมายถึง ความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงานบริการที่รับผิดชอบอย่างมีประสิทธิภาพ

5. อธิษาศัยที่อบอุ่น หมายถึง ความมีมิตรไมตรี ความสุภาพอ่อนน้อมเป็นกันเอง

6. ให้เกียรติผู้อื่น จริงใจ มีน้ำใจ และความเป็นมิตรของผู้ปฏิบัติงาน ผลผลิตและบริการ

7. ความน่าเชื่อถือ หมายถึง ความสามารถในการสร้างความเชื่อมั่น ด้วยความซื่อสัตย์ของผู้ประกอบการ

8. ความปลอดภัย หมายถึง สภาพที่ปราศจากอันตราย ความเสี่ยงภัยและปัญหาต่างๆ

9. การเข้าถึงบริการ หมายถึง การติดต่อเพื่อการซื้อผลิตภัณฑ์หรือบริการ ด้วยความสะดวกไม่ยุ่งยาก

10. การติดต่อสื่อสาร หมายถึง ความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์และสื่อความหมายได้ชัดเจน ใช้ภาษาที่ง่าย และรับฟังความคิดเห็นของผู้รับบริการ

ใบงาน ครั้งที่1

คำชี้แจง ให้นักศึกษาเรียนรู้จากใบงาน แล้วตอบคำถามต่อไปนี้

1. ลักษณะงานอาชีพในการผลิตที่อยู่ในภาคเกษตรกรรมได้แก่อะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

2. ผู้ผลิตต้องมีคุณลักษณะที่ดีต่อกระบวนการผลิตอย่างไร

.....

.....

.....

.....

3. ต้นทุนการผลิตแบ่งออกเป็น2ประเภทคืออะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

4. องค์ประกอบด้านผู้ประกอบการธุรกิจที่ต้องพิจารณาประเด็นสำคัญๆ มีอะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

5. ปัจจัยที่ส่งผลให้การดำเนินงานธุรกิจไม่ว่าจะเป็นธุรกิจประเภทใดให้ประสบความสำเร็จต้องประกอบด้วยปัจจัยใด

.....

.....

.....

.....

บันทึกหลังการสอน

ครั้งที่ วันที่..... เดือน พ.ศ.....

กิจกรรมการเรียนรู้

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

สภาพปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

แนวทางการแก้ไข้ปัญหา

.....

.....

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้บันทึก

(.....)

ตำแหน่ง.....

ข้อคิดเห็นของผู้อำนวยการสถานศึกษา

.....

.....

ลงชื่อ.....

(นางจิราภรณ์ อุทัยศรี)

ผู้อำนวยการ กศน.อำเภอศรีรัตนนิคม

วันที่..... เดือน พ.ศ.....

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
ครั้งที่ 9

แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชา
 สาระการเรียนรู้การประกอบอาชีพ ระดับประถมศึกษา วิชาพัฒนาอาชีพให้มียุ่มีกิน รหัสวิชา อข11001
 ระดับ ประถมศึกษา จำนวน 2 หน่วยกิต
 เรื่อง การพัฒนาธุรกิจเชิงรุก

ครั้งที่	วัน เดือน ปี	หัวเรื่อง/ตัวชี้วัด	เนื้อหาสาระการเรียนรู้	การจัดกระบวนการเรียนรู้	แหล่งเรียนรู้	การวัดและประเมินผล
9		1. อธิบายความจำเป็นและคุณค่าของธุรกิจเชิงรุก 2. อธิบายการแทรกความนิยมเข้าสู่ความต้องการของผู้บริโภคได้อย่างแท้จริง 3. อธิบายการสร้างรูปลักษณ์คุณภาพสินค้าใหม่ 4. อธิบายการพัฒนาอาชีพให้มีความมั่นคง	1. ความจำเป็น และคุณค่าของธุรกิจเชิงรุก 2. การแทรกความนิยมเข้าสู่ความต้องการของผู้บริโภค 3. การสร้างรูปลักษณ์คุณภาพสินค้าใหม่ 4. การพัฒนาอาชีพให้มีความมั่นคง (พออยู่ พอมีรายได้อีก)	<u>ขั้นที่ 1 กำหนดสภาพปัญหา</u> 1. ครูกล่าวทักทายและนำเข้าสู่บทเรียน 2. ครูและผู้เรียนร่วมกันอธิบายเกี่ยวกับเรื่อง - ความจำเป็น และคุณค่าของธุรกิจเชิงรุก - การแทรกความนิยมเข้าสู่ความต้องการของผู้บริโภค - การสร้างรูปลักษณ์คุณภาพสินค้าใหม่ - การพัฒนาอาชีพให้มีความมั่นคง (พออยู่ พอมีรายได้อีก) <u>ขั้นที่ 2 แสวงหาความรู้</u> 1. ผู้เรียนศึกษาจากใบความรู้จากสื่อต่างๆ ครูและผู้เรียนนำความรู้ที่ได้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และผู้เรียนร่วมกันอภิปรายและสรุปองค์ความรู้ที่ได้รับ	- หนังสือเรียน - ใบความรู้ - ใบงาน - อินเทอร์เน็ต - ห้องสมุด กศน. ตำบล - แหล่งเรียนรู้ชุมชน	- การสังเกต - การซักถาม - การมีส่วนร่วม - การตรวจผลงาน - บันทึกการเรียนรู้

ครั้งที่	วัน เดือน ปี	หัวข้อ/ตัวชี้วัด	เนื้อหาสาระการเรียนรู้	การจัดกระบวนการเรียนรู้	แหล่งเรียนรู้	การวัดและประเมินผล
				<u>ขั้นที่ 3 การนำไปใช้</u> 1. ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้มาใช้ในการชีวิตประจำวัน <u>ขั้นที่ 4 การประเมินผลการเรียนรู้</u> 1. สังเกต 2. บันทึกการเรียนรู้ 3. ใบงาน		

ใบความรู้

ธุรกิจเชิงรุก หมายถึง การบริหารจัดการธุรกิจแบบมีแบบแผนเป็นระบบการพัฒนางานที่ดี อำนาจประโยชน์ให้กับผู้ประกอบการ สามารถวางแผนติดตามและควบคุมให้การดำเนินงานในทุกด้านได้อย่างมีประสิทธิภาพ ธุรกิจเชิงรุกเป็นความพยายามที่จะหาวิธีการให้ได้เปรียบทางการแข่งขันทางธุรกิจเป็นการพัฒนาสินค้า ให้ตรงกับความต้องการของผู้บริโภค สินค้าได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา ผู้บริโภคมีโอกาสเลือกซื้อสินค้าได้หลากหลาย ตามหลักการดังนี้

1. ธุรกิจในปัจจุบันไม่ได้แข่งขันเฉพาะภายในประเทศเท่านั้น ยังต้องแข่งขันกับธุรกิจต่างประเทศจึงควรขยายกิจการออกนอกประเทศมากขึ้น

2. ต้องดำเนินธุรกิจตลอด 24 ชั่วโมง

3. ใช้เทคโนโลยีและการลงทุนมากขึ้น

4. ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

5. เลือกทำเฉพาะธุรกิจหลัก

6. มีสำนักงานเคลื่อนที่เพิ่มมากขึ้น

กลยุทธ์สงครามการตลาดเชิงรุก คือ กลยุทธ์ทางการตลาดเป้าหมายเพื่อบรรลุเป้าประสงค์บางอย่างโดยทั่วไปที่จะมีเป็นการชิงส่วนแบ่งทางการตลาดจากคู่แข่งที่เป็นเป้าหมายนอกจากส่วนแบ่งการตลาดแล้วกลยุทธ์การตลาดเชิงรุกยังมีจุดมุ่งหมายที่จะให้ได้มาซึ่งกลุ่มลูกค้าเป้าหมายหลัก, กลุ่มตลาดระดับบนและกลุ่มลูกค้าที่มีความภักดีสูง

การแทรกความนิยมเข้าสู่ความต้องการของผู้บริโภค นอกจากมีความรู้เบื้องต้นเรื่องของผลิตภัณฑ์ (Product) แล้วยังต้องมีกลยุทธ์การตลาดเข้ามากำหนดต้นทุนผลิตภัณฑ์ วิเคราะห์คู่แข่ง เพราะราคาเป็นส่วนผสมการตลาดที่ก่อให้เกิดรายได้ ถ้าราคาลดลงผลกำไรก็จะลดลงด้วย และราคายังเป็นตัวกำหนดตำแหน่งของผลิตภัณฑ์เนื่องจากผู้บริโภคมักใช้ราคาเป็นตัวอ้างอิงคุณภาพของผลิตภัณฑ์ที่คาดหวัง ดังนั้นผู้ประกอบการ จะต้องนำปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมาช่วยในการวางแผนกำหนดราคาทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ การกำหนดกลยุทธ์ การตลาดให้กับผลิตภัณฑ์สรุปได้เป็น 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดนโยบายเกี่ยวกับราคา การใช้นโยบายราคาสินค้าในตลาดเนื่องจากผลิตภัณฑ์อยู่ในตลาดแข่งขันสมบูรณ์ผู้ซื้อผู้ขายไม่สามารถสร้างความแตกต่างกันได้

2. การวิเคราะห์ความต้องการผลิตภัณฑ์ในตลาด การวิเคราะห์ตลาดเป็นกระบวนการที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา เพื่อทราบข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการของตลาด อันจะทำให้ผู้ผลิตสินค้าและบริการได้ตรงความต้องการของลูกค้าได้ตลอดเวลา และการวิเคราะห์ตลาดยังเป็นการช่วยแก้ไข ปัญหาทางเศรษฐกิจของประเทศได้เพราะผู้ผลิตและผู้บริโภคสามารถทราบข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน และคาดคะเนผลที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตได้ ทำให้มีการเตรียมแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างถูกต้องและถูกวิธี

3. การประมาณต้นทุนของผลิตภัณฑ์หมายถึง การวิเคราะห์ การให้ความเห็น การพยากรณ์ หรือ การคาดหมายล่วงหน้า ดังนั้นการประมาณต้นทุนจึงเป็นการวิเคราะห์ หรือการให้ความเห็นเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายที่

คาดว่าจะเกิดขึ้นในกระบวนการทำงานหรือกระบวนการผลิต ซึ่งอาจเป็นการทำผลิตภัณฑ์ การจัดทำโครงการ หรือการผลิตงานบริการ

4. การวิเคราะห์ราคาของคู่แข่งเป็นการตรวจสอบสิ่งที่คู่แข่งได้ทำในปัจจุบัน
5. การเลือกวิธีกำหนดราคา การกำหนดราคาโดยคำนึงถึงต้นทุนการผลิตและต้นทุนการตลาด
6. การเลือกราคาในขั้นสุดท้าย การกำหนดวัตถุประสงค์ในการกำหนดราคา พิจารณาอุปสงค์

การคาดคะเนต้นทุน การวิเคราะห์ต้นทุน ราคาผลิตภัณฑ์ของคู่แข่ง การเลือกวิธีการกำหนดราคาและ การตัดสินใจเลือกราคาขั้นสุดท้าย

การกำหนดนโยบายเกี่ยวกับราคา

เมื่อเริ่มต้นในครั้งแรกที่จะกำหนดราคาให้ผลิตภัณฑ์นั้นเกี่ยวข้องกับอย่างมากกับการวางตำแหน่งผลิตภัณฑ์และกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย เช่น ผลิตภัณฑ์สำหรับลูกค้ามีรายได้สูง การกำหนดราคาก็จะสูงด้วย ผลิตภัณฑ์สำหรับลูกค้าที่มีรายได้ปานกลาง ราคาสินค้าก็ต้องถูกลงเพื่อให้สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมาย สิ่งเหล่านี้ คือ นโยบาย โดยมีวัตถุประสงค์6ประการ คือ

1. การเผชิญกับสถานการณ์การแข่งขันที่รุนแรง ผู้ประกอบการมีผลิตภัณฑ์เหลือเป็นจำนวนมาก ผู้บริโภคเปลี่ยนแปลงความต้องการในสินประเภที่นั้น ผู้ผลิตอาจใช้นโยบายการลดราคา
2. การทำให้ยอดขายในปัจจุบันสูงสุด ผู้ประกอบการอาจมีนโยบายการตั้งราคาเพื่อให้ยอดขายสูงที่สุด แต่วิธีนี้อาจมีปัญหาตามมาเช่นกัน เพราะต้องประมาณการขายที่ต่างกัน การคาดการณ์อาจผิดพลาดได้ แต่วิธีการนี้อาจเป็นวิธีที่ทำให้เกิดกำไรสูงสุดในระยะยาวและประสบความสำเร็จในการเพิ่มส่วนแบ่งทางการตลาดได้
3. การทำให้อัตราการเติบโตของยอดขายสูงที่สุด ผู้ประกอบการมีความเชื่อว่าถ้าทำให้อัตราการเพิ่มยอดขายเติบโตสูงแล้วทำให้ต้นทุนต่อหน่วยถูกลง จะมีผลดีต่อกำไรในระยะยาวของกิจการ ผู้ที่เห็นด้วยกับแนวคิดนี้มักจะตั้งราคาค่อนข้างต่ำ โดยมีความเชื่อว่าตลาดมีความอ่อนไหวต่อการเปลี่ยนแปลงราคา ถ้าราคาลดลงจะสามารถเพิ่มยอดขายได้มาก การเลือกนโยบายราคาแบบนี้ผู้ประกอบการควรคำนึงถึงว่าใช้ได้ นอกจากตลาดต้องมีลักษณะอ่อนไหวต่อราคาแล้ว ต้นทุนการผลิตยังต้องสามารถลดลงมาได้มาก สอดคล้องกับยอดขายที่เพิ่มขึ้นและราคาที่ลดลง
4. การกำหนดราคาเพื่อให้ได้ลูกค้าเป้าหมายมากที่สุดในระยะเริ่มต้นผู้ประกอบการจะตั้งราคาสูงเพื่อเลือกกลุ่มลูกค้าชั้นดี ส่วนใหญ่มักจะเป็นสินค้าใหม่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงหรือวัสดุใหม่ๆ ทั้งนี้ผู้ประกอบการจะต้องมองเห็นว่าการตั้งราคาที่สูงนั้นผลประโยชน์ในตัวสินค้าที่ลูกค้าต้องการมีมากกว่าผลประโยชน์ที่ได้รับจากสินค้าทดแทนจึงจะทำได้
5. การกำหนดราคาเพื่อให้ได้ผู้นำด้านคุณภาพของผลิตภัณฑ์ คือวิธีการตั้งราคาสูงกว่าคู่แข่งเล็กน้อย
6. การเลือกราคาในขั้นสุดท้าย เป็นการตั้งราคาช่วงที่ใกล้กับราคาขั้นสุดท้ายแล้ว แต่จะสรุปว่าเป็นราคาขั้นสุดท้ายหรือไม่ ต้องพิจารณาจากปัจจัยต่าง ๆ เพิ่มเติม

การพัฒนาผลิตภัณฑ์ออกสู่ตลาดไม่ได้หมายความว่าผลิตภัณฑ์นี้จะได้รับการตอบสนองจากลูกค้าเสมอไป ผู้ประกอบการควรวิเคราะห์ข้อมูลทางการตลาดให้รอบคอบก่อนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่อาจไม่เพียงพอ
2. ตลาดและลูกค้าไม่เพียงพอ
3. ออกแบบผลิตภัณฑ์ไม่ดี
4. ต้นทุนการผลิตสูง
5. มีตลาดคู่แข่งจำนวนมาก
6. ผู้ประกอบการควรต้องมีการวิเคราะห์ข้อมูลทางการตลาดและปัจจัยต่างๆ อย่างรอบคอบ

พร้อมวางแผนจึงกำหนดวิธีการในการพัฒนาผลิตภัณฑ์

กลยุทธ์ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ข้อควรพิจารณา 3 ประการ คือ

1. ผลิตภัณฑ์ใหม่ ควรทำเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคที่เกิดใหม่มากกว่าจัดทำเพื่อตอบสนองความก้าวหน้าทางการผลิต
2. ตระหนักถึงความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา
3. ผลิตภัณฑ์ใหม่ที่จะออกมาต้องตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคพร้อมทั้งช่วยให้ผู้ประกอบการบรรลุผลสำเร็จด้วย

ผลิตภัณฑ์เป็นหัวใจสำคัญของธุรกิจ อาจเป็นสินค้าที่จับต้องได้ บริการที่จับต้องไม่ได้หรือ ความคิดองค์ประกอบของผลิตภัณฑ์ได้แก่ ตัวผลิตภัณฑ์แทนคุณลักษณะเสริม และคุณประโยชน์ทางสัญลักษณ์ หรือ ประสบการณ์

รูปลักษณะผลิตภัณฑ์หรือผลิตภัณฑ์ที่มีตัวตน หมายถึง ลักษณะทางกายภาพของสินค้าที่ผู้บริโภคสัมผัสได้ด้วยประสาทสัมผัสทั้ง 5

ใบงาน

คำชี้แจง ให้นักศึกษาเรียนรู้จากใบงานแล้วตอบคำถามต่อไปนี้

1. จงให้ความหมายของคำว่าธุรกิจเชิงรุก

.....

.....

.....

2. ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของธุรกิจอย่างรุนแรงและรวดเร็ว ได้แก่ปัจจัยใด

.....

.....

.....

3. ส่วนประกอบที่สำคัญในการพัฒนาผลิตภัณฑ์มีกี่ประการ อะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

4. การประกอบอาชีพมักจะประสบกับความเสี่ยงอย่างไร

.....

.....

.....

.....

5.หลักคุณธรรม4 ประการ สำหรับผู้ประกอบการธุรกิจมีอะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

บันทึกหลังการสอน

ครั้งที่ วันที่..... เดือน พ.ศ.....

กิจกรรมการเรียนรู้

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

สภาพปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

แนวทางการแก้ไข้ปัญหา

.....

.....

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้บันทึก

(.....)

ตำแหน่ง.....

ข้อคิดเห็นของผู้อำนวยการสถานศึกษา

.....

.....

ลงชื่อ.....

(นางจิราภรณ์ อุทัยศรี)

ผู้อำนวยการ กศน.อำเภอศรีรัตนนิคม

วันที่..... เดือน พ.ศ.....

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
ครั้งที่ 10

แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชา
 สาระการเรียนรู้การประกอบอาชีพ ระดับประถมศึกษา วิชาพัฒนาอาชีพให้มีอยู่มีกิน รหัสวิชา อข11001
 ระดับ ประถมศึกษา จำนวน 2 หน่วยกิต
 เรื่อง โครงการพัฒนาอาชีพให้มีอยู่มีกิน

ครั้งที่	วัน เดือน ปี	หัวเรื่อง/ตัวชี้วัด	เนื้อหาสาระการเรียนรู้	การจัดกระบวนการเรียนรู้	แหล่งเรียนรู้	การวัดและประเมินผล
10		1. วิเคราะห์ความเป็นไปได้ของแผนต่างๆ 2. เขียนโครงการการพัฒนาอาชีพ 3. ตรวจสอบความเป็นไปได้ของโครงการพัฒนาอาชีพ 4. ปรับปรุงโครงการพัฒนาอาชีพ	1. วิเคราะห์ความเป็นไปได้ของแผนต่างๆ 2. เขียนโครงการการพัฒนาอาชีพ 3. ตรวจสอบความเป็นไปได้ของโครงการพัฒนาอาชีพ 4. ปรับปรุงแก้ไขโครงการพัฒนาอาชีพ	<u>ขั้นที่ 1 กำหนดสภาพปัญหา</u> 1. ครูกล่าวทักทายและนำเข้าสู่บทเรียน 2. ครูและผู้เรียนร่วมกันอธิบายเกี่ยวกับเรื่อง - การวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของแผนต่างๆ - การเขียนโครงการการพัฒนาอาชีพ - การตรวจสอบความเป็นไปได้ของโครงการพัฒนาอาชีพ - การปรับปรุงโครงการพัฒนาอาชีพ <u>ขั้นที่ 2 แสวงหาความรู้</u> 1. ผู้เรียนศึกษาจากใบความรู้จากสื่อต่างๆ 2. ครูและผู้เรียนนำความรู้ที่ได้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 3. ครูและผู้เรียนร่วมกันอภิปรายและสรุปองค์ความรู้ที่ได้รับ	- หนังสือเรียน - ใบความรู้ - ใบงาน - อินเทอร์เน็ต - ห้องสมุด กศน. - ห้องสมุด - แหล่งเรียนรู้ชุมชน	- การสังเกต - การซักถาม - การมีส่วนร่วม - การตรวจผลงาน - บันทึกการเรียนรู้

ครั้งที่	วัน เดือน ปี	หัวข้อเรื่อง/ตัวชี้วัด	เนื้อหาสาระการเรียนรู้	การจัดกระบวนการเรียนรู้	แหล่งเรียนรู้	การวัดและประเมินผล
				<u>ขั้นที่ 3 การปฏิบัตินำไปใช้</u> 1. ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้มาใช้ในการชีวิตประจำวัน <u>ขั้นที่ 4 การประเมินผลการเรียนรู้</u> 1. สังเกต 2. บันทึกการเรียนรู้ 3. ใบงาน		

ใบความรู้

การวิเคราะห์โครงการ หมายถึง การศึกษาและวิเคราะห์โครงการลงทุนต่างๆทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อประโยชน์ในการนำมาประกอบการตัดสินใจลงทุน ว่าโครงการดังกล่าวก่อให้เกิดผลลัพธ์ มีความคุ้มค่า และเหมาะสมที่จะลงทุนหรือไม่ โดยจะมีการประเมินผลตอบแทนที่จะได้รับและต้นทุนค่าใช้จ่ายต่างๆตลอดอายุของโครงการ การวิเคราะห์ความคุ้มค่า ของการลงทุนอาจการวิเคราะห์ที่ได้ ๒ แนวทางหลัก คือ 1. การวิเคราะห์โดยไม่ต้องปรับค่าเวลา เช่น ระยะคืนทุนและอัตราผลตอบแทนการลงทุนแต่แนวทางนี้ไม่เป็นที่นิยมนัก เนื่องจากไม่ได้คำนึงถึงมูลค่าของเงินที่เปลี่ยนแปลงไปตามเวลา 2. คือการวิเคราะห์โดยการคำนึงถึงค่าของเงินที่เปลี่ยนแปลงไปตามเวลา เช่น มูลค่าปัจจุบันสุทธิอัตราส่วนผลประโยชน์ต่อต้นทุน และอัตราผลตอบแทนภายในโครงการ

โครงการพัฒนาอาชีพ หมายถึง กิจกรรมที่มุ่งผลิตผลิตภัณฑหรือการให้บริการให้สำเร็จลุล่วงภายในเวลาที่กำหนด

ความสำคัญของโครงการพัฒนาอาชีพ จะช่วยให้ผู้ประกอบการสามารถเลือกกิจกรรมพัฒนาอาชีพได้อย่างเหมาะสม ทั้งในด้านการจัดการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ที่มีอยู่อย่างเหมาะสมสมบูรณ์ที่สุด เพื่อให้การดำเนิน โครงการบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ซึ่งทรัพยากรในที่นี้อาจหมายถึงบุคลากรเครื่องมือ เครื่องใช้ หรือสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ตลอดจนข้อมูลระบบงานเทคนิคเงินทุน และเวลา

แผน หมายถึง งานทุกด้านขององค์กรที่ถูกกำหนดขึ้นอย่างมีเหตุผล เป็นระเบียบวิธี หรือขั้นตอนที่เป็น ระบบที่บุคลากรใช้เป็นคู่มือหรือแนวทางการดำเนินงานขององค์กร

การวิเคราะห์ หมายถึง การแยกแยะรายละเอียด ความเป็นไปได้แล้วสังเคราะห์ให้เห็นความสัมพันธ์ และเกิดกิจกรรมที่มีเป้าหมายทิศทางไปสู่ความสำเร็จ

ประเภทของแผน แบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

1. แผนระยะยาว มีระยะเวลาตั้งแต่ 10-20 ปี
2. แผนระยะปานกลาง มีระยะเวลาตั้งแต่ 4-6 ปี
3. แผนระยะสั้น ใช้ระยะเวลาอันสั้นอยู่ที่องค์กรกำหนด

โครงการ หมายถึง แผนงานที่กำหนดไว้ในลักษณะที่มีใช้ปฏิบัติงานประจำแต่เป็นงานพิเศษที่มีความสำคัญ ซึ่งจะต้องเร่งดำเนินการให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ภายในเวลาที่กำหนดและภายในวงเงินที่จำกัด โครงการมีความสัมพันธ์กับการวางแผนงานเพื่อทำให้กิจการนั้นสำเร็จบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ โครงการมีกระบวนการและขั้นตอนการดำเนินงานซึ่งประกอบด้วยกำหนดวัตถุประสงค์การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล การพิจารณาถึงปัญหาอุปสรรคและโอกาส เพื่อเลือกหาแนวทางการปฏิบัติที่เหมาะสม

ประโยชน์ของโครงการ จะช่วยให้ผู้ประกอบการเห็นถึงปัญหาและภูมิหลังของการทำงานช่วยให้เห็นถึงปัญหาและภูมิหลังของการทำงานสามารถปฏิบัติงานตามแผนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีความชัดเจน บุคคลเกี่ยวข้องมีความเข้าใจและรับรู้ถึงปัญหาร่วมกัน มีทรัพยากรใช้อย่างเพียงพอเหมาะสมกับ

สภาพปฏิบัติจริง มีผู้รับผิดชอบ และมีความเข้าใจในการดำเนินงาน ช่วยลดความขัดแย้งและจัดความซ้ำซ้อนในงานสร้างทัศนคติที่ดีต่อบุคลากรในหน่วยงาน

ลักษณะสำคัญของโครงการ

การเขียนโครงการ มีลักษณะการเขียนแตกต่างไปจากการเขียนประเภทอื่น ๆ โครงการที่ดีควรมีลักษณะดังต่อไปนี้

1. ต้องมีระบบ โครงการต้องประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องเป็นกระบวนการ ถ้าส่วนใดเปลี่ยนแปลงไปจะเกิดการเปลี่ยนแปลงในส่วนอื่น ๆ ตามไปด้วย
2. ต้องมีวัตถุประสงค์ชัดเจน โครงการต้องกำหนดวัตถุประสงค์สอดคล้องกับความเป็นมาของโครงการมีความเป็นไปได้ชัดเจน และเป้าหมายของโครงการต้องประกอบด้วยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ
3. ต้องเป็นการดำเนินงานอนาคต เนื่องจากการปฏิบัติงานที่ผ่านมามีข้อบกพร่อง และควรแก้ไขปรับปรุง โครงการจึงเป็นการดำเนินงานเพื่ออนาคต
4. เป็นการทำงานชั่วคราว โครงการเป็นการทำงานเฉพาะกิจเป็นคราว ๆ เพื่อแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาไม่ใช่งานที่เป็นการทำงานประจำหรืองานปกติ
5. มีกำหนดระยะเวลาที่แน่นอน โครงการต้องกำหนดระยะเวลาที่แน่นอน โดยกำหนดเวลาเริ่มต้นและเวลาที่สิ้นสุดให้ชัดเจน
6. มีลักษณะเป็นงานที่เร่งด่วน โครงการต้องเป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อสนองนโยบายเร่งด่วนที่ต้องการจะพัฒนางานให้ก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ทันท่วงทีเหตุการณ์ หรือเป็นงานใหม่
7. ต้องมีต้นทุนการผลิตต่ำ การดำเนินงานตามโครงการต้องมีการใช้ทรัพยากรหรืองบประมาณซึ่งโครงการจะมีประสิทธิภาพก็ต่อเมื่อมีการลงทุนน้อยแต่ได้รับประโยชน์สูงสุด
8. เป็นการริเริ่มหรือพัฒนางาน โครงการต้องเป็นความคิดริเริ่มที่แปลกใหม่เพื่อแก้ปัญหาและอุปสรรค และพัฒนางานให้เจริญก้าวหน้า

ลักษณะของโครงการที่ดี ต้องสามารถแก้ปัญหาของงานหรือธุรกิจนั้นได้ ต้องมีรายละเอียด ได้แก่ วัตถุประสงค์ เป้าหมายที่ชัดเจน สามารถดำเนินการได้ มีระยะเวลาในการดำเนินงานที่แน่นอน สามารถติดตาม ประเมินผลได้

การเขียนโครงการมีขั้นตอนในการดำเนินงาน ดังนี้

1. ขั้นตอนก่อนการเขียนโครงการ จะต้องค้นหาข้อมูลเพื่อประกอบการสร้างแนวคิด และทำรายละเอียดของโครงการ ซึ่งข้อมูลที่ดีต้องมีความทันสมัย มีความแม่นยำ มีความกระชับ มีความสมบูรณ์

โครงสร้างของการเขียนโครงการ

การเขียนโครงการ จะต้องรู้ว่าโครงการประกอบด้วยหัวข้ออะไรบ้าง แต่ละหัวข้อมีหลักการเขียนอย่างไร ซึ่งการเขียนโครงการต้องมีลักษณะที่เป็นรูปธรรม ผู้นำไปปฏิบัติสามารถเข้าใจได้ง่าย หัวข้อของโครงการประกอบด้วย 13 หัวข้อ ดังนี้

- (1) ชื่อโครงการ
- (2) หลักการและเหตุผล

- (3) วัตถุประสงค์
- (4) เป้าหมาย
- (5) วิธีดำเนินการ
- (6) วงเงินงบประมาณทั้งโครงการ
- (7) แผนการใช้จ่ายงบประมาณ
- (8) ผู้รับผิดชอบโครงการ
- (9) เครือข่าย
- (10) โครงการที่เกี่ยวข้อง
- (11) ผลลัพธ์
- (12) ตัวชี้วัดผลสำเร็จของโครงการ
- (13) ประเมินโครงการ

โดยหัวข้อหลักข้างต้น ก็คือการตอบคำถามต่อไปนี้นั่นเอง

- (1) โครงการอะไร (ชื่อโครงการ)
- (2) ทำไมต้องทำโครงการนี้ (หลักการและเหตุผล)
- (3) ทำเพื่ออะไร (วัตถุประสงค์)
- (4) ทำในปริมาณเท่าไร (เป้าหมาย)
- (5) ทำอย่างไร (วิธีดำเนินการ)
- (6) ทำให้ใคร-ใครได้รับประโยชน์ (กลุ่มเป้าหมาย)
- (7) ทำที่ไหน (พื้นที่ดำเนินการ)
- (8) ทำเมื่อไร นานเท่าใด (ระยะเวลาดำเนินการ)
- (9) ใช้ทรัพยากรเท่าไรและได้มาจากไหน (งบประมาณแหล่งที่มา)
- (10) ใครทำ (ผู้รับผิดชอบโครงการ)
- (11) ต้องทำกับใคร (เครือข่าย)
- (12) เมื่อเสร็จสิ้นโครงการแล้วจะได้อะไร (ผลประโยชน์ ที่คาดว่าจะได้รับ)
- (13) ทำได้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายหรือไม่ (การประเมินผล)

2. เทคนิคการใช้คำและสำนวนในการเขียนโครงการ การเขียนโครงการต้องใช้ภาษาเขียนที่กระชับสื่อความหมายได้ชัดเจน โดยมีเทคนิคการใช้คำและสำนวนในการเขียนโครงการ ดังนี้

(1) ใช้ภาษาให้ถูกต้อง คือ ใช้ให้ถูกต้องตรงตามความหมาย และเขียนให้ถูกต้องตามอักขรวิธีทั้งพยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ ตัวสะกด และการันต์

(2) ใช้ภาษาให้กะทัดรัด คือ ใช้ถ้อยคำกระชับ รัดกุม ไม่เยิ่นเย้อ ยืดยาวประหยัดถ้อยคำและใจความสมบูรณ์

(3) ใช้ภาษาให้ชัดเจน คือ ใช้ถ้อยคำที่มีความหมายตรงไปตรงมา หรือตรงตามตัว ทำให้ผู้รับสารเข้าใจทันที ไม่ใช้ถ้อยคำคลุมเครือหรือกำกวม

(4) ใช้ภาษาให้เหมาะสม คือ ใช้ภาษาให้เหมาะสมกับเนื้อความหรือเหมาะสมกับกาลเทศะ

(5) ใช้ภาษาให้สุภาพ คือ ใช้ภาษาเขียน

3. ขั้นตอนการตรวจสอบโครงการที่จัดทำเพื่อความถูกต้องชัดเจน

ลักษณะโครงการที่ดี

1. เป็นโครงการที่สามารถแก้ปัญหาของท้องถิ่นได้

2. มีรายละเอียด เนื้อหาสาระครบถ้วน ชัดเจน และจำเพาะเจาะจง โดยสามารถตอบคำถามต่อไปนี้ได้

- โครงการอะไร = ชื่อโครงการ
- ทำไมจึงต้องริเริ่มโครงการ = หลักการและเหตุผล
- ทำเพื่ออะไร วัตถุประสงค์=วัตถุประสงค์
- ปริมาณที่จะทำเท่าไร = เป้าหมาย
- ทำอย่างไร = วิธีดำเนินการ
- จะทำเมื่อไร นานเท่าใด = ระยะเวลาดำเนินการ
- ใช้ทรัพยากรเท่าไรและได้มาจากไหน = งบประมาณ แหล่งที่มา
- ใครทำ = ผู้รับผิดชอบโครงการ
- ต้องประสานงานกับใคร = หน่วยงานที่ให้การสนับสนุน
- บรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ = การประเมินผล
- เมื่อเสร็จสิ้นโครงการแล้วจะได้อะไร = ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

3. รายละเอียดของโครงการดังกล่าวต้องมีความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กันต้องสอดคล้องกับ เช่น วัตถุประสงค์ หลักการและเหตุผล วิธีดำเนินการ ต้องเป็นทางที่ทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้ ฯลฯ เป็นต้น

4. โครงการที่ริเริ่มขึ้นมาต้องมีผลตอบสนอง สนับสนุนงานอาชีพที่ต้องการดำเนินการ

5. รายละเอียดในโครงการมีพอที่จะเป็นแนวทางให้ผู้อื่นอ่านแล้วเข้าใจ และสามารถดำเนินการตามโครงการได้

6. เป็นโครงการที่ปฏิบัติได้และสามารถติดตามและประเมินผลได้

การตรวจสอบโครงการเป็นขั้นตอนของการตรวจสอบความถูกต้องในการเขียนโครงการเป็นไปตามลักษณะและขั้นตอนการดำเนินงานและครบตามกระบวนการของการเขียนโครงการ

การตรวจสอบโครงการ มีวัตถุประสงค์เพื่อกำกับโครงการให้เป็นไปตามแผนที่วางไว้ทั้งในด้าน ผลงาน ด้านกำหนดเวลา ด้านการควบคุมค่าใช้จ่ายและการใช้จ่ายทรัพยากรของโครงการ

การบริหารความเสี่ยงกับการตัดสินใจ

1. การตัดสินใจทางกลยุทธ์ทางธุรกิจว่ากำลังดำเนินธุรกิจได้ถูกต้องหรือไม่ จะดำเนินโครงการอะไร ผลตอบแทนการลงทุนพอเพียงหรือไม่ มีความเป็นไปได้ในการจำกัดการลดขนาดขององค์กรหรือไม่ กลยุทธ์ทางเลือกที่ดีที่สุดของโครงการคืออะไร

2. การตัดสินใจโครงการความเสี่ยงที่สำคัญที่สุดของโครงการคืออะไร การดำเนินโครงการจะประสบ ความสำเร็จตามงบประมาณและระยะเวลาที่กำหนดไว้หรือไม่ จะตรวจสอบและจัดการความเสี่ยงอย่างต่อเนื่องได้อย่างไร

3. การตัดสินใจด้านโรงงานหรือกระบวนการ อันตรายจากการดำเนินการตามขั้นตอนคืออะไร จะจัดการปัญหาด้านสภาพแวดล้อมและความปลอดภัยในโรงงานอย่างไร เราจะแน่ใจได้อย่างไรว่าการกำหนดมาตรการด้านความปลอดภัยจะมีค่าใช้จ่ายต่ำสุด การบริหารโครงการจึงต้องมีกลยุทธ์การบริหารความเสี่ยง เพื่อตัดสินใจด้านธุรกิจ โรงงานและโครงการ ซึ่งจะต้องนำไปจัดทำแผนปฏิบัติการและแผนบริหารโครงการ

การตรวจสอบรายละเอียดโครงการ

1. ชื่อโครงการ ควรตั้งชื่อโครงการอาชีพให้สื่อความหมายได้ชัดเจน ครอบคลุมความหมายของกิจกรรม อาชีพที่ทำให้ชัดเจนว่าทำอะไร ไม่ควรตั้งชื่อโครงการที่มีความหมายกว้างเกินไปตัวอย่างเช่น โครงการมะละกอ โครงการทำคอมพิวเตอร์

2. ชื่อผู้ดำเนินโครงการ ระบุชื่อผู้ดำเนินโครงการในกรณีที่เป็นงานกลุ่มต้องระบุหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละคน และการลงทุนของแต่ละคนไว้ให้ชัดเจน ซึ่งทั้งนี้ควรพิจารณาความเหมาะสมในด้านความสามารถ โอกาสในการทำงานและกำลังทุนทรัพย์สินของแต่ละบุคคล

3. ชื่อที่ปรึกษาโครงการ

4. หลักการและเหตุผล หรือความสำคัญของโครงการ ควรกล่าวถึงสภาพชุมชนและความต้องการของตลาดที่เกี่ยวข้องกับอาชีพตามที่ได้ศึกษาและอธิบายว่าโครงการนี้จะสนองความต้องการของชุมชนได้อย่างไร

5. วัตถุประสงค์ จะต้องกำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจนว่า โครงการอาชีพนี้ผู้เขียนจะทำอะไร โดยเขียนให้เห็นว่ากิจกรรมหรือพฤติกรรมที่จะดำเนินการมีอะไรบ้าง หากมีวัตถุประสงค์หลายประการก็ควรเขียนเป็นข้อ ๆ ตามลำดับความสำคัญ

6. เป้าหมาย กำหนดเป้าหมายของผลผลิตในช่วงเวลาให้ชัดเจนคือ อะไร มีปริมาณเท่าใดและคุณภาพเป็นอย่างไร

7. ระยะเวลา กำหนดระยะเวลาตั้งแต่เริ่มต้นจนสิ้นสุดการดำเนินโครงการ

8. งบประมาณ จัดทำรายละเอียดรายจ่ายที่เกิดขึ้นในการดำเนินโครงการ ตั้งแต่ขั้นตอนแรกจนถึงขั้นตอนสุดท้าย ซึ่งประกอบด้วยตัววัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ เป็นต้น

9. ขั้นตอนวิธีดำเนินงาน เขียนเป็นรายละเอียดขั้นตอนของการทำงาน ตั้งแต่เริ่มต้นจนสิ้นสุดโครงการ โดยเขียนเป็นแผนปฏิบัติงาน ซึ่งประกอบด้วย หัวข้อ กิจกรรม ระยะเวลา สถานที่ศึกษา ทรัพยากร/ปัจจัยเป็นต้น รายละเอียดดังกล่าวจะทำให้ผู้ที่ปรึกษาหรือผู้ดำเนินงาน ติดตาม กำกับงานได้อย่างมีระบบแก้ไขปัญหาได้ทันถ่วงที

10. การติดตามและการประเมินผลเป็นวิธีการหรือเทคนิคในการดูแลและควบคุมการปฏิบัติงานให้บรรลุ วัตถุประสงค์ ทั้งนี้ต้องบอกให้ชัดเจนว่าก่อนเริ่มทำโครงการ ระหว่างทำโครงการและหลังการทำโครงการ จะมีการติดตามและประเมินผลอย่างไร

11. ผลที่คาดว่าจะได้รับให้ระบุผลที่จะเกิดขึ้นเมื่อเสร็จสิ้นโครงการ เป็นผลที่ได้รับโดยตรงและผลพลอยได้หรือผลกระทบจากโครงการเป็นผลในด้านดีที่คาดว่าจะได้รับจะต้องสอดคล้องกับจุดประสงค์และเป้าหมาย

การปรับปรุงโครงการ หมายถึง การปรับปรุงโครงการพัฒนาอาชีพที่ได้จัดทำไว้แล้วให้ได้โครงการที่เป็นไปได้มากที่สุด การกำกับติดตามเป็นกิจกรรมของผู้บริหาร เพื่อหาคำตอบและตอบคำถามและการใช้ทรัพยากรได้ครบตามวัตถุประสงค์ ตามแผนที่กำหนดไว้หรือไม่

โครงการพัฒนาอาชีพ หมายถึง กิจกรรม งานอาชีพที่จะการดำเนินการได้จัดทำโครงการ เพื่อจัดทำข้อมูลอาชีพตามที่ตนเองมีความถนัด มีความพร้อมและสนใจ แล้วลงมือปฏิบัติให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

การปรับปรุงพัฒนาโครงการจะต้องพิจารณา ดังนี้

1. โครงการมีความยืดหยุ่น คือ สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์
2. โครงการมีความชัดเจน คือ ต้องระบุให้ชัดเจน ใคร ทำอะไร ที่ไหน เพื่ออะไร เมื่อใด และทำอย่างไร ใช้ภาษาง่าย ๆ
3. โครงการมีเหตุผล คือ ต้องกำหนดขึ้นอย่างมีหลักการและเหตุผลสามารถอธิบายได้
4. โครงการมีความสอดคล้องกับนโยบายขององค์กรหรือธุรกิจเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน
5. โครงการมีความง่ายต่อการปฏิบัติ
6. โครงการประหยัดค่าใช้จ่าย
7. โครงการมีระยะเวลาที่แน่นอน
8. โครงการได้รับการยอมรับจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง

การพัฒนาโครงการประกอบด้วยมีขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์
2. วิเคราะห์และประเมินสภาพแวดล้อม
3. กำหนดแผน
4. ปฏิบัติตามโครงการ เป็นการนำมาใช้ในการดำเนินงานอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ให้บรรลุบทบาทที่กำหนด
5. ควบคุมและประเมินตามโครงการ

ประโยชน์ของโครงการเมื่อพัฒนาไปสู่แผนงานมีดังนี้

1. ช่วยให้การดำเนินงานเกิดประสิทธิภาพในการทำงาน คือ ทำงานสำเร็จตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้
2. ช่วยให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ คือ ทำงานได้ผลสูงกว่าทรัพยากรที่ใช้ไป เช่น เงิน วัสดุอุปกรณ์ บุคลากร เป็นต้น
3. ช่วยประหยัดเวลาในการทำงานให้เสร็จตามเวลาที่กำหนด

4. ช่วยควบคุมการปฏิบัติงานให้บรรลุตามเป้าหมาย
5. ช่วยส่งเสริมการทำงานเป็นทีม

ใบงาน

คำชี้แจง ให้นักศึกษาตอบคำถามต่อไปนี้

1. แผนหมายถึงอะไร

.....

.....

.....

2. จงบอกประเภทของแผน

.....

.....

.....

3. การเขียนโครงการพัฒนาอาชีพ มีขั้นตอนการดำเนินงาน 2 ขั้นตอน คือ

.....

.....

.....

4. ให้นักศึกษา ยกตัวอย่างองค์ประกอบของโครงการมา 4 หัวข้อ

.....

.....

.....

5. ให้นักศึกษาบอกประโยชน์ของการปรับปรุงโครงการ

.....

.....

.....

บันทึกหลังการสอน

ครั้งที่ วันที่..... เดือน พ.ศ.....

กิจกรรมการเรียนรู้

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

สภาพปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

แนวทางการแก้ไข้ปัญหา

.....

.....

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้บันทึก

(.....)

ตำแหน่ง.....

ข้อคิดเห็นของผู้อำนวยการสถานศึกษา

.....

.....

ลงชื่อ.....

(นางจิราภรณ์ อุทัยศรี)

ผู้อำนวยการ กศน.อำเภอศรีรัตนนิคม

วันที่..... เดือน พ.ศ.....

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
ครั้งที่ 11

ที่	ตัวชี้วัด	เนื้อหา	เนื้อหา ด้วยตนเอง (กรต.)	เนื้อหา ปานกลาง (พบกลุ่ม)	เนื้อหา ยาก นำมาสอน เสริม (ส.ส.)	หมายเหตุ
		5. ความงามและความซาบซึ้งของงานทัศนศิลป์ที่บ้าน ที่เกิดจากเส้น จุด แสงเงา รูปร่าง และรูปทรง ที่เกิดจากการเลียนแบบลอกแบบมาจากธรรมชาติ 6. รูปแบบและความงามของงานทัศนศิลป์ที่บ้านที่เกิดจาก - ความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์ที่นำวัตถุหรือวัสดุสิ่งของต่างๆ เข้ามาเสริมแต่งร่างกายมนุษย์ - ความคิดสร้างสรรค์ที่นำวัตถุหรือวัสดุสิ่งของต่างๆ มากตกแต่งที่อยู่อาศัย สถานที่ และสิ่งแวดล้อม 7. คุณค่าความสำคัญของความดีงามทางวัฒนธรรม ประเพณี และความงามของโบราณวัตถุและโบราณสถานในท้องถิ่นที่เราเกิด		✓ ✓ ✓		

ที่	ตัวชี้วัด	เนื้อหา	เนื้อหา ด้วยตนเอง (กรต.)	เนื้อหา ปานกลาง (พบกลุ่ม)	เนื้อหา ยาก นำมาสอน เสริม (ส.ส.)	หมายเหตุ
2	1. อธิบายความหมาย ความสำคัญ วิวัฒนาการ และ เลือกชม วิเคราะห์วิพากษ์ วิจารณ์ และการอนุรักษ์ นาฏศิลป์พื้นบ้าน	1.ความหมายความสำคัญ ความ เป็นมา และวิวัฒนาการของ นาฏศิลป์พื้นบ้านภาคต่างๆ 2.ความคิดเห็นและความรู้สึก เกี่ยวกับการแสดงนาฏศิลป์ พื้นบ้านประเภทต่างๆ 3. วิธีเลือกชมการแสดงนาฏศิลป์ พื้นบ้าน เพื่อสร้างประโยชน์ต่อ ตนเอง 4.ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับลักษณะ การแสดงของนาฏศิลป์พื้นฐาน 5.ภาษา ท่าทาง และนาฏยศัพท์ 6.คุณค่าความสำคัญของ นาฏศิลป์พื้นบ้านของภาคต่างๆ ที่เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี 7.อธิบายการอนุรักษ์นาฏศิลป์ พื้นบ้านของภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะวัฒนธรรมประเพณี	✓ ✓ ✓ ✓	 ✓ ✓ ✓		

ที่	ตัวชี้วัด	เนื้อหา	เนื้อหา ด้วยตนเอง (กรต.)	เนื้อหา ปานกลาง (พบกลุ่ม)	เนื้อหา ยาก นำเสนอ เสริม (ส.ส.)	หมายเหตุ
3	1. อธิบายความหมาย ประเภท ประวัติความเป็นมา และการสืบทอดดนตรีพื้นบ้าน	1.ความหมายความสำคัญ ความ เป็นมา และวิวัฒนาการของ เครื่องดนตรีพื้นบ้านประเภท ต่างๆ 2.ลักษณะและประเภทของเครื่อง ดนตรีพื้นบ้านประเภทต่างๆ 3. คุณค่าของความงามและความ ไพเราะของเครื่องดนตรีและเพลง พื้นบ้าน 4.ประวัติความเป็นมาของภูมิ ปัญญาทางด้านดนตรีและเพลง พื้นบ้าน 5.คุณค่า ความรักหวงแหนและ ตัวอย่างภูมิปัญญาตลอดจนการ ร่วมกิจกรรมทางดนตรีและเพลง พื้นบ้าน	✓ ✓ ✓ ✓ ✓			

รายวิชา ทพ11003ศิลปะศึกษาจำนวน 2 หน่วยกิต

ระดับประถมศึกษา

มาตรฐานระดับการเรียนรู้

รู้เข้าใจมีคุณธรรม จริยธรรม ชื่นชม เห็นคุณค่าความงาม ความไพเราะ ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ทางทัศนศิลป์ ดนตรี และนาฏศิลป์พื้นฐานพื้นบ้าน สามารถวิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์ได้อย่างเหมาะสม

หัวเรื่อง

ทัศนศิลป์พื้นบ้าน

ตัวชี้วัด

มีความรู้ ความเข้าใจ อธิบาย วิเคราะห์ วิพากษ์ วิวิจารณ์ ทัศนศิลป์พื้นบ้าน

ตารางวิเคราะห์สาระการเรียนรู้

รายละเอียดเนื้อหา	ระดับความยากง่าย			หมายเหตุ
	ง่าย (ศึกษา ด้วย ตนเอง)	เนื้อหา ที่นำมา บูรณาการ	ยาก มาก (สอน เสริม)	
1.ความหมาย ความสำคัญ ความเป็นมาของทัศนศิลป์พื้นบ้าน	✓	✓		
2. รูปแบบและวิธีการนำ จุด เส้น สี แสง-เงา รูปร่างและรูปทรงมา จินตนาการสร้างสรรค์ประกอบให้เป็นงานทัศนศิลป์พื้นบ้าน	✓			
3.รูปแบบและวิวัฒนาการของงานทัศนศิลป์พื้นบ้านในด้าน -จิตรกรรม -ประติมากรรม -สถาปัตยกรรม -ภาพพิมพ์	✓	✓		
4.รูปแบบและความงามของทัศนศิลป์พื้นบ้านกับความงามตามธรรมชาติ ที่เกี่ยวกับรูปร่าง รูปทรง เส้น สี แสง-เงา และจุด ของต้นไม้ ดอกไม้ กิ่ง ไม้ใบไม้ เปลือกไม้ โต๊ะไม้ ทะเล แม่น้ำ ลำธาร ภูเขา กรวด หิน ดิน				
5. ความงามและความซาบซึ้งของงานทัศนศิลป์พื้นบ้าน ที่เกิดจากเส้น จุด แสงเงา รูปร่าง และรูปทรง ที่เกิดจากการเลียนแบบ ลอกแบบมา จากธรรมชาติ				

รายละเอียดเนื้อหา	ระดับความยากง่าย			หมายเหตุ
	ง่าย (ศึกษา ด้วย ตนเอง)	เนื้อหา ที่นำมา บูรณา การ	ยากมาก (สอน เสริม)	
๖.รูปแบบและความงามของงานทัศนศิลป์พื้นบ้านที่เกิดจาก - ความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์ที่นำวัตถุหรือวัสดุสิ่งของต่างๆ เข้ามาเสริมแต่งร่างกายมนุษย์ - ความคิดสร้างสรรค์ที่นำวัตถุหรือวัสดุสิ่งของต่างๆ มากตกแต่งที่อยู่ อาศัย สถานที่ และสิ่งแวดล้อม ๗.คุณค่าความสำคัญของความงามทางวัฒนธรรม ประเพณี และความงาม ของโบราณวัตถุและโบราณสถานในท้องถิ่นที่เราเกิด		✓		
		✓		

ใบความรู้

นาฏศิลป์พื้นบ้านเป็นการแสดงที่เกิดขึ้นตามท้องถิ่นต่าง ๆ มักเล่นเพื่อความสนุกสนานบันเทิงผ่อนคลายความเหน็ดเหนื่อยหรือเป็นการแสดงที่เกี่ยวกับการประกอบอาชีพของประชาชนตามภูมิกษณนั้นๆ นาฏศิลป์พื้นบ้านเป็นการแสดงที่สะท้อนความเป็นเอกลักษณ์ของภูมิภาคต่างๆ ของประเทศไทยตามลักษณะพื้นที่วัฒนธรรมท้องถิ่นประเพณีที่มีอยู่คู่กับสังคมชนบทซึ่งสอดแทรกความสนุกสนานความบันเทิงควบคู่ไปกับการใช้ชีวิตประจำวัน

นาฏศิลป์พื้นบ้านภาคเหนือ

การฟ้อนคือการแสดงนาฏศิลป์ภาคเหนือที่แสดงการร่ายรำเอกลักษณ์ที่ดนตรีประกอบมีแต่ทำนองจะไม่มีคำร้องการฟ้อนรำของภาคเหนือมี 2 แบบคือแบบอย่างดั้งเดิมกับแบบอย่างปรับปรุงขึ้นใหม่การฟ้อนรำแบบดั้งเดิมได้แก่ฟ้อนเมืองฟ้อนม่านและฟ้อนเงี้ยว

1. ฟ้อนเมือง หมายถึง การฟ้อนรำแบบพื้นเมืองเป็นการฟ้อนรำที่มีแบบแผนถ่ายทอดสืบต่อกันมาประกอบด้วยการฟ้อนรำ การฟ้อนมีแต่ดนตรีกับฟ้อนไม่มีการขับร้องเช่นฟ้อนเล็บ ฟ้อนดาบ ฟ้อนเจิง ฟ้อนผีมด ฟ้อนแง้น เป็นต้น

การแสดงฟ้อนดาบ

2. ฟ้อนม่าน หมายถึง การฟ้อนรำแบบมอญหรือแบบพม่าเป็นการสืบทอดรูปแบบท่ารำและดนตรีเมื่อครั้งที่พม่าเข้ามามีอำนาจเหนือชนพื้นเมือง เช่น ฟ้อนพม่า ฟ้อนผีเม้ง ฟ้อนจ๊าดหรือแสดงจ๊าด หรือลิเกไทยใหญ่

การแสดงฟ้อนม่านมอญ

3. ฟ้อนเงี้ยวเป็นการแสดงของชาวไตหรือไทใหญ่รูปแบบของการแสดงจะเป็นการฟ้อนรำประกอบกับกลองยาวฉาบและซ้อง เช่น ฟ้อนไต ฟ้อนเงี้ยว ฟ้อนกิ่งกะหล่ำ ฟ้อนโต

ฟ้อนกิ่งกะหล่ำ

การฟ้อนรำแบบปรับปรุงใหม่เป็นการปรับปรุงการแสดงที่มีอยู่เดิมให้มีระเบียบแบบแผนให้ถูกต้องตามนาฏยศัพท์ใช้ท่วงท่าลีลาที่งดงามยิ่งขึ้นอาทิ เช่น ฟ้อนเล็บ ฟ้อนเทียน ฟ้อนलोंน่าน ฟ้อนเงี้ยวแบบปรับปรุงใหม่ ฟ้อนม่านมัยเชียงตา ระบายซอ ระบายเก็บใบชา ฟ้อนสาวไหม เป็นต้น

ฟ้อนเล็บ

ประวัติความเป็นมา

ฟ้อนเล็บเป็นการฟ้อนรำที่สวยงามอีกอย่างหนึ่งของชาวไทยภาคเหนือเรียกชื่อตามลักษณะของการฟ้อนผู้แสดงจะสวมเล็บที่ทำด้วยโลหะทุกนิ้วยกเว้นนิ้วหัวแม่มือแบบฉบับของการฟ้อนเป็นแบบแผนในคุ้มเจ้าหลวงในอดีตจึงเป็นศิลปะที่ไม่ได้ชมกันบ่อยนักการฟ้อนรำชนิดนี้ได้แพร่หลายในกรุงเทพฯ เมื่อครั้งสมโภชน์พระเศวตศกเขตดิถีล้างเผือกในสมัยรัชกาลที่ 7 เมื่อ พ.ศ. 2470 ครุฑนาฏศิลป์ของกรมศิลปากรได้ฝึกหัดถ่ายทอดเอาไว้และได้นำมาสืบทอดต่อกันมา

ภาพการฟ้อนเล็บนาฏศิลป์ของภาคเหนือ

เครื่องดนตรี

เครื่องดนตรีที่ใช้ประกอบการฟ้อนเล็บได้แก่ปี่แนกลองแวงฉาบโหม่ง

เครื่องแต่งกาย

เครื่องแต่งกายสวมเสื้อคอกลมหรือคอปิดแขนยาวผ่าหน้าติดกระดุมห่มสไบทับตัวนุ่งผ้าขึ้นพื้นเมืองลายขวาง ต่อดินจกหรือเชิงขึ้นเกล้ามวยสูงประดับด้วยดอกไม้และอุบะสวมสร้อยคอและต่างหู

ท่ารำ

ท่ารำมีชื่อเรียกดังนี้ท่ากัณฑ์ร้อนท่าเรียงหมอนท่าเลียบถ้ำท่าสอดสร้อยมาลาท่าพรหมสีหน้าท่ายุงฟ้อนหาง

โอกาสของการแสดง

ใช้แสดงในโอกาสสมณสงกรานต์รื่นเริงการต้อนรับแขกบ้านแขกเมือง

นาฏศิลป์พื้นบ้านภาคกลาง

เป็นศิลปะการร่ายรำและการละเล่นของชนชาวพื้นบ้านภาคกลางซึ่งส่วนใหญ่มีอาชีพเกี่ยวกับเกษตรกรรม ศิลปะการแสดงจึงมีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตและเพื่อความบันเทิงสนุกสนานเป็นการพักผ่อนหย่อนใจจากการทำงานหรือเมื่อเสร็จจากเทศกาลฤดูเก็บเกี่ยวเช่นการเล่นเพลงเกี่ยวข้าวเต้นตำรำเคียวรำเถิดเทิงรำเหย้อย เป็นต้นมีการแต่งกายตามวัฒนธรรมของท้องถิ่นและใช้เครื่องดนตรีพื้นบ้านเช่นกลองยาวกลองโพนฉิ่งฉาบกรับและโหม่ง

รำเหย้อย

ประวัติความเป็นมา

รำเหย้อยคือการรำพื้นเมืองที่เก่าแก่ชนิดหนึ่งมีต้นกำเนิดที่จังหวัดกาญจนบุรีแถบอำเภอเมืองอำเภอพนมทวน ซึ่งยังมีการอนุรักษ์รูปแบบการละเล่นนี้เอาไว้

การแสดงรำเหย้อย

การรำการร้องเพลงเหย่อยจะเริ่มด้วยการตีกลองยาวโหมโรงเรียกคนก่อนวงกลองยาวก็เป็นกลองยาวแบบพื้นเมืองประกอบด้วยกลองยาวฉิ่งฉาบกรับโหม่งมีปีที่เป็นเครื่องดำเนินทำนองผู้เล่นรำเหย่อยก็จะแบ่งออกเป็นฝ่ายชายกับฝ่ายหญิงโดยจะมีพ่อเพลงแม่เพลงและลูกคู่เมื่อมีผู้เล่นพอสมควรกลองยาวจะเปลี่ยนเป็นจังหวะซ้ำให้พ่อเพลงกับแม่เพลงได้ร้องเพลงโต้ตอบกันคนร้องหรือคนรำก็จะมีผ้าคล้องคอของตนเองขณะที่มีการร้องเพลงก็จะมี การเคลื่อนที่ไปยังฝ่ายตรงข้ามนำผ้าไปคล้องคอเพื่อให้ออกมารำด้วยกันสลับกันระหว่างฝ่ายชายและฝ่ายหญิงคำร้องก็จะเป็นบทเกี่ยวพาราสีจนกระทั่งได้เวลาสมควรจึงร้องบทลาจากทำรำไม่มีแบบแผนที่ตายตัวขึ้นอยู่กับผู้รำแต่ละคู่การเคลื่อนไหวเท้าจะใช้วิธีสับเท้าไปข้างหน้ากรมศิลปากรได้สืบทอดการแสดงรำเหย่อยด้วยการปรับปรุงคำร้องและทำรำให้เหมาะสมสำหรับการแสดงบนเวทีหรือกลางแจ้งในเวลาจำกัดจึงเป็นการแสดงพื้นเมืองที่สวยงามชุดหนึ่ง

การแต่งกาย

ฝ่ายชายสวมเสื้อคอกลมนุ่งโจงกระเบนมีผ้าคาดเอว

ฝ่ายหญิงสวมเสื้อแขนกระบอกนุ่งโจงกระเบนมีผ้าคล้องคอ

คำร้องของเพลงเหย่อยจะใช้ฉันทลักษณ์แบบง่ายเหมือนกับเพลงพื้นบ้านทั่วไปที่มักจะลงด้วยสระเดียวกันหรือเรียกว่ากลอนหัวเตี้ย คำร้องเพลงเหย่อยจะจบลงด้วยคำว่าเหย่อยจึงเรียกกันว่าเพลงเหย่อยรำพาดผ้าก็เรียก เพราะผู้รำมีการนำผ้าไปคล้องให้กับอีกฝ่ายหนึ่งฉันทลักษณ์ของเพลงเหย่อยมีเพียงสองวรรคคือวรรคหน้ากับวรรคหลังมีสัมผัสเพียงแห่งเดียวเมื่อร้องจบ 2 วรรคลูกคู่หญิงชายก็จะร้องซ้ำดังตัวอย่างคำร้องเพลงเหย่อยฉบับกรมศิลปากรดังนี้

ชายมาเถิดหนาแม่มามาเล่นพาดผ้ากันเอยพี่ตั้งวงไว้ทำอย่างนี้รอช้าเลยเอยพี่ตั้งวงไว้คอยอย่าให้ว่างกร้อยเลย

เอยหญิงให้พี่ยื่นแขนขาเข้ามาพาดผ้าเถิดเอย

ชายพาดเอยพาดลงพาดที่องค์น้องเอย

หญิงมาเถิดพวกเราไปรำกับเขาหน่อยเอย

ชายสวเอยแม่คุณอย่าซ้ำรับรำออกมาเถิดเอย

หญิงรำร้ายกรายวงสวดดังหงส์ทองเอย

ชายรำเอยรำร้อนสวดดังกนิษฐนางเอย

หญิงรำเอยรำคู่หน้าเอ็นดูจริงเอย

ชายเจ้าเคียวใบข้าวพี่รักเจ้าสาวจริงเอย

หญิงเจ้าเคียวใบพวงอย่ามาเป็นห่วงเลยเอย

ชายรักน้องจริงรักแล้วไม่ทิ้งไปเลย

นาฏศิลป์พื้นบ้านภาคอีสาน

เป็นการแสดงศิลปะการรำและการเล่นพื้นบ้านภาคอีสานหรือภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย แบ่งเป็น 2 กลุ่มวัฒนธรรมใหญ่ๆ คือ

1. กลุ่มอีสานเหนือ มีวัฒนธรรมไทยลาวเรียกการละเล่นว่า “หมอลำ, เซิ้ง และฟ้อน” เช่น ลำเต้ย ลำล่อง, ลำกลอนเกี้ยว เซิ้งบั้งไฟ เซิ้งตุงตวย ฟ้อนภูไท เป็นต้น ดนตรีพื้นบ้านที่ใช้ประกอบได้แก่ พิณ แคน โปงลาง กลองยาว ซอ โหวด ฉิ่ง ฉาบ ฆ้อง และกรับ

ฟ้อนภูไท ของชาว จ.สกลนคร

2. กลุ่มอีสานใต้ ได้รับอิทธิพลไทยเขมร มีการละเล่นที่เรียกว่า เรือมหรือเรือม เช่น เรือมอันเรหรือรำ สากหรือกระโดสาก ส่วนละเล่นเพลงโต้ตอบกัน เช่น กันตรึม เจริญ อาโย เป็นต้น วงดนตรี ดนตรีที่ใช้ประกอบได้แก่ วงมโหรีพื้นบ้าน ประกอบด้วย ซอด้วง กลองกันตรึม ปี่อ้อ ปี่สไล ฉิ่ง และกรับ

เรือมอันเรหรือรำสาก

การแต่งกายประกอบการแสดงนาฏศิลป์พื้นบ้านอีสานเป็นไปตามวัฒนธรรมของพื้นบ้าน ลักษณะท่า รำและท่วงทำนองดนตรีส่วนใหญ่ค่อนข้างกระชับ รวดเร็ว และสนุกสนาน

เซิ้งกระติบข้าว

เซิ้งกระติบข้าว

ประวัติความเป็นมา

เซิ้งกระติบข้าว เป็นการละเล่นพื้นเมืองของชาวภูไท ที่ตั้งถิ่นฐานอยู่แถวจังหวัดสกลนคร และจังหวัดใกล้เคียง นิยมเล่นในโอกาสรื่นเริง ในวันนักขัตฤกษ์ การแสดงจะเริ่มด้วยฝ่ายชายนำเครื่องดนตรี ได้แก่ แคน กลองยาว ฉิ่ง ฉาบ กรับ โหม่ง มาบรรเลงเป็นวงใช้ทำนองและจังหวะที่สนุกสนานแบบเซิ้งอีสาน ส่วนฝ่ายหญิงก็จะสะพายกระติบข้าว (ภาชนะสำหรับบรรจุข้าวเหนียวหนึ่ง) ออกมาร่ายรำด้วยท่วงท่าต่างๆ ซึ่งมีความหมายว่า การนำอาหารไปให้สามีและญาติพี่น้องที่ออกไปทำนา การฟ้อนรำเซิ้งกระติบไม่มีคำร้องประกอบเครื่องแต่งกาย ผู้หญิงสวมเสื้อแขนกระบอกนุ่งผ้าขึ้นตีนจกหมสไบทับเสื้อเกล้ามวยประดับดอกไม้ต่างหูสร้อยคอกำไล ข้อมือข้อเท้าสะพายกระติบข้าว ผู้ชายที่เป็นนักดนตรีสวมเสื้อแขนสั้นสีดำหรือกรมทำนุ่งผ้าโจงกระเบนสีแดง หรือใส่ร่มมีผ้าคาดเอวโอกาสของการแสดง อาทิ งานบุญประเพณี งานต้อนรับแขกบ้านแขกเมือง งานวัฒนธรรม หรืองานเผยแพร่วัฒนธรรมไทยในต่างประเทศ เป็นต้น

นาฏศิลป์พื้นบ้านภาคใต้

เป็นศิลปะการแสดงและการละเล่นของชาวพื้นบ้านภาคใต้อาจแบ่งตามกลุ่มวัฒนธรรมได้ 2 กลุ่มคือ วัฒนธรรมไทยพุทธ ได้แก่ การแสดงโนรา หนังตะลุง เพลงบอก และวัฒนธรรมไทยมุสลิม ได้แก่ ข้าเป็ง ลิเกซูลู ซิละ รองเง็ง

การแสดงรองเง็ง

การแสดงนาฏศิลป์พื้นบ้านภาคใต้แบ่งออกเป็นหลายแบบคือ แบบดั้งเดิมและแบบที่ได้รับอิทธิพลจากต่างประเทศ

1. แบบดั้งเดิมได้รับแบบแผนมาจากสมัยอยุธยา หรือครั้งที่กรุงศรีอยุธยาเสียแก่ข้าศึก บรรดาศิลปินนักแสดงทั้งหลายก็หนีภัยสงครามลงมาอยู่ภาคใต้ ได้นำรูปแบบของการแสดงละครที่เรียกว่า ชาตรี เผยแพร่สู่ภาคใต้และการแสดงดั้งเดิมของท้องถิ่น เช่น การสวดมาลัย เพลงนา เพลงเรือ เป็นต้น

2. แบบที่ได้รับอิทธิพลจากต่างประเทศ ภาคใต้เป็นพื้นที่ติดต่อกับประเทศมาเลเซีย ดังนั้นประชาชนที่อาศัยอยู่แถบชายแดน ก็จะได้รับเอาวัฒนธรรมการแสดงของมาเลเซียมาเป็นการแสดงท้องถิ่น เช่น ลิเกฮูลู สลาเปะ อาแวลูตง คาระ กรือโตะ ชัมเป็ง เป็นต้น

การแสดงชัมเป็ง

โนรา

ประวัติความเป็นมา

โนรา หรือ มโนราห์ เป็นการแสดงที่ยิ่งใหญ่ และเป็นวิถีชีวิตของชาวใต้เกือบทุกจังหวัด และนับว่าเป็นการแสดงที่คู่กับหนังตะลุงมาช้านาน ความเป็นมาของโนรานั้น มีตำนานกล่าวไว้หลายกระแส มีตำนานหนึ่งกล่าวว่า ตัวครูโนราคนหนึ่งซึ่งถือว่าเป็นคนแรกนั้น มาจากอยุธยา ชื่อขุนศรีทธา ซึ่งสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ทรงสันนิษฐานว่า คงเป็นครูละครที่มีชื่อเสียงของกรุงศรีอยุธยา ช่วงปลายๆ มีคดีจนต้องถูกลอยแพไปติดอยู่เกาะสีชัง ชาวเรือช่วยพามายังนครศรีธรรมราชได้ใช้ความสามารถสั่งสอนการแสดงละครตามแบบแผนของกรุงศรีอยุธยาและตามคำบอกเล่าของขุนอุปถัมภ์นรากร (พุ่ม เทวา) ก็กล่าวในนางนวลทองสำลี พระธิดาของท่านพระยาสาयฟ้าพาด ต้องโทษด้วยการเสวยเกสรดอกบัวแล้วเกิดตั้งครรภ์ จึงถูกลอยแพกับนางสนมไปติดอยู่ที่เกาะสีชัง และประสูติโอรส ซึ่งเจ้าชายน้อย ได้รับการสั่งสอนการรำรำ 12 ท่าจากพระมารดา ซึ่งเคยฝันว่ามีนางฟ้ามาสอนให้จดจำไว้ 12 ท่า นางก็พยายามจำอย่างขึ้นใจ แล้วยังได้สั่งสอนให้นางสนมกำนัลอีกด้วย เจ้าชายน้อยได้เข้าไปรำถวายให้พระยาสาयฟ้าพาดทอดพระเนตร มีการซักถามถึงบิดามารดาที่รู้ว่าเป็นหลานขวัญ จึงส่งคนไปรับกลับเข้าเมือง

การแสดงโนราหรือ มโนราห์ในภาคใต้

นางศรีคงคาไม่ยอมกลับต้องมัดเอาตัวขึ้นเรือ เมื่อเรือเข้ามาสู่ปากน้ำก็มีกระแซะชาวเรือพวกลูกเรือช่วยกันแทงกระแซะจึงบังเกิดท่ารำของโนราขึ้นอีกกระบวนท่าหนึ่ง แสดงถึงการรำแทงกระแซะ การเกี่ยวเนื่องระหว่างโนรากับละครชาตรีของภาคกลางก็อาจจะซับซ้อนเป็นอันมากคำว่า ชาตรี ตรงกับคำว่า ฉัตรियะของอินเดียใต้ แปลว่า กษัตริย์ หรือนักรบผู้กล้าหาญ และเนื่องจากการแสดงต่างๆ มักมีตัวเอกเป็นกษัตริย์ จึงเรียกว่า ฉัตรियะ ซึ่งต่อมาก็ได้เพี้ยนมาเป็นชาตรี หรือละครชาตรี เพราะเห็นว่าเป็นการแสดงอย่างละคร มีผู้รู้กล่าวว่าทั้งโนราและชาตรีน่าจะเข้ามาพร้อมๆ กัน ทั้งภาคใต้ และภาคกลาง เหตุที่โนราและชาตรีมีความแตกต่างกันออกไปบ้างก็คงเป็นไปตามสภาพของวิถีชีวิต วัฒนธรรมประเพณีของแต่ละภาค ความนิยมที่แตกต่างกันแต่อย่างไรก็ตาม สิ่งที่ยังคงเป็นเอกลักษณ์ของการแสดงโนรา และชาตรี คือเครื่องดนตรีที่ใช้โทน (ทน) ซ้อง และปี่ เป็นเครื่องยืนพื้น ในภาคกลางมีการใช้ระนาดเข้ามาบรรเลงเมื่อครั้งสมัยรัชกาลพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวนี้เอง ในสมัยเดิมนั้น คำว่า โนรา ยังไม่ได้มีการเรียกจะใช้คำว่า ชาตรี แม้ในสมัยรัตนโกสินทร์ก็ยังใช้คำว่า ชาตรีอยู่ดังคำประพันธ์ของกรมหมื่นศรีสุเรนทร์ ว่า

“ชาตรีตลุปตลุปทั้ง กลองโทน
 รำสะบัดวัดสะเอวโอน อ่อนแปล้
 คนกรับรับชัยโยน เสียงเย็น
 ร้องเรื่องรถเสนแห่ ห่อขุยม์ ยาโรย”

ต่อเมื่อนำเอาเรื่องพระสุธนมาแสดงกับชาตรี จึงเรียกติดปากว่า มโนราห์ชาตรี ตามชื่อของนางเอกเรื่องสุธน ตัวบทละครก็เกิดขึ้นในภาคใต้ หาได้นำเอามาจากอยุธยาไม่ ในที่สุดการแสดงโนราจึงกลายเป็นเรื่องพระสุธน ในสมัยต่อมาก็มีการนำเอาวรรณคดีพื้นบ้านเรื่องอื่นมาแสดง แต่ก็ยังเรียกการแสดงนี้ว่า มโนราห์ เมื่อนานเข้าเกิดการกร่อนของภาษา ซึ่งเป็นลักษณะทางภาษาของภาคใต้ที่จะพูดถ้อยคำวันๆ จึงเรียกการแสดงนี้ว่า “โนรา”

การแสดงโนรานั้นมีท่ารำสำคัญ 12 ท่า แต่ละคณะก็แตกต่างกันออกไปบ้าง โดยมีการสอนท่ารำโนรา คือ โดยใช้บทประพันธ์ที่แสดงวิธีการรำด้วยลีลาต่างๆ การเชื่อมท่า การขยับหรือเขยิบเท้า การกล่อมตัวตั้งวง และการเคลื่อนไหวที่ค่อนข้างรวดเร็ว ในบทรำท่าครูสอนมีคำกลอนกล่าวถึงการแต่งตัวและลีลาต่างๆ ดังนี้

“ครูเอยครูสอน เสต็องกรต่อง่า
 ครูสอนให้ผู้ผ้า สอนข้าให้ทรงกำไล
 สอนครอบเทริดน้อย แล้วจับสร้อยพวงมาลัย
 สอนทรงกำไล สอนใส่ซ้ายขวา
 เสต็องเยื้องข้างซ้าย ตีค่าได้ห้าพารา
 เสต็องเยื้องข้างขวา ตีค่าได้ห้าตำลึงทอง
 ดินถีบพนั๊ก ส่วนมือชักเอาแสงทอง
 หาไหนมิได้เสมือนน้อง ทำนองพระเทวดา”

นอกจากบทร่ำทำครูสอนแล้ว ยังมีการประดิษฐ์ทำร่ำเพิ่มเติมขึ้นอีกมากมาย จนถึงการประดิษฐ์ทำร่ำส่วนตัว และทำร่ำเฉพาะ ได้แก่ การร่ำไหว้ครู ร่ำโรงครู ร่ำแก้บท ร่ำบทครูสอน ร่ำปฐมบท ร่ำแทงจระเข้ ร่ำเพลงโค ร่ำเพลงทับเพลงโทน ร่ำคล้องหงส์ เป็นต้น

การแต่งกายของโนรา แต่เดิมสวมเทริด (เครื่องสวมหัวคล้ายขลุ่ย) นุ่งสนับเพลา คาดเจียรบาตมีห้อยหน้า ประดับหางอย่างมโนราห์ มีสายคล้องวาลประดับทับทรวง กรองคอ และสวมเล็บยาวเครื่องดนตรี คือ กลอง ทับคู่ ฆ้องคู่ โหม่ง ฉิ่ง และปี่ โดยการเริ่มบรรเลงโหมโรง จากนั้นเชยครูร้องหน้าม่าน หรือกล่าวหน้าม่าน เรื่องที่แสดงเรียกเป็นภาษาถิ่นว่า “กำพรัดหน้าม่าน” จากนั้นจึงเริ่มทำการแสดงโนราแต่ละคณะจะประกอบด้วยผู้แสดงประมาณ 15 – 20 คน แต่เดิมผู้แสดงส่วนใหญ่จะเป็นผู้ชายแต่ก็มีผู้หญิงผสมอยู่ด้วย โอกาสของการแสดงโนรา ก็แสดงในงานทั่วไป

ใบงาน

เรื่อง 2.1. ประวัติความเป็นมาและวิวัฒนาการของเครื่องดนตรีพื้นบ้านประเภทต่างๆ

1. ดนตรีพื้นบ้านของภาคเหนือมีอะไรบ้าง อธิบายมาพอสังเขป

.....

.....

.....

.....

.....

2. ดนตรีพื้นบ้านของภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีอะไรบ้าง อธิบายมาพอสังเขป

.....

.....

.....

.....

.....

3. ดนตรีพื้นบ้านของภาคใต้มีอะไรบ้าง อธิบายมาพอสังเขป

.....

.....

.....

.....

บันทึกหลังการสอน

ครั้งที่ วันที่..... เดือน พ.ศ.....

กิจกรรมการเรียนรู้

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

สภาพปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

แนวทางการแก้ไข้ปัญหา

.....

.....

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้บันทึก

(.....)

ตำแหน่ง.....

ข้อคิดเห็นของผู้อำนวยการสถานศึกษา

.....

.....

ลงชื่อ.....

(นางจิราภรณ์ อุทัยศรี)

ผู้อำนวยการ กศน.อำเภอศรีรัตนนิคม

วันที่..... เดือน พ.ศ.....

แผนการจัดกิจกรรมเรียนรู้ที่ 12

หัวเรื่อง

นาฏศิลป์พื้นบ้าน

ตัวชี้วัด

อธิบายความหมาย ความสำคัญ วิวัฒนาการ และเลือกชม วิเคราะห์วิพากษ์ วิจารณ์ และการอนุรักษ์
นาฏศิลป์พื้นบ้าน

ตารางวิเคราะห์สาระการเรียนรู้

รายละเอียดเนื้อหา	ระดับความยากง่าย			หมายเหตุ
	ง่าย (ศึกษา ด้วย ตนเอง)	เนื้อหา ที่นำมา บูรณา การ	ยาก มาก (สอน เสริม)	
๑.ความหมายความสำคัญ ความเป็นมา และวิวัฒนาการของนาฏศิลป์พื้นบ้าน ภาคต่างๆ	✓			
๒.ความคิดเห็นและความรู้สึก เกี่ยวกับการแสดงนาฏศิลป์พื้นบ้านประเภท ต่างๆ	✓			
๓. วิธีเลือกชมการแสดงนาฏศิลป์พื้นบ้าน เพื่อสร้างประโยชน์ต่อตนเอง	✓			
๔.ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับลักษณะการแสดงของนาฏศิลป์พื้นฐาน		✓		
๕.ภาษา ท่าทาง และนาฏยศัพท์		✓		
๖.คุณค่าความสำคัญของนาฏศิลป์พื้นบ้านของภาคต่างๆ ที่เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี		✓		
๗.อธิบายการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านของภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะวัฒนธรรม ประเพณี	✓			

ใบความรู้ การผลิตเครื่องดนตรีพื้นบ้าน

ปัจจัยหลักของการประกอบอาชีพ

สิ่งสำคัญของการเริ่มต้นประกอบอาชีพอิสระ จะต้องพิจารณาว่าจะประกอบอาชีพอิสระอะไร โอกาสและความสำเร็จมีมากน้อยเพียงไร และจะต้องเตรียมตัวอย่างไรจึงจะทำให้ประสบผลสำเร็จ ดังนั้น จึงต้องคำนึงถึงปัจจัยหลักของการประกอบอาชีพ ได้แก่

1. **ทุน** คือ สิ่งที่เป็นปัจจัยพื้นฐานของการประกอบอาชีพ โดยจะต้องวางแผนและแนวทางการดำเนินธุรกิจไว้ล่วงหน้า เพื่อที่จะทราบว่าต้องใช้เงินทุนประมาณเท่าไร บางอาชีพ ใช้เงินทุนน้อยปัญหาย่อมมีน้อย แต่ถ้าเป็นอาชีพที่ต้องใช้เงินทุนมากจะต้องพิจารณาว่ามีทุนเพียงพอหรือไม่ซึ่งอาจ เป็นปัญหาใหญ่ ถ้าไม่พอจะหาแหล่งเงินทุนจากที่ใด อาจจะได้จากเงินเก็บออม หรือจากการกู้ยืมจากธนาคาร หรือสถาบันการเงินอื่น ๆ อย่างไรก็ตาม ในระยะแรกไม่ควรลงทุน จนหมดเงินเก็บออมหรือลงทุนมากเกินไป

2. **ความรู้** หากไม่มีความรู้เพียงพอ ต้องศึกษาขวนขวายหาความรู้เพิ่มเติม อาจจะฝึกอบรมจากสถาบันที่ให้ความรู้ด้านอาชีพ หรือ ทำงานเป็นลูกจ้างคน อื่น ๆ หรือทดลองปฏิบัติด้วยตนเองเพื่อให้มีความรู้ความชำนาญ และมีประสบการณ์ในการประกอบอาชีพนั้น ๆ

3. **การจัดการ** เป็นเรื่องของเทคนิคและวิธีการ จึงต้องรู้จักการวางแผนการทำงานในเรื่องของตัวบุคคลที่จะร่วมคิด ร่วมทำและร่วมทุน ตลอดจนเครื่องมือ เครื่องใช้และกระบวนการทำงาน

4. **การตลาด** เป็นปัจจัยที่สำคัญมากที่สุดปัจจัยหนึ่ง เพราะหากสินค้าและบริการที่ผลิตขึ้นไม่เป็นที่นิยมและไม่สามารถสร้างความพอใจให้แก่ผู้บริโภค ได้ก็ถือว่ากระบวนการทั้งระบบไม่ประสบผลสำเร็จ ดังนั้น การวางแผนการตลาด ซึ่งปัจจุบันมีการแข่งขันสูง จึงควรได้รับความสนใจในการพัฒนา รวมทั้ง ต้องรู้และเข้าใจในเทคนิคการผลิต การบรรจุและการหีบห่อ ตลอดจนการประชาสัมพันธ์ เพื่อให้สินค้าและบริการของเราเป็นที่นิยมของลูกค้ากลุ่มเป้าหมาย ต่อไป

ข้อแนะนำในการเลือกอาชีพ

ก่อนตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพใด ๆ ก็ตาม ควรพิจารณาอย่างรอบคอบ ซึ่งมีข้อแนะนำ ดังนี้

1. **ควรเลือกอาชีพที่ชอบหรือคิดว่าถนัด** ควรสำรวจตัวเองว่าสนใจ อาชีพอะไร ชอบหรือถนัดด้านไหน มีความสามารถอะไรบ้าง ที่สำคัญคือต้อง การหรืออยากจะทำประกอบอาชีพอะไร จึงจะเหมาะสมกับตัวเองและครอบครัว กล่าวคือ พิจารณาลักษณะงานอาชีพ และพิจารณาตัวเอง พร้อมทั้งบุคคลในครอบครัวประกอบกันไปด้วย

2. **พัฒนาความสามารถของตัวเอง** คือ ควรศึกษารายละเอียดของอาชีพที่จะเลือกไปประกอบ ถ้ามีความรู้ความเข้าใจยังมีน้อย มีไม่เพียงพอก็ต้องทำการศึกษา ฝึกอบรม ฝึกปฏิบัติเพิ่มเติมจากบุคคล หรือหน่วยงานต่าง ๆ ให้มีพื้นฐานความรู้ความเข้าใจในการเริ่มประกอบอาชีพที่ถูกต้อง เพื่อจะได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงของผู้มีประสบการณ์มาก่อน จะได้เพิ่มโอกาสความสำเร็จสมหวังในการไปประกอบอาชีพนั้น ๆ

3. พิจารณาองค์ประกอบอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น ทำเลที่ตั้งของอาชีพที่จะทำไม่ว่าจะเป็นการผลิต การจำหน่าย หรือการให้บริการก็ตาม สภาพแวดล้อมผู้ร่วมงาน พื้นฐานในการเริ่มทำธุรกิจ เงินทุน โดยเฉพาะเงินทุนต้องพิจารณาว่ามีเพียงพอหรือไม่ถ้าไม่พอจะหาแหล่งเงินทุนจากที่ใด

อาชีพการผลิตขลุ่ย

ขลุ่ยจำแนกเป็นประเภทต่าง ๆ ได้ดังนี้

1. ขลุ่ยหลีบหรือขลุ่ยหลีกหรือขลุ่ยกรวด เป็นขลุ่ยขนาดเล็กเสียงสูงกว่าขลุ่ยเพียงออเป็นคู่สี่ ใช้ในวงมโหรีเครื่องคู่ เครื่องใหญ่ และวงเครื่องสายเครื่องคู่โดยเป็นเครื่องนำในวงเช่นเดียวกับกระนาดหรือซอด้วง นอกจากนี้ยังใช้ในวงเครื่องสายปี่ชวาเพราะขลุ่ยหลีบมีเสียงตรงกับเสียงชวาโดยบรรเลงเป็นพวกหลังเช่นเดียวกับซออู้

2. ขลุ่ยเพียงออ เป็นขลุ่ยที่มีระดับเสียงอยู่ในช่วงปานกลาง คนทั่วไปนิยมเป่าเล่น ใช้ในวงมโหรีหรือเครื่องสายทั่ว ๆ ไป โดยเป็นเครื่องตามหรืออาจใช้ในวงเครื่องสายปี่ชวาก็ได้แต่เป่ายากกว่าขลุ่ยหลีบเนื่องจากเสียงไม่ตรงกับเสียงชวาเช่นเดียวกับนำขลุ่ยหลีบมาเป่าในทางเพียงออต้องทอดเสียงขึ้นไปให้เป็นคู่ 4 นอกจากนี้ยังใช้ในวงปี่พาทย์ไม้ม้วนแทนปี่อีกด้วย โดยบรรเลงเป็นพวกหน้า

3. ขลุ่ยอู้ เป็นขลุ่ยขนาดใหญ่เสียงต่ำกว่าขลุ่ยเพียงออสามเสียง ใช้ในวงปี่พาทย์ดึกดำบรรพ์ ซึ่งต้องการเครื่องดนตรีที่มีเสียงต่ำเป็นพื้น นอกจากนี้ในอดีตยังใช้ในวงมโหรีเครื่องใหญ่ ปัจจุบันไม่ได้ใช้เนื่องจากหาคนเป่าที่มีความชำนาญได้ยาก

ลักษณะขลุ่ยที่ดี

ขลุ่ยโดยทั่วไป ทำจากไม้ไผ่ ซึ่งเป็นไม้ไผ่เฉพาะพันธุ์เท่านั้น ปัจจุบันนี้ไม้ไผ่ที่ทำขลุ่ยส่วนใหญ่มาจากสระบุรี และนครราชสีมา นอกจากไม้ไผ่แล้วขลุ่ยอาจทำจากงาช้าง ไม้ชิงชัน หรือไม้เนื้อแข็งอื่น ๆ และปัจจุบันมีผู้นำพลาสติก มาทำขลุ่ยกันบ้างเหมือนกัน ในเรื่องคุณภาพนั้น ขลุ่ยที่ทำจากไม้ไผ่จะดีกว่าขลุ่ยที่ทำจากวัสดุอื่นเนื่องจากไม้ไผ่เป็นวัสดุบอกโดยธรรมชาติมีผิวทั้งด้านนอกด้านในทำให้ลมเดินสะดวก เมื่อถูกน้ำสามารถขยายตัวได้ สัมพันธ์กับตากทำให้ไม่แตกง่าย นอกจากนี้ผิวของไม้ไผ่สามารถตกแต่งลายให้สวยงามได้ เช่น ทำเป็นลายผ้าปูม ลายดอก ลายหิน ลายเกร็ดเต่า เป็นต้น อีกประการหนึ่งที่สำคัญคือ ไม้ไผ่มีข้อโดยธรรมชาติซึ่งโดยทั่ว ๆ ไป จะเห็นว่าส่วนปลายของขลุ่ยด้านที่ไม่ใช้เป่านั้นมีข้อติดอยู่ด้วยแต่เจาะเป็นรูสำหรับปรับเสียงของนิ้วสุดท้ายให้ได้ระดับ ส่วนของข้อที่เหลือจะทำหน้าที่อุ้มลมและเสียง ให้เสียงขลุ่ยมีความกังวานไพเราะมากขึ้น ซึ่งถ้าเป็นขลุ่ยที่ทำจากวัสดุอื่นโดยการกลึง ผู้ทำอาจไม่คำนึงถึงข้อนี้อาจทำให้ขลุ่ยด้อยคุณภาพไปได้ดังที่กล่าวมาแล้วว่าขลุ่ยที่ดีควรทำมาจากไม้ไผ่ นอกจากนี้ก็ควรพิจารณาสิ่งอื่นๆประกอบไปด้วย

1. เสียง ขลุ่ยที่ใช้ได้ดีเสียงต้องไม่เพี้ยนตั้งแต่เสียงต่ำสุดไปจนถึงเสียงสูงสุด คือทุกเสียงต้องห่างกันหนึ่งเสียงตามระบบของเสียงไทย เสียงคู่แปดจะต้องเท่ากันหรือเสียงเลียนเสียงจะต้องเท่ากัน หรือนิ้วควงจะต้องตรงกัน เสียงแท้เสียงต้องโปร่งใสมีแก้วเสียงไม่แห่นพร่าหรือแตก ถ้านำไปเล่นกับเครื่องดนตรีที่มีเสียงตายตัว เช่น ระนาดหรือฆ้องวงจะต้องเลือกขลุ่ยที่มีระดับเสียงเข้ากับเครื่องดนตรีเหล่านั้น

2. ลม ขลุ่ยที่ดีต้องกินลมน้อยไม่หนักแรงเวลาเป่าซึ่งสามารถระบายลมได้ง่าย

3. ลักษณะของไม้ที่นำมาทำ จะต้องเป็นไม้ที่แก่จัดหรือแห้งสนิท โดยสังเกตจากสีของไม้ควรเป็นสีเขียวคล้ำที่มีสีน้ำตาลแก่ค่อนข้างดำ ไม้เล็กๆเนื้อไม้หนาหรือบางจนเกินไป คือต้องเหมาะสมกับประเภทของกล้วยว่าเป็นกล้วยอะไร ในกรณีที่ไม้ไม่แก่จัดหรือไม้แห้งสนิท เมื่อนำมาทำเป็นกล้วยแล้วต่อไปอาจแตกง่าย เสียงจะเปลี่ยนไป และมอดจะกินได้ง่าย

4. ดาก ควรทำจากไม้สักทอง เพราะไม่มีขุยหรือขนแมวขวางทางลม การใส่ดากต้องไม่ชิดหรือห่างขอบไม้ผ่นเกินไปเพราะถ้าชิดจะทำให้เสียงทึบ คือ ถ้าใส่ห่างจะทำให้เสียงโปร่งกลมมา

5. รูปร่างบนเลากล้วย จะต้องเจาะอย่างประณีตต้องเหมาะสมกับขนาดของไม้ไม่ว่ากว้างเกินไป กล้วยในสมัยก่อนรูปร่าง ที่นิ้วปิดจะต้องกว้างด้านในให้ว่า คือผิวด้านในรูจะกว้างกว่าผิวด้านนอก แต่ปัจจุบันไม่ได้กว้างภายในรูเหมือนแต่ก่อนแล้ว ซึ่งอาจจะเนื่องมาจากคนทำกล้วย ต้องผลิตกล้วยคราวละมากๆ ทำให้ละเลยในส่วนนี้ไป

6. ควรเลือกกล้วยที่มีขนาดพอเหมาะกับนิ้วของผู้เป่า กล่าวคือ ถ้าผู้เป่ามีนิ้วมือเล็กหรือบอบบางก็ควรเลือกใช้กล้วยเลาเล็ก ถ้าผู้เป่ามีมืออวบอ้วน ก็ควรเลือกใช้กล้วยขนาดใหญ่พอเหมาะ

7. ลักษณะประกอบอื่นๆ เช่น สีผิวของไม้สวยงาม ไม่มีตำหนิ ชิดข่วน เทลายได้สวยละเอียด แต่สิ่งเหล่านี้ก็ไม่ได้มีผลกระทบกับเสียงกล้วยแต่อย่างใด เพียงพิจารณาเพื่อเลือกให้ได้กล้วยที่ถูกต้องเท่านั้น

ขั้นตอนการทำกล้วย

1. เลือกไม้ไผ่รวกที่มีลำตรง ไม่คดงอ มาตัดเป็นปล้องๆ โดยเหลือหนึ่ง คัดเลือกขนาดตามชนิดของกล้วย

2. นำไม้ไผ่รวกที่ตัดแล้วไปตากแดด จนไม้เปลี่ยนจากสีเขียวมาเป็นสีเหลือง ซึ่งแสดงว่าไม้ไผ่รวกแห้งสนิท พร้อมทั้งจะนำมาทำกล้วย ตากแดดประมาณ 7-10 วัน

3. นำกาบมะพร้าวชุบน้ำและอิฐมอยที่ป่นละเอียด ขัดไม้รวกให้ขึ้นมันเป็นเงาวาว อาจจะใช้ทรายขัดผิวไม้ไผ่รวก ก่อนจะขัดด้วยอิฐมอยก็ได้

4. ใช้น้ำมันหมู หรือน้ำมันพืช ทาผิวไม้ไผ่รวกให้ทั่ว เพื่อให้ตะกั่วที่ร้อนตัดผิวไม้รวกเวลาเท ต่อจากนั้นเอาไม้สอดจับกล้วยพาดปากกะทะ ซึ่งในกะทะมีตะกั่วหลอมละลายบนเตาไฟ ใช้ตะกั่วตักตะกั่วที่หลอมเหลวราดบนไม้ไผ่รวก จะเกิดลวดลายงาม เรียกว่า เทลาย

5. เมื่อได้ลวดลายตามต้องการแล้ว นำกล้วยไปวัดสัดส่วน

6. เจาะรูตามสัดส่วน โดยเอาสว่านเจาะนำรู แล้วเอาเหล็กแหลมเผาไฟจนแดง ตามรูที่ใช้สว่านเจาะนำไว้แล้ว และเจาะทะลุปล้องข้อไม้ไผ่รวกด้วย

7. เอามีดตอกแคะดากปากกล้วย ไม้ดาก คือ ไม้สัก เพราะว่าเป็นไม้ที่เนื้อไม้แข็ง ง่ายต่อการแคะ

8. ทำดากปากกล้วย อุดปากกล้วย โดยให้มีรูสำหรับลมผ่านเวลาเป่า

9. เลื่อยให้ดากเสมอกับปลายกล้วย

10. ใช้มีดหรือเหล็กปลายแหลม เจาะปากนกแก้ว ทำไม้ไผ่รวกเป็นรูปสี่เหลี่ยมใต้ดากปากกล้วยประมาณ หนึ่งนิ้วเศษ เราเรียกกันว่า รูปากนกแก้ว

11. ใช้ขี้ผึ้งที่หั่นเป็นชิ้นเล็กๆ กรอกเข้าไปทางด้านปล้อง ที่ตรงข้ามกับดากปากกล้วยพอประมาณ กะพอว่าเมื่อขี้ผึ้งละลาย จะสามารถอุดรูรั่วของลมเป่าที่ดากปากกล้วยได้

12. ใช้เหล็กเจาะเผาไฟ แทะเข้าทางปล้องไปจนถึงตากปากขลุ่ย ความร้อนของเหล็ก จะทำให้ขี้ผึ้งที่กรอกเข้าไปก่อนหน้านี้ หลอมละลายเข้าตามรอยร้าวต่างๆ

13. เมื่อขี้ผึ้งเย็นลงและแข็งตัว ใช้เหล็กแหย่ขี้ผึ้งที่อุดรูสำหรับให้ลมผ่าน ตรงตาก

ประสบการณ์ทำขลุ่ยของชุมชนวัดบางไส้ไก่

ขลุ่ยบ้านลาว (ชุมชนวัดบางไส้ไก่) ตั้งบ้านเรือนอยู่ระหว่างริมคลองบางไส้ไก่และวัดหิรัญญูจิ แขวงหิรัญญูจิ กล่าวกันว่าชาวลาวที่ชุมชนบางไส้ไก่นั้น บรรพบุรุษเดิมเป็นคนเวียงจันทน์ เมื่อถูกกวาดต้อนมาเป็นเชลยศึกของไทย พวกเขาได้นำความรู้ในการทำขลุ่ยและแคน ซึ่งเป็นเครื่องดนตรีพื้นบ้านมาด้วย เนื่องจากบริเวณที่ตั้งรกรากนั้นอยู่แถววัดบางไส้ไก่ จึงเรียกกันจนติดปากว่า "หมู่บ้านลาว"

คุณจรินทร์ กลิ่นบุปผา ประธานชุมชน ผู้ซึ่งเป็นชาวลาวรุ่นที่ 3 ได้สืบทอดวิชาการทำขลุ่ยต่อจากคุณปู่ กล่าวว่า "ไม้รวกที่ใช้ทำขลุ่ยต้องสั่งตัดจากหมู่บ้านท้ายพิบูล อำเภอยะพยา จ.ปัตตานี เมื่อได้ไม้มาแล้วจะนำมาตัดเป็นท่อนตามความยาวของของปล้องไม้ และนำไปตากแดด 15 - 20 วัน เพื่อให้เนื้อไม้แห้งสนิท แล้วจึงคัดขนาด เลือกประเภท ขัดเงา แล้วจึงเจาะรูขลุ่ยโดยใช้แคนเทียบเสียง ส่วนขั้นตอนทำลวดลายนั้นใช้ตะกั่วหลอมให้เหลว แล้วใช้ชันตักราดลงบนขลุ่ยเป็นลวดลายต่างๆ เช่น ลายพิบูล ลายดอก เป็นต้น จากนั้นจึงแกะปากนกแก้วเพื่อตั้งเสียง ทำการตากขลุ่ยโดยการเหลาไม้สัก หรือไม้เนื้อแข็งอุดเข้าไปในรู เว้นช่องสำหรับให้ลมเป่าผ่าน ต้องทำให้ระหว่างปากขลุ่ยกับปากนกแก้วโค้งเป็นท้องช้าง เพื่อให้ได้เสียงที่ไพเราะกังวาน แล้วจึงทดสอบว่าได้เสียงที่มาตรฐานหรือไม่"

ปัจจุบันมีครอบครัวที่ประกอบอาชีพทำขลุ่ยประมาณ 20 หลังคาเรือน ด้วยคุณภาพและความมีชื่อเสียงมาตั้งแต่ในอดีตของ "ขลุ่ยบ้านลาว" ลูกค้าส่วนใหญ่จึงนิยมมาสั่งทำขลุ่ยถึงในหมู่บ้าน นอกเหนือจากการส่งขายตามร้านจำหน่ายเครื่องดนตรีไทยที่มีชื่อเสียง

อาชีพการผลิตแคน

แคน เป็นเครื่องดนตรีที่มีความเก่าแก่มากที่สุด เป็นเครื่องดนตรีที่มีความนิยมเป่ากันมาก โดยเฉพาะชาวจังหวัดขอนแก่น ถือเอาแคนเป็นเอกลักษณ์ชาวขอนแก่น รวมทั้งเป็นเครื่องดนตรีประจำภาคอีสานตลอดไป และในปัจจุบันนี้ชาวบ้านได้มีการประดิษฐ์ทำแคนเป็นอาชีพอย่างมากมาย เช่น อ.นาหว้า จ.นครพนม จะทำแคนเป็นอาชีพทั้งหมู่บ้าน รวมทั้ง จังหวัดอื่นๆ อีกมากมาย และแคนยังเป็นเครื่องดนตรีที่นำมาเป่าประกอบการแสดงต่างๆ เช่นแคนวง วงโปงลาง วงดนตรีพื้นเมือง รวมทั้งมีการเป่าประกอบพิธีกรรมของชาวอีสาน เช่น รำผีฟ้า รำภูไท เป็นต้น รวมทั้งเป่าประกอบหมอลำกลอน ลำเพลิน ลำพื้น รวมทั้งหมอลำซิ่งยังขาดแคนไม่ได้

ประเภทของแคน

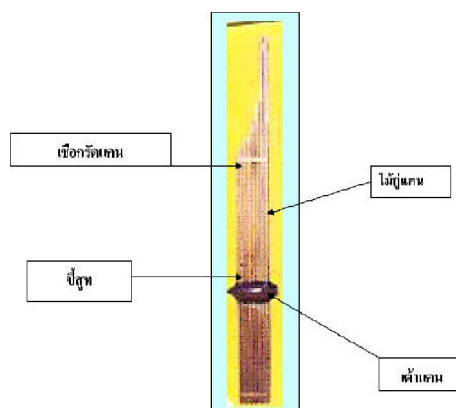
แคนเป็นเครื่องดนตรีประเภทใช้ปากเป่าดูดลมเข้า-ออก ทำมาจากไม้กู่แคนหรือไม้ซาง ตระกูลไม้ไผ่ มีมากในเทือกเขาภูพาน แถบจังหวัดร้อยเอ็ด นครพนม ฝั่งประเทศลาวและภาคเหนือของไทย ลักษณะนามการเรียกชื่อแคนว่า "เต้า"

แคนแบ่งตามรูปร่างและลักษณะการบรรเลงสามารถแบ่งออกได้ทั้งหมด 4 ชนิด คือ

1. แคนหก
2. แคนเจ็ด
3. แคนแปด
4. แคนเก้า

ส่วนประกอบของแคน

1. ไม้กู่แคน
2. ไม้เต้าแคน
3. หลาบลโลหะ (ลิ้นแคน)
4. ขี้สูท
5. เครือย่านาง

ประสบการณ์ของช่างฝีมือพื้นบ้าน "การทำแคน"

นายลา ไพรสน เกิด เมื่อ ปี พ.ศ. ๒๕๖๗ อายุ ๘๒ ปี อยู่บ้านเลขที่ ๔๕ หมู่ที่ ๙ บ้านทุ่งเศรษฐี ตำบลนครชุม อำเภอมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชรไปเที่ยวที่จังหวัดร้อยเอ็ด เห็นเขาทำแคน ก็ซื้อมาขายปรากฏว่าขายดี จึงคิดทำเอง โดยไปหัดทำจากแหล่งผลิตที่จังหวัดร้อยเอ็ด แล้วมาทำเอง นายลา ไพรสน ได้ยึดอาชีพเป็นช่างทำแคน ซึ่งเป็นหัตถกรรมเครื่องไม้ หรือผลิตภัณฑ์เครื่องดนตรีพื้นบ้านเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีคุณค่าเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งเป็นกรรมวิธีในการผลิต ยังใช้วิธีการพื้นบ้าน ทำด้วยความปราณีตสวยงาม เสียเพราะ มีให้เลือกหลายแบบ ผลิตขึ้นเองจนเป็นอาชีพหลัก จนถึงปัจจุบัน

บุคคลที่สามารถใช้สติปัญญาของคนสั่งสมความรู้ ประสบการณ์ เพื่อการดำรงชีพ และถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่ง ไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง ด้วยวิธีการต่าง ๆ ทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยรักษาคุณค่าดั้งเดิมไว้อย่างมีเอกลักษณ์ และมีศักดิ์ศรี ทุกคนจะมีหลักการแบบเดียวกันคือ การสืบทอดเชื่อมโยงอดีตมาใช้ในปัจจุบัน แต่จะมีวิธีการแตกต่างกัน ไม่มีรูปแบบหรือสูตรสำเร็จใด ๆ แต่ละท้องถิ่นมีการเชื่อมโยงหลากหลายแตกต่างกันไปตามสภาพของหมู่บ้าน ก่อให้เกิดภูมิปัญญาท้องถิ่น เรียกว่า “ปราชญ์ชาวบ้าน” หากมีการสืบทอด และอนุรักษ์ ส่งเสริมอย่างเป็นระบบ ก็สามารถเพิ่มคุณค่าทางสังคม และเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจเพื่อเป็นการเพิ่ม

รายได้ให้แก่ประชาชนได้อีกทางหนึ่ง แคน เป็นผลิตภัณฑ์เครื่องดนตรีพื้นบ้าน วัสดุที่ใช้ในการผลิตเป็นวัสดุธรรมชาติ หาได้จากป่าใกล้บ้าน จากการปลูกในท้องถิ่น และจากการซื้อหาในท้องถิ่นที่ใกล้เคียง เช่น ไม้รวก ไม้ซาง, ซึ่งเป็นพืชตระกูลไม้ไผ่ ชี้อุดหรือชันโรง หลาบลโลหะ ไม้เนื้อแข็ง(สำหรับทำปล้องแกนกลาง) ช็อกกลาง (ทำด้วยไม้ไผ่สีสุก), หินฟลอไรท์(สำหรับทำรอบลิ้น)

การถ่ายทอดการเรียนรู้

1. สอนบุตรหลานในครอบครัว
2. เป็นวิทยากรภายนอก สอนด้านการทำแคน และการเป่าแคนให้กับนักเรียนโรงเรียน และผู้ที่สนใจในตำบล นครชุม และตำบลใกล้เคียงในเขตอำเภอเมืองกำแพงเพชรจังหวัดกำแพงเพชร
- 3.อาชีพการผลิตกลองแขก

กลองแขก เป็นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องตีที่มีรูปร่างยาวเป็นรูปทรงกระบอก ขึ้นหนังสองข้างด้วยหนังลูกวัวหรือหนังแพะ. หน้าใหญ่ กว้างประมาณ 20 cm เรียกว่า หน้ารุ่มหรือ "หน้ามัด" ส่วนหน้าเล็กกว้างประมาณ 15 cm เรียกว่า หน้าต่านหรือ"หน้าตาด" ตัวกลองหรือหุ่นกลองสามารถทำขึ้นได้จากไม้หลายชนิด แต่โดยมากจะนิยมใช้ไม้เนื้อแข็งมาทำเป็นหุ่นกลอง เช่นไม้ชิงชัน ไม้มะริด ไม้พยุง กระพี้เขาควาย ขนุน สะเดา มะค่า มะพร้าว ตาล ก้ามปู เป็นต้น ขอบกลองทำมาจากหวายผ่าซีกโยงเรียงเป็นขอบกลองแล้วม้วนด้วยหนัง จะได้ขอบกลองพร้อมกับหน้ากลอง และถูกซึงให้ตึงด้วยหนังเส้นเล็ก เรียกว่าหนังเรียดเพื่อใช้ในการเร่งเสียงให้หน้ากลองแต่ละหน้าได้เสียงที่เหมาะสมตามความพอใจ กลองแขกสำหรับหนึ่งมี 2 ลูก ลูกเสียงสูงเรียก ตัวผู้ ลูกเสียงต่ำเรียก ตัวเมีย ตีด้วยฝ่ามือทั้งสองข้างให้สอดคล้องกันทั้งสองลูก

ลักษณะเสียง

- กลองแขกตัวผู้ มีเสียงที่สูงกว่ากลองแขกตัวเมียโดย เสียง "ตึง" ในหน้ามัด และเสียง โຈ้ะ ในหน้าตาด
- กลองแขกตัวเมีย มีเสียงที่ต่ำกว่ากลองแขกตัวผู้ โดย เสียง ท้ม ในหน้ามัด และเสียง จ๊ะ ในหน้าตาด

วิธีการบรรเลง

การบรรเลงนั้นจะใช้มือตีไปทั้งสองหน้าตามแต่จังหวะหรือหน้าทับที่กำหนดไว้ ในหน้าเล็กหรือหน้าตาด จะใช้นิ้วชี้หรือนิ้วนางในการตี เพื่อให้เกิดเสียงที่เล็กแหลม ในหน้ามัดหรือหน้าใหญ่ จะใช้ฝ่ามือตีลงไปเพื่อให้เกิด

เสียงที่หนักและแน่น ซึ่งมีวิธีการบรรเลงที่ละเอียดอ่อนลงไปอีกตามแต่กลวิธีที่ครูอาจารย์แต่ละท่านจะชี้แนะแนวทางการปฏิบัติ

บุคคลที่ประสบความสำเร็จในการทำกลองแขก

ครูเสน่ห์ ภักตร์ผ่อง

เครื่องดนตรีไทยเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติ อันแสดงออกถึงภูมิปัญญาตั้งแต่อดีตของบรรพบุรุษไทยที่สืบทอดมาจนถึงปัจจุบันนี้ ตามหลักฐานทางประวัติศาสตร์ตั้งแต่สมัยสุโขทัย ได้มีการกล่าวถึงการบรรเลงดนตรี และเครื่องดนตรีไว้ในศิลาจารึก ให้เราทราบได้ถึงความจริงรุ่งเรืองในอดีตกาลว่าการร้องรำทำเพลงหรือความเป็นคนเจ้าบทเจ้ากลอน มีสำนวนโวหารเป็นนัยที่คนไทยซึมซับอยู่ในสายเลือด เป็นความละเมียดละไม เสน่ห์แห่งวิถีชีวิตแบบไทย ที่เป็นเอกลักษณ์ซึ่งชาวไทยสามารถกล่าวอ้างได้อย่างภาคภูมิใจ

ครูเสน่ห์ ภักตร์ผ่อง เป็นช่างทำกลองแขกที่มีฝีมือ ด้วยกรรมวิธีแบบโบราณที่เป็นเอกลักษณ์ซึ่งต่างจากช่างคนอื่นๆ กล่าวคือ เป็นขั้นตอนการทำมือทุกอย่าง โดยไม่ใช้เครื่องทุ่นแรงสมัยใหม่ อีกทั้งรูปลักษณ์ของกลอง ก็สวยงามพิถีพิถันในรูปทรงสัดส่วนและมีเสียงเหมาะสมพอดีทุกเสียง เพราะวัสดุที่นำมาใช้ล้วนเลือกสรรมาจากธรรมชาติ เช่น ขอบกลองทำจากไม้ไผ่ขัด ต่างกับปัจจุบันที่ใช้พลาสติก หรือไม้กลึง ทำให้มีผลต่อคุณภาพของเสียงสัดส่วนและองค์ประกอบของกลองแขก ดังต่อไปนี้

1. หุ่นกลอง ทำด้วยไม้เนื้อแข็ง เช่น พะยูง ชิงชัน ประดู่ และอื่นๆ นำมากลึงและคว้าน มีรูปร่างยาวเป็นทรงกระบอกความยาว 24 นิ้ว ปากกลองหน้าใหญ่กว้าง 8.5 นิ้ว เรียกว่า หน้ารุ่ม หน้าเล็กกว้าง 7.5 นิ้ว เรียกว่า หน้าต่าน ความป่องของกระพุ้ง 10.5 นิ้ว โดยนับจากปากหน้ารุ่มลงมา 8 นิ้ว อันเป็นเอกลักษณ์ของครูเสน่ห์ ภักตร์ผ่อง คือกระสวนที่ไม่ป่องมาก เมื่อขึ้นหน้ากลองแล้วจะดูสมส่วน

2. ขอบกลอง ทำด้วยไม้ไผ่ขัด พันทับด้วยหวาย แต่ปัจจุบันเปลี่ยนมาใช้เส้นพลาสติกแข็งแทน โดยจักเป็นเส้นเล็กๆ พันหุ้มขอบไม้ไผ่ที่ขัดไว้ ขอบหน้าใหญ่กว้าง 9 นิ้ว หน้าเล็ก 8 นิ้ว พันหุ้มขอบด้วยหนังวัวทั้ง 4 หน้า เมื่อหุ้มหนังแล้วเรียกว่าหน้ากลองโดยเน้นให้ขอบกระชับกับปากของหุ่นกลองไม่เบาะอำ อันเป็นกรรมวิธีที่เป็นภูมิปัญญาของครูเสน่ห์ เพราะขอบกลองที่กอดกระชับกับหุ่นกลอง จะช่วยให้เสียงกลองดังกังวานขึ้น

3. หนังเรียด ทำจากหนังควายที่มีความหนาประมาณ 2 – 3 มิลลิเมตร นำมาตัดเป็นเส้น ความกว้าง 4 หุน ความยาว 12 เมตร โดยกรรมวิธีโบราณ คือใช้มีดตัดด้วยมือ ต่างจากการใช้เครื่องจักรเรียดที่ช่างส่วนใหญ่ใช้ในปัจจุบัน และเอกลักษณ์ของครูเสน่ห์คือหนังเรียดที่เส้นไม่โตมากทำให้สาวเรียงได้ง่ายและรักษาหน้ากลองไม่ให้ขาดเร็ว โดยเฉพาะหน้าต่านที่ใช้หนังบางจะมีอายุการใช้งานยาวนานขึ้น

4. หูซ้อง คือส่วนของการผูกปมหนังช่วงต้นและปลายโดยการนำหนังเรียดที่เหลืมาขัดแล้วผูกเข้ากับห่วงเหล็กอันนับเป็นเอกลักษณ์ของกลองแขกครูเสน่ห์ เพื่อความสวยงามในการเก็บหนัง ในขณะที่กลองแขกของช่างอื่นมักใช้กรรมวิธีผูกหนังเป็นปมแทนการใช้ห่วง การขัดหนังเข้าในหูซ้องขึ้นอยู่กับหนังที่เหลืจากการสาวกลองแล้ว แต่ไม่ควรให้ยาวจนเกินไป ประมาณไม่เกิน 2 ฟุต เมื่อม้วนเก็บเป็นวงกลมจะดูสวยงาม

กรรมวิธีในการทำกลองแขก มี 5 ขั้นตอนคือ

1. การทำขอบกลองด้วยไม้ไผ่
2. การม้วนหน้ากลอง

3. การตัดหนังเรียด

4. การขึ้นกลอง

5. การสาวกลอง

ขั้นตอนที่สำคัญ ได้แก่ การทำขอบและการม้วนหน้ากลอง เอกลักษณ์ของกลองแขกมีดังนี้

1. รูปทรงสวยงามได้สัดส่วนพอเหมาะ
2. เสียงดังกังวานทุกเสียงถูกต้องตามความนิยม
3. ทนทานไม่ขาดง่ายมีอายุการใช้งานยาวนาน

ใบงาน

เรื่อง 2.2 ลักษณะและประเภทของเครื่องดนตรีพื้นบ้านประเภทต่างๆ

1. ให้นักศึกษาวาดรูปภาพเครื่องดนตรีที่ตนเองชอบ พร้อมอธิบายลักษณะและประเภท ของดนตรีพื้นบ้านประเภทนี้

รูปเครื่องดนตรี

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ให้นักศึกษابอกชื่อศิลปินชื่อดังพื้นบ้านของไทย พร้อมบอกชื่อผลงานที่โดดเด่น

This image shows a full page of white paper with horizontal dashed lines, typical of primary school writing paper. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

บันทึกหลังการสอน

ครั้งที่ วันที่ เดือน พ.ศ.

กิจกรรมการเรียนรู้

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

สภาพปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

แนวทางการแก้ไข้ปัญหา

.....

.....

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้บันทึก

(.....)

ตำแหน่ง.....

ข้อคิดเห็นของผู้อำนวยการสถานศึกษา

.....

.....

ลงชื่อ.....

(นางจิราภรณ์ อุทัยศรี)

ผู้อำนวยการ กศน.อำเภอศรีรัตนคม

วันที่ เดือน พ.ศ.

แผนการจัดกิจกรรมเรียนรู้ที่ 13

หัวเรื่อง ดนตรีพื้นบ้าน

ตัวชี้วัด

อธิบายความหมาย ประเภท ประวัติความเป็นมา และการสืบทอดดนตรีพื้นบ้าน

ตารางวิเคราะห์สาระการเรียนรู้

รายละเอียดเนื้อหา	ระดับความยากง่าย			หมายเหตุ
	ง่าย (ศึกษา ด้วย ตนเอง)	เนื้อหา ที่นำมา บูรณา การ	ยากมาก (สอน เสริม)	
๑.ความหมายความสำคัญ ความเป็นมา และวิวัฒนาการของเครื่องดนตรีพื้นบ้านประเภทต่างๆ	✓			
๒.ลักษณะและประเภทของเครื่องดนตรีพื้นบ้านประเภทต่างๆ	✓			
๓. คุณค่าของความงามและความไพเราะของเครื่องดนตรีและเพลงพื้นบ้าน	✓			
๔.ประวัติความเป็นมาของภูมิปัญญาทางด้านดนตรีและเพลงพื้นบ้าน	✓			
๕.คุณค่า ความรักหวงแหนและตัวอย่างภูมิปัญญาตลอดจนการร่วมกิจกรรมทางดนตรีและเพลงพื้นบ้าน	✓			

ใบความรู้

ในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร มีแหล่งซื้อขายเครื่องดนตรีไทย อยู่มากมาย มีทั้งร้านขายปลีก และ ร้านขายส่ง เช่น คีตกษาภัณฑ์พาณิชย์ ถนนราชดำเนิน และ ถนนลาดพร้าว ร้านสยามวาทิต ถนน อรุณอมรินทร์ร้านดุริยบรรณ ถนนสุขุทัย ห้างพัฒนศิลป์การดนตรีและละคร ถนนสามเสนบางกระบือ ร้านภมรรุ่งโรจน์ สาขาเซ็นทรัลปิ่นเกล้า และ ดีโอล์ดสยามพลาซ่า ร้านจิหรรชาติโอล์ดสยามพลาซ่า ร้านสมชัยการดนตรี ซอยวัดยางสุทธาราม ถนนพรานนา ใกล้สามแยกไฟฉาย นอกจากนั้นจะมีอยู่ที่ย่านเว้งนาครเขษม ย่านหลังกระทรวงกลาโหม ถนนอัษฎางค์ ริมคลองหลอด ย่านสวนจตุจักร เป็นต้น ที่อยู่ของช่างทำเครื่องดนตรีในเขตกรุงเทพมหานคร

นายสมชัย จำพาสี 795/3 ซอยวัดยางสุทธาราม ใกล้สามแยกไฟฉาย ถนนพรานนก แขวงบ้านช่างหล่อ เขตบางกอกน้อย กรุงเทพฯ 10700 โทร 4112528 ทำการผลิต เครื่องดนตรีไทยทุกชนิด ขายส่งและปลีก มีโรงงานอุตสาหกรรมเครื่องดนตรีที่จังหวัดกาญจนบุรี และ เปิดกิจการร้าน "สมชัยการดนตรี" ด้วย

1. นายจำรัส (ช่างนพ) สุริแสง 30 ซอยชัยวัฒน์ ถนนนวมากาศ แขวงบางค้อ เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร โทร 4771359 ทำการผลิต ซอด้วง รูปสวย คุณภาพดี มีสลักชื่อ "ช่างนพ" ฝังไว้ด้วย
2. นายวินิจ (ช่างเล็ก) พุกสวัสดิ์ 478/1 หมู่ 10 ซอยเพชรเกษม 67 ถนนเพชรเกษม แขวงบางแค เขตบางแค กรุงเทพมหานคร 10160 โทรศัพท์ 4215699 01 - 8277718 ทำการผลิต ขิมต่อลายไม้ จะเข้ ซอด้วง ซออู้ และ ซอคู่ปรับเสียง

จังหวัดนนทบุรี

1. นางอรุณ บัวเอี่ยม 81/1 ซอยมิ่งขวัญ 5 ถนนติวานนท์ 2 ตลาดขวัญ อ.เมือง จ.นนทบุรี โทรศัพท์ 5261352 ทำการผลิต อังกะลุง
2. นายพัฒน์ บัวทั้ง 49/2 หมู่ 5 ร้านดุริยศัพท์ ถนนประชาราษฎร์ ต.ตลาดขวัญ อ.เมือง จ.นนทบุรี 11000 ทำการผลิต อังกะลุง ขิม ฆ้อง

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

1. นายสมบุญ เกิดจันทร์ 34 หมู่ 7 ต.พระขาว อ. บางบาล จ. พระนครศรีอยุธยา ทำการผลิต และ ตกแต่งเครื่องเป่าพาทย์มอญ ลงรัก ปิดทอง ปิดกระจก และ ขั้บร้อง
2. นายประยัด (ลุงต่อ) อรรถกฤษณ์ 48/12 หมู่ 2 ต.ท่าवासกรี อ.เมือง จ.พระนครศรีอยุธยา โทรศัพท์ 035 - 243552 ทำการผลิต หนังเพื่อขายส่งต่อขึ้นหน้ากลอง

จังหวัดสุพรรณบุรี

1. นายชวน บุญศรี 87 หมู่ 1 ต.ตะคร้ำ อ.บางปลาม้า จ.สุพรรณบุรี โทรศัพท์ 035 - 587843 ทำการผลิต อังกะลุง และ ทำผืนระนาด

129

จังหวัด เพชรบุรี

1. นายลก ปัญญาสาร 50 หมู่ 1 ต. ห้วยโรง อ. เขาย้อย จ. เพชรบุรี ทำการผลิต กลองยาว กลองทัด กลองแขก กลองตุ๊ก โทน รำมะนา เปิงมาง ตะโพน

จังหวัดนครปฐม

1. นายสวาท มั่นศรีจันทร์ 26/37 ต.บางแพม อ. เมือง จ. นครปฐม 73110 โทรศัพท์ 034 - 272881 ทำการผลิต ผืนกระดาษเอก กระดาษทึม

2. นายเชาว์ ขาวนาเป้า 23/1 ม 6 ต. ท่าตลาด อ.สามพราน จ. นครปฐม 73110 โทรศัพท์ 034 - 321231 ทำการผลิต ซอสามสาย ซอด้วง ซออู้ ผลิตจากไม้และงา

จังหวัดฉะเชิงเทรา

1. นายประหยัด จาบกูล 121 หมู่ 13 ต. ดงน้อย อ. ราชสาสน์ จ. ฉะเชิงเทรา ทำการผลิต ผืนกระดาษเอก ผืนกระดาษทึม

2. นายทอง อยู่สีหิ 1 หมู่ 4 ต.หัวลำโพง อ.แปลงยาว จ. ฉะเชิงเทรา โทรศัพท์ 038- 853326 ทำการผลิต ผืนกระดาษเอก ผืนกระดาษทึม

จังหวัดนครนายก

1. นายพิบูลย์ (เก่ง) นิลวิไลพันธ์ 42/1 หมู่ 8 ต.ศรีนาวา อ. เมือง จ. นครนายก 26000 โทรศัพท์ 037 - 313261 ทำการผลิต หล่อลูกขี้ผึ้ง ไทย มอญ จำหน่ายร้านขี้ผึ้ง

จังหวัดพิษณุโลก

1. นายพลอย อ่ำคุ้ม 215 หมู่ 6 ต.หัวรอ อ. เมือง จ. พิษณุโลก 65000 โทรศัพท์ 055-213166 ทำการผลิต ซอด้วง ซออู้

จังหวัด ร้อยเอ็ด

1. นายเคน สมจินดา 39 หมู่ 5 ต. ศรีแก้ว อ. เมือง จ. ร้อยเอ็ด 45000 โทรศัพท์ 01-4180241 ทำการผลิต แคน มีชื่อเสียงมาก (พ่อเคน ทำแคน) เคยไปสาธิตที่อเมริกา

จังหวัด กาฬสินธุ์

1. นายเปลื้อง ฉายรัศมี (ศิลปินแห่งชาติ) 229/4 ถนนเกษตรสมบูรณ์ ต. กาฬสินธุ์ อ. เมือง จ. กาฬสินธุ์ 46000 โทรศัพท์ 043 - 820366 ทำการผลิต พิณ โป่งกลาง พิณเบส หมากกะล้อง โป่งกลางเหล็ก โป่งกลางไม้ไผ่ และ ทำการสอนที่วิทยาลัยนาฏศิลป์กาฬสินธุ์จังหวัดสงขลา

1. นายอรุณ บันเทิงศิลป์ 24/1 หมู่ 1 ต.คลองอู่ตะเภา อ. หาดใหญ่ จ. สงขลา ทำการผลิต โหม่งฟาก และ รวงโหม่ง

2. นายธรรม ทองชุมนุ 695 หมู่ 2 ถนนรัตภูมิ ต. ควนเนียง อ. ควนเนียง จ. สงขลา ทำการผลิต กลองยาว และ กลองจังหวัดเชียงใหม่

1. นายบุญรัตน์ ทิพย์รัตน์ 108 หมู่ 10 ซอยชมจันทร์ ถนนเชียงใหม่ ฮอด ต. ป่าแดด อ. เมือง จ.เชียงใหม่ 50100 โทรศัพท์ 053-281917 ทำการผลิต เครื่องสายไทยทุกชนิด เครื่องดนตรีพื้นเมืองเหนือทุกชนิด บัณเฑาะว์ กระຈប់ (สัดส่วนแบบโบราณ) พิณเปี้ยะ พิณน้ำเต้า ทำซอสามสายกะลาตัด ขึ้นหน้าซอด้วยหนังแพะ และรับซ่อม

2. นายวิเทพ กันธิมา 106 หมู่ 20 บ้านน้ำไทรงาม ต. สบแม่ข้า อ. หางดง จ. เชียงใหม่ 50200 หรือ วิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่ ถนนสุริยวงศ์ ต. หายยา อ. เมือง โทรศัพท์ 053-271596 ทำการผลิตเครื่องสายไทยทุกชนิด และเครื่องดนตรีพื้นเมืองจังหวัดลำพูน

1. พ่อหลวงปี สิทธิมา 49 หมู่ 10 หมู่บ้านน้ำเพอะพะ ต. สายห้วยกราน - หนองปลาสุวอ อ. บ้านโฮ่ง จ. ลำพูน 51130 โทรศัพท์ 053-591330 ผลิต กลองหลวง กลองสบั้งชัย กลองปู่เจ้า รับทำหน้ากลอง ฉาบ ฉิ่ง ฆ้อง

จังหวัดลำปาง

1. นายมานพ ปอนสืบ 833/1 หมู่ 5 บ้านแม่ทะ ต. หุ่นฝ้าย อ. เมือง จ. ลำปาง โทรศัพท์ 054-358483 ผลิต ขิมสาย

ใบงานที่ 12 นาฏศิลป์พื้นบ้าน

1. นาฏศิลป์พื้นบ้านของภาคเหนือมีอะไรบ้าง อธิบายมาพอสังเขป

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. นาฏศิลป์พื้นบ้านของภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีอะไรบ้าง อธิบายมาพอสังเขป

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. นาฏศิลป์พื้นบ้านของภาคกลางมีอะไรบ้าง อธิบายมาพอสังเขป

.....

.....

.....

.....

4. ให้นักศึกษาอธิบายแนวทางการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นบ้านพอสังเขป

.....

.....

.....

.....

.....

บันทึกหลังการสอน

ครั้งที่ วันที่..... เดือน พ.ศ.....

กิจกรรมการเรียนรู้

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

สภาพปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

แนวทางการแก้ไข้ปัญหา

.....

.....

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้บันทึก

(.....)

ตำแหน่ง.....

ข้อคิดเห็นของผู้อำนวยการสถานศึกษา

.....

.....

ลงชื่อ.....

(นางจิราภรณ์ อุทัยศรี)

ผู้อำนวยการ กศน.อำเภอศรีรัตนคม

วันที่..... เดือน พ.ศ.....

แผนการจัดกิจกรรมเรียนรู้ที่ 14

ตารางวิเคราะห์เนื้อหา
หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
ระดับประถมศึกษาภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563
สาระการพัฒนาสังคม รายวิชาประวัติศาสตร์ชาติไทย รหัส สค12024จำนวน 3 หน่วยกิต
กศน.อำเภอศีร์ชบุรีนิคม สำนักงาน กศน.จังหวัดสุราษฎร์ธานี

มาตรฐานการเรียนรู้

มีความรู้ ความเข้าใจ ตระหนักเกี่ยวกับภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ การเมือง การปกครอง ในท้องถิ่น ประเทศ และนำมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพ เพื่อความมั่นคงของชาติ

ที่	ตัวชี้วัด	เนื้อหา	เนื้อหา ด้วยตนเอง (กต.)	เนื้อหา ปานกลาง (พบกลุ่ม)	เนื้อหา ยาก นำมาสอน เสริม (ส.ส.)	หมายเหตุ
1.	1.อธิบายความหมาย ความเป็นมาและความสำคัญ ของสถาบันหลักของชาติ 2. บอกความเป็นมาของชาติ ไทย 3. อธิบายเสรีภาพในการนับ ถือศาสนาของไทย 4.บอกและยกตัวอย่าง บุญคุณของพระมหากษัตริย์ ไทยตั้งแต่สมัยสุโขทัย อยุธยา ธนบุรีและรัตนโกสินทร์	1. ความหมาย ความเป็นมาและ ความสำคัญของสถาบันหลัก ของชาติ 2 ความเป็นมาของชนชาติไทย 3เสรีภาพในการนับถือศาสนา ของไทย 4.บุญคุณของพระมหากษัตริย์ ไทยตั้งแต่สมัยสุโขทัย อยุธยา ธนบุรี ละ รัตนโกสินทร์ 4.1 สมัยสุโขทัย 4.2 สมัยอยุธยา 4.3สมัยธนบุรี 4.4.สมัยรัตนโกสินทร์		✓ ✓ ✓ ✓		

ที่	ตัวชี้วัด	เนื้อหา	เนื้อหา ด้วยตนเอง (กต.)	เนื้อหา ปานกลาง (พบกลุ่ม)	เนื้อหา ยาก นำมาสอน เสริม (ส.ส.)	หมายเหตุ
2.	1.บอกชื่อพระมหากษัตริย์ ไทยในสมัยสุโขทัย 2.บอกพระราชประวัติและ พระกรณียกิจที่สำคัญของ พระมหากษัตริย์ไทยใน สมัยสุโขทัย 2.1.พ่อขุนศรีอินทราทิตย์ 2.2.พ่อขุนรามคำแหง มหาราช 2.3พระมหาธรรมราชที่ 1 (พญาลิไท) 3.บอกวีรกรรมของบรรพ บุรุษสมัยสุโขทัย	1.พระมหากษัตริย์ไทยในสมัยสุโขทัย 2.พระราชประวัติและพระราชนิ กรณียกิจที่สำคัญของพระมหากษัตริย์ สมัยสุโขทัย 2.1 พ่อขุนศรีอินทราทิตย์ 2.2. พ่อขุนรามคำแหงมหาราช 2.3พระมหาธรรมราชที่ 1(พญาลิไท)		✓ ✓ ✓		
3.	1.บอกและยกตัวอย่าง วัฒนธรรมสมัยสุโขทัยได้ อย่างน้อย 3 เรื่อง 2.บอกแนวทางในการสืบ สานวัฒนธรรมสมัยสุโขทัย 3.แสดงความคิดเห็นใน การสืบสานมรดกทาง วัฒนธรรมสมัยสุโขทัยสู่ การปฏิบัติได้อย่างน้อย 1 เรื่อง	1.มรดกทางวัฒนธรรมสมัยสุโขทัย 1.1 ประเพณีลอยกระทง เผาเทียน เล่นไฟ 1.2 พนมเปี้ย พนมหมาก พนม ดอกไม้ 1.3 ลายสือไทย 1.4. ไตรภูมิพระร่วง 1.5 เครื่องสังคโลก 1.6 ประเพณีกิน 4 ถ้วย(ไข่กบ นก ปล่อย มะลิลอย อ้ายต้อ) 1.7ดนตรีไทยและดนตรีพื้นบ้านสมัย สุโขทัย 1.8สถาปัตยกรรมและประติมากรรม สมัยสุโขทัย 1.เจดีย์สมัยสุโขทัย 2.พระพุทธรูปสมัยสุโขทัย	✓ ✓ ✓ ✓ ✓ ✓			

ที่	ตัวชี้วัด	เนื้อหา	เนื้อหา ด้วยตนเอง (กรด.)	เนื้อหา ปานกลาง (พบกลุ่ม)	เนื้อหา ยาก นำมาสอน เสริม (ส.ส.)	หมายเหตุ
4.	เหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ สมัยสุโขทัย 1.อธิบายวิธีบริหารจัดการ น้ำสมัยสุโขทัย 2.ยกตัวอย่างการประยุกต์ใช้ การอยู่กับน้ำในสมัยโบราณ กับชีวิตประจำวัน	2.แนวทางในการสืบสานมรดกทาง วัฒนธรรมสมัยสุโขทัย 1.ความเป็นมาของประวัติศาสตร์ การบริหารจัดการน้ำ 2.การอยู่กับน้ำสมัยโบราณ		✓ ✓		

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สาระการพัฒนาสังคม รายวิชาประวัติศาสตร์ชาติไทย รหัสวิชา สค12025

ระดับ ประถมศึกษาจำนวน 2 หน่วยกิต

หัวเรื่อง ความภูมิใจในความเป็นไทย

ครั้งที่	วัน/เดือน/ปี	หัวเรื่อง/ตัวชี้วัด	เนื้อหาสาระการเรียนรู้	การจัดกระบวนการเรียนรู้	สื่อ/แหล่งเรียนรู้	การวัดและประเมินผล
14		1.อธิบายความหมาย ความเป็นมาและ ความสำคัญของสถาบัน หลักของชาติ 2. บอกความเป็นมาของ ชาติไทย 3. อธิบายเสรีภาพในการ นับถือศาสนาของไทย 4.บอกและยกตัวอย่าง บุญคุณของ พระมหากษัตริย์ไทย ตั้งแต่สมัยสุโขทัย อยุธยา ธนบุรีและ รัตนโกสินทร์	1. ความหมาย ความเป็นมา และความสำคัญของสถาบัน หลักของชาติ 2 ความเป็นมาของชนชาติไทย 3เสรีภาพในการนับถือศาสนา ของไทย 4.บุญคุณของพระมหากษัตริย์ ไทยตั้งแต่สมัยสุโขทัย อยุธยา ธนบุรี ละ รัตนโกสินทร์ 4.1 สมัยสุโขทัย 4.2 สมัยอยุธยา 4.3สมัยธนบุรี 4.4.สมัยรัตนโกสินทร์	<u>ขั้นที่ 1 กำหนดสภาพปัญหา</u> 1.ครูและนักเรียนพูดคุยแลกเปลี่ยน ความรู้เดิมเรื่องความเป็นมาของชนชาติ ไทยและพระปรีชาสามารถของ พระมหากษัตริย์ 2. ครูบอกขอบข่ายเนื้อหาวิชา ประวัติศาสตร์ชาติไทยระดับประถม และกระบวนการเรียนรู้รายวิชา <u>ขั้นที่ 2 แสวงหาความรู้</u> 1. ครูให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบก่อน เรียน เพื่อวัดความรู้ความสามารถก่อนเรียน 2. ครูบรรยายประกอบภาพเรื่องความ ภาคภูมิใจในความเป็นไทย แล้วแจกใบ ความรู้	1.ใบความรู้ 2.หนังสือแบบเรียน แหล่งการเรียนรู้/ สืบค้นข้อมูลเพิ่มเติม 1.ห้องสมุดประชาชน 2.กศน.ตำบล 3.แหล่งข้อมูล สารสนเทศ 4.internet 5.สื่อสิ่งพิมพ์ โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือวารสารต่างๆ 6.แหล่งเรียนรู้ชุมชน	- การสังเกต - การซักถาม - การมีส่วนร่วม - การตรวจผลงาน - บันทึกการเรียนรู้

ใบความรู้

ความหมาย ความเป็นมา และความสำคัญของสถาบันหลักของชาติ

ปัจจุบันสังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงจากอดีตถึงปัจจุบัน นับแต่ชนชาติไทยได้ตั้งถิ่นฐานมั่นคงในแผ่นดินไทย บรรพบุรุษของเราได้ร่วมกันรักษาเอกราชและอธิปไตยการเรียนรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์จะทำให้เกิดความรักความภูมิใจในชาติบ้านเมืองของตน ให้เรารู้ถึงความเสียสละของบรรพบุรุษที่ได้สร้างบ้านเมืองมา รักษาชาติบ้านเมืองไว้ด้วยชีวิต สร้างสมวัฒนธรรมอันดีงามมาสู่รุ่นลูกหลาน จึงก่อให้เกิดความภูมิใจ รักและหวงแหน อนุรักษ์และสืบสานสิ่งที่ดีงามไปยังลูกหลานของเราต่อไป ตัวอย่าง ตำนานพื้นบ้าน พื้นเมือง ที่นำมาจัดพิมพ์เผยแพร่

คนเชื้อสายจีนในไทยความหมายของชาติพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ได้ให้ความหมายของชาติไว้ว่ากลุ่มชนที่มีความรู้สึกในเรื่องเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา ประวัติศาสตร์ ความเป็นมาของชนบทร่วมเนียบประเพณี และวัฒนธรรมเดียวกัน หรืออยู่ในปกครองของรัฐบาลเดียวกันนอกจากนี้ ยังหมายถึงแผ่นดินที่มีประชาชนยึดครอง มีอาณาเขตที่แน่นอน มีการปกครองเป็นสัดส่วน มีผู้นำเป็นผู้ปกครองประเทศและประชาชนทั้งมวล ด้วยกฎหมายที่ประชาชนในชาติกำหนดขึ้น เช่น ประเทศไทยมีการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติ มีวัฒนธรรม และจารีตประเพณีเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติของตนเอง สืบทอดจากบรรพบุรุษเป็นเวลายาวนาน ผู้ที่มีความรักชาติจะช่วยกันปกป้องรักษาชาติไม่ให้ศัตรูมารุกรานหรือทำลาย เพื่อให้ลูกหลานได้อยู่อาศัยต่อไปภาพเขียนประกอบโคลงภาพพระราชพงศาวดารเรื่อง สงครามยุทธหัตถีระหว่างสมเด็จพระนเรศวรมหาราชกับมหาอุปราชแห่งกรุงหงสาวดีเขียนขึ้นในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

ความหมายของศาสนา ศาสนา ตามความหมายของพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 หมายถึง ลัทธิความเชื่อของมนุษย์อันมีหลัก คือ แสดงกำเนิดและความสิ้นสุดของโลก อันเป็นไปในฝ่ายปรมาตม์ประการหนึ่ง แสดงหลักธรรมเกี่ยวกับบุญบาปอันเป็นไปในฝ่ายศีลธรรมประการหนึ่ง พร้อมทั้งลัทธิ พิธีที่กระทำตามความเห็นหรือตามคำสั่งสอนในความเชื่อนั้น ๆ นอกจากนี้ ศาสนา หมายถึง คำสอนของพระศาสดาแต่ละพระองค์ ศาสนาทุกศาสนามีไว้เพื่อให้มนุษย์ละชั่วประพฤติดี ผู้ที่นับถือศาสนาจะเป็นผู้นำคำสอนของแต่ละศาสนาไปประพฤติปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ละความชั่ว ทำความดีและทำจิตใจให้สะอาดปราศจากความเศร้าหมอง คือ ความโลภ ความโกรธ ความหลง ส่วนผู้ที่ไม่นำคำสอนของศาสนาไปประพฤติปฏิบัติจะเป็นผู้ที่มึกเลส ปล่อยให้ความโลภ ความโกรธ ความหลงมาครอบงำจิตใจ

ความหมายของพระมหากษัตริย์ตามความหมายของพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 หมายถึงราชา พระเจ้าแผ่นดิน คนในวาระที่ 2 แห่งสังคมฮินดู ซึ่งมี 4 วาระ ได้แก่ วาระพระราหมณ์ วาระกษัตริย์ วาระแพศย์ และวาระศูทร

พระมหากษัตริย์ หมายถึง พระเจ้าแผ่นดินผู้เป็นประมุขของประเทศ มีหน้าที่ปกครองประชาชนพลเมืองในประเทศนั้น ให้อยู่ดีมีสุขตามกฎหมาย ตามครรลองธรรม จารีตประเพณีวัฒนธรรมของชาตินั้น ๆ สังคมอิสลาม 6 สมเด็จพระมหากษัตริย์อาริราชเจ้าในพระบรมราชจักรีวงศ์ ความสำคัญของสถาบันหลักของชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์การศึกษาวิชาประวัติศาสตร์เป็นสิ่งจำเป็นที่บุคคลนั้นต้องทราบและมีความ

เข้าใจประวัติความเป็นมาหรือวิวัฒนาการของสังคมของตนเองในเรื่องเหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของมนุษยชาติในอดีต อันจะเป็นบทเรียนหรือแนวทางในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและเตรียมพร้อมสำหรับอนาคตการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ชาติไทย ทำให้เราทราบว่าแผ่นดินไทยที่เราอาศัยอยู่นั้นเป็นแผ่นดินที่ประเสริฐที่สุดที่มีสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ เป็นศูนย์รวมดวงใจของคนในชาติคุณค่า

ความสำคัญของชาติพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช (รัชกาลที่ 9) พระองค์ได้ให้คำจำกัดความของชาติไว้ว่า “การที่จะเป็นชาติได้ ต้องมีองค์ประกอบ 2 สิ่ง ได้แก่ คนและแผ่นดิน ถ้าชาติสิ่งหนึ่งสิ่งใดจะเป็นชาติไม่ได้ เช่น ถ้าแผ่นดินใดไม่มีคนอาศัยอยู่ จะจัดว่าเป็นที่รกร้าง แต่หากมีแต่คนไม่มีผืนแผ่นดินจะเรียกว่าผู้อพยพหรือชนกลุ่มน้อยที่มาอาศัยแผ่นดินผู้อื่นกับชนต่างเผ่าหรือเชื้อชาติอื่นที่มีจำนวนมากกว่า”

ความสำคัญของสถาบันชาติ

1. เป็นที่อยู่อาศัยของผู้คนในชาตินั้น ๆ
2. มีประเพณีวัฒนธรรมอันดีงามที่สืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น ศิลปะแขนงต่าง ๆ ที่แสดงถึงความเป็นตัวตนและความเป็นไทย

3. มีภาษา มีขนบธรรมเนียม อันเป็นเอกลักษณ์รวมถึงวิถีชีวิตที่แสดงถึงความเป็นชาติ

4. มีประวัติศาสตร์ อารยธรรม มีบันทึกเรื่องราวความเป็นมาของคนในชาติจากอดีตถึงปัจจุบันที่แสดงถึงความเป็นชาติ

5. คนในชาติมีความภาคภูมิใจ ประพฤติตนอยู่ในจารีตอันดีงาม และมีความสุขสงบเกิดขึ้นในชาติ บ้านเมืองความสำคัญของสถาบันศาสนาเป็นสถาบันที่สำคัญของคนในชาติ ไม่ว่าศาสนาใด ล้วนแต่มีลักษณะร่วมที่สำคัญ คือ สอนให้คนเป็นคนดี มีศีลธรรมประจำใจ อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข อีกทั้งยังเป็นที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจ และมีหลักในการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง และปลอดภัย ดังนั้น ศาสนาจึงเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชีวิตของมนุษย์

ความสำคัญของศาสนา ได้แก่

1. ศาสนามีคำสั่งสอนให้มนุษย์ประพฤติปฏิบัติในทางที่ถูกต้อง เป็นประโยชน์ต่อตนเอง สังคม และประเทศชาติ

2. ศาสนาเป็นที่เกิดแห่งศีลธรรม จรรยา และขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีงามเป็นเครื่องประกอบให้เกิดความสามัคคี มีเอกลักษณ์ อารยธรรม และวัฒนธรรมอันดีงามเป็นของตนเอง

3. ศาสนาเป็นเครื่องบำบัดทุกข์ และบำรุงสุขให้แก่มนุษย์ ทั้งทางร่างกายและจิตใจ ทำให้มีความสุขในชีวิต

4. ศาสนาช่วยให้ชีวิตครอบครัวอบอุ่น เป็นพลังให้มนุษย์สามารถเผชิญชีวิตด้วยความกล้าหาญ

5. ศาสนาช่วยยกระดับจิตใจให้เป็นผู้ควรแก่การเคารพนับถือ ช่วยสร้างจิตสำนึกในคุณค่าของความเป็นมนุษย์ในสังคม

6. ศาสนาช่วยสร้างมนุษยสัมพันธ์อันดีต่อกัน ช่วยขจัดช่องว่างทางสังคม สร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันให้เกิดขึ้น เป็นรากฐานแห่งความสามัคคี ร่วมแรงร่วมใจกันพัฒนาชุมชน และสร้างความสงบสุข ความมั่นคงให้แก่ชุมชน

7. ศาสนาช่วยให้คนในชาติมีความสามัคคีปรองดอง ความสุขสงบและสันติสุขของชีวิต คือ หมดทุกข์ โดยสิ้นเชิงได้

8. ศาสนาเป็นมรดกล้ำค่าของมนุษยชาติ เป็นความหวังและวิถีทางสุดท้ายในการอยู่รอดของมวลมนุษยชาติศาสนาคริสต์

9 ประโยชน์ของศาสนาเมื่อมนุษย์ได้นำหลักศาสนาไปประพฤติปฏิบัติในวิถีชีวิตของตนอย่างสม่ำเสมอ แล้วย่อมก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง และผู้อื่น ดังนี้

1. ช่วยทำให้คนมีจิตใจสูง มีหลักคิดวิเคราะห์ก่อนตัดสินใจทำเรื่องที่ดีและไม่ดี
2. ช่วยให้คนมีที่ยึดเหนี่ยว มีที่พึ่งทางใจ อันนำไปสู่คุณธรรมจริยธรรม ช่วยให้มีหลักในการดำเนินชีวิต ให้มีความอดทนและความหวัง เกิดเสถียรภาพและความสงบสุขในสังคม
3. ช่วยให้คนมีจิตใจสะอาด ไม่กล้าทำความชั่วทั้งในที่ลับและที่แจ้ง
4. ช่วยให้มนุษย์ที่ประพฤติตาม พ้นจากความทุกข์ ความเดือดร้อน และช่วยให้ประสบความสำเร็จทางจิตใจอย่างเป็นลำดับขั้นตอนจนบรรลุเป้าประสงค์สูงสุดของชีวิต
5. ช่วยให้มนุษย์มีความสามัคคี ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ทำให้อยู่ร่วมกันเป็นหมู่คณะได้อย่างมีความสุขความ

สำคัญของพระมหากษัตริย์ไทย

ประเทศไทยมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของประเทศตลอดมา โดยเริ่มมีบันทึกในประวัติศาสตร์มาตั้งแต่สมัยสุโขทัย สมัยอยุธยา สมัยกรุงธนบุรี และสมัยรัตนโกสินทร์จวบจนปัจจุบัน พระมหากษัตริย์ของไทยได้ทรงปกครองแผ่นดินด้วยทศพิธราชธรรม ดังนั้นพระมหากษัตริย์จึงมีความสำคัญ ดังนี้

1. ได้ทรงกอบกู้เอกราชของชาติด้วยความกล้าหาญ และเสียสละ ให้เกิดการรวมชาติเป็นปึกแผ่นมาจนถึงปัจจุบัน อาทิ สมเด็จพระนเรศวรมหาราช สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช สมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช
2. เป็นสถาบันที่เคารพสักการะของปวงชนชาวไทยทุกคนที่ผู้ใดหรือใครจะมาล่วงเกินพระราชอำนาจไม่ได้
3. ทรงปกครองประเทศชาติบ้านเมืองด้วยหลักธรรม มีทศพิธราชธรรมปกครองประชาชนให้มีความสุข ทำนุบำรุงบ้านเมือง ศาสนา และสังคมมาจนถึงปัจจุบัน
4. เป็นศูนย์รวมของความรักความสามัคคี รวมน้ำใจของคนไทยทั้งชาติให้เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ประพฤติตนเป็นคนดี มีความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์
5. เป็นผู้แทนของประเทศในการเจริญสัมพันธไมตรีกับต่างประเทศ
6. เป็นผู้อนุรักษ์สืบทอดพระราชพิธีสำคัญของประเทศไทยให้ถูกต้องตามแบบแผนราชประเพณี และมีการบันทึกไว้เป็นแบบแผนมาจนถึงปัจจุบัน
7. ทรงส่งเสริมงานศิลปวัฒนธรรม ประเพณีของชาติ
8. ทรงเปิดความสัมพันธ์กับประเทศตะวันตก วางรากฐานในการยอมรับศิลปวัฒนธรรมแบบตะวันตก และปรับปรุงประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้าแบบอารยประเทศให้ชาวต่างชาติเห็นว่าไทยเป็นประเทศที่ทันสมัย

9. เป็นผู้นำในการปฏิรูปด้านการเมืองการปกครอง ด้านเศรษฐกิจ การคลังด้านสังคม โดยเฉพาะการเลิกทาส เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของราษฎร ทรงปฏิรูปการศึกษาและส่งเสริมให้ราษฎรมีโอกาสเข้ารับการศึกษาอย่างทั่วถึง

10. สร้างความปรองดองของคนในชาติยามที่บ้านเมืองเกิดวิกฤตการณ์และไม่มีผู้ใดสามารถแก้ปัญหาได้

11. พระราชทานแนวพระราชดำริเพื่อแก้ไขปัญหาสำคัญของชาติ เช่นพระราชดำริเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตและปฏิบัติตนคุณค่าของความเป็นชาติไทย

ประเทศไทยมีประวัติศาสตร์อันยาวนาน การตั้งถิ่นฐานชุมชนของชนชาติในสมัยสุโขทัย อโยธยา รัตนโกสินทร์ มีการสู้รบ กอบกู้อิสรภาพ การทำนุบำรุงศาสนาการเจริญสัมพันธไมตรี การค้าขายกับต่างประเทศ ก่อให้เกิดอารยธรรมประเพณีต่าง ๆ ขึ้นแล้วสืบทอดผ่านช่วงเวลาและยุคสมัยดังกล่าว โดยมีพระมหากษัตริย์เป็นผู้นำในการปกครองสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นศูนย์รวมใจ บำรุงศาสนา สืบสานประเพณีวัฒนธรรมอันดีงาม และยังเป็นแบบอย่างที่ดีงามเพื่อมุ่งสร้างความเจริญ พัฒนาประชากรราษฎรให้อยู่ดีมีสุข ยังความภาคภูมิใจในความเป็นชาติและคุณค่าของความเป็นชาติไทย ดังนี้

1. มีภาษาไทยเป็นภาษาของตนเอง ทั้งภาษาเขียนและภาษาพูด
2. มีวัฒนธรรมประเพณีแต่ละภูมิภาคทั้งดงามและโคดเด่น
3. มีแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง เพื่อด้อนรับนักท่องเที่ยวทั่วโลก
4. ตำแหน่งที่ตั้งของประเทศไทย มีการคมนาคมทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ ทำให้ได้เปรียบในด้านการค้า และติดต่อกิจการกับต่างประเทศ
5. มีประวัติศาสตร์ มีอารยธรรม มีขนบธรรมเนียมประเพณี และศิลปวัฒนธรรมอันงดงาม
6. ประเทศไทยไม่เคยเป็นเมืองขึ้นของประเทศใด
7. มีพระมหากษัตริย์ปกครองประเทศด้วยทศพิธราชธรรม 11

นอกจากนี้ประเทศไทยยังมีความน่าภาคภูมิใจที่นับเป็นประเทศเดียวในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่รอดพ้นวิกฤตในสมัยการล่าเมืองขึ้นของชาติตะวันตก ไม่ต้องตกเป็นเมืองขึ้นของชาติมหาอำนาจ แม้ว่าต้องผ่านเหตุการณ์ความสูญเสียไปบ้าง แต่ก็สามารถรักษาเอกราชของชาติไว้ได้ ความเป็นประเทศไทยจึงเป็นบทเรียนที่ทรงคุณค่า ซึ่งคนไทยทุกคนควรศึกษาและทราบถึงความเป็นมาของตน เพื่อเข้าใจในสิ่งดี ๆ ของตน ที่แม้แต่ชาวต่างชาติส่วนใหญ่ยังยอมรับในสิ่งที่ดี อันเป็นมรดกของคนไทย เราจึงควรเรียนรู้และช่วยกันสืบสานหรือนำเรื่องเหล่านั้นบอกเล่าและสืบสานให้คนรุ่นหลังสืบไป

คนเชื้อสายจีนในไทยความหมายของชาติพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ได้ให้ความหมายของชาติไว้ว่ากลุ่มชนที่มีความรู้สึกในเรื่องเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา ประวัติศาสตร์ ความเป็นมาของขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมเดียวกัน หรืออยู่ในปกครองของรัฐบาลเดียวกันนอกจากนี้ ยังหมายถึงแผ่นดินที่มีประชาชนยึดครอง มีอาณาเขตที่แน่นอน มีการปกครองเป็นสัดส่วน มีผู้นำเป็นผู้ปกครองประเทศและประชาชนทั้งมวล ด้วยกฎหมายที่ประชาชนในชาติกำหนดขึ้น เช่น ประเทศไทยมีการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติ มีวัฒนธรรม และจารีตประเพณีเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติของตนเอง สืบทอดจากบรรพบุรุษเป็นเวลายาวนาน ผู้ที่มีความรัก

ชาติจะช่วยกันปกป้องรักษาชาติไม่ให้ศัตรูมารุกรานหรือทำลาย เพื่อให้ลูกหลานได้อยู่อาศัยต่อไปภาพเขียนประกอบโคลงภาพพระราชพงศาวดารเรื่อง สงครามยุทธหัตถีระหว่างสมเด็จพระนเรศวรมหาราชกับมหาอุปราชแห่งกรุงหงสาวดีเขียนขึ้นในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

ความหมายของศาสนา ศาสนา ตามความหมายของพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 หมายถึง ลัทธิความเชื่อของมนุษย์อันมีหลัก คือ แสดงกำเนิดและความสิ้นสุดของโลก อันเป็นไปในฝ่ายปรมาตม์ ประการหนึ่ง แสดงหลักธรรมเกี่ยวกับบุญบาปอันเป็นไปในฝ่ายศีลธรรมประการหนึ่ง พร้อมทั้งลัทธิ พิธีที่กระทำ ตามความเห็นหรือตามคำ สั่งสอนในความเชื่อนั้น ๆ นอกจากนี้ ศาสนา หมายถึง คำสอนของพระศาสดาแต่ละพระองค์ ศาสนาทุกศาสนามีไว้เพื่อให้มนุษย์ละชั่วประพฤติดี ผู้ที่นับถือศาสนาจะเป็นผู้นำคำสอนของแต่ละศาสนาไปประพฤติปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ละความชั่ว ท ความดีและทำจิตใจให้สะอาดปราศจากความเศร้าหมอง คือ ความโลภ ความโกรธ ความหลง ส่วนผู้ที่ไม่นำคำสอนของศาสนาไปประพฤติปฏิบัติจะเป็นผู้ที่มีกิเลส ปลดปล่อยให้ความโลภ ความโกรธ ความหลงมาครอบงำจิตใจ

ความหมายของพระมหากษัตริย์ตามความหมายของพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 หมายถึงราชา พระเจ้าแผ่นดิน คนในวรรณคดี 2 แห่งสังคมฮินดู ซึ่งมี 4 วรรณะ ได้แก่ วรรณะพราหมณ์ วรรณะกษัตริย์ วรรณะแพศย์ และวรรณะศูทรพระมหากษัตริย์ หมายถึง พระเจ้าแผ่นดินผู้เป็นประมุขของประเทศ มีหน้าที่ปกครองประชาชนพลเมืองในประเทศนั้น ให้อยู่ดีมีสุขตามกฎหมาย ตามครรลองธรรม จารีต ประเพณีวัฒนธรรมของชาตินั้น ๆ สังคมอิสลาม สมเด็จพระมหากษัตริย์อิหร่านเจ้าในพระบรมราชจักรีวงศ์

ความสำคัญของสถาบันหลักของชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์การศึกษาวิชาประวัติศาสตร์เป็นสิ่งจำเป็นที่บุคคลนั้นต้องทราบและมีความเข้าใจประวัติความเป็นมาหรือวิวัฒนาการของสังคมของตนเองในเรื่องเหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของมนุษยชาติในอดีต อันจะเป็นบทเรียนหรือแนวทางในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและเตรียมพร้อมสำหรับอนาคตการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ชาติไทย ทำให้เราทราบว่าแผ่นดินไทยที่เราอาศัยอยู่นั้นเป็นแผ่นดินที่ประเสริฐที่สุดที่มีสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ เป็นศูนย์รวมดวงใจของคนในชาติคุณค่าความสำคัญของชาติพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช (รัชกาลที่ 9) พระองค์ได้ให้คำจำกัดความของชาติไว้ว่า “การที่จะเป็นชาติได้ ต้องมีองค์ประกอบ 2 สิ่ง ได้แก่ คนและแผ่นดิน ถ้าขาดสิ่งหนึ่งสิ่งใดจะเป็นชาติไม่ได้ เช่น ถ้าแผ่นดินใดไม่มีคนอาศัยอยู่ จะจัดว่าเป็นที่รกร้าง แต่หากมีแต่คนไม่มีผืนแผ่นดินจะเรียกว่าผู้อพยพหรือชนกลุ่มน้อยที่มาอาศัยแผ่นดินผู้อื่นกับชนต่างเผ่าหรือเชื้อชาติอื่นที่มีจำนวนมากกว่า”

ความสำคัญของสถาบันชาติ

1. เป็นที่อยู่อาศัยของผู้คนในชาตินั้น ๆ
2. มีประเพณีวัฒนธรรมอันดีงามที่สืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น ศิลปะแขนงต่าง ๆ ที่แสดงถึงความเป็นตัวตนและความเป็นไทย
3. มีภาษา มีขนบธรรมเนียม อันเป็นเอกลักษณ์รวมถึงวิถีชีวิตที่แสดงถึงความเป็นชาติ
4. มีประวัติศาสตร์ อารยธรรม มีบันทึกเรื่องราวความเป็นมาของคนในชาติจากอดีตถึงปัจจุบันที่แสดงถึงความเป็นชาติ

5. คนในชาติมีความภาคภูมิใจ ประพฤติตนอยู่ในจารีตอันดีงาม และมีความสุขสงบเกิดขึ้นในชาติ บ้านเมืองความสำคัญของสถาบันศาสนาเป็นสถาบันที่สำคัญของคนในชาติ ไม่ว่าศาสนาใด ล้วนแต่มีลักษณะร่วมที่สำคัญ คือ สอนให้คนเป็นคนดี มีศีลธรรมประจำใจ อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข อีกทั้งยังเป็นที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจ และมีหลักในการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง และปลอดภัย ดังนั้น ศาสนาจึงเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชีวิตของมนุษย์

ความสำคัญของศาสนา ได้แก่

1. ศาสนามีคำสั่งสอนให้มนุษย์ประพฤติปฏิบัติในทางที่ถูกต้อง เป็นประโยชน์ต่อตนเอง สังคมและประเทศชาติ

2. ศาสนาเป็นที่เกิดแห่งศีลธรรม จรรยา และขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีงามเป็นเครื่องประกอบให้เกิดความสามัคคี มีเอกลักษณ์ อารยธรรม และวัฒนธรรมอันดีงามเป็นของตนเอง

3. ศาสนาเป็นเครื่องบำบัดทุกข์ และบำรุงสุขให้แก่มนุษย์ ทั้งทางร่างกายและจิตใจ ทำให้มีความสุขในชีวิต

4. ศาสนาช่วยให้ชีวิตครอบครัวอบอุ่น เป็นพลังให้มนุษย์สามารถเผชิญชีวิตด้วยความกล้าหาญ

5. ศาสนาช่วยยกระดับจิตใจให้เป็นผู้ควรแก่การเคารพนับถือ ช่วยสร้างจิตสำนึกในคุณค่าของความเป็นมนุษย์ในสังคม

6. ศาสนาช่วยสร้างมนุษยสัมพันธ์อันดีต่อกัน ช่วยขจัดช่องว่างทางสังคม สร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันให้เกิดขึ้น เป็นรากฐานแห่งความสามัคคี ร่วมแรงร่วมใจกันพัฒนาชุมชน และสร้างความสงบสุข ความมั่นคงให้แก่ชุมชน

7. ศาสนาช่วยให้คนในชาติมีความสามัคคีปรองดอง ความสุขสงบและสันติสุขของชีวิต คือ หมดทุกข์โดยสิ้นเชิงได้

8. ศาสนาเป็นมรดกล้ำค่าของมนุษยชาติ เป็นความหวังและวิถีทางสุดท้ายในการอยู่รอดของมวลมนุษยชาติ

9 ประโยชน์ของศาสนาเมื่อมนุษย์ได้นำหลักศาสนาไปประพฤติปฏิบัติในวิถีชีวิตของตนอย่างสม่ำเสมอแล้วย่อมก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง และผู้อื่น ดังนี้

1. ช่วยทำให้คนมีจิตใจสูง มีหลักคิดวิเคราะห์ก่อนตัดสินใจทำเรื่องที่ดีและไม่ดี

2. ช่วยให้คนมีที่ยึดเหนี่ยว มีที่พึ่งทางใจ อันนำไปสู่คุณธรรมจริยธรรม ช่วยให้มีหลักในการดำเนินชีวิต ให้มีความอดทนและความหวัง เกิดเสถียรภาพและความสงบสุขในสังคม

3. ช่วยให้คนมีจิตใจสะอาด ไม่กล้าทำความชั่วทั้งในที่ลับและที่แจ้ง

4. ช่วยให้มนุษย์ที่ประพฤติตาม พ้นจากความทุกข์ ความเดือดร้อน และช่วยให้ประสบความสำเร็จทางจิตใจอย่างเป็นลำดับขั้นตอนจนบรรลุเป้าประสงค์สูงสุดของชีวิต

5. ช่วยให้มนุษย์มีความสามัคคี ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ทำให้อยู่ร่วมกันเป็นหมู่คณะได้อย่างมีความสุขความสำคัญของพระมหากษัตริย์ไทยประเทศไทยมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของประเทศตลอด

มา โดยเริ่มมีบันทึกในประวัติศาสตร์มาตั้งแต่สมัยสุโขทัย สมัยอยุธยา สมัยกรุงธนบุรี และสมัยรัตนโกสินทร์ จวบจนปัจจุบัน พระมหากษัตริย์ของไทยได้ทรงปกครองแผ่นดินด้วยทศพิธราชธรรม

ดังนั้นพระมหากษัตริย์จึงมีความสำคัญ ดังนี้

1. ได้ทรงกอบกู้เอกราชของชาติด้วยความกล้าหาญ และเสียสละ ให้เกิดการรวมชาติเป็นปึกแผ่นมาจนถึงปัจจุบัน อาทิ สมเด็จพระนเรศวรมหาราช สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช สมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช

2. เป็นสถาบันที่เคารพสักการะของปวงชนชาวไทยทุกคนที่ผู้ใดหรือใครจะมาล่วงเกินพระราชอำนาจไม่ได้

3. ทรงปกครองประเทศชาติบ้านเมืองด้วยหลักธรรม มีทศพิธราชธรรมปกครองประชาชนให้มีความสุข ทำนุบำรุงบ้านเมือง ศาสนา และสังคมมาจนถึงปัจจุบัน

4. เป็นศูนย์รวมของความรักความสามัคคี รวมหัวใจของคนไทยทั้งชาติให้เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ประพฤติตนเป็นคนดี มีความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์

5. เป็นผู้แทนของประเทศในการเจริญสัมพันธไมตรีกับต่างประเทศ

6. เป็นผู้อนุรักษ์สืบทอดพระราชพิธีสำคัญของประเทศไทยให้ถูกต้องตามแบบแผนราชประเพณี และมีการบันทึกไว้เป็นแบบแผนมาจนถึงปัจจุบัน

7. ทรงส่งเสริมงานศิลปวัฒนธรรม ประเพณีของชาติ

8. ทรงเปิดความสัมพันธ์กับประเทศตะวันตก วางรากฐานในการยอมรับศิลปวัฒนธรรมแบบตะวันตก และปรับปรุงประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้าแบบอารยประเทศให้ชาวต่างชาติเห็นว่าไทยเป็นประเทศที่ทันสมัย

9. เป็นผู้นำในการปฏิรูปด้านการเมืองการปกครอง ด้านเศรษฐกิจ การคลังด้านสังคม โดยเฉพาะการเลิกทาส เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของราษฎร ทรงปฏิรูปการศึกษาและส่งเสริมให้ราษฎรมีโอกาสเข้ารับการศึกษาอย่างทั่วถึง

10. สร้างความปรองดองของคนในชาติยามที่บ้านเมืองเกิดวิกฤตการณ์และไม่มีผู้ใดสามารถแก้ปัญหาได้

11. พระราชทานแนวพระราชดำริเพื่อแก้ไขปัญหาสำคัญของชาติ เช่นพระราชดำริเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตและปฏิบัติตนคุณค่าของความเป็นชาติไทยประเทศไทยมีประวัติศาสตร์อันยาวนาน การตั้งถิ่นฐานชุมชนของชนชาติในสมัยสุโขทัย อยุธยา ธนบุรี และรัตนโกสินทร์ มีการสู้รบ กอบกู้เอกราช การทำนุบำรุงศาสนาการเจริญสัมพันธไมตรี การค้าขายกับต่างประเทศ ก่อให้เกิดอารยธรรมประเพณีต่าง ๆ ขึ้นแล้วสืบทอดผ่านช่วงเวลาและยุคสมัยดังกล่าว โดยมีพระมหากษัตริย์เป็นผู้นำในการปกครองสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นศูนย์รวมใจ บำรุงศาสนาสืบสานประเพณีวัฒนธรรมอันดีงาม และยังเป็นแบบอย่างที่ดีงามเพื่อมุ่งสร้างความเจริญ พัฒนาประชากรราษฎรให้อยู่ดีมีสุข ยังความภาคภูมิใจในความเป็นชาติและคุณค่าของความเป็นชาติไทย ดังนี้

1. มีภาษาไทยเป็นภาษาของตนเอง ทั้งภาษาเขียนและภาษาพูด

2. มีวัฒนธรรมประเพณีแต่ละภูมิภาคที่งดงามและโดดเด่น
3. มีแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง เพื่อด้อนรับนักท่องเที่ยวทั่วโลก
4. ตำแหน่งที่ตั้งของประเทศไทย มีการคมนาคมทางบก ทางน้ำ และทางอากาศทำให้ได้เปรียบในด้านการค้า และติดต่อธุรกิจกับต่างประเทศ
5. มีประวัติศาสตร์ มีอารยธรรม มีขนบธรรมเนียมประเพณี และศิลปวัฒนธรรมอันงดงาม
6. ประเทศไทยไม่เคยเป็นเมืองขึ้นของประเทศใด
7. มีพระมหากษัตริย์ปกครองประเทศด้วยทศพิธราชธรรม 11

นอกจากนี้ประเทศไทยยังมีความน่าภาคภูมิใจที่นับเป็นประเทศเดียวในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่รอดพ้นวิกฤตในสมัยการล่าเมืองขึ้นของชาติตะวันตก ไม่ต้องตกเป็นเมืองขึ้นของชาติมหาอำนาจ แม้ว่าต้องผ่านเหตุการณ์ความสูญเสียไปบ้าง แต่ก็สามารถรักษาเอกราชของชาติไว้ได้ ความเป็นประเทศไทยจึงเป็นบทเรียนที่ทรงคุณค่า ซึ่งคนไทยทุกคนควรศึกษาและทราบถึงความเป็นมาของตน เพื่อเข้าใจในสิ่งดี ๆ ของตน ที่แม้แต่ชาวต่างชาติส่วนใหญ่ยังยอมรับในสิ่งที่ดี อันเป็นมรดกของคนไทย เราจึงควรเรียนรู้และช่วยกันสืบสานหรือนำเรื่องเหล่านั้นบอกเล่าและสืบสานให้คนรุ่นหลังสืบไป

ใบงาน

จงตอบคำถามต่อไปนี้

1. อธิบายความหมายของคำต่อไปนี้ชาติ

ชาติ.....

ศาสนา

.....

พระมหากษัตริย์.....

.....

2. อธิบายความสำคัญของสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ มาอย่างละ 3 ข้อ

.....

3. อธิบายความภาคภูมิใจในความเป็นคนไทย มาไม่น้อยกว่า 3 ข้อ

.....

ใบงานที่ 2

คำชี้แจง ให้ทำเครื่องหมาย/ หน้าข้อหากเห็นว่าถูกต้อง และทำเครื่องหมาย `X
หน้าข้อหากเห็นว่าไม่ถูกต้อง

- 1. ประเทศไทยในปัจจุบันมีร่องรอยของการอยู่อาศัยมายาวนาน และมีพัฒนาการ
เป็นบ้านเมืองมาจนถึงทุกวันนี้
- 2. ผู้ที่อยู่อาศัยในประเทศไทย มาจากหลายเชื้อชาติ ทั้งผู้อาศัยอยู่เดิมและผู้อพยพเข้ามา
เป็นระยะเวลายาวนาน
- 3. ประเทศไทยมีภูมิศาสตร์ที่ตั้งอยู่ในทวีปอินโดนีเซีย มีพื้นที่ติดมหาสมุทรอินเดีย
- 4. ท่าเลที่ตั้งของประเทศไทย มีการติดต่อค้าขายแลกเปลี่ยนและรับอารยธรรมของชาติต่าง ๆ ที่
เดินทางเข้ามาเป็นเวลานาน .
- 5. ราชธานีของประเทศไทยแห่งแรก คือ กรุงรัตนโกสินทร์
- 6. การสืบสานความเป็นมาที่ทำให้เราเรียนรู้เรื่องประวัติความเป็นมาของชาติไทย จากรุ่น
หนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง ผ่านสิ่งที่เรียกว่า “ภูมิปัญญา”
- 7. ผู้ที่ได้ชื่อว่าเป็น “คนไทย” ปัจจุบันสืบเชื้อสายมาจากหลายเชื้อชาติ ผสมผสาน
มาอย่างยาวนาน ทั้งเชื้อชาติมอญ ลาว เขมร อินเดีย เปอร์เซีย จีน บ้างก็มีเชื้อชาติ
ทางตะวันตกเช่น อังกฤษ โปรตุเกส และอื่น ๆ
- 8. อัตลักษณ์ หรือลักษณะเฉพาะของคนไทย คือ ภาษาไทย มีธงชาติไทยเป็นสัญลักษณ์แสดงถึง
ความเป็นชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ เรียกว่า ธงไตรรงค์
- 9. กลุ่มคนไทยที่ได้ก่อตั้งบ้านเมือง ณ ดินแดนประเทศไทยในปัจจุบัน มีความสัมพันธ์กับคนไทยใน
มณฑลต่าง ๆ ของประเทศลาว กัมพูชา พม่า .
- 10. การรวบรวมแผ่นดินไทยให้เป็นปึกแผ่นมาจนถึงปัจจุบัน พระมหากษัตริย์ไทยทุกพระองค์และ
บรรพบุรุษของประเทศไทย มีความกล้าหาญ เสียสละชีวิตเพื่อปกป้องผืนแผ่นดินมาให้ลูกหลานได้มี
ชาติบ้านเมืองมาจนถึงปัจจุบัน

ใบงาน

แบบทดสอบก่อนเรียนให้ผู้เรียนทำเครื่องหมาย × หน้าข้อที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

1. ข้อใดไม่ใช่องค์ประกอบของความเป็นชาติ
 - ก. แผ่นดิน ข. ประชาชนค. ความเจริญรุ่งเรือง ง. ขนบธรรมเนียมประเพณี
2. ข้อใดเกี่ยวข้องกับหลักและแนวทางประเพณีตนในการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องที่สุด
 - ก. ชาติ ข. ศาสนา ค. ประเทศไทย ง. พระมหากษัตริย์
3. ข้อใดไม่ใช่บทบาทหน้าที่ของพระมหากษัตริย์ไทยในปัจจุบัน
 - ก. บริหารงานราชการแผ่นดิน
 - ข. เป็นศูนย์รวมใจของคนไทยทั้งชาติ
 - ค. ให้การช่วยเหลือราษฎรเมื่อเกิดภัยพิบัติต่างๆ
 - ง. ทำนุบำรุงบ้านเมือง ศาสนา และเจริญสัมพันธ์ไมตรีกับต่างประเทศ
4. ข้อใดเป็นที่ตั้งของประเทศไทยในปัจจุบันตามสภาพภูมิศาสตร์
 - ก. เอเชียกลาง ข. เอเชียตะวันออก ค. เอเชียตะวันตกเฉียงใต้ ง. เอเชียตะวันออกเฉียงใต้
5. ข้อใดกล่าวไม่ถูกต้องเกี่ยวกับการนับถือศาสนาของประเทศไทย
 - ก. คนไทยทุกคนมีเสรีภาพในการนับถือศาสนา
 - ข. พระมหากษัตริย์ทรงเป็นองค์อัครศาสนูปถัมภกของทุกศาสนา
 - ค. รัฐบาลมีหน้าที่ช่วยให้เกิดความเข้าใจกันระหว่างศาสนาต่าง ๆ
 - ง. บุคคลต่างด้าวเมื่อเข้ามาสู่ประเทศไทยต้องเปลี่ยนศาสนาทุกคน
6. ข้อใดไม่ใช่พระนามของพระมหากษัตริย์ของกรุงสุโขทัย
 - ก. พ่อขุนผาเมือง ข. พ่อขุนบานเมือง ค. พ่อขุนรามคำแหง ง. พ่อขุนศรีอินทราทิตย์
7. ใครเป็นกษัตริย์พระองค์แรกของกรุงสุโขทัย
 - ก. พ่อขุนรามคำแหง ข. พ่อขุนผาเมือง ค. พ่อขุนบานเมือง ง. พ่อขุนศรีอินทราทิตย์
8. ข้อใดไม่ใช่พระราชกรณียกิจในสมัยพ่อขุนรามคำแหง
 - ก. นิพนธ์ไตรภูมิพระร่วง ข. ทรงประดิษฐ์อักษรไทย
 - ค. ทรงเจริญสัมพันธ์ไมตรีกับจีน ง. การปกครองแบบพ่อปกครองลูก
9. ข้อใดคือกษัตริย์พระองค์แรกของกรุงรัตนโกสินทร์
 - ก. พระเจ้าตากสินมหาราช ข. พระนเรศวรมหาราช
 - ค. พระนารายณ์มหาราช ง. พระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช
10. ข้อใดมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
 - ก. รัชกาลที่ 4 ข. รัชกาลที่ 5 ค. รัชกาลที่ 6 ง. รัชกาลที่ 7

11. ในสมัยใดประเพณีลอยกระทงเกิดขึ้นเป็นครั้งแรก
 ก. กรุงศรีอยุธยา ข. กรุงสุโขทัย ค. กรุงธนบุรี ง. กรุงรัตนโกสินทร์
12. ใครเป็นผู้นิพนธ์ไตรภูมิพระร่วง
 ก. พญาลิไท ข. พ่อขุนผาเมือง ค. พ่อขุนศรีอินทราทิตย์ ง. พ่อขุนรามคำแหงมหาราช
13. ประเพณีกินสีกัวย ใช้เลี้ยงในพิธีอะไร
 ก. งานขึ้นบ้านใหม่ ข. งานแต่งงาน ค. งานบวช ง. งานศพ
14. ข้อใดไม่ใช่การปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย
 ก. ปฏิบัติตามกฎหมาย
 ข. ปฏิบัติตามระเบียบของสังคม
 ค. มีทักษะในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างสันติ
 ง. มีเสรีอย่างไร้ขอบเขต
15. พระพุทธรูปสมัยสุโขทัย มีกี่หมวด อะไรบ้าง
 ก. 1 หมวด คือ หมวดพระพุทธรูปชินราช
 ข. 2 หมวด คือ หมวดพระพุทธรูปชินราช หมวดใหญ่
 ค. 3 หมวด คือ หมวดพระพุทธรูปชินราช หมวดใหญ่ หมวดเบ็ดเตล็ด
 ง. 4 หมวด คือ หมวดใหญ่ หมวดกำแพงเพชร หมวดพระพุทธรูปชินราช หมวดเบ็ดเตล็ด
16. จังหวัดใดคือเมืองละโว้
 ก. อยุธยา ข. สุพรรณบุรี ค. ลพบุรี ง. อ่างทอง
17. ข้อใดมีประโยชน์น้อยที่สุดในการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการชลประทาน
 ก. การท่อน้ำ ข. การส่งน้ำ ค. การระบายน้ำ ง. การป้องกันโรค
18. ข้อใดไม่ใช่ประโยชน์ของการชลประทาน
 ก. เป็นเส้นทางคมนาคม ข. บรรเทาการเกิดอุทกภัย
 ค. ขยายเมืองให้กว้างขวาง ง. กักเก็บน้ำไว้ใช้ในการเกษตร
19. ข้อใดไม่ใช่วัตถุประสงค์หลักของการชลประทานสมัยสุโขทัย
 ก. การชลประทานเพื่อการอุปโภคบริโภค
 ข. การชลประทานเพื่อการท่องเที่ยว
 ค. การชลประทานแบบเหมืองฝาย
 ง. การชลประทานเพื่อการเกษตร
20. ข้อใดมีความหมายไม่ถูกต้อง
 ก. โซก – น้ำตก ข. ตระพัง – สระ ค. สรีดภงส์ – เขื่อน ง. ตระพังโพย – บ่อน้ำ

21. ข้อใดเป็นธนาคารแห่งแรกของประเทศไทย
 ก. กรุงไทย ข. ออมสิน ค. กสิกรไทย ง. ไทยพาณิชย์
22. สมัยใดมีการออกกฎหมายภาคบังคับให้คนไทยทุกคนต้องเข้ารับการศึกษาศึกษา
 ก. สมัยรัชกาลที่ 4 ข. สมัยรัชกาลที่ 5 ค. สมัยรัชกาลที่ 6 ง. สมัยรัชกาลที่ 7
23. “วันภาษาไทยแห่งชาติ” ตรงกับข้อใด
 ก. 29 มิถุนายน ข. 29 กรกฎาคม ค. 29 สิงหาคม ง. 29 กันยายน
24. ใครเป็นผู้ทรงประดิษฐ์อักษร “ลายสือไทย”
 ก. พ่อขุนศรีอินทราทิตย์ ข. พ่อขุนรามคำแหง ค. พ่อขุนผาเมือง ง. พ่อขุนบานเมือง
25. ประโยชน์สูงสุดในการเรียนประวัติศาสตร์คือข้อใด
 ก. เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจเรื่องราวอดีตสู่ปัจจุบัน
 ข. เพื่อค้นคว้าข้อมูลข้อเท็จจริงที่เชื่อมโยงจากอดีตสู่ปัจจุบัน
 ค. เพื่อตระหนักและเห็นคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรม
 ง. เพื่อนำบทเรียนทางประวัติศาสตร์มาทบทวนเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาปัจจุบันและอนาคต
26. ข้อใดเป็นหัวใจสำคัญของทุกศาสนา
 ก. ละชั่วประพจน์ดี ข. ขจัดความโลภ โกรธ หลง
 ค. ทำจิตใจให้สะอาดบริสุทธิ์ ง. แสดงกำเนิดและสิ้นสุดของโลก
27. ข้อใดไม่ใช่แหล่งน้ำที่สำคัญสำหรับการทำการเกษตรของสมัยสุโขทัย
 ก. ลำน้ำปิง ข. ลำน้ำวัง ค. ลำน้ำยม ง. ลำน้ำน่าน
28. ข้อใดเป็นมรดกทางวัฒนธรรมสมัยสุโขทัย
 ก. เครื่องเบญจรงค์ ข. เครื่องสังคโลก ค. เครื่องไทยธรรม ง. เครื่องควาหวาน
29. ข้อใดไม่ใช่การสืบสานมรดกทางวัฒนธรรม
 ก. การแต่งกายชุดไทยไปงานเลี้ยง ข. การฟัง พูด อ่าน เขียน ภาษาไทย
 ค. การชมศิลปะพื้นบ้านของไทย ง. การรับประทานอาหารบุฟเฟต์
30. ข้อใดเป็นหลักฐานสำคัญทางประวัติศาสตร์สมัยสุโขทัย
 ก. ศิลปจารึก ข. สมุดข่อย ค. ใบลาน ง. จดหมายเหตุ

เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน

1. ค	11. ข	21. ง
2. ข	12. ก	22. ก
3. ก	13. ข	23. ข
4. ง	14. ง	24. ข
5. ง	15. ง	25. ง
6. ก	16. ค	26. ก
7. ง	17. ง	27. ข
8. ก	18. ค	28. ข
9. ง	19. ข	29. ง
10. ง	20. ก	30. ก

บันทึกหลังการสอน

ครั้งที่ วันที่..... เดือน พ.ศ.....

กิจกรรมการเรียนรู้

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

สภาพปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

แนวทางการแก้ไขปัญหา

.....

.....

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้บันทึก

(.....)

ตำแหน่ง.....

ข้อคิดเห็นของผู้อำนวยการสถานศึกษา

.....

.....

ลงชื่อ.....

(นางจิราภรณ์ อุทัยศรี)

ผู้อำนวยการ กศน.อำเภอศีรีรัฐนิคม

วันที่..... เดือน พ.ศ.....

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
ครั้งที่ 15

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สาระการพัฒนาสังคมชุมชน รายวิชาประวัติศาสตร์ชาติไทย รหัสวิชา สค12024

ระดับ ประถมศึกษา จำนวน 2 หน่วยกิต

เรื่อง พระมหากษัตริย์ไทยและบรรพบุรุษในสมัยสุโขทัย

ครั้งที่	วัน/เดือน/ปี	หัวเรื่อง/ตัวชี้วัด	เนื้อหาสาระการเรียนรู้	การจัดกระบวนการเรียนรู้	สื่อ/แหล่งเรียนรู้	การวัดและประเมินผล
15		1.บอกชื่อ พระมหากษัตริย์ไทยใน สมัยสุโขทัย 2.บอกพระราชประวัติ และพระกรณียกิจที่ สำคัญของ พระมหากษัตริย์ไทยใน สมัยสุโขทัย 2.1 พ่อขุนศรีอินทราทิตย์ 2.2 พ่อขุนรามคำแหง มหาราช 2.3 พระมหาธรรมราชาที่ 1(พญาลิไท) 3.บอกวีรกรรมของบรรพ บุรุษสมัยสุโขทัย	1.พระมหากษัตริย์ไทยใน สมัยสุโขทัย 2.พระราชประวัติและพระ ราชกรณียกิจที่สำคัญของ พระมหากษัตริย์ สมัยสุโขทัย 2.1 พ่อขุนศรีอินทราทิตย์ 2.2 พ่อขุนรามคำแหง มหาราช 2.3 พระมหาธรรมราชาที่ 1 (พญาลิไท)	ขั้นที่ 1 กำหนดสภาพปัญหา ครูและผู้เรียนร่วมกันสนทนาและ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับประวัติ พระมหากษัตริย์ไทยในสมัยสุโขทัย ขั้นที่ 2 แสวงหาความรู้ 1. ให้ผู้เรียนศึกษาใบความรู้เรื่อง พระมหากษัตริย์ไทยในสมัยสุโขทัย 2. ให้ผู้เรียนศึกษาจากสื่อวีดิทัศน์เรื่อง เพิ่มเติม 3. ให้นักศึกษาแต่ละกลุ่ม ออกมานำเสนอ หน้าชั้นเรียน พร้อมเปิดโอกาสให้สมาชิก กลุ่มอื่นได้แลกเปลี่ยนความรู้ 4. ครูและนักศึกษาสรุปบทเรียนร่วมกัน 5. ครูมอบหมายงานให้นักศึกษาทำ กิจกรรมท้ายเรื่อง (ใบงานที่ 1)		

ครั้งที่	วัน/เดือน/ ปี	หัวข้อเรื่อง/ตัวชี้วัด	เนื้อหาสาระการเรียนรู้	การจัดกระบวนการเรียนรู้	สื่อ/แหล่งเรียนรู้	การวัดและ ประเมินผล
				ขั้นที่ 3 การปฏิบัตินำไปใช้ นักศึกษาเล่าเรื่องประวัติศาสตร์ชาติไทยได้ อย่างถูกต้องตามยุคสมัย ขั้นที่ 4 การประเมินผลการเรียนรู้ 1. สังเกตพฤติกรรม 2. การอภิปรายหน้าชั้นเรียน 3. เล่าเรื่องประวัติศาสตร์ชาติไทยได้อย่าง ถูกต้องตามยุคสมัย		

ใบความรู้ที่ 1

พระมหากษัตริย์ไทยในสมัยสุโขทัยพระมหากษัตริย์ไทยแห่งอาณาจักรสุโขทัย ทุกพระองค์เป็นกษัตริย์ราชวงศ์พระร่วง มีจำนวน 9 พระองค์ ดังนี้ลำดับที่ พระนาม ปีที่ขึ้นครองราชย์ ปีที่สิ้นสุริยสมัย 1 2 3 4 5 6 7 8 9 พ่อขุนศรีอินทราทิตย์ พ่อขุนบานเมือง พ่อขุนรามคำแหงมหาราช พญาเลอไท พญาจ้วนอถม พระมหาธรรมราชาที่ 1 (พญาลิไท) พระมหาธรรมราชาที่ 2 พระมหาธรรมราชาที่ 3 (พญาไสลือไทย) พระมหาธรรมราชาที่ 4 (พญาบานเมืององค์ที่ 2) พ.ศ. 1792 ไม่ปรากฏ พ.ศ. 1822 พ.ศ. 1841 พ.ศ. 1866 พ.ศ. 1890 พ.ศ. 1911 พ.ศ. 1942 พ.ศ. 1962 ไม่ปรากฏ พ.ศ. 1822 พ.ศ. 1841 พ.ศ. 1866 พ.ศ. 1890 พ.ศ. 1911 พ.ศ. 1942 พ.ศ. 1962 พ.ศ. 1981

1. พ่อขุนศรีอินทราทิตย์เป็นผู้ก่อตั้งต้นราชวงศ์พระร่วง ที่ปลดแอกอำนาจจากอาณาจักรขอม และได้สถาปนาอาณาจักรสุโขทัยขึ้นในปี พ.ศ. 1792 พ่อขุนศรีอินทราทิตย์มีเชื้อสายที่มาอย่างไรไม่เป็นที่ปรากฏชัดในประวัติศาสตร์หรือพงศาวดารต่าง ๆ มักกล่าวถึงแต่เพียงว่าพระองค์เป็นเจ้าของบางยามมาก่อน และเป็นพระสหายกับพ่อขุนผาเมืองเจ้าเมืองราด

2. พ่อขุนบานเมือง พระราชนิพนธ์กิจไม่ค่อยปรากฏ ทราบจากการตีความในศิลาจารึกสุโขทัย หลักที่ 1 ว่าเป็นสมัยรวบรวมเมืองของชาวไทยเข้ามารวมกับสุโขทัยโดยพระอนุชา คือ พ่อขุนรามคำแหงเป็นกำลังสำคัญ แต่ยังมีได้ขยายอาณาเขตไปยังดินแดนของชนชาติอื่น ช่วงรัชกาลนี้สั้นมาก จึงมิได้ฟื้นฟูทางด้านศาสนา ประชาชนนับถือลัทธิผีสงเวดากับพุทธศาสนานิกายมหายานแบบขอมที่ครองเมืองลพบุรี

3. พ่อขุนรามคำแหงมหาราช ขึ้นครองราชย์เป็นยุคที่สุโขทัยเจริญรุ่งเรืองมากทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ศาสนา และวัฒนธรรม โดยเฉพาะการประดิษฐ์อักษรไทยในปีพ.ศ. 1826 ดัดแปลงมาจากอักษรขอม เป็นการแสวงหาวิธีการที่จะทำให้ได้มาซึ่งเอกลักษณ์ของชาวไทย เพื่อให้แตกต่างไปจากขอม ซึ่งมีอิทธิพลครอบงำขณะนั้น รวมทั้งรูปแบบสถาปัตยกรรม ขนบประเพณี และการปกครอง โดยเฉพาะการขยายพระราชอาณาเขตออกไปกว้างขวาง ทรงใช้พระราโชบายในการรวมเมืองต่าง ๆ และใช้รูปแบบการปกครองแบบพ่อปกครองลูก แบบกระจายอำนาจ และแบบที่คล้ายกับประชาธิปไตย

4. พญาเลอไท เป็นโอรสของพ่อขุนรามคำแหงที่เป็นอุปราชครองเมืองศรีสัชนาลัยและส่งไปเป็นทูตเพื่อเจริญสัมพันธไมตรีกับจีน เมื่อพระองค์กลับจากภารกิจที่จีน ขึ้นเป็นกษัตริย์ตามสิทธิ์ในการสืบทอดตำแหน่ง และเมื่อล่วงมาถึงสมัยนี้ วัฒนธรรมต่าง ๆ ได้เปลี่ยนไปมากโดยเฉพาะระบบการปกครองแบบใกล้ชิดประชาชน แบบพ่อปกครองลูกที่เคยวางไว้ในสมัยพ่อขุนรามคำแหง เริ่มหย่อนยานลง พญาเลอไทจึงไม่สามารถสานต่อความรุ่งเรืองของสุโขทัยได้

5. พญาจ้วนอถม เป็นโอรสของพ่อขุนบานเมือง ขึ้นครองราชย์ เมื่อปีพ.ศ. 1882 ได้แต่งตั้งพญาลิไท ซึ่งเป็นโอรสของพญาเลอไทไปเป็นอุปราชครองเมืองศรีสัชนาลัยพญาจ้วนอถมไม่มีความสามารถในการปกครองเมือง เนื่องจากเมืองต่าง ๆ ได้ถอนตัวออกไปจากสุโขทัยเป็นจำนวนมาก อำนาจทางการเมืองและเศรษฐกิจเสื่อมลงเมื่อพญาจ้วนอถมสวรรคตใน พ.ศ. 1890

6. พระมหาธรรมราชาที่ 1 (พญาลิไท) เป็นกษัตริย์ที่ทรงพระปรีชาสามารถมากทรงมีนโยบายในการรักษาเสถียรภาพบ้านเมืองโดยใช้ศาสนาเป็นสื่อ โปรดเกล้าฯ ให้สร้างพระพุทธรูปสำคัญขึ้น 4 องค์ คือ พระพุทธรชินราช พระพุทธรชินสีห์ พระศรีศาสดา และพระเหลือและทรงพระราชนิพนธ์ไตรภูมิพระร่วง พระองค์เสด็จออกผนวชเพื่อผ่อนคลายความตึงเครียดในสงคราม พระมหาธรรมราชาที่ 1 ย้ายไปประทับที่เมืองสองแคว เพื่อป้องกันเขตแดนของสุโขทัยแก่พระเจ้าฟ้ารั่ม พระเจ้าอู่ทอง และย้ายเมืองสองแคว (พิษณุโลก) มาตั้งที่ริมฝั่งแม่น้ำน่านเหนือตัวเมืองเดิมขึ้นมาประมาณ 10 กิโลเมตร เพราะชัยภูมิเหมาะสม ประทับอยู่ที่เมืองสองแคว 7 ปี คือ ตั้งแต่ พ.ศ. 1905 ถึง พ.ศ. 1912 และได้สวรรคต ณ ที่แห่งนั้น

7. พระมหาธรรมราชาที่ 2 เป็นโอรสของพญาลิไท ทรงเป็นกษัตริย์ที่ใฝ่ในการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา แต่ในช่วงนี้อาณาจักรกรุงศรีอยุธยา โดยสมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ 1 (ขุนหลวงพะงั่ว) กษัตริย์อยุธยาในเวลานั้น พยายามรวบรวมเมืองต่าง ๆ ไว้ในอำนาจได้นำทัพมาตีสุโขทัยหลายครั้ง เริ่มตั้งแต่ พ.ศ. 1914 จนถึง พ.ศ. 1921 พระมหาธรรมราชาที่ 2 36 ไม่สามารถต้านทานทัพอยุธยาได้ พระองค์จึงขอยุติศึกโดยยอมอ่อนน้อมต่ออยุธยา และเป็นรัฐบรรณาการของอยุธยาตั้งแต่นั้น จึงนับเป็นกษัตริย์องค์สุดท้ายของสุโขทัยในช่วงที่มีเอกราชโดยสมบูรณ์ ในปี พ.ศ. 1931 พระมหาธรรมราชาที่ 2 พยายามปลดแอกอำนาจจากอยุธยา สมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ 1 ทราบข่าวว่าพระมหาธรรมราชาที่ 2 คิดจะแข็งเมืองจึงนำทัพมาตีแต่ระหว่างทางพระองค์เกิดล้มป่วยและได้สวรรคตลง สงครามระหว่างอาณาจักรสุโขทัยและอาณาจักรกรุงศรีอยุธยาจึงไม่เกิดขึ้น การปกครองบ้านเมืองสมัยนี้เป็นความพยายาม รักษาสถานภาพเดิมไว้ให้มากที่สุด จนปี พ.ศ. 1943 พระมหาธรรมราชาที่ 2 ได้สวรรคต พญาไสลือไทพระราชโอรสขึ้นครองราชย์สมบัติต่อมา

8. พระมหาธรรมราชาที่ 3 (พญาไสลือไท) ขึ้นเป็นกษัตริย์สุโขทัยต่อจากพระมหาธรรมราชาที่ 2 ในสมัยของพระองค์ สุโขทัยได้กลายเป็นรัฐกันชนให้ระหว่างอาณาจักรอยุธยากับล้านนา ซึ่งต่างฝ่ายต่างพยายามจะขยายอำนาจออกไปให้กว้างขวางขึ้น ซึ่งสุโขทัยก็เล่นบทรัฐกันชนได้ดีในช่วงเวลาหนึ่ง แต่พระราชกรณียกิจไม่ปรากฏหลักฐานมากนัก แต่ทรงสนพระทัยทางด้านศาสนา ในปี พ.ศ. 1962 พระองค์ได้เสด็จสวรรคต

9. พระมหาธรรมราชาที่ 4 (พญาบานเมืององค์ที่ 2) ทรงเป็นพระราชโอรสของพระมหาธรรมราชาที่ 3 หรืออีกพระนามหนึ่ง คือ บรมपाल ก่อนขึ้นครองราชย์ได้ทำสงครามแย่งชิงราชสมบัติกับพญารามคำแหง พระอนุชา กษัตริย์อยุธยาในช่วงเวลานั้นคือพระอินทราชา ได้เสด็จยกกองทัพมาที่เมืองพระบาง ทั้งสองพี่น้องเกรงพระบารมีได้ออกมาอ่อนน้อมและยินยอมให้พระอินทราชาเข้ามาแทรกแซง ในการใกล้เคียงครั้งนั้น ได้ทรงอภิเษกให้พญาบานเมืองขึ้นเป็นกษัตริย์เนื่องจากเป็นเชื้อสาย ปกครองเมืองพิษณุโลกซึ่งเป็นเมืองหลวงของอาณาจักรสุโขทัย ส่วนพญารามคำแหงให้เป็นอุปราชปกครองเมืองสุโขทัย และศรีสัชนาลัยซึ่งเป็นเมืองหลวงรองเมื่อระงับการจลาจลเรียบร้อยแล้ว พระอินทราชาทรงส่งพระราชธิดาของพญาไสลือไท ให้อภิเษกสมรสกับเจ้าสามพระยา โอรสของพระองค์ นับเป็นพระราโชบายในการปกครองหัวเมืองทางเหนือที่แยบยลของพระอินทราชา ซึ่งต่อมามีภายหลังที่พระโอรสประสูติเจ้าสามพระยาได้ส่งพระโอรสซึ่งมีเชื้อสายพระร่วงขึ้นปกครองกรุงสุโขทัย พญาบานเมืองปกครองอาณาจักรอยู่ 19 ปี จึงได้สวรรคตลงในปี พ.ศ. 1981 นับเป็นกษัตริย์ราชวงศ์พระร่วงที่ปกครองอาณาจักรสุโขทัย เป็นองค์สุดท้าย

ใบความรู้ที่ 2

พระราชประวัติและพระราชกรณียกิจที่สำคัญของพระมหากษัตริย์สมัยสุโขทัยจากหลักศิลาจารึกสุโขทัย หลักที่ 2 เป็นที่มาของประวัติศาสตร์สุโขทัยโดยกล่าวว่า ดินแดนสุโขทัยและศรีสัชนาลัยนั้นมีชุมชนตั้งอยู่เป็นหลักแหล่ง เป็นนครรัฐที่ตั้งศูนย์อำนาจการปกครองที่ถาวร ศูนย์อำนาจการปกครองที่เชลียงและสุโขทัย ตั้งอยู่บริเวณใกล้วัดพระพายหลวงเมืองเก่าสุโขทัย ส่วนที่ศรีสัชนาลัย น่าจะอยู่บริเวณวัดพระศรีรัตนมหาธาตุ (วัดพระปรางค์) ซึ่งนักประวัติศาสตร์หลายคนมีมติว่า มีผู้นำกลุ่มมวลชนที่พูดภาษาไทยที่เป็นผู้นำกลุ่มชนที่สุโขทัยราวพุทธศตวรรษที่ 18 เป็นกษัตริย์ที่มีอำนาจแพร่หลายออกไปจนเป็นที่ยอมรับ ซึ่งมีพระมหากษัตริย์ที่มีพระราชกรณียกิจที่สำคัญ ดังนี้

2.1 พ่อขุนศรีอินทราทิตย์เป็นองค์ปฐมกษัตริย์แห่งราชวงศ์พระร่วง เดิมชื่อว่าพ่อขุนบางกลางหาวเป็นพระสหายสนิทของพ่อขุนผาเมือง เจ้าเมืองราด ได้นำกลุ่มคนไทยยึดเมืองสุโขทัยจากขอมสบาดโขลญลำพง (พ.ศ. 1762 – 1781) พ่อขุนศรีอินทราทิตย์ ทรงจัดการปกครองบ้านเมือง ดังนี้

1) การจัดการทางสังคมวัฒนธรรม คนสุโขทัยยอมรับศาสนา วัฒนธรรมประเพณีบางอย่างจากอาณาจักรขอม ทั้งลัทธิศาสนาพราหมณ์ และพุทธศาสนาเถรวาทนิกายมหายาน เมื่อเป็นอาณาจักรแล้ว รับลัทธิศาสนาพุทธนิกายมหายาน และพระพุทธรูปหินขัดมาเผยแพร่ให้ทั่วราชอาณาจักร

2) การแผ่อาณาเขต และการสร้างบ้านแปลงเมืองนับตั้งแต่เริ่มอาณาจักรใหม่ของสุโขทัย ตามหลักศิลาจารึก หลักที่ 1 กล่าวไว้ว่ามีการรบราแย่งชิงผู้คน และอำนาจกัน ในสมัยนั้น มีการขยายอาณาเขตโดยรวมเมืองต่าง ๆ มาเข้ากับเมืองสุโขทัย ในสมัยขุนสามชน เจ้าเมืองฉอด ชนชาวไทยกลุ่มหนึ่งยกทัพมาตีเมืองตากซึ่งเป็นเมืองขึ้นของสุโขทัย พ่อขุนรามคำแหงพระราชโอรสของพ่อขุนศรีอินทราทิตย์ได้ทำยุทธหัตถีจนรบชนะ โดยมีหลักฐานน่าเชื่อถือว่าพ่อขุนศรีอินทราทิตย์ทรงเริ่มสร้างกำแพงเมืองสุโขทัย ริมแม่น้ำลำพัน ปัจจุบันคือตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย ห่างจากลำน้ำยม 12 กิโลเมตรอาณาจักรสุโขทัยทิศเหนือจรดเมืองแพร่ทิศใต้ จรดเมืองนครสวรรค์ทิศตะวันตก จรดเมืองตากทิศตะวันออก จรดเมืองเพชรบูรณ์ พ่อขุนรามคำแหงมหาราช เป็นพระราชโอรสของพ่อขุนศรีอินทราทิตย์ พระนามเดิมว่า ขุนรามราช เมื่อมีพระชนมายุได้ 19 ปี ได้ช่วยพระราชบิดาออกสู้รบในการสงครามกับขุนสามชน เจ้าเมืองฉอด จนรบชนะ จึงได้พระนามว่า “พระรามคำแหง” เสด็จขึ้นครองราชสมบัติเป็นรัชกาลที่ 3 แห่งราชวงศ์พระร่วง

ในปี พ.ศ. 1822 ในรัชสมัยของพระองค์บ้านเมืองมีความเจริญรุ่งเรืองแผ่ขยายไปอย่างกว้างขวาง จนประชาชนได้รับความสุขที่เรียกว่า “ไพร่ฟ้าหน้าใส” ในสมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราช มีการปกครองแบบพ่อปกครองลูก (ราชาธิปไตย) พระองค์ใช้พระราชอำนาจด้วยความเป็นธรรม และให้เสรีภาพแก่ประชาชน แต่ก็ทรงสอดส่องความเป็นอยู่ของราษฎร ใครทุกข์ร้อนก็สามารถร้องทุกข์ได้ โดยได้โปรดให้แขวนกระดิ่งไว้ที่ประตูพระราชวัง ดังหลักศิลาจารึก หลักที่ 1 ที่ว่า “...ในปากประตูมีกระดิ่งแขวนไว้หั้น ไพร่ฟ้าหน้าปก กลางบ้านกลางเมือง มีถ้อยมีความ เจ็บท้องข้องใจ มักจักกล่าวถึงเจ้าถึงขุนบไรรไปล้นกระดิ่งอันท่านแขวนไว้ พ่อขุนรามคำแหงเจ้าเมืองได้ยินเรียกเมื่อถาม สอนความแก่แก่ด้วยชื่อไพร่ในเมืองสุโขทัยนี้จึงชม” พระราชกรณียกิจด้านการเมืองการปกครอง

1. ทรงทำสงครามขยายอาณาเขตออกไปอย่างกว้างขวางทิศเหนือ อาณาเขตถึงเมืองหลวงพระบาง เมืองแพร่ เมืองน่าน เมืองบัวทิศใต้ อาณาเขตถึงฝั่งทะเลสุดเขตมลายู โดยมีเมืองต่าง ๆ คือเมืองคนทีเมืองพระบาง เมืองแพร่ เมืองสุพรรณบุรี (อุทอง)เมืองราชบุรีเมืองเพชรบุรี และเมืองนครศรีธรรมราชทิศตะวันออก อาณาเขตถึงเมืองเวียงจันทน์ และเมืองเวียงคำทิศตะวันตก อาณาเขตถึงเมืองฉอด และเมืองหงสาวดี

2. ทรงโปรดให้สร้างพระแท่นศิลาขึ้น เรียกว่า “พระแท่นมั่งศิลาบาตร” ตั้งไว้กลางดงตาล เพื่อให้พระภิกษุสงฆ์แสดงธรรมในวันธรรมสวนะ และทรงใช้ประทับว่าราชการและอบรมสั่งสอนประชาราษฎร์ในวันธรรมดาพระแท่นที่ถูกทิ้งร้างอยู่หลายร้อยปี ในสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว

เมื่อวันที่ 17 มกราคม ปี พ.ศ. 2376 สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอเจ้าฟ้ามงกุฎทรงผนวชได้เสด็จจตุรงค์ไปนมัสการเจดีย์สถานต่าง ๆ แล้วตรัสสั่งให้ชะลอพระแท่นมั่งศิลาบาตรไปก่อเป็นแท่นไว้ที่วัดราชาธิราช ซึ่งต่อมาพระองค์ทรงลาผนวช จึงโปรดให้ชะลอไปไว้ที่วัดพระศรีรัตนศาสดารามในปัจจุบัน

3. ทรงโปรดให้สร้างท่انبกักเก็บน้ำที่เรียกว่า “สรีดภงส์” โดยก่อสร้างท่انبเพื่อเก็บกักน้ำ โดยมีลำรางระบายน้ำส่งเข้าตัวเมือง เพื่อเก็บกักน้ำไว้ในสระน้ำใหญ่และเล็กหลายสระ โดยเฉพาะสระน้ำตามวัดวาอารามต่าง ๆ ซึ่งมีสระใหญ่หรือตระพังแทบทุกวัด

4. ทรงส่งเสริมการค้าขายด้วยการไม่เก็บภาษี ที่เรียกว่า “จกอบ” (อ่านว่า จัก – กอบ) จากหลักศิลาจารึก หลักที่ 1 ที่ว่า “..เมื่อชั่วพ่อขุนรามคำแหง เมืองสุโขทัยนี้ดีในน้ำมีปลาในนามีข้าว เจ้าเมืองบ่เอาจกอบ ในไพร่ ลู่ทางเพื่อนจูงวัวไปค้าขี่ม้าไปขาย ใครจักใคร่ค้าช้างค้า ใครจักใคร่ค้าม้า ค้า ใครจักใคร่ค้าเงินค้าทอง ค้า...” จากข้อความนี้แสดงถึงความอุดมสมบูรณ์ของอาณาจักรสุโขทัยในด้านการเกษตร ด้านการค้า

5. ทรงประดิษฐ์อักษรไทย เรียกว่า “ลายสือไทย” ทรงประดิษฐ์อักษรไทยไว้ในศิลาจารึก เมื่อปี พ.ศ. 1826 ซึ่งแต่ก่อนนั้น ขนชาติไทยเอาแบบของอักษรคฤณณ์ของอินเดียมาใช้ ต่อมาได้รับอิทธิพลมาจากอักษรมอญและขอม จึงประดิษฐ์ลายสือไทยขึ้น เพื่อกำจัดอิทธิพลวัฒนธรรมของขอม และสร้างสรรค์ลักษณะเอกลักษณ์ความเป็นภาษาไทยให้โดดเด่นขึ้น

6. ทรงเลื่อมใสและส่งเสริมพระพุทธศาสนา นิกายเถรวาท ลัทธิลังกาวงศ์ และทรงสถาปนาพระพุทธศาสนาลังกาวงศ์เป็นศาสนาประจำบ้านเมือง ทรงโปรดให้นิมนต์พระสงฆ์ลังกาวงศ์ที่รอบรู้พระไตรปิฎกมาจากเมืองนครศรีธรรมราช ตั้งเป็นสังฆราช เพื่อสั่งสอนความรู้ทางธรรมแก่ประชาชนสุโขทัย ดังจารึกที่ว่า “คนในเมืองสุโขทัยนี้ มักทาน มักทรงศีล มักโอยทานพ่อขุนรามคำแหง เจ้าเมืองสุโขทัยนี้ทั้งชาวแม่ชาวเจ้า ท่วยปั่วท่วยนาง ลูกเจ้าลูกขุนทั้งหลาย ทั้งผู้ชายผู้หญิง ผูกท่วยมีศรัทธาในพระพุทธศาสนา ทรงศีลเมื่อพรรษาทุกคน เมื่อออกพรรษากرانกฐิน เดือนหนึ่งจึงแล้ว เมื่อกรานกฐิน มีพนมเบี๋ย มีพนมหมาก มีพนมดอกไม้มีหมอนนั่งหมอนนอน บริวารกฐิน โอยทานแลปีแล้วอุปถัมภ์ไปสูดยุติกฐิน เถิงอรัญญิกพุ้น...”

7. ทรงโปรดให้จารึกเรื่องราวที่เกิดขึ้นในสมัยของพระองค์ในศิลาจารึกสุโขทัยหลักที่ 1 ระบุถึงอาณาเขตของบ้านเมือง ได้แก่ “...มีเมืองกว้างช้างหลาย ปราบเบื้องตะวันออกจรดสรลง สองแคว ลุมบาจาย สคาเท้าฝั่งของเถิงเวียงจันทน์ เวียงคำเป็นที่แล้วเบื้องหัวนอนจรดคนที่พระบาง แพรก สุพรรณภูมิ ราชบุรี เพชรบุรี ศรีธรรมราช ฝั่งทะเลเป็นที่แล้วเบื้องตะวันตกจรดเมืองฉอด เมืองหงสาวดี สมุทรหาเป็นแดนเบื้องดินนอนจรดเมืองแพร่ เมืองมานเมืองน่าน เมืองพลัว ฝั่งของเมืองขวา...” ทรงเจริญสัมพันธไมตรีกับต่างประเทศใน

ด้านการเมือง ศาสนา และการค้าตั้งนี้ลังกา มีความสัมพันธ์ในเรื่องศาสนา โดยรับเอาพระพุทธศาสนานิกายเถรวาทแบบลังกาวงศ์มาถือปฏิบัติ หลังจากได้ส่งทูตไปพร้อมกับทูตของนครศรีธรรมราช เพื่อขอพระศรีลพภูมิ หรือพระพุทธรูปทองคำจากลังกามาสักการบูชาที่กรุงสุโขทัยมอญ ในสมัยพ่อขุนรามคำแหงนี้ มีพระเจ้าฟ้ารั่ว (มะกะโท) กษัตริย์มอญได้เข้ามาสวามิภักดิ์ และยอมเป็นประเทศราชจีน ในสมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราชนั้น ตรงกับรัชสมัยของพระเจ้ากুবไลข่านหรือหงวนสีโจวฮ่องเต้ ได้ส่งทูตไปจีนเพื่อเจริญสัมพันธไมตรีกับจีน ถึง 2 ครั้ง และได้ทำถั่วยวามที่เรียกว่า “เครื่องสังคโลก” จำหน่ายในสุโขทัย โดยตั้งเตาทำที่เมืองสุโขทัย และเมืองศรีสัชนาลัยเตาที่ทำเครื่องสังคโลก เรียกว่า “เตาทุเรียง” นับได้ว่าเป็นอุตสาหกรรมที่สำคัญในสมัยกรุงสุโขทัย และสินค้าที่ซื้อมาจากจีน ได้แก่ ผ้าไหมแพรพรรณ เครื่องถ้วยชาม นอกจากนี้ยังมีการหล่อปั้นพระพุทธรูป เทวรูป การทำเครื่องทอง เครื่องเงิน เป็นต้น 2.3 พระมหากษัตริย์ราชที่ 1 (พญาลิไท)เป็นพระโอรสของพญาเลอไทย ในสมัยพญางัวนาถม ได้ขึ้นครองราชย์ เมื่อปีพ.ศ. 1882 ได้แต่งตั้งพญาลิไทไปปกครองเมืองศรีสัชนาลัย ซึ่งเป็นเมืองอุปราช ในปี พ.ศ. 1890 เกิดการจลาจลสู้รบแย่งชิงราชสมบัติพญาลิไทยยกทัพจากเมืองศรีสัชนาลัยมายังเมืองสุโขทัยปราบดาภิเษกขึ้นเป็นกษัตริย์ทรงพระนามว่า พระมหาธรรมราชาที่ 1 พระองค์นับเป็นกษัตริย์ที่มีพระปรีชาสามารถอย่างมากเช่นเดียวกับพ่อขุนรามคำแหง พระอัยกา แต่เหตุการณ์บ้านเมืองไม่เปิดโอกาสให้พระองค์สามารถจะขยายอำนาจให้อาณาจักรสุโขทัยกลับมาแผ่ไพศาลดังเช่นสมัยของพระอัยกาได้อีก พระองค์จึงเลือกสร้างความเจริญรุ่งเรืองทางด้านพระพุทธศาสนานิกายเถรวาท ลัทธิลังกาวงศ์ แบบนครพน (ใกล้เมืองเมะตะมะ) ไปยังดินแดนต่าง ๆพระราชกรณียกิจที่สำคัญ มีดังนี้

1. ขยายอาณาเขต ทรงขยายอาณาเขตออกไปเกือบถึงครึ่งหนึ่งของสมัยพ่อขุนรามคำแหงไว้ดังนี้ทิศเหนือ อาณาเขตถึง เมืองแพร่ เมืองน่าน เมืองปัว เมืองหลวงพระบางทิศใต้ อาณาเขตถึง เมืองชากังราว เมืองนครชุม เมืองบางพานเมืองพระบาง และเมืองปากยมทิศตะวันออก อาณาเขตถึง เมืองราด เมืองสรวงสองแคว เมืองลุมบาจายและเมืองสะคำทิศตะวันตก อาณาเขตถึง เมืองเชียงทอง

2. การปกครอง ทรงนำหลักทศพิธราชธรรมมาเป็นหลักในการปกครองประชาชนการเรียกพระนามของกษัตริย์สุโขทัยจึงเปลี่ยนเป็นมหาธรรมราชา

3. การทำนุบำรุงศาสนา ทรงออกผนวช 1 พรรษา ระหว่างครองราชย์และอาราธนาพระสังฆราชจากเมืองนครพนของมอญมาเป็นอุปัชฌาย์ ทรงส่งพระสงฆ์ไปเผยแผ่ในล้านนา ล้านช้าง น่าน อโยธยา และทรงสร้างพระพุทธรูปทองคำหนักที่สุดในโลก ปัจจุบันอยู่วัดไตรมิตรวิทยาราม

4. การสร้างวรรณกรรม ทรงมีความรู้แตกฉานในพระไตรปิฎกเป็นอย่างดีได้พระราชนิพนธ์เรื่องไตรภูมิพระร่วง ใน พ.ศ. 1888 เป็นวรรณกรรมเล่มแรกของไทย

5. ส่งเสริมเศรษฐกิจ ทรงให้สร้างทานบกั้นน้ำ ตั้งแต่เมืองพิษณุโลกถึงเมืองสุโขทัย เพื่อนำไปใช้ในการเพาะปลูก

6. การปรับปรุงการเขียนหนังสือไทย ทรงปรับปรุงการเขียนสระจากที่วางสระไว้แนวเดียวกับพยัญชนะตามแบบพ่อขุนรามคำแหงมหาราช มาเป็นวางสระไว้ข้างหน้า ข้างหลังข้างบน และข้างล่างพยัญชนะลักษณะเดียวกับที่ใช้อยู่ในปัจจุบันกิจกรรมท้ายเรื่องที่ 2 พระราชประวัติและพระราชกรณียกิจที่สำคัญของพระมหากษัตริย์สมัยสุโขทัย

วีรกรรมของบรรพบุรุษสมัยสุโขทัยพ่อขุนผาเมืองในพุทธศตวรรษที่ 18 กลุ่มชนสุโขทัยมีกษัตริย์ที่มีอำนาจแพร่หลายออกไปจนเป็นที่ยอมรับ กษัตริย์ขอมจึงยอมยกธิดาให้อภิเษกกับพระราชโอรสของพ่อขุนศรีนาวนถมเจ้าเมืองเซลิย ซึ่งมีพระโอรส 2 องค์ ได้แก่ พ่อขุนผาเมือง และพระยาควาแห่งพระรามเมื่อสิ้นรัชสมัยของพ่อขุนศรีนาวนถม สุโขทัยเกิดความไม่สงบ พ่อขุนผาเมืองได้อภิเษกกับเจ้าหญิงแห่งอาณาจักรขอม ชื่อนางสุขรมาหาเทวี ได้มอบพระขรรค์ไชยศรี และเฉลิมพระนามว่า “ศรีอินทราดินทราทิตย์” จากกษัตริย์ขอมให้กับพ่อขุนบางกลางหาวพ่อขุนผาเมือง เป็นบุคคลที่มีความสำคัญในการก่อตั้งอาณาจักรสุโขทัยเป็นผู้พิชิตศิกรบชนะขอมสบาดโขลญลำพง และยึดเมืองไว้ให้ก่อนที่พ่อขุนบางกลาวหาวจะนำทัพมาช่วยปราบปราม แทนที่พระองค์จะใช้สิทธิ์เข้าครอบครองสุโขทัย กลับยกให้พระสหายพร้อมทั้งอภิเษกและมอบนาม “ศรีอินทราดินทราทิตย์” ให้ด้วย เมื่อมอบเมืองให้พระสหายแล้วพ่อขุนผาเมืองยังคงช่วยราชการที่สุโขทัย จนสถานการณ์ปกติจึงเดินทางกลับเมืองรัตจากนั้นก็ปรากฏหลักฐานเกี่ยวกับพ่อขุนผาเมืองอีกเลย

ใบงานที่ 1

1.พระมหากษัตริย์ไทยในสมัยสุโขทัยให้ผู้เรียนบอกชื่อพระมหากษัตริย์ในสมัยสุโขทัยมาอย่างน้อย 5 พระองค์

[illegible]

ใบงานที่ 2

1. พระราชประวัติและพระราชกรณียกิจที่สำคัญของพระมหากษัตริย์สมัยสุโขทัยให้ผู้เรียนอธิบายประวัติและพระราชกรณียกิจที่สำคัญของพระมหากษัตริย์สมัยสุโขทัยอย่างน้อย 1 พระองค์

[illegible]

2. วิถีกรรมของบรรพบุรุษสมัยสุโขทัยให้ผู้เรียนบอกความประทับใจในวิถีกรรมของบรรพบุรุษสมัยสุโขทัยที่มีคุณงามความดีที่สามารถนำมาเป็นแบบอย่างในชีวิตของตนเองได้

[illegible]

บันทึกหลังการสอน

ครั้งที่ วันที่..... เดือน พ.ศ.....

กิจกรรมการเรียนรู้

.....

.....

.....

สภาพปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

แนวทางการแก้ไข้ปัญหา

.....

.....

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้บันทึก

(.....)

ตำแหน่ง.....

ข้อคิดเห็นของผู้อำนวยการสถานศึกษา

.....

.....

ลงชื่อ.....

(นางจิราภรณ์ อุทัยศรี)

ผู้อำนวยการ กศน.อำเภอศรีรัตนนิคม

วันที่..... เดือน พ.ศ.....

แผนการจัดกิจกรรม
ครั้งที่ 16

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สาระการพัฒนาสังคมชุมชน รายวิชาประวัติศาสตร์ชาติไทย รหัสวิชา สค12024

ระดับ ประถมศึกษา จำนวน 2 หน่วยกิต

หัวเรื่อง เหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์สมัยสุโขทัย

ครั้งที่	วัน/เดือน/ปี	หัวเรื่อง/ตัวชี้วัด	เนื้อหาสาระการเรียนรู้	การจัดกระบวนการเรียนรู้	สื่อ/แหล่งเรียนรู้	การวัดและประเมินผล
16		เหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์สมัยสุโขทัย 1.อธิบายวิธีบริหารจัดการน้ำสมัยสุโขทัย 2.ยกตัวอย่างการประยุกต์ใช้การอยู่กับน้ำในสมัยโบราณกับชีวิตประจำวัน	1.ความเป็นมาของประวัติศาสตร์ การบริการจัดการน้ำ 2.การอยู่กับน้ำสมัยโบราณ	ขั้นที่ 1 กำหนดสภาพปัญหา ครูและนักเรียนพูดคุยแลกเปลี่ยน ความรู้เดิมเรื่องความเป็นมาของชน ชาติไทยและพระปรีชาสามารถของ พระมหากษัตริย์ ครูบอกขอบข่ายเนื้อหาวิชา ประวัติศาสตร์ชาติไทยระดับ ม.ต้น และกระบวนการเรียนรู้รายวิชา ขั้นที่ 2 แสวงหาความรู้ 1. ครูให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบก่อน เรียน เพื่อวัดความรู้ความสามารถก่อน เรียน 2. ครูประกอบภาพ เหตุการณ์ ทางประวัติศาสตร์สมัยสุโขทัย แล้วแจกใบความรู้	1.ใบความรู้ 2.หนังสือแบบเรียน แหล่งการเรียนรู้/ สืบค้นข้อมูลเพิ่มเติม 1.ห้องสมุดประชาชน 2.กศน.ตำบล 3.แหล่งข้อมูล สารสนเทศ 4.internet 5.สื่อสิ่งพิมพ์ โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือวารสารต่างๆ 6.แหล่งเรียนรู้ชุมชน	- การสังเกต - การซักถาม - การมีส่วนร่วม - การตรวจผลงาน - บันทึกการเรียนรู้

ใบความรู้ที่ 1

ความเป็นมาของประวัติศาสตร์การบริหารจัดการน้ำสมัยสุโขทัย ตั้งเมืองในเขตพื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาตอนบนปรากฏแนวคูน้ำคันดินล้อมรอบเป็นกำแพงเมืองทั้ง 4 ด้าน ขนาดกำแพงเมืองด้านทิศเหนือและทิศใต้ยาวประมาณ 1,800 เมตร ส่วนด้านทิศตะวันออกและทิศตะวันตก กว้างประมาณ 1,600 เมตร พื้นที่ประมาณ 1,810 ไร่ เมืองสุโขทัยตั้งอยู่ที่ลาดเชิงเขา มีเขาประตักอยู่ทางทิศใต้และทิศตะวันตก ทางหน้าที่เป็นหลังคารับน้ำก่อนจะไหลลงสู่ที่ลาดลงมาทางด้านทิศตะวันออกเฉียงเหนือส่วนขอบเขตของพื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาทางด้านทิศเหนือบริเวณนี้จะปรากฏภูเขาเล็ก ๆ โผล่ขึ้นมา ไม่สูงมากนัก เป็นพื้นที่ราบกว้างสม่ำเสมอต่อเนื่องไปตลอด จนถึงด้านทิศใต้ของพื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา ที่อยู่ทางภาคกลางของประเทศ ไทย ด้านทิศตะวันออก ซึ่งเป็นที่ตั้งเมืองสุโขทัย และต่อเนื่องไปสู่พื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำยมที่อยู่ห่างออกไปราว 12 กิโลเมตร ด้านทิศเหนือและทิศตะวันออกของเมือง เป็นที่ลุ่มต่ำกว่าเมืองได้ใช้เป็นที่ทำไร่ ทำสวน และทำนา จึงมีผู้คนอาศัยอยู่หนาแน่นมากกว่าด้านทิศตะวันตกและทิศใต้ เป็นพื้นที่ลาดเชิงเขา มีคลองแม่ลำพันซึ่งเกิดจากภูเขาในเขตเมืองลำปางไหลมารวมกับลำน้ำยมที่ท่าธานี ผ่านแนวกำแพงเมืองตะวันออก แม้ว่าลำน้ำยมจะเป็นลำน้ำที่มีความสำคัญต่อเมืองสุโขทัยและเมืองอื่น ๆ ที่ใกล้เคียง น่าจะเลือกเป็นที่ตั้งของเมือง แต่ผู้ที่สร้างชุมชนสมัยสุโขทัยก็ไม่ได้เลือกเช่นนั้นเพราะเหตุผลว่า พื้นที่ลาดของภูเขาที่มีความสูงพอดีกับขอบอ่างที่เป็นที่ลุ่มแบบรูปพัดเชิงเขาได้ชัยภูมิที่เหมาะสมกว่าการที่จะไปตั้งเมืองอยู่ในอ่างที่เป็นที่ลุ่มต่ำทำให้น้ำท่วมถึงตลอดเวลาจนเป็นทะเลหลวงในการเลือกที่ตั้งเมืองที่ห่างไกลจากลำน้ำเช่นนี้ไม่ได้เป็นอุปสรรคต่อการใช้เส้นทางคมนาคมจากเมืองไปสู่เส้นทางสายจรใหญ่ เพราะทางด้านตะวันออกของชุมชนมีลำน้ำลำพันไหลเลียบมาตามไหล่ตะพักของเขาประตักเข้าไปสู่ลำน้ำยม ที่สามารถใช้เป็นเส้นทางคมนาคมได้ดี และยังมีสายน้ำอื่นที่ไหลลงมาจากเทือกเขาต่างๆ ทางด้านทิศตะวันตก ผ่านที่ราบซึ่งใช้เป็นที่การเกษตรไปสู่ลำน้ำยม ทั้งยังสามารถใช้เป็นเส้นทางสายจรและขนส่งไปสู่ลำน้ำใหญ่ได้เช่นกันจากการเลือกที่ตั้งของเมืองสุโขทัยบนชั้นเชิงลาดของภูเขาที่มีฐานตัวเมืองเป็นดินภูเขาที่มีความแข็งและร่วนมาก ไม่สามารถกักเก็บน้ำไว้ใช้เพาะปลูกได้ เป็นเหตุอย่างหนึ่งที่ทำให้แหล่งน้ำใต้ดินภายในบริเวณเมืองต่ำกว่า 5 เมตรจากผิวดิน นอกจากจะได้รับพัฒนาการนำน้ำมาใช้ด้วยวิธีอื่น ได้แก่ การสร้างสรีดถงส์ (สรีดถงส์ อ่านว่า สะ-หริด-พง เป็นคำนามแปลว่า เชื้อน หรือ อ่างเก็บน้ำทำนบ) และฝายกั้นน้ำเพื่อใช้ในการเกษตรกรรม ส่วนพื้นที่สร้างเมืองหรือชุมชนเหมาะแก่การตั้งชุมชน เพราะเมืองสุโขทัยได้แยกเอาพื้นที่ทำนา ทำไร่ ออกไปอยู่ในส่วนอื่น จากที่ตั้งของเมืองซึ่งใช้เป็นศูนย์กลางของการปกครองและที่อยู่อาศัยตลอดจนการประกอบกิจกรรมทางด้านการศาสนาและค้าขายในสมัยสุโขทัยมีการเลือกทำเลที่ตั้งบ้านเรือน ที่อยู่อาศัย การเลือกภูมิประเทศจะอยู่ใกล้ลำน้ำ สะท้อนให้เห็นว่าคนสุโขทัยมีแนวคิดเป็นอย่างเดียวกัน แสดงให้เห็นถึงภูมิรู้ในเรื่องระบบชลประทานแบบเหมืองฝายซึ่งสร้างขึ้นเพื่อเป็นการป้องกันน้ำท่วม กันเก็บน้ำไว้ใช้ในการเกษตร รวมทั้งเป็นแนวป้องกันภัยสงครามที่คุ้นเคยสืบต่อกันมานาน จึงเกิดเป็นภูมิปัญญาในการบริหารจัดการสร้างบ้านแปลงเมืองสมัยโบราณ จะตั้งอยู่ใกล้กับแหล่งน้ำ เพื่อใช้ในการอุปโภคบริโภคของชาวบ้านชาวเมือง แต่ขึ้นอยู่กับว่าแหล่งน้ำนั้นเป็นแหล่งน้ำแบบใดแหล่งน้ำนั้น เช่น หนอง บึง ทะเลสาบ สระน้ำ หรือ ทราย (ทราย หมายถึงแอ่ง บ่อ หนอง กระพัง ทราย หรือ สะพัง เรียกบ่อที่เกิดขึ้นเอง หรือสระน้ำที่ขุดลงไปในพื้นที่ดิน) บาราย คือ สระน้ำที่มีคันดินล้อมรอบแหล่งน้ำไหล หรือ อ่างเก็บน้ำที่สร้าง

ขึ้น ประเภทลำน้ำหรือแม่น้ำ สมัยโบราณการเลือกพื้นที่ตั้งเมืองอยู่ ณ บริเวณใดนั้น จะต้องพิจารณาจุดแข็งทางภูมิศาสตร์ของพื้นที่เป็นหลัก ประกอบด้วย สภาพความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ การเป็นชัยภูมิที่ดีในทางทหาร และที่สำคัญ บ้านเมืองต้องมีความปลอดภัยจากน้ำท่วมในฤดูน้ำหลากและไม่ขาดแคลนน้ำใช้อุปโภคบริโภคในฤดูแล้ง การเลือกหาพื้นที่ตั้งเมืองให้ตรงตามลักษณะดังกล่าว จะต้องอาศัยภูมิความรู้ทางภูมิศาสตร์และความเข้าใจที่ละเอียดทางด้านระบบสังคมสมัยโบราณ จะเชื่อมโยงเป็นระบบด้วยการจัดความสัมพันธ์ระหว่าง คน กับ ธรรมชาติและอำนาจเหนือธรรมชาติ เพราะการสร้างบ้านแปลงเมืองถือเป็นสัญลักษณ์แห่งความมั่นคงของมนุษย์ ทั้งด้านอำนาจการเมือง การปกครอง การค้าขายแลกเปลี่ยน และการทำมาหากินหากจะย้ายไปสร้างเมืองใหม่ที่ใดอีกก็เป็นไปด้วยเหตุภัยสงคราม หรือภัยธรรมชาติครั้งรุนแรงจนเมืองพังทลายเสียหายมากเท่านั้นส่วนการตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนอยู่เมืองสุขุทัยโบราณนั้น มักจะพบอยู่บริเวณลำน้ำเล็ก ๆ และมีพื้นที่รับน้ำที่เป็น หนอง บึง และเลี้ยงชีพด้วยการเกษตรเป็นหลัก ดังนั้นจึงมี 2 ปัจจัย ในการเลือกตั้งถิ่นฐาน คือ

1. แหล่งน้ำ คือ ปัจจัยสำคัญที่สุดสำหรับการทำเกษตร โดยอาณาบริเวณสมัยสุโขทัยมีลำน้ำขนาดใหญ่ผ่านถึง 3 สาย คือ ลำน้ำปิง ลำน้ำยม ลำน้ำน่าน โดยลำน้ำทั้ง 3 สายนี้ไหลลงไปรวมกันที่เมืองนครสวรรค์ ช่วยให้เกิดความอุดมสมบูรณ์ต่อการเกษตร แต่ในฤดูแล้งจะมีปัญหาเพราะน้ำน้อย ส่วนในหน้าน้ำหลากจะไหลล้นตลิ่งในปริมาณสูง ทำให้สองฟากของแม่น้ำที่เหมาะสมแก่การเกษตรกรรมไม่สามารถเพาะปลูกได้

2. สภาพพื้นที่ดิน คือ ปัจจัยสำคัญรองลงมาจากสภาพพื้นที่น้ำ การตั้งถิ่นฐานของชุมชนโบราณบนพื้นที่รับน้ำ เช่น ลำน้ำเล็ก ๆ หรือ หนอง บึง ธรรมชาติตามฤดูกาลก่อให้เกิดพื้นที่ 3 ลักษณะ คือ พื้นที่ที่อยู่ระหว่างเขาลงมาตามที่ราบลุ่มแม่น้ำ พื้นที่บริเวณลุ่มน้ำใกล้เคียงกัน และพื้นที่ราบลุ่มน้ำ เป็นพื้นที่ที่เหมาะสมกับการทำการเกษตรมากที่สุด พื้นที่นี้ครอบคลุมบริเวณเมืองพิษณุโลกสมัยสุโขทัยบ้านเมืองมีความร่มเย็น อุดมสมบูรณ์ด้วยมีพื้นที่ในการทำการเกษตรและมีผลผลิตเพียงพอในการเลี้ยงประชาชนที่มีจำนวนไม่มากนัก มีระบบชลประทานแบบเหมือง ฝาย คันดิน ทำนบ เขื่อน นำน้ำเข้าพื้นที่การเกษตร เพื่อใช้อุปโภคบริโภคสำหรับชาวบ้านชาวเมือง คือ

1. สรีดภงส์1 (ทำนบพระร่วง1) (สรีดภงส์ อ่านว่า สะ-หริด-พง เป็นคำนามแปลว่า เขื่อน หรือ อ่างเก็บน้ำ ทำนบ) สรีดภงส์ตั้งอยู่ห่างตัวเมืองไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ พบแนวคันดินเชื่อมต่อระหว่างเขากัวอ้ายมา และเขาพระบาทใหญ่ มีการขุดดินจากด้านในเพื่อนำมาปรับถมเป็นคันดินกั้นน้ำ รับน้ำจากเทือกเขาประตักษ์เขาค่าย เขาเจดีย์งาม ที่เป็นพื้นที่หลังคารับน้ำ ไหลลงมาเป็นลำธาร หรือ โขก ต่างๆ เช่น โขกพระร่วงลงพระขรรค์โขกเรือตามอู โขกอ้ายค่าย โขกน้ำดิบชะนาง โขกชมพู โขกพม่าฝนหอก

2. สรีดภงส์2 (ทำนบกั้นน้ำโคกมน) ตั้งอยู่ที่บ้านมนต์ศรี ห่างจากกำแพงเมืองด้านทิศใต้ไปตามแนวคันดินกั้นน้ำ ประมาณ 7.6 กิโลเมตร จะไปบรรจบคันดินที่กั้นน้ำโคกมนที่กั้นเขานายา ตรงกลางทำนบเจาะขาดเป็นช่องระบาย กว้างประมาณ 3 - 4 เมตร เพื่อระบายน้ำเป็นแนวโค้งโดยกั้นทางทิศตะวันออกเขานายา และเขาคุดยายชีคันดินหายไปตรงบริเวณเหมืองยายอึ้ง

3. เหมืองยายอิง เป็นลำธารขนาดใหญ่ รับน้ำจากลำธารเล็ก ๆ 12 สาย ที่ไหลมาจากเทือกเขาโป่งสะเดา เขาคุยขุนาคและเขาอีลม น้ำจากเหมืองยายอิงจะไหลเลียบลำธารเขาอ้อมออกไปในที่ราบลุ่มผ่านหน้าผาเขาแดง ซึ่งจากเขาแดงจะมีลำธารอีกสาย คือ น้ำโคก หรือบ่อน้ำผุด

4. ท่อปู่พระญาร่วง รับน้ำจากแม่น้ำปิง เข้ามาเลี้ยงทุ่งนา อำเภอพรานกระต่าย (จังหวัดกำแพงเพชร) และอำเภอศรีมณเฑียร อำเภอองครักษ์ (จังหวัดสุโขทัย)

5. น้ำโคก ปรากฏอยู่ในศิลาจารึกหลักที่ 1 ที่กล่าวว่า “เปื้องหัวนอน มีปาม่วงป่าขาม มีน้ำโคก มีพระขพุณี น้ำโคกหรือบ่อน้ำผุด ตั้งอยู่ถัดลงมาทางทิศใต้ของเหมืองยายอิงเป็นแหล่งน้ำที่ไหลมาจากใต้ดิน ทำให้เกิดลำธารไหลไปรวมกับเหมืองยายอิง ก่อนไหลไปรวมกันที่สรีดภงส์ 2 (ทำนบกั้นน้ำโคกมน) เมื่อปริมาณน้ำมีมากเกินไป ทางหนึ่งจะระบายออกที่ปากท่อกกลางทำนบอีกทางหนึ่งจะไหลออกไปตามเหมืองยายอิง ไปบรรจบกับทำนบกั้นน้ำ เพื่อใช้ในการเกษตรกรรมตามชุมชนริมถนนพระร่วง

6. ทรากน้ำตกที่เกิดจากเทือกเขาประพักษ์ที่สำคัญมี 2 แห่ง คือ 6.1 โขกเปิด (ธารน้ำ) เป็นแหล่งต้นน้ำที่มีน้ำซึมผ่านทรายชั้นเปี้ยกไปตามแนวลำธาร ทรายที่อยู่พื้นลำธารมีสีดำอมน้ำตาลคล้ายขี้เปิดอยู่ทั่วไป อาจเกี่ยวกับที่มาของชื่อแหล่งโดยชาวบ้านอาจเคยเรียกว่า โขกขี้เปิด แล้วร้อนเหลือเฟือ โขกเปิด น้ำจากโขกเปิดนี้จะไหลไปสู่ทำนบกั้นน้ำ แล้วระบายไหลออกไปรวมกับคลองยาง โขกขี้เหล็ก (ธารน้ำ) ตั้งอยู่ทางด้านใต้ของโขกเปิด น้ำจากโขกขี้เหล็กจะไหลไปหาทำนบกั้นน้ำ และไหลไปรวมกับเหมืองยายอิงต่อไป

ในส่วนการทอน้ำมาใช้ในและนอกเมืองเก่าสุโขทัย จะมีสระเก็บน้ำ ประมาณ 175 สระ มีทั้งแบบขุดลงไปใต้ดิน และกรุผนังด้วยอิฐหรือศิลาแลง บ่อที่ลึกที่สุดอยู่บริเวณด้านหลังอนุสาวรีย์พ่อขุนรามคำแหงมหาราช มีคลองส่งน้ำจากบริเวณเมืองชั้นในทางทิศเหนือของวัดมหาธาตุ ส่งน้ำจากตระพังตระกวน (บ่อน้ำ) ข้ามมายังตระพังสอ (บ่อน้ำ) โดยคูเมืองและกำแพงเมืองสุโขทัยวางตัวเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า มีคันดินเป็นกำแพง 3 ชั้น และคูน้ำ 3 ชั้นหาหน้าที่เป็นแนวป้องกันข้าศึกและเป็นคันบังคับน้ำมาใช้ประโยชน์ โดยเป็นน้ำที่ไหลมาจากคลองเสาหอด้านทิศตะวันตกมายังบริเวณคูเมืองด้านทิศตะวันตกเฉียงใต้ ซึ่งคงมีท่อเชื่อมสู่คูเมืองชั้นใน

ใบงาน

1.เหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์สมัยสุโขทัยกิจกรรมท้ายเรื่องที่ 1 ความเป็นมาของประวัติศาสตร์การบริหารจัดการน้ำการตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนสมัยสุโขทัยพิจารณาจากสิ่งใดเป็นสำคัญ

[illegible]

2 การอยู่กับน้ำในสมัยโบราณอธิบายประโยชน์ของระบบชลประทาน (เหมือง ฝ่าย ทานบ) ที่มีต่อชาวสุโขทัย

[illegible]

บันทึกหลังการสอน

ครั้งที่ วันที่ เดือน พ.ศ.

กิจกรรมการเรียนรู้

.....

.....

.....

.....

สภาพปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

แนวทางการแก้ไขปัญหา

.....

.....

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้บันทึก

(.....)

ตำแหน่ง.....

ข้อคิดเห็นของผู้อำนวยการสถานศึกษา

.....

.....

ลงชื่อ.....

(นางจิราภรณ์ อุทัยศรี)

ผู้อำนวยการ กศน.อำเภอศรีวิชัย

วันที่ เดือน พ.ศ.

แผนกิจกรรมการเรียนรู้
ครั้งที่ 17

ที่	ตัวชี้วัด	เนื้อหา	เนื้อหา ด้วยตนเอง (กรต.)	เนื้อหา ปานกลาง (พบกลุ่ม)	เนื้อหา ยาก นำมาสอน เสริม (ส.ส.)	หมายเหตุ
2.	การลูกเสือไทย 1. อธิบายประวัติการ ลูกเสือไทย 2. อธิบายความรู้ทั่วไป เกี่ยวกับคณะลูกเสือ แห่งชาติ	1. ประวัติการลูกเสือไทย 1.1 พระราชประวัติของ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้า เจ้าอยู่หัว 1.2 กำเนิดลูกเสือไทย 1.3 กิจกรรมลูกเสือไทยแต่ละยุค 2. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับคณะ ลูกเสือแห่งชาติ	✓ ✓			
3.	การลูกเสือโลก 1. อธิบายประวัติผู้ให้กำเนิด ลูกเสือโลก 2. อธิบายความสำคัญ ของ องค์การลูกเสือโลก	1. ประวัติผู้ให้กำเนิดลูกเสือโลก 2. องค์การลูกเสือโลก	✓ ✓			
4.	คุณธรรมจริยธรรมของลูกเสือ 1. อธิบายคำปฏิญาณกฎ คติ พจน์และของลูกเสือ 2. อธิบายคุณธรรม และ จริยธรรมจากคำปฏิญาณและ กฎของลูกเสือ	1. คำปฏิญาณกฎและคติพจน์ ของลูกเสือ 2. คุณธรรม จริยธรรม จากคำปฏิญาณและกฎของ ลูกเสือ	✓ ✓			

ที่	ตัวชี้วัด	เนื้อหา	เนื้อหา ด้วยตนเอง (กรต.)	เนื้อหา ปานกลาง (พบกลุ่ม)	เนื้อหา ยาก นำมาสอน เสริม (ส.ส.)	หมายเหตุ
5.	วินัย และความเป็นระเบียบเรียบร้อย 1. อธิบายความหมาย และ สำคัญของวินัย และ ความเป็นระเบียบเรียบร้อย 2. อธิบายผลกระทบจากการ ขาดวินัยและขาดความเป็น ระเบียบเรียบร้อย 3. ยกตัวอย่างแนวทาง การ เสริมสร้างวินัย และความเป็น ระเบียบเรียบร้อย	1. วินัย และความเป็นระเบียบ เรียบร้อย 1.1 ความหมายของวินัยและ ความเป็นระเบียบเรียบร้อย 1.2 ความสำคัญของวินัยและ ความเป็นระเบียบเรียบร้อย 2. ผลกระทบจากการขาดวินัย และขาดความเป็นระเบียบ เรียบร้อย 3. แนวทางการเสริมสร้างวินัย และความเป็นระเบียบเรียบร้อย	✓ ✓ ✓			
6.	ลูกเสือ กศน. กับการพัฒนา 1. อธิบายความเป็นมา และ สำคัญของ ลูกเสือ กศน. 2. อธิบายลูกเสือ กศน. กับ การพัฒนา ตนเองครอบครัว ชุมชนและสังคม 3. อธิบายบทบาทหน้าที่ของ ลูกเสือ กศน. ที่มีต่อ ตนเอง ครอบครัว ชุมชน และสังคม	1. ลูกเสือ กศน. 1.1 ความเป็นมาของลูกเสือ กศน. 1.2 ความสำคัญของลูกเสือ กศน. 2. ลูกเสือ กศน. กับการพัฒนา 3. บทบาทหน้าที่ของลูกเสือ กศน. ที่มีต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน และ สังคม		✓ ✓ ✓		

ที่	ตัวชี้วัด	เนื้อหา	เนื้อหา ด้วยตนเอง (กรต.)	เนื้อหา ปานกลาง (พบกลุ่ม)	เนื้อหา ยาก นำมาสอน เสริม (ส.ส.)	หมายเหตุ
7.	ลูกเสือ กศน.กับจิตอาสาและ การบริการ 1.อธิบายความหมายและ ความสำคัญของจิตอาสาและ การบริการ 2.อธิบายหลักการของจิต อาสาและการบริการ 3.อธิบายและนำเสนอวิธีการ ปฏิบัติตนในฐานะลูกเสือกศน. เพื่อเป็นจิตอาสาและการ บริการ	1.จิตอาสาและการบริการ 1.1. ความหมายและ ความสำคัญของจิตอาสา 1.2.ความหมายและสำคัญ ของการบริการ 2.หลักการของจิตอาสาและการ บริการ 2.1 หลักการของจิตอาสา 2.2 หลักการของการบริการ 3.วิธีการปฏิบัติตนในฐานะลูกเสือ กศน.เพื่อเป็นจิตอาสาและการ บริการ	✓ ✓			
8.	การเขียนโครงการเพื่อ พัฒนาชุมชนและสังคม 1. อธิบายความหมาย ความสำคัญของโครงการ 2. จำแนกลักษณะของ โครงการ 3. ระบุองค์ประกอบของ โครงการ 4. อธิบายขั้นตอนการเขียน โครงการ 5. บอกขั้นตอนการ ดำเนินงานตามโครงการ 6. อภิปรายผลการปฏิบัติงาน ตามโครงการ และการเสนอ ผลการดำเนินงาน	1. โครงการเพื่อพัฒนาชุมชนและ สังคม 1.1 ความหมายของโครงการ 1.2 ความสำคัญของโครงการ 2. ลักษณะของโครงการ 3. องค์ประกอบของโครงการ 4. ขั้นตอนการเขียนโครงการ 5. การดำเนินการตามโครงการ 6. การสรุปรายงานผลการ ดำเนินงานโครงการเพื่อการเสนอ		✓ ✓ ✓ ✓ ✓		

ที่	ตัวชี้วัด	เนื้อหา	เนื้อหา ด้วยตนเอง (กรต.)	เนื้อหา ปานกลาง (พบกลุ่ม)	เนื้อหา ยาก นำมาสอน เสริม (ส.ส.)	หมายเหตุ
9.	ทักษะลูกเสือ 1. อธิบายความหมายและ สำคัญของแผนที่ – เข็มทิศ 2. อธิบายวิธีการใช้เข็มทิศ 3. อธิบายความหมายและ สำคัญของเงื่อนเชือก 4. ผูกเงื่อนเชือกได้ถูกต้อง	1. แผนที่ – เข็มทิศ 1.1 ความหมาย และ สำคัญของแผนที่ 1.2 ความหมาย และ สำคัญของเข็มทิศ 2. วิธีการใช้แผนที่ – เข็มทิศ 2.1 วิธีการใช้แผนที่ 2.2 วิธีการใช้เข็มทิศ 3. เงื่อนเชือก 3.1.ความหมายของ เงื่อนเชือก 3.2.ความสำคัญของเงื่อนเชือก 3.3.การผูกเงื่อนเชือก		✓ ✓ ✓		

ที่	ตัวชี้วัด	เนื้อหา	เนื้อหา ง่าย ด้วยตนเอง (กต.)	เนื้อหา ปานกลาง (พบกลุ่ม)	เนื้อหา ยาก นำมาสอน เสริม (ส.ส.)	หมายเหตุ
10.	ความปลอดภัยในการเข้าร่วมกิจกรรมลูกเสือ 1อธิบายความหมายและความสำคัญของความปลอดภัยในการเข้าร่วมกิจกรรมลูกเสือ 2. อธิบายและยกตัวอย่างการเฝ้าระวังเบื้องต้นในการเข้าร่วมกิจกรรมลูกเสือ 3. สาธิตสถานการณ์การช่วยเหลือเมื่อเกิดเหตุความไม่ปลอดภัยในการเข้าร่วมกิจกรรมลูกเสือ 4.อธิบายและยกตัวอย่างการปฏิบัติ	1.ปลอดภัยในการเข้าร่วมกิจกรรมลูกเสือ 1.1 ความหมายของความปลอดภัยในการเข้าร่วมกิจกรรมลูกเสือ 1.2 ความสำคัญของความปลอดภัยในการเข้าร่วมกิจกรรมลูกเสือ 2. หลักการ วิธีการเฝ้าระวังเบื้องต้นในการเข้าร่วมกิจกรรมลูกเสือ 3. การช่วยเหลือเมื่อเกิดเหตุความไม่ปลอดภัยในการเข้าร่วมกิจกรรมลูกเสือ 4. การปฏิบัติตนตามหลักความปลอดภัย	✓ ✓ ✓ ✓			
11.	การปฐมพยาบาล 1.อธิบายความหมายและความจำเป็นของการปฐมพยาบาล 2.อธิบายและยกตัวอย่างวิธีการปฐมพยาบาลกรณีต่าง ๆ 3.อธิบายการวัดสัญญาณชีพและการประเมินเบื้องต้น	1.การปฐมพยาบาล 1.1.ความหมายของการปฐมพยาบาล 1.2.ความจำเป็นของการปฐมพยาบาล 2.วิธีการปฐมพยาบาลกรณีต่าง ๆ 3.การวัดสัญญาณชีพและการประเมินเบื้องต้น	✓ ✓			

ที่	ตัวชี้วัด	เนื้อหา	เนื้อหาง่าย ด้วยตนเอง (กรต.)	เนื้อหา ปานกลาง (พบกลุ่ม)	เนื้อหายาก นำมาสอน เสริม (ส.ส.)	หมายเหตุ
12.	การเดินทางไกลอยู่ค่ายพักแรมและชีวิตชาวค่าย 1. อธิบายความหมายของการเดินทางไกล 2. อธิบายและสาธิตการบรรจุเครื่องหลังสำหรับการเดินทางไกล 3. อธิบายความหมายวัตถุประสงค์และหลักการของการอยู่ค่ายพักแรม 4. อธิบายและยกตัวอย่างชีวิตชาวค่าย 5.อธิบายและสาธิตวิธีการจัดการค่ายพักแรม	1. การเดินทางไกล 1.1 ความหมายของการเดิน ทางไกล 1.2 วัตถุประสงค์ของการเดิน ทางไกล 1.3 หลักการของการเดินทางไกล 1.4 การบรรจุเครื่องหลังสำหรับการเดินทางไกล 2. การอยู่ค่ายพักแรม 2.1 ความหมายของการอยู่ค่ายพักแรม 2.2 วัตถุประสงค์ของการอยู่ค่ายพักแรม 2.3 หลักการของการอยู่ค่ายพักแรม 3. ชีวิตชาวค่าย 3.1 เครื่องมือ เครื่องใช้ที่จำเป็นสำหรับชีวิตชาวค่าย 3.2 การสร้างครัวชาวค่าย 3.3 การสร้างเตาประเภทต่างๆ 3.4 การประกอบอาหารแบบ ชาวค่าย 3.5 การกางเต้นท์ และการเก็บ เต้นท์ชนิดต่างๆ 4. วิธีการจัดการค่ายพักแรม 4.1 การวางผังค่ายพักแรม 4.2 การสุขาภิบาลในค่ายพักแรม	✓ 			
13.	การฝึกปฏิบัติการเดินทางไกลอยู่ค่ายพักแรม และชีวิตชาวค่าย 1. วางแผนและปฏิบัติกิจกรรมเดินทางไกลอยู่ค่ายพักแรม และชีวิตชาวค่ายทุกกิจกรรม	กิจกรรมการเดินทางไกล อยู่ค่ายพักแรม และชีวิตชาวค่าย 1. กิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรม และอุดมการณ์ลูกเสือ 2. กิจกรรมสร้างค่ายพักแรม 3. กิจกรรมชีวิตชาวค่าย 4. กิจกรรมฝึกทักษะลูกเสือ		✓ ✓ ✓ ✓		

ที่	ตัวชี้วัด	เนื้อหา	เนื้อหา ด้วยตนเอง (กรด.)	เนื้อหา ปานกลาง (พบกลุ่ม)	เนื้อหา ยาก นำมาสอน เสริม (ส.ส.)	หมายเหตุ
13.	2. ใช้ชีวิตชาวค่าย ร่วมกับผู้อื่นในค่ายพัก แรมได้อย่างสนุกสนาน และมีความสุข	- 5. กิจกรรมกลางแจ้ง - 6. กิจกรรมนันทนาการ และชุมนุม รอบกองไฟ - 7. กิจกรรมนำเสนอผลการ ดำเนินงาน ตามโครงการที่ได้ ดำเนินการมาก่อนการเข้าค่าย		✓ ✓ ✓		

แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาสาระการพัฒนาสังคมรายวิชาลูกเสือ กศน. รหัสวิชา สด 12025

ระดับมัธยมศึกษาประถมศึกษา จำนวน 2 หน่วยกิตหัว

เรื่องลูกเสือ กศน.กับการพัฒนา

ครั้งที่	วัน เดือน ปี	ตัวชี้วัด	เนื้อหา	กิจกรรม	แหล่งเรียนรู้	การวัดและ ประเมินผล
17		ลูกเสือกศน.กับการพัฒนา 1.อธิบายสาระสำคัญของการลูกเสือ 2 อธิบาย ความสำคัญของการลูกเสือกับการพัฒนา 3 ยกตัวอย่างความ เป็นพลเมืองดีของ ลูกเสือ	1.สาระสำคัญของการลูกเสือ 1.1. วัตถุประสงค์ของงาน พัฒนาลูกเสือ 1.2 หลักการสำคัญของการ ลูกเสือ 2.ความสำคัญของการลูกเสือ กับการพัฒนา 2.1 การพัฒนาตนเอง 2.2.การพัฒนาสัมพันธภาพ ระหว่างบุคคล 2.3การพัฒนาสัมพันธภาพ ภายในชุมชนและสังคม 3.ความเป็นพลเมืองดีของ ลูกเสือ	<u>ขั้นที่ ๑ กำหนดสภาพปัญหา</u> - ครูและผู้เรียนร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาและ ให้นักศึกษา ศึกษา เรื่องลูกเสือ กศน.กับ การพัฒนา,วิธีการปฐมพยาบาลกรณีต่างๆ การวัดสัญญาณชีพ และการประเมิน เบื้องต้น,วิธีการช่วยชีวิตขั้นพื้นฐาน <u>ขั้นที่ ๒ แสวงหาความรู้</u> - ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าความรู้ด้วยตนเอง จากแหล่งเรียนรู้/สื่อ เรื่องลูกเสือ กศน.กับ การพัฒนา,วิธีการปฐมพยาบาลกรณีต่างๆ, การวัดสัญญาณชีพ และการประเมินเบื้องต้น,วิธีการช่วยชีวิตขั้น พื้นฐาน <u>ขั้นที่ ๓ การปฏิบัตินำไปใช้</u> - ผู้เรียนสรุป/ทำรายงาน/แบบบันทึกที่ได้มาจากการค้นคว้าหา ความรู้ด้วยตนเองและนำมาแลกเปลี่ยนอภิปรายกับเพื่อนได้ <u>ขั้นที่ ๔ การประเมินผลการเรียนรู้</u> -ครูประเมินผลการเรียนของผู้เรียนจากการสรุป/ทำรายงาน/ แบบบันทึก	-ห้องสมุด ประชาชน -ผู้รู้/ปราชญ์ -ภูมิปัญญา ชาวบ้าน -อินเทอร์เน็ต	-การสังเกต -การซักถาม -การมีส่วนร่วม ร่วม -การตรวจ รายงาน -บันทึกการ เรียนรู้

ใบความรู้

ความเป็นมาของลูกเสือ กศน. การลูกเสือไทย ได้ถือกำเนิดขึ้นโดยองค์พระมหากษัตริย์ไทย และมีความเจริญ รุดหน้าสืบมากกว่า 307 ปี อย่างทรงคุณค่าซึ่งเป็นพระราชมรดกอันล้ำค่ายิ่งที่พระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราวุธ พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 ได้พระราชทาน ปวงชนชาวไทย ต่อมาสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลง กรม บดินทรเทพยวรางกูร รัชกาลที่ 10 มีพระบรมราโชบายด้าน การศึกษากับความมั่นคงมีพระราชประสงค์ เห็นคนไทยมีวินัย รู้หน้าที่ที่มีความรับผิดชอบ สร้างวินัยโดย กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี

ความสำคัญของลูกเสือ กศน. ลูกเสือ กศน. ยึดมั่นในอุดมการณ์ร่วมกัน มีวัตถุประสงค์ หลักการ วิธีการ การลูกเสือ เป็นขบวนการเรียนรู้ร่วมกันการฝึกอบรมร่วมกัน การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ความพร้อม ในการประพฤติปฏิบัติตน ตามคติพจน์ของลูกเสือวิสามัญ“บริการ”

บทบาทหน้าที่ลูกเสือ กศน.

บทบาทของลูกเสือ กศน. ที่มีต่อสถาบันหลักของชาติ	ตัวอย่างกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง
ชาติ	การเป็นพลเมืองดี การเสริมสร้างค่านิยม ความเชื่อ
ศาสนา	การประพฤติปฏิบัติตนตามหลักศาสนา การไม่ลบหลู่ศาสนาหรือลัทธิความเชื่ออื่น
พระมหากษัตริย์	การประพฤติปฏิบัติตนตามรอยพระยุคลบาท

ใบงานที่ 1

เรื่อง ลูกเสือ กศน.กับการพัฒนา

1. อธิบายความเป็นมาและความสำคัญของลูกเสือ กศน.

[illegible]

2. บทบาทและหน้าที่ของลูกเสือที่มีต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน และสังคม

[illegible]

2. คำชี้แจง ให้ผู้เรียนยกตัวอย่างกิจกรรมเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของลูกเสือ กศน. ที่มีต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชนและสังคมในตารางต่อไปนี้

บทบาทหน้าที่ของลูกเสือ กศน.	ยกตัวอย่างที่เกี่ยวข้อง
ที่มีต่อตนเอง	
ที่มีต่อครอบครัว	
ที่มีต่อชุมชนและสังคม	

บันทึกหลังการสอน

ครั้งที่ วันที่ เดือน พ.ศ.

กิจกรรมการเรียนรู้

.....

.....

.....

สภาพปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

.....

แนวทางการแก้ไข้ปัญหา

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้บันทึก

(.....)

ตำแหน่ง.....

ข้อคิดเห็นของผู้อำนวยการสถานศึกษา

.....

.....

ลงชื่อ.....

(นางจิราภรณ์ อุทัยศรี)

ผู้อำนวยการ กศน.อำเภอคีรีรัฐนิคม

วันที่ เดือน พ.ศ.

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
ครั้งที่ 18

แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาสาระการพัฒนาสังคม รายวิชาลูกเสือ กศน. รหัสวิชา สค12025

ระดับประถมศึกษา จำนวน 2 หน่วยกิต

เรื่อง การเขียนโครงการเพื่อพัฒนาชุมชนและสังคม

ครั้งที่	วัน เดือน ปี	ตัวชี้วัด	เนื้อหา	กิจกรรม	แหล่งเรียนรู้	การวัดและประเมินผล
18		การเขียนโครงการเพื่อพัฒนาชุมชนและสังคม 1.อธิบายความหมาย ความสำคัญ ของโครงการ 2.อธิบายลักษณะของโครงการ 3.อธิบายองค์ประกอบของโครงการ 4.เขียนโครงการตามขั้นตอนการเขียนโครงการ 5.อธิบายขั้นตอนการดำเนินงานตามโครงการ 6.อภิปรายและสรุปรายงานผลการดำเนินงานโครงการเพื่อการนำเสนอ	1.โครงการเพื่อพัฒนาชุมชนและสังคม 1.1 ความหมายของโครงการ 1.2 ความสำคัญของโครงการ 2.ลักษณะของโครงการ 3.องค์ประกอบของโครงการ 4.ขั้นตอนการเขียนโครงการ 5.การดำเนินการตามโครงการ 6. การสรุปรายงานผลการดำเนินงานโครงการเพื่อการนำเสนอ	ขั้นที่ ๑ กำหนดสภาพปัญหา - ครูและผู้เรียนร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาและ ให้นักศึกษา ศึกษาเรื่อง การเขียนโครงการ เพื่อพัฒนาชุมชนและสังคม,การบรรจุ เครื่องหลัง สำหรับ,หลักการของการอยู่ ค่ายพักแรม,ชีวิตชาวค่าย,วิธีการจัดการค่ายพักแรม,การฝึกปฏิบัติการเดินทางไกล อยู่ค่ายพักแรมและชีวิตชาวค่าย ขั้นที่ ๒ แสวงหาความรู้ -ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าความรู้ด้วยตนเอง จากแหล่งเรียนรู้/สื่อเรื่อง การเขียน โครงการเพื่อพัฒนาชุมชนและสังคม,การ บรรจุเครื่องหลังสำหรับ,หลักการของการอยู่ค่ายพักแรม,ชีวิตชาวค่าย,วิธีการจัดการค่ายพักแรม,การฝึกปฏิบัติการเดินทางไกลอยู่ค่ายพักแรมและชีวิตชาวค่าย ขั้นที่ ๓ การปฏิบัตินำไปใช้ -ผู้เรียนสรุป/ทำรายงาน/แบบบันทึก ที่ ได้มาจากการค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองและนำมาแลกเปลี่ยน อภิปรายกับเพื่อน ได้	-ห้องสมุด -ประชาชน -ผู้รู้/ปราชญ์ -ภูมิปัญญาชาวบ้าน -อินเทอร์เน็ต	-การสังเกต -การซักถาม -การมีส่วนร่วม -การตรวจผลงาน -บันทึกการเรียนรู้

				<u>ขั้นที่ ๔ การประเมินผลการเรียนรู้</u> -ครูประเมินผลการเรียนของผู้เรียนจาก การสรุป/ทำรายงาน/แบบ บันทึก		
--	--	--	--	--	--	--

ใบความรู้

โครงการเพื่อพัฒนาชุมชนและสังคม

ความหมายและความสำคัญของโครงการ

1.ความหมายของโครงการ

โครงการ หมายถึง กระบวนการทำงานที่ประกอบไปด้วยหลาย ๆ กิจกรรมซึ่งมีการทำโครงการเป็นตามขั้นตอน ความจำเป็น มีการกำหนดวัตถุประสงค์ มีเป้าหมาย ระยะเวลาสถานที่ วิธีดำเนินการ งบประมาณ ผลที่คาดว่าจะได้รับ รวมทั้งการประเมินผลการดำเนินงานตามโครงการ

2. ความสำคัญของโครงการ มีดังนี้

2.1 ช่วยให้การดำเนินการสอดคล้องกับนโยบาย หรือความต้องการของผู้รับผิดชอบหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2.2 ช่วยให้การดำเนินงานนั้นมีทิศทางที่ชัดเจน และมีประสิทธิภาพ

2.3 ช่วยชี้ให้เห็นถึงสภาพปัญหาของชุมชนที่จำเป็นต้องให้บริการ

2.4 ช่วยให้การปฏิบัติงาน สามารถดำเนินงานได้ตามตามแผนงาน

2.5 ช่วยให้แผนงานมีความชัดเจน โดยคณะกรรมการ หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องมีความเข้าใจและรับรู้สภาพปัญหาร่วมกัน

2.6 ช่วยให้แผนงานมีทรัพยากรใช้เพียงพอ เหมาะสำหรับการปฏิบัติงานจริงเพราะโครงการมีรายละเอียดเพียงพอ

2.7 ช่วยลดความขัดแย้ง และขจัดความซ้ำซ้อนในหน้าที่รับผิดชอบของกลุ่มบุคคล หน่วยงาน เพราะโครงการจะมีผู้รับผิดชอบเป็นการเฉพาะ

2.8 เสริมสร้างความเข้าใจอันดีและรับผิดชอบร่วมกัน ตามความรู้ความสามารถของแต่ละบุคคล

2.9 สร้างความมั่นคงให้กับแผนงาน และผู้รับผิดชอบมีความมั่นใจในการทำงานมากขึ้น

2.10 ช่วยให้งานดำเนินการไปสู่เป้าหมายได้เร็วขึ้น

ใบงาน

คำชี้แจง ขั้นตอนการเขียนโครงการให้ผู้เรียนดำเนินการ ดังนี้

1. ให้ผู้เรียนโยงเส้นขั้นตอนการเขียนโครงการกับความหมายของขั้นตอนที่กำหนด
 1. ชื่อโครงการ ก. แสดงยอดรวมค่าใช้จ่าย
 2. หลักการและเหตุผล ข. ผู้ที่ทำโครงการ
 3. วัตถุประสงค์ ค. เหมาะสม ชัดเจน ดึงดูดความสนใจเฉพาะเจาะจง
 4. วิธีดำเนินการ ง. ปัญหา ความจำเป็น
 5. ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินการ จ. การติดตามดูแลหลังจากดำเนินโครงการแล้ว
 6. งบประมาณ ฉ. ความต้องการที่จะกระทำให้ได้สิ่งหนึ่ง
 7. ผู้รับผิดชอบโครงการ ช. แสดงขั้นตอนภารกิจที่จะต้องทำ
 8. ผลที่คาดว่าจะได้รับ ซ. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากความสำเร็จเมื่อสิ้นสุดโครงการ
 9. การประเมินผลโครงการ ณ. การระบุเวลาที่เริ่มต้นและสิ้นสุดโครงการ

2. คำชี้แจง ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติเขียนโครงการ เพื่อพัฒนาชุมชนและสังคม และนำสู่การปฏิบัติตามโครงการ

This image shows a full page of white paper with horizontal dotted lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page, providing a guide for handwriting practice. There are no margins, text, or other markings on the page.

3. คำชี้แจง ให้ผู้เรียนสรุปรายงานผลการดำเนินงานโครงการเพื่อการนำเสนอ

[illegible]

บันทึกหลังการสอน

ครั้งที่ วันที่..... เดือน พ.ศ.....

กิจกรรมการเรียนรู้

.....

.....

สภาพปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

.....

แนวทางการแก้ไข้ปัญหา

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้บันทึก

(.....)

ตำแหน่ง.....

ข้อคิดเห็นของผู้อำนวยการสถานศึกษา

.....

.....

ลงชื่อ.....

(นางจิราภรณ์ อุทัยศรี)

ผู้อำนวยการ กศน.อำเภอศรีรัตนคม

วันที่..... เดือน พ.ศ.....

แผนการจัดการเรียนรู้
ครั้งที่ 19

แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาสาระการพัฒนาศักยภาพ รายวิชาลูกเสือ กศน. รหัสวิชา สค12025

ระดับประถมศึกษา จำนวน 2 หน่วยกิต

เรื่อง การเดินทางไกล

ครั้งที่	วัน เดือน ปี	ตัวชี้วัด	เนื้อหา	กิจกรรม	แหล่งเรียนรู้	การวัดและประเมินผล
19		การฝึกปฏิบัติการเดินทางไกลอยู่ ค่ายพักแรมและชีวิตชาวค่าย 1. วางแผนและปฏิบัติกิจกรรม เดินทางไกลอยู่ค่ายพักแรม และ ชีวิตชาวค่ายทุกกิจกรรม 2. ใช้ชีวิตชาวค่ายร่วมกับผู้อื่นใน ค่ายพักแรมได้อย่างสนุกสนานและ มีความสุข 3.อธิบายความหมายวัตถุประสงค์และหลักการของการอยู่ค่ายพักแรม 4.อธิบายและยกตัวอย่างชีวิตชาวค่าย 5.อธิบายและสาธิตวิธีการจัดการค่ายพักแรม	1.การเดินทางไกล 1.1.ความหมายของการเดินทางไกล 1.2 วัตถุประสงค์ของการเดินทางไกล 1.3หลักการของการเดินทางไกล 1.4 การบรรจุเครื่องหลังสำหรับการเดินทางไกล	<u>ขั้นที่ 1 กำหนดสภาพปัญหา</u> ครูและผู้เรียนร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาและ ให้นักศึกษา ศึกษา เรื่องการเขียนโครงการ เพื่อพัฒนาชุมชนและสังคม,การบรรจุเครื่องหลังสำหรับ,หลักการของการอยู่ ค่ายพักแรม,ชีวิตชาวค่าย,วิธีการจัดการ ค่ายพักแรม,การฝึกปฏิบัติการเดินทางไกลอยู่ค่ายพักแรมและชีวิตชาวค่าย <u>ขั้นที่ 2 แสวงหาความรู้</u> -ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าความรู้ด้วยตนเอง จากแหล่งเรียนรู้/สื่อ เรื่องการเขียน โครงการเพื่อพัฒนาชุมชนและสังคม,การบรรจุเครื่องหลังสำหรับ,หลักการของการอยู่ค่ายพักแรม,ชีวิตชาวค่าย,วิธีการ จัดการค่ายพักแรม,การฝึกปฏิบัติการเดินทางไกลอยู่ค่ายพักแรมและชีวิตชาวค่าย		

ครั้งที่	วัน เดือน ปี	ตัวชี้วัด	เนื้อหา	กิจกรรม	แหล่งเรียนรู้	การวัดและ ประเมินผล
				<u>ขั้นที่ 3 การปฏิบัตินำไปใช้</u> -ผู้เรียนสรุป/ทำรายงาน/แบบบันทึก ที่ได้มาจากการค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองและนำมาแลกเปลี่ยนอภิปรายกับเพื่อน ได้ <u>ขั้นที่ 4 การประเมินผลการเรียนรู้</u> -ครูประเมินผลการเรียนของผู้เรียนจาก การสรุป/ทำรายงาน/แบบบันทึก		

ใบความรู้ การเดินทางไกล

1. ความหมายของการเดินทางไกล

การเดินทางไกล หมายถึง การเดินทางของลูกเสือจากกองหรือกลุ่มลูกเสือเพื่อไปทำกิจกรรมที่ใดที่หนึ่ง โดยมีผู้กำกับและนายหมู่ลูกเสือเป็นผู้กำหนดร่วมกัน เพื่อนำลูกเสือไปฝึกทักษะวิชาการลูกเสือเพิ่มเติมให้รู้จักการใช้ชีวิตกลางแจ้งและสัมผัสกับธรรมชาติอย่างใกล้ชิด โดยลูกเสือได้ใช้ความสามารถของตนเอง การเดินทางไกลของลูกเสือสามารถเดินทางด้วยเท้า เรือ จักรยานสองล้อ และรถยนต์

2. วัตถุประสงค์ของการเดินทางไกล มีดังนี้

- 1) เพื่อฝึกความอดทน ความมีระเบียบวินัยและเสริมสร้างสุขภาพอนามัยให้แก่ลูกเสือ
- 2) เพื่อให้ลูกเสือมีเจตนาธรรม เจตคติที่ดีรู้จักช่วยตนเองและรู้จักทำงานร่วมกับผู้อื่น
- 3) เพื่อให้มีโอกาสปฏิบัติตามคติพจน์ของลูกเสือ และมีโอกาสบริการต่อชุมชนที่ไปอยู่ค่ายพักแรม
- 4) เพื่อเป็นการฝึกและปฏิบัติตามกฎของลูกเสือ

3. หลักการของการเดินทางไกลการเดินทางไกล

ใช้ระบบหมู่ เพื่อฝึกความอดทน ความสามัคคี ความมีระเบียบวินัย การช่วยเหลือซึ่งกันและกันรู้จักการระมัดระวังตัวจากอุบัติเหตุขณะเดินทาง และการเตรียมตัวในการเดินทางในการใช้ชีวิตกลางแจ้ง

4. การบรรจุเครื่องหลังสำหรับการเดินทางไกล

เป็นกิจกรรมหนึ่งของลูกเสือ ซึ่งลูกเสือจะต้องมีการเตรียมการเรื่องเครื่องหลังให้พร้อมเหมาะสมกับเดินทางไกลไปแรมคืนซึ่งอุปกรณ์ที่จะจัดเตรียมคืออุปกรณ์เฉพาะบุคคลหรืออุปกรณ์ประจำตัวที่จำเป็นจะต้องเตรียมพร้อมก่อนกำหนดเดินทางควรมีน้ำหนักไม่มากนัก มีดังนี้

4.1 เครื่องแต่งกาย ได้แก่ เครื่องแบบลูกเสือและเครื่องหมายประกอบเครื่องแบบคือ หมวก ผ้าผูกคอ เสื้อ กางเกงหรือกระโปรง เข็มขัด ถุงเท้า รองเท้าหรือชุดลำลองหรือชุดสุภาพชุดกีฬา ชุดนอน

4.2 เครื่องใช้ประจำตัว ได้แก่ สบู่ แปรงสีฟัน ยาสีฟัน ผ้าเช็ดตัว ผ้าขาม้า ผ้าถุงไฟฉาย ชันน้ำ รองเท้าแตะ จาน ชาม ช้อน ยากันยุง ยาขัดโลหะ เชือก หรือยาง สำหรับผูกหรือรัดอุปกรณ์เล็ก ๆ น้อย ๆ ถุงพลาสติก สำหรับใส่เสื้อผ้าที่ใช้แล้วหรือเปียกชื้น

4.3 ยาประจำตัว หรืออุปกรณ์ปฐมพยาบาล

4.4 อุปกรณ์ประกอบการเรียนรู้ และการจดบันทึกกิจกรรม เช่น สมุด ปากกาดินสอ แผนที่ เข็มทิศ

4.5 อุปกรณ์ที่จำเป็นตามฤดูกาล เช่น เสื้อกันฝน เสื้อกันหนาว

4.6 อุปกรณ์เครื่องนอน เช่น ผ้าห่ม ถุงนอน

4.7 อุปกรณ์ที่ประจำกายลูกเสือ เช่น ไม้เท้า กระติกน้ำ เชือกลูกเสือข้อแนะนำในการบรรจุเครื่องหลังเครื่องหลัง คือ ถุงหรือกระเป๋าสำหรับใส่สิ่งของต่าง ๆ และใช้สะพายหลังเพื่อให้สามารถนำสิ่งของไปยังสถานที่ต่าง ๆ ได้อย่างสะดวก เครื่องหลังจึงเป็นสิ่งสำคัญ และมีความจำเป็นมากสำหรับกิจกรรมการเดินทางไกล เพราะลูกเสือต้องใช้บรรจุอุปกรณ์ประจำตัวอุปกรณ์ประจำหมู่ ซึ่งต้องนำไปใช้ในการอยู่ค่ายพักแรม การบรรจุสิ่งของลงในถุงเครื่องหลังหรือกระเป๋ามีข้อแนะนำ ดังนี้

- 1) ควรเลือกเครื่องหลังที่มีขนาดพอเหมาะไม่เล็กหรือใหญ่จนเกินไป
- 2) ควรบรรจุสิ่งของที่มีน้ำหนักมากหรือสิ่งของที่ใช้ภายหลังไว้ข้างล่าง ส่วนสิ่งของที่ใช้ก่อนหรือใช้รับด่วน เช่น ไฟฉาย เสื้อกันฝน ไม้ขีดไฟ ฯ ให้ไว้ข้างบนสุดของเครื่องหลังซึ่งสามารถนำออกมาใช้ได้อย่างสะดวก
- 3) ควรบรรจุสิ่งของนุ่ม ๆ เช่น ผ้าเช็ดตัว ผ้าห่ม เสื้อผ้าใส่ในเครื่องหลังตรงส่วนที่จะสัมผัสกับหลังของลูกค้าเพื่อให้ได้ไม่เจ็บหลังขณะเดินทาง
- 4) สิ่งของบางประเภท เช่น ยารักษาโรค ข้าวสาร เป็นต้น ควรใส่ถุงผ้าหรือถุงพลาสติกก่อน แล้วจึงบรรจุลงเครื่องหลัง
- 5) ในกรณีที่ถุงนอน และผ้าห่มบรรจุเครื่องหลังไม่ได้ ให้ผูกถุงนอนและผ้าห่มนอนของลูกค้าไว้นอกเครื่องหลัง คลุมด้วยพลาสติกใสเพื่อกันเปียกน้ำ
- 6) เครื่องหลังที่ลูกค้าเสือนำไปต้องไม่หนักจนเกินไป เพราะถ้าหนักเกินไปจะทำให้ลูกค้าเหนื่อยเร็ว น้ำหนักของเครื่องหลังควรหนักไม่เกิน 1 ใน 5 ของน้ำหนักตัวลูกค้า เช่น ถ้าลูกค้าหนัก 50 กิโลกรัม เครื่องหลังควรหนักไม่เกิน 10 กิโลกรัม เป็นต้น ปัจจุบัน เครื่องหลังที่ใช้บรรจุสิ่งของนั้นมีหลายชนิดแล้วแต่ลูกค้าจะเลือกใช้ เช่น กระเป๋า ย่อม หรือเป้ ลูกค้าควรเลือกใช้เครื่องหลังที่มีลักษณะคล้ายเป้ เพราะมีช่องสำหรับบรรจุสิ่งของหลายประเภท

บันทึกหลังการสอน

ครั้งที่ วันที่..... เดือน พ.ศ.....

กิจกรรมการเรียนรู้

.....

.....

.....

สภาพปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

.....

แนวทางการแก้ไข้ปัญหา

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้บันทึก

(.....)

ตำแหน่ง.....

ข้อคิดเห็นของผู้อำนวยการสถานศึกษา

.....

.....

ลงชื่อ.....

(นางจิราภรณ์ อุทัยศรี)

ผู้อำนวยการ กศน.อำเภอศีร์ษะรินทร์

วันที่..... เดือน พ.ศ.....

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้
ครั้งที่ 20

กำหนดการสอบวัดผลสัมฤทธิ์ปลายภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563
หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
ระดับ ประถมศึกษา

ครั้งที่	วัน เดือน ปี	ตัวชี้วัด	เนื้อหา	กิจกรรม	แหล่งเรียนรู้	การวัดและ ประเมินผล
20		สอบวัดผลสัมฤทธิ์ปลายภาค เรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563	ศูนย์การศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ คีรีรัฐนิคมดำเนินการจัดสอบ วัดผลสัมฤทธิ์ปลายภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563	สนามสอบศูนย์การศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอคีรีรัฐนิคม จำนวน 1 สนามสอบ ได้แก่ สนามสอบ โรงเรียนคีรีรั่ววิทยาคม	ข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ปลายภาค เรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563	

บันทึกหลังการสอน

ครั้งที่ วันที่..... เดือน พ.ศ.....

กิจกรรมการเรียนรู้

.....

.....

.....

สภาพปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

.....

แนวทางการแก้ไขปัญหา

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้บันทึก

(.....)

ตำแหน่ง.....

ข้อคิดเห็นของผู้อำนวยการสถานศึกษา

.....

.....

ลงชื่อ.....

(นางจิราภรณ์ อุทัยศรี)

ผู้อำนวยการ กศน.อำเภอศรีรัตนนิคม

วันที่..... เดือน พ.ศ.....

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

นางจิราภรณ์ อุทัยศรี	ผู้อำนวยการ กศน.อ.ศรีรัตนนิคม
นางนภาพรณ ธรฤทธิ์	บรรณารักษ์ชำนาญการพิเศษ
นายจักรพันธ์ นวลสุทธิ	ครู คศ.2
นายไพบูลย์ ศักดา	ครูอาสาสมัครฯ
นายธเนศ สุขสวัสดิ์	ครูอาสาสมัครฯ
นางสาวจุฑามาส ศุภลักษณ์	ครูอาสาสมัครฯ
นางสาวอุริชญา สุดสาย	ครูอาสาสมัครฯ

ผู้จัดทำ

นางบุปผา ศิริมา	ครู กศน. ตำบล
นายพีระพงษ์ คำจันทร์	ครู กศน. ตำบล
นายชัยญาพัฒน์ ทิพรรัตน์	ครู กศน. ตำบล
นายวงวิทย์ ศักดา	ครู กศน. ตำบล
นายเกษม ภิรอด	ครู กศน. ตำบล
นางอโณทัย คำจันทร์	ครู กศน. ตำบล
นายธนสร รัชชะ	ครู กศน. ตำบล
ภิญญาดา ศรีศิริรินทร์	ครู กศน. ตำบล
นางสาวปาริฉัตร อักษรสม	นักวิชาการศึกษา